

Актуализирана средносрочна
бюджетна прогноза
за периода 2025-2028 г.

Мотиви към законопроекта за
държавния бюджет на
Република България за 2025 г.

Съдържание

Въведение.....	5
Част I. Икономически перспективи за периода 2024-2028 г.	10
1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА	10
2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА.....	10
3. ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2024-2028 Г.	12
4. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2024-2028 Г.	13
Част II. Фискална политика и основни параметри за периода 2025-2028 г.	21
1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА.....	21
2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	23
3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	25
Част III. Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2025-2028 г.	43
1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	43
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	54
3. ИНВЕСТИЦИОННА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	93
Част IV. Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2025-2028 г.	97
Част V. Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2025-2028 г.	99
1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД.....	99
2. ДЪРЖАВЕН ФОНД „ЗЕМЕДЕЛИЕ“	102
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС	103
4. ВНОСКИ НА БЪЛГАРИЯ В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	104
Част VI. Политика по дълга и финансирането за периода 2025-2028 г.	109
1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ	109
2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ	113
3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ.....	115
4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО	115
Част VII. Перспективи за развитието на публичните финанси	118
1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.....	118
2. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА.....	120
3. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.....	123

Част VIII. Мотиви към предложенията за промяна на други закони в проекта на ЗДБРБ за 2025 г. 126

Част IX. Приложения..... 137

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2023 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 31.10.2024 Г. И ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2024 Г.	137
1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2023 Г.	137
2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 31.10.2024 Г.	142
3. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2024 Г.	145
ПРИЛОЖЕНИЕ № 2: ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	147
ПРИЛОЖЕНИЕ № 3: КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2022-2028 Г.	159
ПРИЛОЖЕНИЕ № 4: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	164
ПРИЛОЖЕНИЕ № 5: ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	166
ПРИЛОЖЕНИЕ № 6: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	166
ПРИЛОЖЕНИЕ № 7: РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	167
ПРИЛОЖЕНИЕ № 8: РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДРУГИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСОБЕНИ ЛИЦА И СТРУКТУРНИ ЕДИНИЦИ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	168
ПРИЛОЖЕНИЕ № 9: РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.	169
ПРИЛОЖЕНИЕ № 10: ДАНЪЧНИ РАЗХОДИ ЗА 2023 И 2025 Г.	170

Списък с включените в текста таблици

Табл. I-1:	Основни допускания за развитието на външната среда	13
Табл. I-2:	Основни макроикономически показатели	13
Табл. I-3:	Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП	18
Табл. I-4:	Приноси към потенциалния растеж (пр.п.).....	18
Табл. I-5:	Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК	19
Табл. II-1:	Основни показатели на КФП (касова основа)	21
Табл. II-2:	Основни показатели по КФП (2024-2028 г.).....	23
Табл. II-3:	КФП – Национален бюджет (2024-2028 г.).....	24
Табл. II-4:	КФП – Сметки за средства от ЕС (2024-2028 г.)	24
Табл. II-5:	Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2025-2028 г.	27
Табл. II-6:	Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв.....	30
Табл. II-7:	Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв.....	32
Табл. II-8:	Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2025-2028 г.....	33
Табл. II-9:	Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК.....	35
Табл. III-1:	Разходи по функции по КФП за периода 2024-2028 г. с разпределен резерв по функции (без вноса в общия бюджет на ЕС).....	54
Табл. III-2:	Разходи за отбрана за периода 2024-2028 г.	67
Табл. IV-1:	Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет за периода 2025-2028 г. (в хил. лв.).....	98
Табл. V-1:	Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2025-2028 г.	102
Табл. V-2:	Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2025-2028 г.....	103
Табл. VI-1:	Държавен дълг – показатели за вътрешен и външен дълг	111
Табл. VI-2:	Структура на държавния дълг за периода 2023-2028 г.	111
Табл. VII-1:	Индикатори за устойчивост.....	118
Табл. VII-2:	Обобщение на допусканията, използвани в алтернативния сценарий (отклонение спрямо основния сценарий).....	121
Табл. VII-3:	Промени в основните макроикономически показатели (отклонение спрямо основния сценарий).....	122

Въведение

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. (АСБП 2025-2028) е изготвена на основание чл. 79 от Закона за публичните финанси. Тя представлява мотиви към законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2025 г.

Подготовката на Бюджет 2025 и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. беше повлияна от различни фактори и предизвикателства. От една страна влезлите в сила европейски законодателни актове, свързани с приемането на реформираната рамка за икономическо управление в ЕС, с което се разшири времевият хоризонт, правилата и изискванията за качеството на бюджетните рамки, а от друга - политическата обстановка и проведените избори за 51-то Народно събрание на 27 октомври 2024 г., и липсата все още на избрано редовно правителство.

При тези условия с настоящата прогноза времевият период е разширен до 4 години (2025-2028 г.), а целите на фискалната политика и параметрите на бюджетната рамка са съобразени с приоритетите за запазване на фискалната устойчивост в средносрочен план и с необходимостта от реализиране на приходни мерки и осигуряване на разходни политики.

Дефицитът на сектор „Държавно управление“ е в размер съответно на 3,0 на сто от БВП за 2025 г., 2,9 на сто от БВП за 2026 г., 3,0 на сто от БВП за 2027 и 2,9 на сто от БВП за 2028 г. Това салдо се постига въпреки значителния ефект от отразяването в разходната част на очакваните доставки в сектора на отбраната за периода 2025-2028 г., при вече отчетени касови разходи през предходни години. През разглеждания период приходите и разходите показват низходяща тенденция като дял от БВП. При тези стойности на дефицита на сектор „Държавно управление“ ще бъде изпълнен критерият за фискална устойчивост за присъединяване на България към еврозоната.

Бюджетното салдо по КФП за 2025 е дефицит от 3 на сто от БВП, в рамките на който се осигуряват разходните политики, вкл. изменения в тях, базирани на решения от 2024 г., със съответните приходни мерки. За 2026 г. дефицитът е в размер на 3,6 на сто от БВП, в резултат основно от приключването на периода за реализация на ПВУ, като при запазване на приходните и разходните политики за следващите две години (2027 и 2028 г.) дефицитът рязко намалява, съответно до 2,4 и 2,1 на сто от БВП.

В средносрочен план се очаква устойчив номинален ръст на приходите, вкл. на данъчно-осигурителните, като помощите от чужбина след ръста през 2025 г. намаляват леко през следващата година и бележат по-значителен спад през следващите две години, което се дължи на етапите на реализация на програмите, съфинансирани от ЕС, основно по ПВУ.

Като дял от БВП общото ниво на приходите за периода 2025-2028 г. е в диапазона 39,9 - 43,0% от БВП с низходяща тенденция. Същата низходяща тенденция се наблюдава и при общото ниво на разходите (общо разходи и вноска в общия бюджет на ЕС), които като дял от БВП са в диапазона 42,0-46,0%.

В средносрочен план разходите по КФП по 40%-то правило по ЗПФ (без разходите, извършвани от сметки за средства от ЕС и по други международни програми и договори,

приравнени към тях, вкл. свързаното с тях национално съфинансиране) варират с низходяща тенденция в диапазона 39,5-40,8% от БВП за периода 2025-2028 г. , като само за 2025 г. се отклоняват от правилото, доколкото служебното правителство не може да влияе на вече поети ангажименти и законово регламентирани задължения за обезпечаване на разходни политики, респективно не може да разчита на парламентарна подкрепа за консолидиращи мерки, свързани с необходимостта от провеждането на реформи в секторите, предоставящи публични услуги.

Въз основа на допусканията за ново дългово финансиране през периода 2025-2028 г. се предвижда **държавният дълг** да достигне съответно до 59,8 млрд. лв. (27,8% от БВП) през 2025 г., 66,6 млрд. лв. (29,3% от БВП) през 2026 г., 73,7 млрд. лв. (31,0% от БВП) през 2027 г. и 81,1 млрд. лв. (32,8% от БВП) през 2028 г.

Минималният размер на **фискалния резерв** към 31.12.2025 г. е предвиден да остане непроменен спрямо заложен в Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. в размер на 4,5 млрд. лв.

Макроикономическата прогноза за прогнозния период, изготвена от Министерството на финансите (МФ), предвижда растежът на икономиката да се повиши до 2,8% през 2025 г. и до 3% през 2026 г. Подобрението във външното търсене ще доведе до ускорение на растежа на износа и ще се отрази положително на частната инвестиционна активност, а растежът на публичните инвестиции ще продължи да бъде движен от разходите по линия на Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ). В периода 2027-2028 г. растежът на БВП ще се забави до 2% поради изчерпване на положителния ефект от инвестициите по ПВУ, забавяне в растежа на потреблението на домакинствата в синхрон с това на доходите и забавяне на нарастването на износа в съответствие с външното търсене. Средногодишната инфлация ще продължи да се забавя от 2,4% през 2025 г. до 2% през 2028 г. по линия най-вече на очакваната низходяща динамика при международните цени. Отрицателният принос на енергийните стоки постепенно ще намалява към края на прогнозния хоризонт.

През периода 2025-2028 г. **данъчната политика** ще е ориентирана към постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план и осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Основните цели на данъчната политика за периода отново са насочени към поддържане на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борбата с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план.

С цел повишаване на приходите в държавния бюджет са предложени следните *мерки в данъчното законодателство*, ефектите от които са взети предвид при прогнозиране на приходите от данъци:

- *Данък върху добива на подземни богатства* - Мярката се предлага във връзка с необходимостта от преодоляване на бариерите за актуализиране на концесионните плащания за лицата, добиващи подземни богатства по смисъла на Закона за подземните богатства. Целта е постигане на актуално ниво на заплащане за правото за добив на подземни богатства на територията на страната, които са изключителна държавна собственост;
- *Предложен е нов акцизен календар за акцизните ставки на тютюна и тютюневите изделия (ТТИ)*. Мярката е продължение на практиката за балансирано поетапно увеличаване на акцизните ставки върху тютюна и тютюневите изделия;

- *Увеличаване на акцизната ставка на алкохола е мярка, която цели подобряване здравето на населението и предотвратяване на злоупотребите с твърд алкохол;*
- *Увеличаване на акцизната ставка на бирата и на бирата, произведена от независими малки пивоварни;*
- *Недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания, възникнали до 31.12.2023 г. Мярката цели внасяне на главници по изискуеми към 1 януари 2025 г. публични задължения. Лицата се стимулират да погасят главница по декларираните данъци и задължителни осигурителни вноски, като в този случай е предвидена недължимост на начислените по тези главници лихви;*
- *Недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания за местни данъци и /или такса за битови отпадъци за периоди до 31.12.2024 г. Мярката цели внасяне на главници по изискуеми към 1 януари 2025 г. публични задължения за местни данъци и/или такса битови отпадъци;*
- *Отмяна на повишаването прага за регистрация от 100 хил. лв. на 166 хил. лв. от 01.01.2025 г. Мярката цели създаване на равнопоставени условия за извършване на бизнес;*
- *Еднократно деклариране на недеklarирани доходи - 15% еднократен данък. Мярката цели чрез еднократно деклариране и внасяне на дължими данъци за доходи, които не са декларирани за предходни отчетни периоди. Тази мярка не се прилага по отношение на доходи, свързани с престъпна дейност, корупция, пране на пари и финансиране на тероризъм;*
- *Мерки за намаляване дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от данъчно облагане; и др.*

Осигурителната политика за периода 2025-2028 г. предвижда за 2025 г. да се запази размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ на ДОО на нивото от 2024 г. Запазват се и размерите на осигурителните вноски за другите фондове на ДОО, а също и съотношенията между осигурителите и осигурените лица. Считано от 1 януари 2026 г. се увеличава осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ с 3 процентни пункта, а считано от 1 януари 2027 г. се увеличава осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ с 2 процентни пункта.

Минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица се увеличава за 2025 г. на 1 077 лв. и се запазва за целия прогнозен период. Минималният осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводители също се увеличава за 2025 г. на 1 077 лв. и се запазва за целия прогнозен период.

Максималният осигурителен доход за всички осигурени лица се увеличава за целия прогнозен период съответно за 2025 г. на 4 130 лв., за 2026 г. на 4 430 лв., за 2027 г. – 4 730 лв. и за 2028 г. – 5 030 лв.

Разходни политики

Разчетите за разходите по проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2025 г. са изготвени въз основа на действащото законодателство, както и при отчитане на ефектите от отразяване на настъпилите промени в нормативни актове, влизащи в сила от 01.01.2025 г.

Основните разходни политики, водещи до повишаване в разходната част на бюджета за периода 2025-2028 г., са както следва:

- В разчетите за периода 2025-2028 г. е взето предвид увеличението на размера на минималната работна заплата от 1 януари 2025 г. – от 933 лв. на 1 077 лв. – ефект в разходите увеличение **283,3 млн. лв.**;
- Предвидено е увеличение на максималния осигурителен доход от 3 750 лв. на 4 130 лв. от 1 януари 2024 г., съответно 4 430 лв. от 1 януари 2026 г., 4 730 лв. от 1 януари 2027 г. и 5 030 от 1 януари 2028 г. – ефект в разходите – увеличение **44,1 млн. лв.**;
- Минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица за 2025 г. е 1 077 лв. и се запазва за целия прогнозен период;
- Запазване на размера на обезщетението за отглеждане на дете до две годишна възраст – 780 лв. за целия период до 2028 г. включително;
- За периода 2025-2028 г. пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември на предходната година се осъвременяват от 1 юли на съответната година по чл. 100 от КСО или т.нар. „швейцарско правило“ – като ефекта в разходите за 2025 г. – увеличение **1 045 млн. лв.**;
- В проектобюджета за 2025 г. е разчетено увеличение на разходите за персонал с 10% за структурите, за които не са предвидени други увеличения в изпълнение на приети нормативни актове и действащи политики, в т.ч. и общинска администрация – увеличение **834,3 млн. лв.**;
- Увеличение на разходите за персонал в сектор „Отбрана и сигурност“, съгласно приетите механизми със Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за Националната служба за охрана и Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, считано от 01.01.2025 г. – ефект в разходите – **2 148,5 млн. лв.**;
- През 2025 г. е запазена политиката за увеличение на възнагражденията на педагогическия персонал в средното образование със 125% от СБРЗ за 2024 г. (2 284 лв.) – ефект увеличение в разходите **499 млн. лв.**

Други разходни мерки, които влияят върху общия размер на разходите:

- Намаление на разходите за текуща издръжка (без самостоятелните бюджети и делегираните от държавата дейности) с 10% – ефект - намаление в разходите с **283,8 млн. лв.**;
- Предвидени са средства за изпълнение и през 2025 г. на Националната инвестиционна програма за министерства, ведомства (като са разчетени разходи по бюджетите на ПРБ за административни разходи, разходи за електронно управление и разходи за изпълнение на стратегически проекти), като и за Национална инвестиционна програма за общини;
- Осигурени са средствата за финансиране на променените натурални показатели в сферата на делегираните от държавата дейности, социалната сфера и др.

Инвестиционна политика

В зависимост от ограничения бюджетен ресурс и извършената от ПРБ приоритизация са обособени основните стратегически инвестиционни проекти, които са включени в **„Програма за приоритетни стратегически инвестиционни проекти с национално финансиране за периода 2025-2028 г.“** – приложение към проекта на Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2025 г., като срокът на програмата е съобразен с изготвянето на Националния фискално-структурен план на Република България за периода 2025-2028 г. Приоритетните стратегически инвестиционни проекти са финансово обезпечени, като необходимите средства за тяхната реализация през следващата година са предвидени в рамките на утвърдените капиталови разходи по бюджетите на ПРБ за 2025 г. Стратегическите инвестиционни проекти, които съгласно извършената от ПРБ приоритизация не попадат в обхвата на определената финансова рамка, формират „Списък с резервни стратегически инвестиционни проекти с национално финансиране“ – към финансирането на които ще се пристъпи при наличие на възможност и при спазване на установените фискални правила и ограничения по Закона за публичните финанси.

За периода 2025-2028 г. се предвижда продължаване на Инвестиционната програма за общински проекти, като е определен размера на финансирането за 2025 г.

Част I.

Икономически перспективи за периода 2024-2028 г.

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА

През първите две тримесечия на 2024 г. растежът на brutния вътрешен продукт (БВП) в Европейския съюз (ЕС) и еврозоната остава слаб на фона на високата неопределеност, причинена от геополитическите конфликти в различни части на света. Цените на енергийните суровини и на металите леко се понижиха през първата половина на 2024 г. спрямо същия период на 2023 г. Същевременно в международен план цената на какаото, кафето и дървения материал се покачиха. В резултат инфлацията в САЩ¹ и ЕС се забави, но остана на относително високи нива спрямо периода от преди пандемията от COVID-19. В отговор на забавящата се инфлация водещите централни банки понижиха основните си лихвени проценти. Нетният износ имаше положителен принос за растежа на БВП в ЕС, но инвестиционната активност остана потисната и допринесе негативно за растежа. БВП на САЩ нарасна по-бързо от този на ЕС, като бе подкрепен от растежа на частното потребление и инвестициите.

2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

За първото полугодие на 2024 г. растежът на БВП на страната достигна 2,1% и бе движен изцяло от вътрешното търсене. Потреблението на домакинствата се повиши с 4,9% подкрепено от реално нарастване на разполагаемия доход и подобрене на доверието на потребителите. Публичното потребление отчете повишение от 2%. Инвестициите в основен капитал спаднаха с 4% поради намаление на публичните капиталови разходи. В същото време изменението на запасите имаше положителен принос за растежа. Износът на стоки и услуги спадна с 1,7% докато вносът се повиши с 0,7%. В резултат нетният износ имаше отрицателен принос към растежа на БВП.

Брутната добавена стойност нарасна с 2,1% за периода януари-юни 2024 г. С основен принос за растежа бяха услугите и по-конкретно търговия; транспорт; хотелиерство и ресторантьорство, следвани от преработващата промишленост.

¹ Съединени американски щати.

2.2. ПАЗАР НА ТРУДА И ДОХОДИ

През първата половина на 2024 г. броят на заетите в икономиката се повиши с 1,2% и достигна 3583 хиляди души. Растежът на заетостта се дължеше изцяло на секторите на строителството (4,5%) и услугите (2,4%), докато заетостта в аграрния сектор и промишлеността намаля на годишна база (съответно с 1,1 и 1,7%). Част от промишлените отрасли изпитват затруднения с външното търсене, което води и до оптимизирането на съществуващите работни места. Недостигът на предлагане на труд продължава да бъде едно от основните ограничения за разширяване на производствената дейност според оценките на работодателите.

Въпреки положителната динамика на заетостта в страната, нивото на безработица се запази близко до това, наблюдавано през 2023 г. Според данните от Наблюдението на работната сила коефициентът на безработица за възрастовата група 15-64 г. средно за деветте месеца на 2024 г. бе 4,3% (при 4,4% за периода януари-септември 2023 г.). От второто тримесечие на настоящата година насам коефициентът на безработица вече е по-нисък спрямо регистрирания през същите периоди на предходната година. Коефициентът на икономическа активност на населението между 15 и 64 г. за деветте месеца на 2024 г. достигна 74,2% (74,1% за същия период на 2023 г.), а коефициентът на заетост е 70,9%.

През първото полугодие на 2024 г. реалната производителност на труда нарасна с 0,9% на годишна база, а номиналният растеж на компенсацията на един нает беше 13,5%. Текущата динамика на номиналния растеж на компенсацията на един нает бе повлияна от промишлеността (22,6%), където растежът беше най-висок, докато в услугите той остана относително нисък (10,8%). През разглеждания период доходите от труд в страната продължиха да нарастват с двуцифрен темп поради взетото решение през април за увеличаване на възнаграждението на служителите в бюджетните организации от началото на годината и заложеното увеличение на минималната работна заплата. Данните за средната работна заплата показват, че през деветте месеца на 2024 г. нейният растеж в общественния сектор (17,0%) слабо надхвърля този в частния сектор (15,6%). Общо за икономиката, средната работна заплата се е повишила с 15,9% в номинално изражение, като реалният растеж възлезе на 12,8% (дефлиран с ХИПЦ²).

2.3. ИНФЛАЦИЯ

Годишният темп на инфлация в страната продължи да се понижава до септември 2024 г. Инфлацията спрямо същия месец на предходната година според ХИПЦ достигна 1,5%, а наблюдаваната тенденция обхващаше всички основни компоненти на индекса. Сред факторите за това развитие може да се посочи динамиката на международните цени на суровините, както и ефектът от по-високата база през предходната година. През октомври изменението на общия ХИПЦ на годишна база отчете известно ускорение до 2%, което се дължеше най-вече на услугите, а базисната инфлация бе 2,9% спрямо същия месец на 2023 г.

2.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

В периода януари-септември излишъкът по текущата сметка леко се увеличи спрямо същия период на 2023 г., достигайки 0,9% от прогнозния БВП. Основен принос имаше по-малкият дефицит по първичния доход с 1,9 пр.п. поради намаление на изплатения към нерезиденти инвестиционен доход. Същевременно при търговията със стоки и услуги,

² Хармонизиран индекс на потребителските цени.

бе отчетено понижениe на традиционно положителния баланс. Въпреки общата тенденция на подобрене на външната среда през 2024 г., икономическата активност при търговските партньори на България (най-вече Германия и други държави-членки на ЕС) остана потисната. През повечето месеци от годината номиналният износ на стоки продължи да се понижава, макар и със забавящи се темпове, докато при вноса бе отчетен лек номинален растеж за деветмесечието. Съответно, търговският дефицит се увеличи спрямо година по-рано. При услугите също бе отчетено понижениe на баланса при изпреварващ растеж на вноса спрямо износа.

2.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Брунтите международни валутни резерви на страната продължиха да осигуряват стабилното функциониране на паричния съвет. Пазарната им стойност към края на октомври 2024 г. възлезе на 39,8 млрд. евро. Темпът им на растеж се забави до 8,5% на годишна база при 9,1% в края на предходната година, като беше повлиян в най-голяма степен от свиването на годишна база на банковите резерви.

Банковата система в България остана стабилна и продължи да поддържа високи равнища на капиталова адекватност и ликвидност. Коефициентът на обща капиталова адекватност към края на септември беше 23,44%, а отношението на ликвидно покритие – 244,1%.

Кредитът за частния сектор продължи да се ускорява през 2024 г. и в края на септември темпът му на растеж на годишна база достигна 13,6% при 12,2% в края на 2023 г. С по-голям принос за това бяха кредитите за домакинства, чийто темп на растеж за същия период се увеличи от 15,9% до 20,2%. Водеща роля имаха жилищните кредити (с ръст от 25,9%), след като все още ниските лихвени проценти, нарастването на доходите, както и продължаващото нарастване на цените на жилищата продължиха да поддържат търсенето на заемни средства за покупка на недвижими имоти. Потребителските кредити също запазиха относително висок темп на растеж от 15% в края на септември. Ускорение на растежа се наблюдаваше и при кредитите за нефинансови предприятия, като в края на септември увеличението им на годишна база достигна 8,2% при 7,3% в края на предходната година. Търсенето на оборотни средства под формата на овърдрафт кредити беше водещо за нарастването на корпоративните кредити през деветмесечието.

3. ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2024-2028 Г.

Очакванията са международната среда да остане нестабилна през прогнозния период, но без съществени структурни сътресения и/или недостиг на основни суровини. Инфлационният натиск ще продължи да отслабва и към края на периода нарастването на цените както в ЕС, така и в глобален план ще отговаря на теоретичните цели. Това ще се отрази в продължение на политиката на лихвени понижения от ЕЦБ³ и други водещи централни банки и съответно в подобрене на условията за финансиране.

Очакванията са растежът в ЕС да остане слаб през 2024 г., достигайки 0,9%, и да се ускори до 1,5% и 1,8%, съответно през 2025 и 2026 г. Темповете са по-ниски спрямо предходни прогнози, като ревизията се дължи най-вече на очакванията за по-бавно възстановяване на икономиката на Германия. Същевременно прогнозите са световната

³ Европейска централна банка.

икономика да продължи да нараства с около 3,2% в средносрочен план. Темповете в ЕС и в глобален план остават под средните стойности спрямо периода преди пандемията.

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда

Международна среда	Отчетни данни		Прогноза				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Световна икономика (реален растеж, %)	3,5	3,3	3,2	3,2	3,3	3,2	3,1
Европейска икономика – ЕС (реален растеж, %)	3,3	0,4	0,9	1,5	1,8	1,6	1,6
Валутен курс щ.д./евро	1,05	1,08	1,09	1,08	1,08	1,08	1,08
Цена на петрол „Брент“ (щ.д./барел)	99,8	82,6	81,2	70,8	69,8	69,3	69,1
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	9,0	-9,7	4,0	-0,2	-0,4	-0,1	0,1
EURIBOR 3м. [%]	0,2	3,1	3,5	2,8	2,5	2,5	2,3

Източник: МВФ⁴, СБ⁵, ЕК⁶, Евростат⁷, ЕЦБ, МФ⁸

Допусканията за международните цени на суровините в прогнозния период се основават на информация за фючърсите към 8 ноември 2024 г. Според тези данни петролът сорт Брент се очаква да поевтинее през 2024 г. средно с 1,8% в сравнение с предходната година до 81,2 щ.д./барел, като тази тенденция ще се задържи до края на прогнозния хоризонт. При неенергийните суровини се очаква поскъпване от 4% за 2024 г., последвано от поевтиняване в годините след това.

Техническото допускане⁹ за валутния курс USD/EUR, с дневни данни към 08.11.2024 г., показва номинално поскъпване на единната европейска валута, респективно лева, с 0,4% през 2024 г. последвано от обезценка с 0,5% през 2025 г.

4. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2024-2028 Г.

Табл. I-2: Основни макроикономически показатели

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Брутен вътрешен продукт							
БВП (млн. лв.)	168 360	185 233	201 470	215 231	227 417	237 293	247 004
БВП (реален растеж, %)	4,0	1,9	2,2	2,8	3,0	2,0	2,0
Потребление	4,9	1,3	4,0	4,0	3,3	2,5	2,3
Бруто образуване на основен капитал	6,5	10,2	-2,7	6,9	6,8	3,0	3,8
Износ на стоки и услуги	12,1	0,0	0,2	2,7	3,5	3,3	3,3

⁴ Международен валутен фонд.

⁵ Световна банка.

⁶ Европейска комисия.

⁷ Статистическа служба към Европейската комисия.

⁸ Министерство на финансите.

⁹ Изчислява се среден курс USD/EUR с дневни данни за последните десет работни дни към датата на изготвяне на допусканията, който се фиксира за дните до края на прогнозния хоризонт.

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Внос на стоки и услуги	15,3	-5,5	2,2	5,6	5,2	4,4	4,3
Пазар на труда и цени							
Заетост (СНС ¹⁰) (%)	1,1	1,1	0,6	0,5	0,3	0,1	0,0
Коефициент на безработица (НРС) (%)	4,1	4,3	4,2	4,1	4,0	4,0	4,0
Компенсации на един нает (%)	14,2	13,4	14,3	9,1	5,0	4,0	3,5
Дефлатор на БВП (%)	15,9	8,0	6,4	3,9	2,6	2,3	2,1
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) (%)	13,0	8,6	2,6	2,4	2,3	2,2	2,0
Платежен баланс							
Текуща сметка (% от БВП)	-2,6	0,9	-0,8	-2,0	-3,1	-3,5	-3,7
Търговски баланс (% от БВП)	-5,9	-4,1	-5,4	-6,7	-7,4	-7,9	-8,4
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	5,4	4,0	3,8	3,8	3,8	3,9	3,9
Паричен сектор							
МЗ (%)	13,2	8,7	8,9	10,5	8,5	9,7	7,7
Вземания от фирми (%)	11,1	9,7	8,0	8,4	8,5	7,6	7,4
Вземания от домакинства (%)	14,6	15,9	19,2	15,5	12,4	10,5	9,1

Източник: МФ, НСИ¹¹, БНБ¹²

4.1 БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

Растежът на БВП за периода януари-септември 2024 г. бе 2,1%¹³. За цялата година се прогнозира растеж на БВП от 2,2%, като през последното тримесечие се очаква нарастване на износа и на публичните капиталови разходи.

Растежът на икономиката ще се повиши до 2,8% през 2025 г., като ускорението ще е движено от по-високи публични разходи. В същото време очакваното забавяне в растежа на доходите ще доведе до по-слабо нарастване на потреблението на домакинствата. Растежът на износа постепенно ще се ускори, в резултат на по-силното външно търсене от ЕС, но приносът на нетния износ ще остане отрицателен.

През 2026 г. подобрението във външното търсене ще доведе до ускорение на растежа на износа до 3,5%, а общият растеж на БВП ще се ускори до 3%. Повишението на търсенето ще се отрази положително на частната инвестиционна активност, а растежът на публичните инвестиции ще продължи да бъде движено от разходите по линия на ПВУ.

¹⁰ Система на националните сметки.

¹¹ Национален статистически институт.

¹² Българска народна банка.

¹³ Данните за БВП за третото тримесечие на 2024 г. се основават на експресна оценка на НСИ по сезонно изгладени данни.

В периода 2027-2028 г. растежът на БВП ще се забави до 2% поради изчерпване на положителния ефект от инвестициите по ПВУ, забавяне в растежа на потреблението на домакинствата в синхрон с това на доходите и забавяне на нарастването на износа в съответствие с външното търсене. Нетният износ ще остане отрицателен, но с по-малък принос за изменението на БВП.

4.2 ПАЗАР НА ТРУДА И ДОХОДИ

През 2024 г. се очаква броят на заетите лица да се повиши с 0,6% спрямо 2023 г., а коефициентът на безработица да намалее до 4,2% средно за цялата година.

Очакването, че през 2025 г. българската икономика ще постигне реален растеж около 3% предопределя прогнозата, че ръстът на заетостта от 0,5% ще се запази близък до този от 2024 година. Поради относително ниските равнища на безработица в страната се очаква ръстът в броя на заетите да бъде запазен най-вече от лица, които до този момент са били извън работната сила и не толкова от безработни лица. В резултат се очаква коефициентът на безработица да намалее минимално (с 0,1 пр.п.) до 4,1%, а през следващите три години (до 2028 г.) практически да се запази постоянен и да се колебае около достигнатото равнище от около 4%.

Все пак неблагоприятната демографска динамика в страната и все по-ограничените възможности за увеличаване на предлагането на труд предопределят постепенното намаляване на ръста на заетостта през периода 2026-2028 г., макар българската икономика да продължи да нараства. Постепенно темповете на растеж на заетостта ще се забавят, а през 2027 и 2028 г. броят на заетите се очаква практически да се запази постоянен. Търсенето на труд се очаква да се запази високо, но до голяма степен се очаква задоволяването на неговото нарастване да зависи от успеха на правителствените политики и на усилията на бизнеса да привлекат лица, които са извън работната сила или от чужбина.

През 2024 г. номиналният растеж на компенсацията на един нает е оценен на 14,3% в номинално изражение. През 2025 г. се очаква нарастването на доходите от труд да се забави, но въпреки това техните ръстове ще се запазят относително високи. За 2025 г. очакването е компенсациите на един нает да се повишат с 9,1%, като основен принос ще има увеличението на минималната работна заплата от началото на 2025 г. и увеличаването на работните заплати в някои дейности от обществената сфера. Нарастването на доходите от труд ще се забави по-съществено през 2026 г. – до 5,0%, успоредно с очакваното ускоряване на растежа на реалната производителност. В периода 2027 и 2028 г. номиналният растеж на компенсацията на един нает се очаква да се забави, съответно до 4,0% и 3,5%.

По отношение на нарастването на реалната производителност на труда за 2024 г. се очаква тя да нарасне с 1,6%, след което да се повишава с темпове вариации в интервала 2,3-2,7% през следващите две години, в съответствие с нарастването на реалния БВП. Растежът на производителността на труда заедно с по-ниското нарастване на доходите от труд в края на прогнозния период ще доведе и до ограничаване на растежа на номиналните разходи за труд на единица продукция (НРТЕП) до около 1,5% през 2028 г. В реално изражение РТЕП не се очаква да нарастват през последните три години на прогнозния период.

4.3 ИНФЛАЦИЯ

За 2024 г. се прогнозира инфлация в края на годината от 1,9%, като услугите ще имат водещ принос. Очаква се отрицателно изменение на цените на енергийните стоки във връзка с низходящата динамика на фючърсите на суровия петрол и съответно поевтиняване на автомобилните горива. Средногодишната инфлация за 2024 г. се прогнозира да достигне 2,6%.

Повишението на потребителските цени според ХИПЦ в края на 2025 г. се очаква да бъде 2,6%. Цените на енергийните стоки ще запазят низходящия си тренд, но отрицателният им принос ще се свие, на което се дължи и наблюдаваното ускорение на инфлацията в сравнение с края на 2024 г. Услугите отново ще имат водещ принос за формиране на инфлацията, следвани от храните. Средногодишното повишение на общия индекс ще се забави до 2,4% през 2025 г.

Средногодишната инфлация ще продължи да се забавя до 2% през 2028 г. по линия най-вече на очакваната низходяща динамика при международните цени. Отрицателният принос на енергийните стоки постепенно ще намалява към края на прогнозния хоризонт. Приносът на компонентите на базисната инфлация също ще се свива, но ще остане водещ за формиране на инфлацията във връзка с прогнозираното нарастване на вътрешното търсене, както и на разходите за труд в икономиката.

4.4 ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Очаква се до края на 2024 г. балансът по текущата сметка да стане отрицателен, понижавайки се както спрямо 2023 г., така и спрямо реализирания към септември излишък. Към края на годината се очаква традиционно по-висок изплатен инвестиционен доход спрямо наличните предварителни данни, като балансът на доходните статии ще остане непроменен спрямо 2023 г.

През 2025 г. се очаква дефицитът по текущата сметка да нарасне до 2% от прогнозния БВП. Промяната в баланса ще отрази силния номинален растеж на вноса, повлиян от растежа на вътрешното търсене (вкл. за придобиване на военна техника). Подобренieto във външното търсене ще подпомогне за ускорение и в износа, но темпът ще остане по-умерен спрямо този на вноса. Условието на търговия ще преминат в леко положителни. Очаква се растежът на приходите от туристически и транспортни услуги да се запази устойчив, което ще доведе до леко повишение на излишъка по статия услуги. Входящите потоци по различни програми на ЕС ще увеличат излишъка по вторичния доход.

В периода 2026-2028 г. дефицитът по текущата сметка ще продължи да се увеличава достигайки 3,7% от БВП в края на периода. Растежът на износа ще се ускори в съответствие с подобряването на външното търсене. Условието на търговия ще се запазят положителни, но номиналният растеж на вноса ще продължи да изпреварва този на износа, като основен принос ще имат търгуваните количества. Това ще доведе и до продължаващо нарастване на дефицита при търговията със стоки и съответно ще е определящо за понижаването на текущата сметка. Потокът от входящи ПЧИ¹⁴ ще се задържи в рамките на 3,8-3,9% от БВП.

Общата динамика на платежния баланс предполага запазване на устойчива външна позиция и стабилно ниво на международните резерви.

¹⁴ Преки чуждестранни инвестиции.

4.5 ПАРИЧЕН СЕКТОР

Вземанията от частния сектор ще нараснат с 12,7% през 2024 г., ускорявайки се леко спрямо предходната година, когато отчетоха ръст с 12,2%. Основният двигател за това ще е по-силният прогнозиран растеж на вземанията от домакинства (19,2%), и по-специално на жилищните кредити, подкрепен от фактори от страна както на търсенето, така и на предлагането. Вземанията от предприятия ще се забавят през 2024 г. и ще нараснат с 8% при 9,7% през предходната година.

През 2025 г. вземанията от частния сектор ще се забавят до 11,5%. По-голям принос за това ще има забавеното нарастване на кредитите за домакинства до 15,5%, предвид по-ниския очакван темп на увеличение на компенсациите на наетите. Освен по линия на доходите, известен ефект се очаква и от влезлите в сила от 1 октомври 2024 г. макропруденциални мерки на БНБ насочени към кредитополучателите. Вземанията от предприятия се очаква да се ускорят от 8% в края на 2024 г. до 8,4% в края на 2025 г., подкрепени от свързаното с реализацията на ПВУ активизиране на инвестиционната активност.

Ръстът на вземанията от частния сектор ще продължи да се забавя и през 2026 г. до 10,3%, отразявайки предимно по-слабия растеж на вземанията от домакинства, който ще достигне 12,4%. Реализацията на инвестиционни проекти, свързани с ПВУ, се очаква да продължи активно и през 2026 г., което ще допринесе за ново леко ускоряване на вземанията от предприятия до 8,5%. До края на прогнозния период кредитирането ще продължи да се забавя постепенно, като това ще се случи едновременно при кредитите за нефинансовите предприятия и при тези за домакинствата.

4.6 РИСКОВЕ ПРЕД ПРОГНОЗАТА

Увеличават се рисковете от изостряне на геополитическите спорове и засилване на протекционистките политики, съответно от прехвърляне на отрицателни ефекти върху международната търговия. Потенциална промяна в политиката на САЩ и въвеждане на мерки за ограничаване на вноса от ЕС, например чрез вдигане на мита, би се отразила в съществена степен върху германската и други по-големи европейски икономики и би ограничило външното търсене на България, забавяйки растежа на износа на страната.

Продължаващите военни конфликти запазват риска от ограничаване на предлагането на дадени суровини, което може да доведе до покачване на международните цени и/или до ново нарушаване на глобалните вериги за доставки. Това би се отразило в по-високи темпове на инфлация и задържане на рестриктивна парична политика по-дълго от очакваното, което ще има отрицателен ефект както върху външната търговия, така и върху вътрешното търсене.

Рисковете по отношение на прогнозата за инфлацията се свързват главно с очакваната динамика на цените на международно търгуваните суровини и най-вече на енергийните стоки, както и повишението на разходите за труд в икономиката.

Риск пред прогнозата представляват и публичните капиталови разходи, вкл. и изпълнението по ПВУ. Тяхното неизпълнение би се отразило в по-нисък от очаквания растеж на икономиката в периода 2024–2026 г.

Вътрешната политическа нестабилност и промените в административно определяни показатели на пазара на труда (най-вече индексацията на заплатите в държавния сектор и минималната работна заплата), създават очаквания и нагласи за продължаващи високи темпове на ръст на работните заплати през следващите години въпреки забавянето на

инфлационните процеси. От гледна точка на самата прогноза, това може да доведе до по-високи от предвидените ръстове на работните заплати и евентуално до по-ниски растежи (и дори намаление) на заетостта в страната.

4.7 ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ

Очаква се потенциалният растеж да се забави до 2,5% през 2024 г. поради спад на инвестициите и по-слабо нарастване на заетостта. В периода 2025-2028 г. растежът ще бъде в рамките на 2,8-2,4%. С основен принос за растежа е общата факторна производителност (ОФП), като нейният принос намалява от 2021 г. насам. Очаква се приносът да бъде 1,6 пр.п. през 2024 г. и да намалява в прогнозния период до 1,4 пр.п. през 2028 г. С нарастването на инвестициите в периода 2025-2028 г. се очаква приносът на капитала за потенциалния растеж да се увеличи и да бъде в рамките на 0,8-1 пр.п. В прогнозния период приносът на труда за потенциалния растеж постепенно ще намалява, но ще остане положителен, тъй като увеличението на коефициента на икономическа активност ще компенсира намалението на населението в трудоспособна възраст. Намалението на нормата на безработица и увеличението на отработените часове също ще окажат положителен ефект върху растежа.

Отклонението от потенциала през 2024 г. е положително в размер на 0,1%. Очаква се увеличение до 2026 г., след което отклонението ще се затвори и ще премине на отрицателна територия през 2028 г.

Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2023	3,1	0,4
2024	2,5	0,1
2025	2,8	0,2
2026	2,6	0,6
2027	2,5	0,0
2028	2,4	-0,4

Източник: МФ

Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2023	0,4	1,1	1,7
2024	0,2	0,7	1,6
2025	0,4	0,8	1,5
2026	0,2	0,9	1,5
2027	0,2	0,9	1,4
2028	0,0	1,0	1,4

Източник: МФ

4.8 СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК

Направено е сравнение на прогнозата на МФ с есенната макроикономическа прогноза на ЕК, публикувана на 15 ноември 2024 г. Различният период на изготвяне на двете прогнози предопределя използването на различни редове от отчетни статистически данни и различни допускания.

Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Основни макроикономически показатели	2024		2025		2026	
	МФ	ЕК	МФ	ЕК	МФ	ЕК
БВП [реален растеж, %]	2,2	2,4	2,8	2,9	3	3
Заетост (СНС) [%]	0,6	0,5	0,5	0,1	0,3	0,1
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) [%]	2,6	2,5	2,4	2,3	2,3	2,9

Източник: ЕК, МФ

Двете институции имат близки очаквания за растежа на БВП в периода 2024-2026 г., но се наблюдават разлики по компоненти. МФ очаква по-висок принос от страна на вътрешното търсене. Очакват се по-високи публични разходи за потребление и инвестиции и по-висок растеж на потреблението на домакинствата.

За 2024 г. двете институции имат сходни очаквания за растежа на заетостта, но се различават в прогнозата си за 2025 г. и 2026 г. Според ЕК заетостта през този период ще се запази практически постоянна (темпове на растеж от 0,1%), докато в прогнозата на МФ темпът на растеж на заетостта се запазва по-висок и едва през 2027 и 2028 г. броят на зетите се очаква практически да се запази постоянен поради неблагоприятното демографско развитие. В същото време, според ЕК коефициентът на безработица в България ще намалее повече отколкото е според прогнозата на МФ, където очакването е увеличението на зетите да стане в по-голяма степен чрез лица извън работната сила.

Прогнозата на ЕК и МФ по отношение на инфлацията са много близки през 2024 и 2025 г. както по отношение на общия индекс, така и по компоненти. По-съществена разлика се наблюдава за 2026 г., когато ЕК очаква по-висока инфлация най-вече при услугите и енергийните стоки.

Част II.

Фискална политика и основни параметри за периода 2025-2028 г.

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА

Подготовката на Бюджет 2025 и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. беше повлияна от различни фактори и предизвикателства. От една страна влезлите в сила европейски законодателни актове, свързани с приемането на реформираната рамка за икономическо управление в ЕС, с което се разшири времевия хоризонт, правилата и изискванията за качеството на бюджетните рамки, а от друга - политическата обстановка и проведените избори за 51-то Народно събрание на 27 октомври 2024 г., и все още липсата на избрано редовно правителство.

При тези условия с настоящата прогноза периодът е разширен до 4 години (2025-2028 г.), а целите на фискалната политика и параметрите на бюджетната рамка са съобразени с приоритетите за запазване на фискалната устойчивост в средносрочен план и с необходимостта от реализиране на приходни мерки и осигуряване на разходни политики.

За осигуряване реалистичността на бюджетните прогнози са взети предвид оценките на отчетните данни за параметрите на показателите по КФП за 2023 г., както и за програмата и очакваното изпълнение за 2024 г.

Табл. II-1: Основни показатели на КФП (касова основа)¹⁵

Показатели	2023 Отчет		2024 г. Програма		2024 г. Очакв.		2025 г. Проект		2026 г. Прогноза		2027 г. Прогноза		2028 г. Прогноза	
	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП
Приходи, помощи и дарения	67 040,8	36,2%	75 289,7	36,6%	72 242,4	35,9%	92 485,8	43,0%	95 034,9	41,8%	94 923,3	40,0%	98 448,9	39,9%
Общо разходи и Вноса в общия бюджет на ЕС	72 658,9	39,2%	81 509,0	39,6%	78 793,0	39,1%	98 908,2	46,0%	103 280,7	45,4%	100 641,6	42,4%	103 698,1	42,0%
в т.ч. Разходи чл. 28, ал. 1 от ЗПФ	67 191,3	36,3%	73 018,8	35,5%	74 698,5	37,1%	87 919,6	40,8%	90 853,2	40,0%	94 289,9	39,7%	97 571,4	39,5%
Бюджетно салдо (+/-)	-5 618,1	-3,0%	-6 219,3	-3,0%	-6 550,6	-3,3%	-6 422,4	-3,0%	-8 245,8	-3,6%	-5 718,4	-2,4%	-5 249,2	-2,1%

Източник: МФ

¹⁵ Поради закръгление (в млн. лв. и като процент от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в актуализираната бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

За 2023 г. отчетните данни показват дефицит по КФП в размер на 3,0% от БВП, С мотивите към законопроекта за държавния бюджет за 2024 г. (РМС № 830/24.11.2023 г.) индикативната цел за бюджетното салдо по КФП за 2023 г. бе променена спрямо заложената с мотивите към ЗДБРБ за 2023 г. (РМС № 459/05.07.2023 г.), отчитайки рисковете вторият транш по Плана за възстановяване и устойчивост да бъде отложен за 2024 г. В резултат индикативният размер на дефицита по КФП за 2023 г. в разчетите към ЗДБРБ за годината (-4,6 млрд. лв. или 2,5 на сто от прогнозния БВП) е променен на дефицит в размер на 5,8 млрд. лв. (3 на сто от прогнозния БВП), като отчетената стойност не надвишава този разчет.

В бюджетната рамка за 2024 г. при отразени фискални ефекти от политиките, предопределящи приходите и разходите, бюджетното салдо по КФП беше планирано да е дефицит от 3,0% от БВП при ниво на разходите от 39,6% от БВП, съответно ниво на приходите от 36,6% от БВП.

Очакваното изпълнение на КФП за 2024 г. се основава на оценка за приходите от 35,9% от БВП и разходите на ниво от 39,1% от БВП, при което се формира дефицит от 3,3% от БВП. Разчетите по очакваното изпълнение за 2024 г. очертава значително по размер неизпълнение на приходите от помощи и дарения по КФП, основно поради непостъпване на планираните втори и трети транш по МВУ и част от планираните приходи по оперативните програми на ЕС. Независимо от значителното изоставане от прогнозните разходи по сметките за средства от ЕС, както и предприетите компенсиращи мерки за повишаване на събираемостта на приходите и реализиране на икономии в разходите по държавния бюджет на консолидирано равнище, съществува риск за влошаване на индикативното салдо по КФП спрямо заложеното целево ниво в мотивите към ЗДБРБ за 2024 г.

Въпреки това, прилагайки методологията на Европейската система от регионални и национални сметки 2010 (ЕСС 2010) за оценка на показателите за сектор „Държавно управление“, ще бъдат положени максимални усилия дефицитът на сектора за 2024 г. да остане в рамките на референтната стойност от 3 на сто от прогнозния БВП.

Повече информация за изпълнението на КФП за 2024 г. и за оценката за изпълнението на КФП за 2024 г. се съдържа в прегледа по [приложение № 1](#).

Бюджетното салдо по КФП за всяка година от прогнозния период 2025-2028 г. е дефицит, вариращ в рамките от 2,1-3,6% от БВП, което се дължи на различни причини – за 2025 е в рамките на 3 на сто от БВП поради осигуряване на разходни политики, преобладаващо базирани на решения от 2024 г. със съответните приходни мерки, за 2026 г. дефицитът е в размер на 3,6 на сто, в резултат основно от приключването на периода за реализация на ПВУ, като при запазване на приходните и разходните политики за следващите две години (2027 и 2028 г.) дефицитът рязко намалява, съответно до 2,4 и 2,1 на сто.

В средносрочен план се очаква устойчив номинален ръст на приходите, вкл. на данъчно-осигурителните, като помощите от чужбина след ръст през 2025 г. намаляват леко през следващата година и бележат по-значителен спад през следващите две години, което се дължи на етапите на реализация на програмите, съфинансирани от ЕС, основно по ПВУ.

Като дял от БВП общото ниво на приходите за периода 2025-2028 г. е в диапазона 39,9 - 43,0% от БВП с низходяща тенденция. Същата низходяща тенденция се наблюдава и при общото ниво на разходите (общо разходи и вноска в общия бюджет на ЕС), които като дял от БВП са в диапазона 42,0-46,0%.

В средносрочен план разходите по КФП по 40%-то правило по ЗПФ (без разходите, извършвани от сметки за средства от ЕС и по други международни програми и договори, приравнени към тях, вкл. свързаното с тях национално съфинансиране) варират с низходяща тенденция в диапазона 39,5-40,8% от БВП за периода 2025-2028 г. , като само за 2025 г. се отклоняват от правилото, доколкото служебното правителство не може да влияе на вече поети ангажименти и законово регламентирани задължения за обезпечаване на разходни политики, респективно не може да разчита на парламентарна подкрепа за консолидиращи мерки, свързани с необходимостта от провеждането на реформи в секторите, предоставящи публични услуги.

2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

Разчетите в АСБП за периода 2025-2028 г. отразяват тенденциите в актуалната макроикономическа прогноза за развитието на националната икономика и оценките за ефекта върху основните показатели на КФП.

Табл. II-2: Основни показатели по КФП (2024-2028 г.)¹⁶

КФП млн. лв.	2024	2024	2025	2026	2027	2028
	Програма	Очакв.	Проект	Прогноза	Прогноза	Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	75 289,7	72 242,4	92 485,8	95 034,9	94 923,3	98 448,9
<i>% от БВП</i>	36,6%	35,9%	43,0%	41,8%	40,0%	39,9%
Данъчно-осигурителни приходи	57 950,8	58 877,2	73 693,1	75 668,2	79 974,1	83 923,3
Неданъчни приходи	10 258,2	9 630,6	11 353,9	12 090,5	10 996,0	11 078,3
Помощи и дарения	7 080,7	3 734,5	7 438,9	7 276,2	3 953,2	3 447,3
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	81 509,0	78 793,0	98 908,2	103 280,7	100 641,6	103 698,1
<i>% от БВП</i>	39,6%	39,1%	46,0%	45,4%	42,4%	42,0%
Разходи	79 238,0	77 174,7	96 887,7	101 032,8	98 226,9	101 403,8
Нелихвени разходи	78 227,3	76 166,8	95 263,0	98 850,9	95 612,2	98 360,9
Лихви	1 010,6	1 007,9	1 624,7	2 181,9	2 614,7	3 042,9
Вноска в общия бюджет на ЕС	2 271,1	1 618,2	2 020,5	2 247,9	2 414,7	2 294,3
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-6 219,3	-6 550,6	-6 422,4	-8 245,8	-5 718,4	-5 249,2
<i>% от БВП</i>	-3,0%	-3,3%	-3,0%	-3,6%	-2,4%	-2,1%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	6 219,3	6 550,6	6 422,4	8 245,8	5 718,4	5 249,2
<i>% от БВП</i>	3,0%	3,3%	3,0%	3,6%	2,4%	2,1%

Източник: МФ

Приходите, помощите и даренията по националния бюджет за периода 2025-2028 г. са в диапазона от 38,4% до 39,5% от БВП.

Разходите и вноската в бюджета на ЕС по националния бюджет в средносрочен план са в диапазона от 39,5% до 40,8% от БВП.

¹⁶ Поради закръгление (в млн. лв. и като процент от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в актуализираната бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

Табл. II-3: КФП – Национален бюджет (2024-2028 г.)

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2024	2024	2025	2026	2027	2028
	Програма	Очакв.	Проект	Прогноза	Прогноза	Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	68 240,1	68 618,7	85 088,9	87 800,9	91 012,2	95 043,8
<i>% от БВП</i>	33,2%	34,1%	39,5%	38,6%	38,4%	38,5%
Данъчно-осигурителни приходи	57 950,8	58 877,2	73 693,1	75 668,2	79 974,1	83 923,3
Неданъчни приходи	10 258,2	9 636,5	11 353,9	12 090,5	10 996,0	11 078,4
Помощи и дарения	31,1	104,9	41,9	42,1	42,1	42,1
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	73 018,8	74 698,5	87 919,6	90 853,2	94 289,9	97 571,4
<i>% от БВП</i>	35,5%	37,1%	40,8%	40,0%	39,7%	39,5%
Разходи	70 747,7	73 080,3	85 899,1	88 605,3	91 875,1	95 277,1
Нелихвени разходи	69 737,1	72 072,4	84 274,3	86 423,5	89 260,4	92 234,2
Лихви	1 010,6	1 007,9	1 624,7	2 181,9	2 614,7	3 042,9
Вноска в общия бюджет на ЕС	2 271,1	1 618,2	2 020,5	2 247,9	2 414,7	2 294,3
ТРАНСФЕР ЗА СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС (НЕТО)	-1 608,6	-1 002,8	-2 351,2	-3 766,7	-2 078,5	-1 913,8
<i>% от БВП</i>	-0,8%	-0,5%	-1,1%	-1,7%	-0,9%	-0,8%
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-6 387,3	-7 082,6	-5 182,0	-6 819,1	-5 356,2	-4 441,4
<i>% от БВП</i>	-3,1%	-3,5%	-2,4%	-3,0%	-2,3%	-1,8%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	6 387,3	7 082,6	5 182,0	6 819,1	5 356,2	4 441,4
<i>% от БВП</i>	3,1%	3,5%	2,4%	3,0%	2,3%	1,8%

Източник: МФ

И през следващия четиригодишен период приоритет за страната ни остава успешно усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС, вкл. Плана за възстановяване и устойчивост.

Въздействието върху бюджета за периода 2024-2028 г. от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в Табл. II-4.

Табл. II-4: КФП – Сметки за средства от ЕС (2024-2028 г.)¹⁷

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2024	2024	2025	2026	2027	2028
	Програма	Очакв.	Проект	Прогноза	Прогноза	Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	7 049,6	3 623,6	7 397,0	7 234,1	3 911,1	3 405,2
<i>% от БВП</i>	3,4%	1,8%	3,4%	3,2%	1,6%	1,4%
ОБЩО РАЗХОДИ	8 490,2	4 094,4	10 988,6	12 427,5	6 351,8	6 126,7
<i>% от БВП</i>	4,1%	2,0%	5,1%	5,5%	2,7%	2,5%
ТРАНСФЕР ОТ/ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ (НЕТО)	1 608,6	1 002,8	2 351,2	3 766,7	2 078,5	1 913,8
<i>% от БВП</i>	0,8%	0,5%	1,1%	1,7%	0,9%	0,8%
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	168,0	532,0	-1 240,5	-1 426,7	-362,2	-807,7
<i>% от БВП</i>	0,1%	0,3%	-0,6%	-0,6%	-0,2%	-0,3%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	-168,0	-532,0	1 240,5	1 426,7	362,2	807,7
<i>% от БВП</i>	-0,1%	-0,3%	0,6%	0,6%	0,2%	0,3%

¹⁷ В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“; Национален фонд и другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

За целите на международните сравнения бюджетната рамка се представя както по национална методология (по показатели на КФП на касова основа), така и на базата на европейската методология ЕСС 2010 за показателите за сектор „Държавно управление“, като следва да се отбележи, че фискалните параметри отразяват по еднакъв начин фискалната политика. Представената прогноза е разработена на базата на последната макроикономическа прогноза на МФ, на предприетите мерки и политики, които оказват фискално въздействие през прогнозния период.

По предварителни оценки на МФ бюджетното салдо за 2024 г. е отрицателно в размер на 3,0% от БВП. В средносрочен план се очаква дефицит в размер съответно на 3,0% от БВП за 2025 г., 2,9% за 2026 г., 3,0% за 2027 и 2,9% от БВП за 2028 г. Това показва, че през разглеждания период ще бъде изпълнен критерият за фискална устойчивост за присъединяване към еврозоната.

Част от дефицита на сектор „Държавно управление“, който се отчита на начислена основа, се дължи на времето изместване при отчитането на разходите за доставки на военна техника, които са платени през предходни години на касова основа. Съгласно методологията ЕСС 2010, държавните разходи за военно оборудване се отчитат през годината на доставката им. Поради това, инвестиционните разходи по първия етап на плана за придобиване на нов тип боен самолет, направени през 2019 г. и 2020 г. в размер на 2 197,7 млн. лв., имат влияние върху разходите за 2025 г., като заедно с изместеното отчитане и на други разходи за доставки на военна техника влошават дефицита с 0,5% от БВП през 2025 г. През периода 2026-2028 г. ще се реализират и други инвестиционни проекти на Министерството на отбраната, като втория етап по плана за придобиване на нов тип боен самолет; придобиване на основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада; придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб и др. Тези разходи влошават дефицита на начислена основа с 0,7 и 1,1 пр.п. през 2027 и 2028 г. Това влияние е временно и не води до трайно влошаване на бюджетната позиция и до нарушаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план.

Планираният размер на бюджетното салдо за периода 2025-2028 г. ще се реализира при увеличаване на приходите с 5,2 пр.п. - до 41,9% от БВП през 2025 г., като в края на периода общите приходи ще достигнат 40,0% от БВП.

Разходите като дял от БВП достигат 44,9% през 2025 г., след това постепенно намаляват до 42,8% от БВП за 2028 г.

Нарастване има по всички приходни елементи, като при данъците върху производството и вноса (косвените данъци) растежът е средно 8,4% за периода на годишна база. Най-голямо значение за нарастването на тези приходи има планираната мярка за недължимост на лихви при заплащане на главници по изискуеми публични вземания. Значително влияние се очаква и от въвеждането на данък върху добива на подземни богатства, както и от прилагането на мерки за намаляване на дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от данъчно облагане, в т.ч. включените в Плана за действие на Групата за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF). Значение за увеличението на тези приходи има и отпадането

от 2025 г. на намалената ставка на ДДС за ресторантьорски и кетъринг услуги. Положителен ефект се очаква от повишаването на акцизната ставка върху тютюневите изделия на (цигари, пури и пурети, на тютюн за пушене, на нагреваемо тютюнево изделие, на течността за електронна цигара), както и от въвеждането на нов акцизен календар от 2026-2029 г.

Увеличението на данъците върху дохода и богатството (преките данъци) на годишна база възлиза на 27,7%; -5,5%; 3,9% и 5,3% за периода 2025-2028 г. При текущите данъци върху доходите на домакинствата нарастването е свързано с ефектите от увеличението в компенсациите на наетите лица, заложено в макроикономическата прогноза; увеличението на заплатите на педагогическия персонал и на заетите в сектор „Сигурност“, както и на минималната работна заплата (МРЗ) през 2025 г. За следващата година при преките данъци влияние оказват и разчетените приходи от мярката за еднократно деклариране на недеklarирани доходи по ДДФЛ, както и за мярката за недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания за данъци, възникнали до 31.12.2023 г. При данъците, платени от фирмите, растежът през разглеждания период се дължи главно на заложеното нарастване в макроикономическата прогноза на данъчната база за облагане на печалбите; подобряването на събираемостта на изискуеми публични вземания и др.

Нарастването на социалноосигурителните вноски на годишна база – съответно с 20,5% през 2025 г., 8,8% през 2026 г., 10,0% за 2027 г. и 4,6% през 2028 г., се дължи на увеличението на компенсациите на наетите лица, на заплатите на педагогическия персонал, на възнагражденията за сектор „Сигурност“ и на МРЗ през следващата година, на предвиденото поетапно увеличение на вноската за фонд „Пенсии“ през 2026-2027 г., както и на предвиденото нарастване на максималния осигурителен доход за целия период на прогнозата. За 2025 г. се очаква еднократен положителен ефект от прилагането на мярката за недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания за социалноосигурителни задължения, възникнали до 31.12.2023 г.

При неданъчните приходи растежът през 2025 г. се дължи на значително увеличение на постъпленията от капиталови трансфери от ЕС поради ускоряването на инвестициите, финансирани по европейските програми за програмния период 2021-2027 г. и по проектите на ПВУ, както и на нарастването на приходите от продажби и другите текущи приходи. За следващата година е планирано въвеждането на данък върху добива на подземни богатства, което се очаква да повлияе положително на приходите в частта други данъци. Значение за нарастването на тези приходи имат и очакваните плащания по изискуеми публични вземания за местни данъци и/или такса за битови отпадъци за периоди до 31.12.2024 г. За 2025 г. общите текущи приходи на годишна база нарастват с 19,7%, като към края на периода растежът им се забавя до 4,6%.

При разходите на сектор „Държавно управление“ значителен растеж през 2025 г. - от 18,0%, се очаква в социалните трансфери, най-вече поради нарастване на разходите за пенсии и увеличаването на размерите на обезщетенията и помощите за домакинствата. При пенсиите нарастването се дължи основно на ежегодната индексация от 1 юли на съответната година по швейцарското правило (с 8,7% за 2025 г.), както и на предприетите промени през 2022 г., вкл. включването на COVID добавките в основния размер на пенсиите, които оказват влияние на разходите през 2025 г. и следващите години. Влияние оказва и увеличеният размер на вдовишките добавки от 2024 г., както и увеличения брой на новоотпуснатите пенсии по КСО в резултат на разширяването на дефиницията на понятието „действителен стаж“. При обезщетенията и помощите за домакинствата

влияние оказва основно нарастването на социалните помощи по ЗСП¹⁸, по ЗХУ¹⁹ и по Закона за закрила на детето, поради нарастването на линията на бедност, както и предвиденото нарастване на МРЗ през 2025 г., което съответно води до увеличение на часовата ставка за положен труд за изчисляване на възнагражденията на личните асистенти по Закона за личната помощ и на възнагражденията на приемните семейства по Закона за закрила на детето. През периода 2026-2028 г. общото нарастване на тези разходи се забавя съответно до 5,8% и 4,2% на годишна база. Положително въздействие за ограничаване нарастването на тези постоянни разходи, като дял от БВП, оказва продължаващото действие на пенсионната реформа, свързана с повишаване на възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране за всички категории осигурени лица.

Висок номинален ръст се наблюдава и при капиталовите разходи за брутообразуване на основен капитал за 2025 г. Те нарастват съответно с 92,8% през 2025 г., и спадат поради високата база съответно с 5,8% през 2026 г. и 14,9% за 2027 г. Динамиката в показателя е свързана основно с нарастване на разходите по Националния план за възстановяване и устойчивост, националните разходи за изграждане на инфраструктура, доставките на бойни самолети F-16 Block 70 и основна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада, придобиване на многофункционални патрулни кораби и др. активи за армията, както и с напредването на проектите, финансирани по програми на ЕС в рамките на новия програмния период 2021-2027 г.

При социалните трансфери в натура, които обхващат основно разходите за здравеопазване, се наблюдава растеж на годишна база съответно от 17,5% през 2025 г., 5,3% през 2026 г., 4,4% и 3,9% за периода 2027-2028 г., поради нарастване на здравноосигурителните плащания, основно за: болнична медицинска помощ; за лекарствени продукти за домашно лечение и др., както и за финансиране на специализираната и първичната извънболнична помощ.

При компенсацията на наетите се наблюдава нарастване от 17,5% за 2025 г. на годишна база, основно поради политиката по доходите в бюджетния сектор, вкл. и от увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал, на приетото увеличение на минималната работна заплата и на максималния осигурителен доход, както и на предвидените средства за възнаграждения на персонала в сектор „Сигурност“ и др.

Общият ефект от предприятията и болниците, включени в сектор „Държавно управление“, върху баланса на сектора е отрицателен за периода 2025-2028 г. – съответно: -630,9 млн. лв. за 2025 г., -605,1 млн. лв. за 2026 г., -638,1 млн. лв. за 2027 г. и -576,4 млн. лв. за 2028 г. За отрицателния ефект върху баланса на сектора най-голямо влияние имат Националната компания „Железопътна инфраструктура“ и БДЖ-ПП.

Табл. II-5: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2025-2028 г.

Показатели, млн. лв.	2025		2026		2027		2028	
	Проект	Изменение, %	Проект	Изменение, %	Проект	Изменение, %	Проект	Изменение,%
1. Данъци върху производството и вноса	36 060,5	20,2%	37 149,3	3,0%	39 174,9	5,5%	41 018,8	4,7%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	16 791,9	27,7%	15 876,4	-5,5%	16 498,7	3,9%	17 380,5	5,3%

¹⁸ Закон за социално подпомагане.

¹⁹ Закон за хората с увреждания.

Показатели, млн. лв.	2025		2026		2027		2028	
	Проект	Изменение, %	Проект	Изменение, %	Проект	Изменение, %	Проект	Изменение,%
2а. - в т.ч. платени от домакинствата	9 453,4	22,6%	8 969,8	-5,1%	9 201,0	2,6%	9 679,9	5,2%
2б. - в т.ч. платени от фирмите	7 338,5	35,0%	6 906,5	-5,9%	7 297,8	5,7%	7 700,6	5,5%
3. Социално-осигурителни вноски	22 122,2	20,5%	24 061,7	8,8%	26 467,8	10,0%	27 688,8	4,6%
3а. - в т.ч. действително платени вноски	22 122,2	20,5%	24 061,7	8,8%	26 467,8	10,0%	27 688,8	4,6%
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	11 544,4	7,3%	11 995,6	3,9%	10 748,8	-10,4%	11 035,2	2,7%
5. Общо текущи приходи	86 519,1	19,7%	89 082,9	3,0%	92 890,2	4,3%	97 123,2	4,6%
6. Компенсация на наетите лица	26 595,7	17,5%	27 667,8	4,0%	28 557,5	3,2%	29 341,6	2,7%
7. Междинно потребление	11 533,9	15,1%	10 576,7	-8,3%	10 379,6	-1,9%	10 838,2	4,4%
8. Социални трансфери в натура	7 008,0	17,5%	7 377,3	5,3%	7 703,7	4,4%	8 007,9	3,9%
9. Социални трансфери без тези в натура	31 089,3	18,0%	32 899,5	5,8%	34 280,2	4,2%	35 710,7	4,2%
10. Лихвени разходи	1 809,0	40,7%	2 437,5	34,7%	2 742,2	12,5%	3 215,9	17,3%
11. Субсидии	3 663,3	-26,8%	4 389,0	19,8%	4 350,2	-0,9%	3 930,7	-9,6%
12. Други текущи плащания	2 992,0	27,0%	3 350,0	12,0%	3 505,5	4,6%	3 390,2	-3,3%
13. Общо текущи разходи	84 691,2	15,0%	88 697,7	4,7%	91 518,8	3,2%	94 435,3	3,2%
14. Брутни спестявания (5-13)	1 827,9	-232,7%	385,2	-78,9%	1 371,4	256,0%	2 687,9	96,0%
15. Капиталови трансфери, получени	3 706,5	106,3%	4 808,8	29,7%	1 538,9	-68,0%	1 571,0	2,1%
16. Бруто образуване на основен капитал	11 108,7	92,8%	10 467,2	-5,8%	8 912,7	-14,9%	10 101,0	13,3%
17. Други капиталови разходи	856,8	34,6%	1 216,9	42,0%	1 046,5	-14,0%	1 220,3	16,6%
		<i>% от БВП</i>		<i>% от БВП</i>		<i>% от БВП</i>		<i>% от БВП</i>
18. Общи правителствени приходи	90 225,6	41,9%	93 891,7	41,3%	94 429,2	39,8%	98 694,2	40,0%
19. Общи правителствени разходи	96 656,7	44,9%	100 381,7	44,1%	101 478,0	42,8%	105 756,6	42,8%
20. Баланс	-6 431,1	-3,0%	-6 490,1	-2,9%	-7 048,8	-3,0%	-7 062,4	-2,9%
20а. - първичен баланс	-4 622,1	-2,1%	-4 052,6	-1,8%	-4 306,7	-1,8%	-3 846,5	-1,6%
21. Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“	61 302,0	28,5%	67 912,0	29,9%	74 833,4	31,5%	82 100,9	33,2%

Източник: МФ

3.1. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

Дискреционни мерки са всички нови мерки и политики на правителството – приети или планирани, които имат пряко въздействие върху бюджетните параметри и основните фискални показатели. Те представляват мерки, предприети по преценка и решение на правителството, с цел постигането на определени приоритети (напр. повишаване събираемостта на приходите). Отнасят се до промяна в политиката на приходите

(данъчната база и/или ставка) или промяна в разходните политики и трансферите от страна на правителството с цел стимулиране на икономиката и увеличаване на доходите.

В бюджетната прогноза са оценени всички приходни и разходни дискреционни мерки, които са приети през предходните години и имат бюджетен ефект през прогнозния период 2025-2028 г., като е отразено допълнителното им въздействие за съответната година спрямо предходната.

Приходни дискреционни мерки

Приходните дискреционни мерки за периода 2025-2028 г. се очаква да доведат до общо нетно увеличение на приходите в размер на 6 452,8 млн. лв. През 2025 г. се очаква нетно увеличение на приходите със 7 351 млн. лв., през 2026 г. – нетно намаление на приходите с 3 053 млн. лв., през 2027 г. - нетно увеличение на приходите с 1 696 млн. лв., а през 2028 г. - нетно увеличение на приходите с 458,8 млн. лв.

Значителен бюджетен ефект в приходната част има вдигането на осигурителните вноски за фонд „Пенсии“ с 3 проценти пункта от 1 януари 2026 г. и с 2 проценти пункта от 1 януари 2027 г. (без сектор „Отбрана и сигурност“) – допълнителни очаквани приходи в размер на 1 602 млн. лв. за 2026 г. и 1 217 млн. лв. за 2027 г.

Допълнителните приходи от осигурителни вноски от увеличението на максималния осигурителен доход са в размер на 300,9 млн. лв. за 2025 г. и 855,2 млн. лв. за периода 2025-2028 г. Допълнителните приходи от осигурителни вноски в резултат на увеличение с 10% на разходите за персонал на първостепенните разпоредители с бюджет са в размер на 98,4 млн. лв. за 2025 г.

Отпадането на намалената ставка от 9% на ДДС за доставката на туристически услуги и на услуга за използване на спортни съоръжения след 30.06.2024 г. и за доставките на ресторантьорски и кетъринг услуги след 31.12.2024 г. са с общ бюджетен ефект от 371,5 млн. лв. допълнителни приходи за 2025 г. Отпадането на действието на нулевата ставка на ДДС за доставката на хляб и брашно след 31.12.2024 г. се очаква да има положителен бюджетен ефект от 93,4 млн. лв. за 2025 г.

Положителният ефект от ДДС от увеличаване на акцизните ставки на тютюна и тютюневите изделия, алкохола и бирата е в размер на 64,2 млн. лв. допълнителни приходи годишно. Ефектът върху приходите от акцизи в резултат на повишаването на акцизната ставка на цигарите, на пури и пурети, на тютюн за пушене, на нагряваемо тютюнево изделие, на течността за електронна цигара, е оценен на 270,2 млн. лв. допълнителни приходи за 2025 г. Положителен ефект от акциз от увеличаване на акцизната ставка на алкохола и бирата е в размер на 100 млн. лв. допълнителни приходи за 2025 г.

Въвеждането на нов акцизен календар, свързан с повишаването на акцизната ставка на всички тютюневи изделия, в сила от 1.01.2026 г., се очаква да има положителен ефект върху приходите от ДДС в размер на 50 млн. лв. годишно и положителен ефект върху приходите от акцизи в размер на 250 млн. лв. годишно за периода 2026-2028 г.

Допълнителните приходи от данъка върху добива на подземни богатства на територията на страната, които са изключителна държавна собственост, се очаква да генерират допълнителни приходи в размер на 900 млн. лв. през 2025 г.

Очакваният положителен ефект за бюджета от мерки за намаляване дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от

данъчно облагане, в т.ч. включените в Плана за действие на Групата за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF), е в размер на 850 млн. лв. допълнителни приходи за 2025 г.

Допълнителните очаквани приходи, свързани с оперирането на ТОЛ системата, са в размер на 43 млн. лв. за 2025 г.

Дискреционните приходни мерки на правителството, заложи в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г., включват значителен пакет от еднократни мерки, които имат временно въздействие върху бюджетните параметри в рамките на 2025 г. Този пакет от мерки предоставя еднократна възможност за плащане на недекларирани, просрочени или неплатени задължения за данъци, осигуровки и за местни данъци и такса за битови отпадъци, включваща опрощаване на наказателни лихви и санкции, като мярка за повишаване на приходите и свиване на бюджетния дефицит. Тази мярка ще се прилага за физически, юридически лица, министерства, ведомства, общини и държавни и общински предприятия със задължения към бюджета. Според изчисленията на Министерството на финансите от тази мярка се очаква в бюджета да постъпят около 5 150 млн. лв. допълнителни приходи през 2025 г.

Въвеждането на патентен данък за юридическите лица, осъществяващи дейност като заведения за хранене и развлечения, е с нетен отрицателен ефект от 2,4 млн. лв. за 2025 г.

Ефектът от приключилите мерки и програми в областта на енергетиката за смекчаване на икономическите последици от нестабилността на цените на електрическата енергия и природния газ е намаление на приходите с 877 млн. лв. през 2025 г.

Табл. II-6: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Приходни мерки - изменение спрямо предходна година	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Повишаване на осигурителните вноски за фонд "Пенсии" с 3 пр.п. от 1 януари 2026 г. и с 2 пр.п. от 1 януари 2027 г.		1602,0	1217,0	
Приходи от осигурителни вноски увеличение на максималния осигурителен доход	300,9	203,0	186,2	165,1
Допълнителни приходи от осигурителни вноски в резултат на увеличение с 10% на разходите за персонал на първостепенните разпоредители с бюджет	98,4			
Приходи от данъци в резултат на увеличение на максималния осигурителен доход	-11,9	-8,0	-7,2	-6,3
Намалена ставка от 9% на ДДС за доставката на туристически услуги и на услуга за използване на спортни съоръжения (до 30.06.2024 г.) и за доставките на ресторантьорски и кетъринг услуги (до 31.12.2024 г.)	371,5			
Намалена ставка от 0% на ДДС за хляба и брашно (до 30.06.2024 г.)	93,4			
ДДС от повишаване на акцизните ставки на тютюна и тютюневите изделия, алкохола и бирата	64,2			
Повишаване на акцизната ставка на алкохола и бирата	100,0			
Повишаване на акцизната ставка на цигари, пури и пурети, на тютюн за пушене, на нагреваемо тютюнево изделие, на течността за електронна цигара	270,2			
Включването на течностите за електронни цигари, несъдържащи никотин, и заместителите на тютюна, съдържащи никотин в обхвата на акцизните стоки, заедно с	0,7			

Приходни мерки - изменение спрямо предходна година	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
предложения график за увеличаване на акцизните ставки за тези продукти				
Повишаване на акцизната ставка на всички тютюневи изделия, в сила от 1.01.2026 г.		300,0	300,0	300,0
Данък върху добива на подземни богатства	900,0			
Мерки за намаляване дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от данъчно облагане, в т.ч. включените в Плана за действие на Групата за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF)	850,0			
Приходи от оперирането на ТОЛ системата	43,0			
Недължимост на лихви при заплащане на главници по изискуеми публични вземания	2830,0	-2830,0		
Недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания за социалноосигурителни задължения	1070,0	-1070,0		
Данъчно облагане с 15% ставка при еднократно деклариране на недеklarирани доходи -	750,0	-750,0		
Приходи от такса-битови отпадъци в резултат от въвеждането на период, при който за плащането на изискуеми публични вземания няма да се дължи лихва	275,0	-275,0		
Приходи от данък недвижими имоти и данък превозни средства в резултат от въвеждането на период, при който за плащането на изискуеми публични вземания няма да се дължи лихва	225,0	-225,0		
Увеличен праг на условието за оборот при прилагане на патентен данък и разширяване обхвата на патентния данък върху заведения за хранене и развлечения	-2,4			
Програми за смекчаване на икономическите последици от нестабилността на цените на електрическата енергия и природния газ	-877,0			
Общо:	7351,0	-3053,0	1696,0	458,8

Източник: МФ

Разходни дискреционни мерки

Разходните дискреционни мерки за периода 2025-2028 г. се очаква да доведат до общо нетно увеличение на разходите с 3 839,9 млн. лв., като през първата година се очаква увеличение на разходите с 2 438,9 млн. лв., а през следващите три години – увеличение на разходите съответно с 496,5 млн. лв., 484,0 млн. лв. и 420,5 млн. лв.

С най-голям бюджетен ефект са разходите, свързани с увеличението на заплатите в сектор „Отбрана и сигурност“ – допълнителни разходи в размер на 2148,5 млн. лв. за 2025 г. и общо 3280,3 млн. лв. за четиригодишния прогнозен период.

Политиката по доходите за 2025 г. и планираното увеличение на разходи за персонал в бюджетната сфера с 10%, вкл. за заплати и осигуровки, се очаква да доведе до допълнителни разходи от 834,3 млн. лв. през 2025 г.

Увеличаването на максималния осигурителен доход (за 2025 г. на 4 130 лв., за 2026 г. на 4 430 лв., за 2027 г. на 4 730 лв. и за 2028 г. на 5 030 лв.) е свързано с допълнителни

разходи за осигуровки в размер на 44,1 млн. лв. през 2025 г. и общо 132 млн. лв. за четиригодишния прогнозен период.

Ефектът от вдигане на осигурителните вноски за фонд "Пенсии" с 3 процентни пункта от 1 януари 2026 г. и с 2 процентни пункта от 1 януари 2027 г. (без сектор „Отбрана и сигурност“) е допълнителни разходи в размер на 101,3 млн. лв. през 2026 г. и общо 180,6 млн. лв. за периода 2026-2028 г.

Ефектът от увеличението на броя на новоотпуснатите пенсии при зачитане за действителен стаж на периодите на наборна или мирновременна алтернативна служба и на периодите на претърпяна репресия за право на пенсия по чл. 68, ал. 3 и чл. 74 от КСО, в сила от 1 януари 2023 г., се прогнозира да доведе до нарастване на разходите със 135 млн. лв. през 2025 г.

Увеличението на размера на добавките към пенсиите по чл. 84 КСО (т.нар. „вдовишки добавки“) от 26,5% на 30% от пенсията на починалия съпруг, считано от 1 юли 2024 г., се очаква да доведе до допълнителни годишни разходи в размер на 110 млн. лв. за 2025 г.

Допълнителните разходи, свързани с оперирането на ТОЛ системата, са в размер на 43 млн. лв. за 2025 г.

Отпадането на задължението за осигурителите да изплащат обезщетение на осигурените лица за третия ден от временната неработоспособност, в сила от 01.01.2024 г., се очаква да генерира допълнителни разходи в размер на 1 млн. лв. през 2025 г. и 0,7 млн. лв. през 2026 г.

Приходите от мерките и програмите в областта на енергетиката, изпълнявани през 2024 г. са в размер на 877 млн. лв. Към настоящия момент действието на тези мерки и програми е до края на 2024 г., поради което техният ефект е въведен със същата, но отрицателна стойност през 2025 г. В процес е изготвянето на оценки относно приходите и разходите при възобновяване действието на мерките и програмите в областта на енергетиката, поради което на този етап за 2025 г. не са отразени в разчетите ефекти от подобен вид мерки и политики.

Табл. II-7: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Разходни мерки - изменение спрямо предходна година	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Увеличение на заплатите в сектор "Отбрана и сигурност"	2 148,5	364,1	386,4	381,4
Политика по доходите за 2025 г. - планирано увеличение на разходи за персонал в бюджетната сфера с 10%, вкл. заплати и осигуровки	834,3			
Увеличение на разходите за осигурителни вноски поради покачването на максималния осигурителен доход	44,1	30,4	28,6	28,8
Ефект от вдигане на осигурителните вноски за фонд "Пенсии" с 3 пр.п. от 1 януари 2026 г. и с 2 пр.п. от 1 януари 2027 г.		101,3	69,0	10,3
Увеличение на броя на новоотпуснатите пенсии при зачитането за действителен стаж на периодите на наборна или мирновременна алтернативна служба и на периодите на претърпяна репресия за право на пенсия (от 01.01.2023 г.)	135,0			
Увеличение на размера на вдовишките добавки към пенсиите - от 26,5% на 30% от пенсията на починалия съпруг (от 01.07.2024 г.)	110,0			

Отпадане на задължението за осигурителите да изплащат обезщетение на осигурените лица за третия работен ден от временната неработоспособност (от 01.01.2024 г.)	1,0	0,7		
Разходи за опериране на ТОЛ системата	43,0			
Програми за смекчаване на икономическите последици от нестабилността на цените на електрическата енергия и природния газ	-877,0			
Общо:	2438,9	496,5	484,0	420,5

Източник: МФ

3.2. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ И ПРОГНОЗА ПРИ НЕПРОМЕНЕНИ ПОЛИТИКИ

Таблицата по-долу представя прогнозата за сектор „Държавно управление“ при непроменени политики, съпоставена спрямо основната бюджетна прогноза в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. Във фискалната прогноза при непроменени политики не се отчита въздействието на дискреционните приходни и разходни мерки на правителството, които са описани подробно в част 3.1 „Дискреционни мерки и фискални ефекти на начислена основа“. Промените, които се наблюдават в бюджетния сценарий при непроменени политики (т.нар. базисен сценарий) между прогнозните години, са основно в резултат на промени в икономически и/или демографски показатели, които имат ефект върху фискалните параметри.

В приходите разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при данъците върху производството и вноса, данъците върху доходите, социално-осигурителните вноски, както и при неданъчните приходи.

При разходите разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават основно в разходите за персонал, субсидиите, социалните трансфери (без тези в натура) и междинното потребление.

Табл. II-8: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2025-2028 г.

Показатели, млн. лв.	2025		2026		2027		2028	
	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий, %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий, %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий, %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий, %
1. Данъци върху производството и вноса	32 477,9	8,3%	35 243,3	-2,3%	36 968,9	-0,5%	38 512,8	-1,7%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	14 810,8	12,7%	15 731,7	-6,3%	16 361,2	3,1%	17 249,3	4,5%
2а. - в т.ч. платени от домакинствата	8 189,3	6,2%	8 893,7	-5,9%	9 132,1	1,8%	9 617,3	4,5%
2б. - в т.ч. платени от фирмите	6 699,9	23,3%	6 837,9	-6,8%	7 229,2	4,7%	7 632,0	4,6%
3. Социално-осигурителни вноски	20 652,9	12,5%	21 857,4	-1,2%	22 860,3	-5,0%	23 916,2	-9,6%
3а. - в т.ч. действително платени вноски	20 652,9	12,5%	21 857,4	-1,2%	22 860,3	-5,0%	23 916,2	-9,6%

Показатели, млн. лв.	2025		2026		2027		2028	
	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий, %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий, %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий, %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий, %
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	11 226,4	4,3%	11 952,6	3,5%	10 705,8	-10,8%	10 992,2	2,3%
5. Общо текущи приходи	79 168,1	9,6%	84 784,9	-2,0%	86 896,2	-2,5%	90 670,4	-2,4%
6. Компенсация на наетите лица	23 568,8	4,1%	24 145,1	-9,2%	24 550,8	-11,3%	24 914,4	-12,8%
7. Междинно потребление	11 490,9	14,6%	10 533,7	-8,7%	10 336,6	-2,3%	10 795,2	4,0%
8. Социални трансфери в натура	7 008,6	17,5%	7 383,3	5,4%	7 709,7	4,5%	8 013,9	4,0%
9. Социални трансфери без тези в натура	30 843,3	17,0%	32 652,8	5,0%	34 033,5	3,4%	35 464,0	3,5%
10. Лихвени разходи	1 809,0	40,7%	2 437,5	34,7%	2 742,2	12,5%	3 215,9	17,3%
11. Субсидии	4 540,3	-9,3%	5 266,0	43,7%	5 227,2	19,1%	4 807,7	10,5%
12. Други текущи плащания	2 992,0	27,0%	3 350,0	12,0%	3 505,5	4,6%	3 390,2	-3,3%
13. Общо текущи разходи	82 252,9	11,7%	85 768,3	1,3%	88 105,4	-0,7%	90 601,4	-1,0%
14. Брутни спестявания (5-13)	-3 084,8	123,9%	-983,4	-153,8%	-1 209,2	-413,9%	69,0	-95,0%
15. Капиталови трансфери, получени	3 706,5	106,3%	4 808,8	29,7%	1 538,9	-68,0%	1 571,0	2,1%
16. Бруто образуване на основен капитал	11 108,7	92,8%	10 467,2	-5,8%	8 912,7	-14,9%	10 101,0	13,3%
17. Други капиталови разходи	856,8	34,6%	1 216,9	42,0%	1 046,5	-14,0%	1 220,3	16,6%
		<i>% от БВП</i>		<i>% от БВП</i>		<i>% от БВП</i>		<i>% от БВП</i>
18. Общи правителствени приходи	82 874,6	38,5%	89 593,7	39,4%	88 435,2	37,3%	92 241,4	38,9%
19. Общи правителствени разходи	94 218,4	43,8%	97 452,3	42,9%	98 064,6	41,3%	101 922,7	43,0%

Източник: МФ

3.3. СЪПОСТАВКА НА ПРОГНОЗАТА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ С ТАЗИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

В тази част се прави съпоставка на средносрочната прогноза за сектор „Държавно управление“ на Министерството на финансите спрямо последната фискална прогноза на Европейската комисия от есента на 2024 г.²⁰, която обхваща периода 2024-2026 г. Следва да се имат предвид различните бази и изменения в макроикономическите сценарии на двете институции, които обуславят различията по отношение на очакваните фискални резултати.

Прогнозата на ЕК е за по-нисък дефицит на сектор „Държавно управление“ за периода 2024-2026 г. в сравнение с прогнозата на МФ – съответно -2,6% на ЕК спрямо -3,0% на

²⁰ European Economic Forecast, Autumn 2024, https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-economies/bulgaria/economic-forecast-bulgaria_en,

https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/7173e7c9-3841-4660-8d6a-a80712932f81_en?filename=ip296_en.pdf#page=191

МФ за 2024 г., -2,8% на ЕК спрямо -3,0% на МФ за 2025 г. и -2,8% на ЕК спрямо -2,9% на МФ за 2026 г.

Бюджетното салдо за 2025 г. в прогнозата на ЕК се постига при по-ниски приходи – с 3,4 пр.п. и по-ниски разходи – с 3,6 пр.п. в сравнение с прогнозата на МФ. За 2026 г. бюджетните приходи и разходи в прогнозата на ЕК са по-ниски с 2,5 пр.п. в сравнение с прогнозата на МФ. ЕК планира по-ниски лихвени разходи в сравнение с МФ – съответно с 0,2 пр.п. за 2025 г. и с 0,6 пр.п. за 2026 г.

Прогнозите на МФ за публичните инвестиции в бруто образуване на основен капитал за повечето години от прогнозния период са по-високи спрямо тези на ЕК. За 2025 г. МФ и ЕК прогнозират инвестиции в размер съответно на 5,2% и 3,6% от БВП. За 2026 г. се очакват капиталови разходи от 4,6% от БВП в прогнозата на МФ и 3,4% от БВП според прогнозата на ЕК.

МФ предвижда по-висок ръст на правителственото потребление. За 2025 г. правителственото потребление на годишна база според МФ ще нарасне с 10,4% спрямо 1,9% в есенната прогноза на ЕК. За следващата година прогнозите на двете институции се доближават, като от ЕК очакват годишен ръст на потреблението на правителството от 3,3%, а според прогнозата на МФ той ще възлезе на 4,0%.

Табл. П-9: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели, % от БВП	2024 г.		2025 г.		2026 г.	
	МФ	ЕК	МФ	ЕК	МФ	ЕК
Лихвени разходи	0,6%	0,6%	0,8%	0,6%	1,1%	0,5%
Бруто образуване на основен капитал/публични инвестиции/	2,9%	3,3%	5,2%	3,6%	4,6%	3,4%
Общо приходи	36,8%	37,8%	41,9%	38,5%	41,3%	38,8%
Общо разходи	39,7%	40,5%	44,9%	41,3%	44,1%	41,6%
Общ баланс	-3,0%	-2,6%	-3,0%	-2,8%	-2,9%	-2,8%
Правителствено потребление (изменение на годишна база)	13,3%	4,3%	10,4%	1,9%	4,0%	3,3%

Източник: ЕК, МФ, НСИ

3.4. КОНСОЛИДИРАН ДЪЛГ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

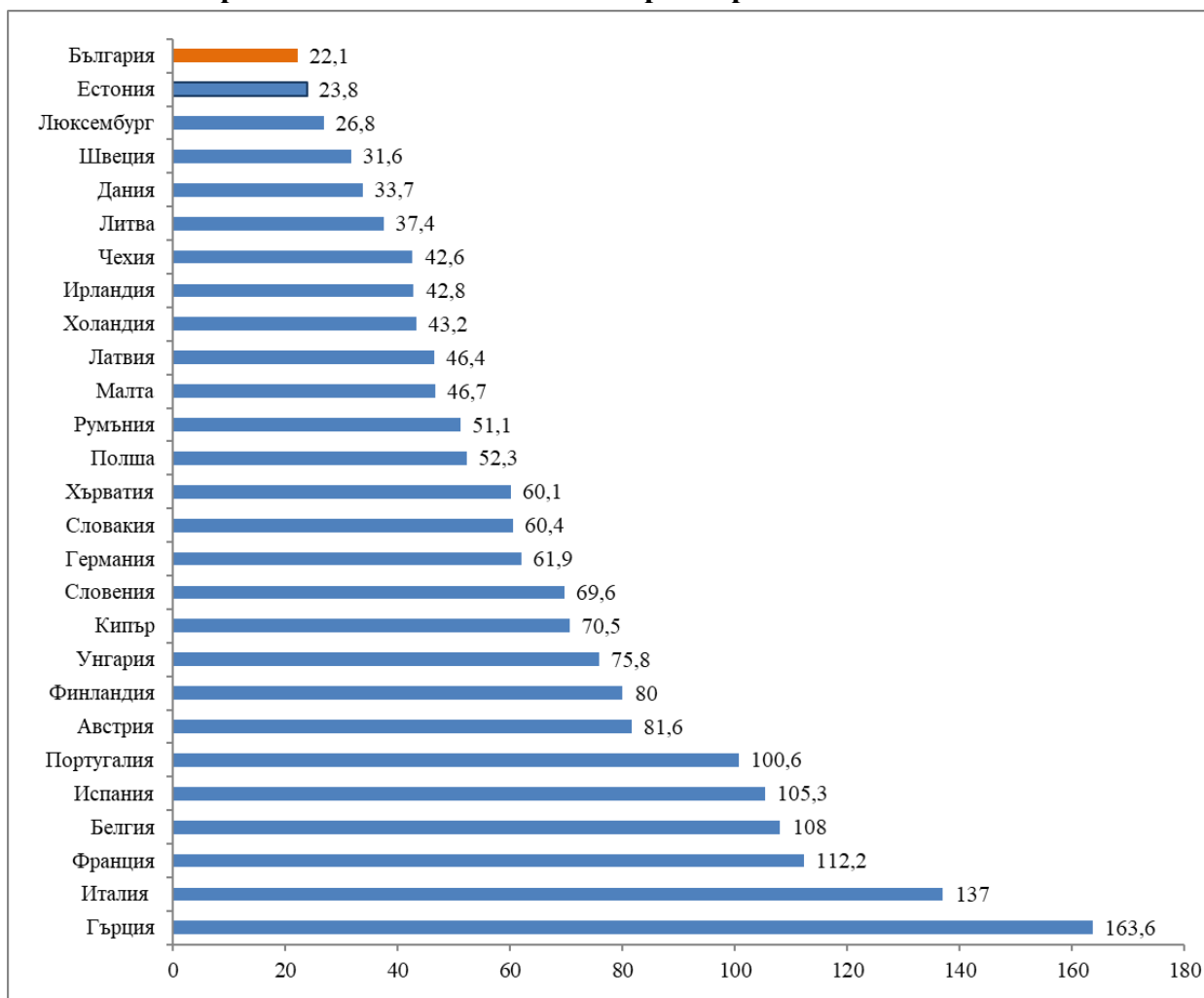
В края на 2023 г. дългът на сектор „Държавно управление“ отбелязва ръст в номинално изражение спрямо нивото от предходната година като достига до 42,4 млрд. лв. (37,9 млрд. лв. в края на 2022 г.). Съотношението на дълга към БВП също нараства с 0,4 пр.п. до ниво от 22,9% (22,5% към 31.12.2022 г.). За сравнение, средните нива за страните както в еврозоната, така и на ниво ЕС намаляват съответно до 87,4% (89,5% в края на 2022 г.) и до 80,8% (82,5% в края на 2022 г.).

През 2023 г. най-ниските нива на този показател са отчетени в Естония (20,2%), България (22,9%) и Люксембург (25,5%), а тринадесет държави членки имат коефициенти на

държавен дълг над 60% от БВП, като най-високите са регистрирани в Гърция (163,9%), Италия (134,8%) и Франция (109,9%).

Към края на второто тримесечие на 2024 г., съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП възлиза на 22,1%, което е и най-ниското отчетено ниво на показателя сред държавите - членки на ЕС, при средни нива в еврозоната (EA20) - 88,1% и в ЕС – 81,5%.

Граф. II-1: Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП на страните-членки на ЕС към второто тримесечие на 2024 г.

Източник: Евростат, МФ

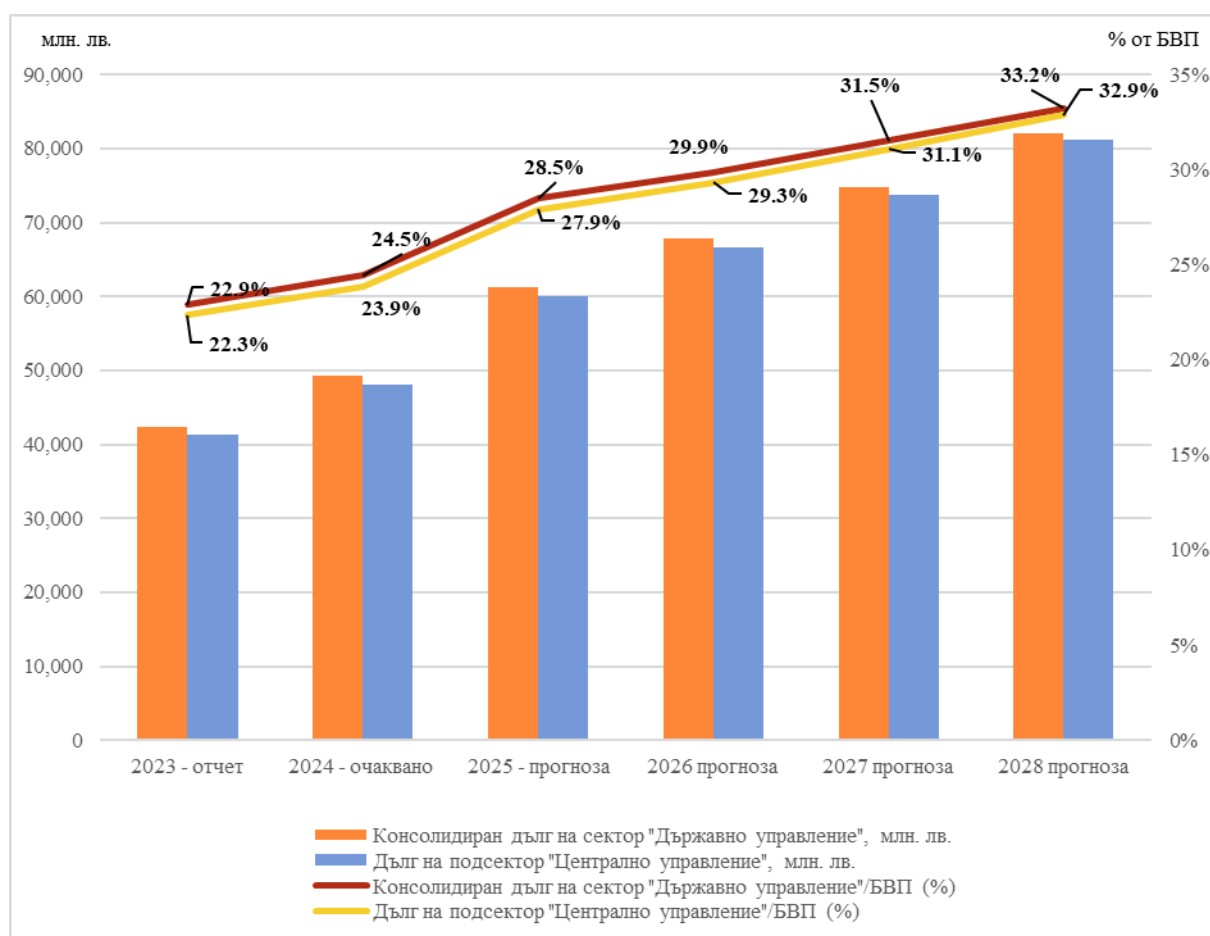
За 2024 г. се очаква нарастване в абсолютна стойност на дълга на сектор „Държавно управление“, достигайки до 49,3 млрд. лв., а като съотношение към БВП да възлезе на ниво от 24,5%.

В средносрочен план се прогнозира увеличение в нивото на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ както в номинално изражение, така и като дял от БВП. Планира се дългът на сектора, представен в абсолютна стойност, да достигне до 61,3 млрд. лв. в края на 2025 г., до 67,9 млрд. лв. в края на 2026 г., до 74,8 млрд. лв. в края на 2027 г. и до 82,1 млрд. лв. в края на 2028 г. При тези допускания се предвижда ръст средно за прогнозния период от около 8,2 млрд. лв. годишно. Общата дългова

задлъжнялост на сектор „Държавно управление“, съотнесена спрямо БВП, също се очаква да се увеличи до 28,5% през 2025 г., 29,9% през 2026 г., 31,5% през 2027 г. и 33,2% през 2028 г., със средногодишен темп на нарастване за периода 2025-2028 г. от 2,2 пр.п.

През целия период водещо влияние ще продължи да оказва дългът на подсектор „Централно управление“ и в частност държавният дълг, като негов основен компонент. Дълговата задлъжнялост на единиците, включени в обхвата подсектора, продължават да заемат сравнително нисък дял и имат минимално влияние върху общият размер на дълга на сектора. Въздействието на дълга на другите два подсектора „Местно управление“ и „Социалноосигурителни фондове“ се запазва минимално.

Граф. П-2: Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“

Източник: Евростат, МФ

3.5. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ С ПОТЕНЦИАЛНО ЗНАЧИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

Съгласно изискванията на чл. 73, т. 8 от Закона за публичните финанси, средносрочната бюджетна прогноза и нейната актуализация следва да съдържат информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно

управление“, включително на равнище подсектори. Това се прави и в контекста на засиленото икономическо управление на ЕС, в съответствие с чл. 14, параграф 3 от Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки²¹.

Високите стойности на условните задължения биха могли да бъдат индикатор за нежелано равнище на риск. Поради това наблюдението и оценката на условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е важно за поддържането на фискалната устойчивост и управлението на фискалните рискове.

Задълженията се наричат условни, тъй като по своята същност те са само потенциални, а не действителни. Това са задължения, които зависят от настъпването на определено събитие в бъдеще или настоящи задължения, при които няма вероятност за извършване на плащането към държавата или сумата на възможното плащане не може да бъде изчислена по надежден начин.

Условните задължения включват:

- задължения, произтичащи от дейността на публичните дружества;
- гарантиран дълг на сектор „Държавно управление“;
- необслужвани кредити;
- задължения, свързани с публично-частни партньорства.

Граф. П-3: Разпределение на условните задължения на сектор „Държавно управление“, % от БВП

²¹ Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32011L0085>). Съгласно член 14, параграф 3 от тази директива: „За всички подсектори на сектор „Държавно управление“ държавите членки публикуват съответна информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху публичните бюджети, включително държавни гаранции, необслужвани кредити и задължения, произтичащи от дейността на публични дружества, както и техния размер. Държавите членки публикуват и информация за дялове на сектор „Държавно управление“ в капитала на частни и публични дружества, които възлизат на икономически значими суми“.

Източник: НСИ

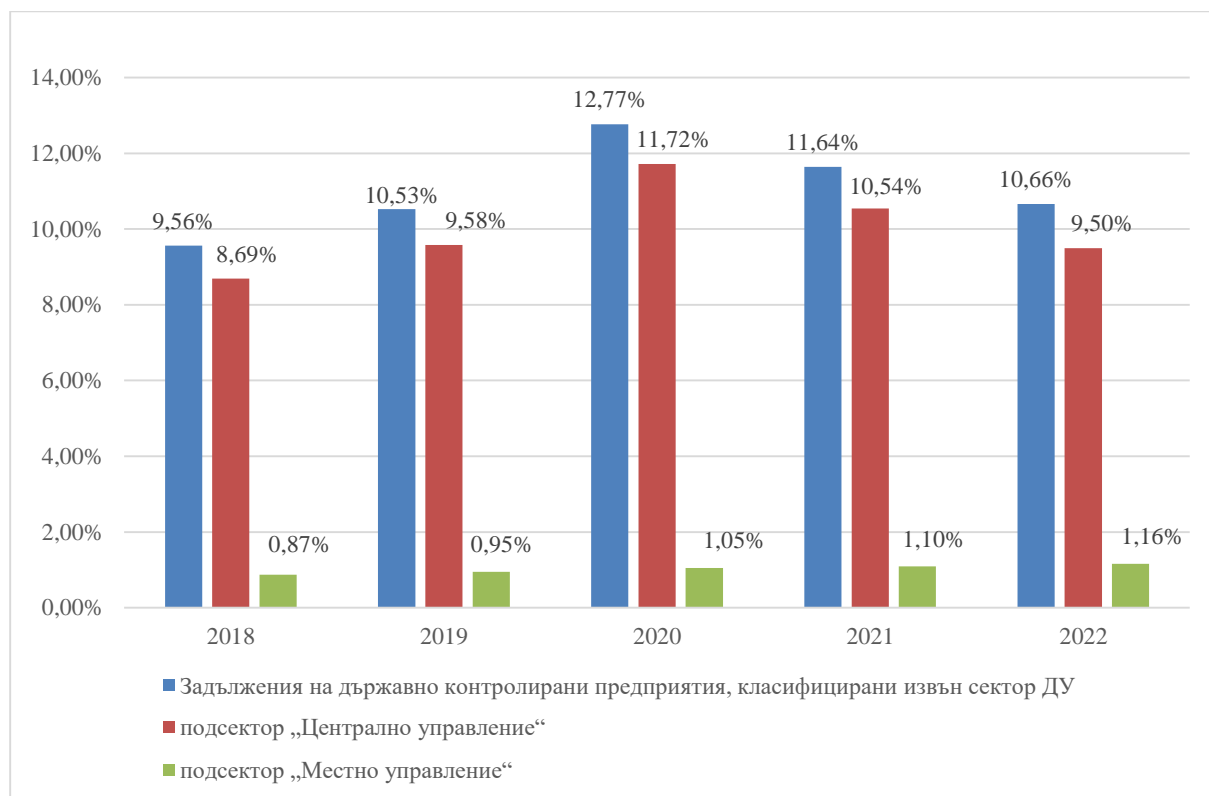
Общите условни задължения на сектор „Държавно управление“ за 2022 г. възлизат на 11,03% от БВП, като най-високо е нивото на задълженията, произтичащи от дейността на публичните дружества. Техният размер е 10,66% от БВП (17,94 млрд. лв.), като задълженията на финансовите предприятия са само 1,16%, а на нефинансовите - 9,49% от БВП.

От тях под наблюдение, във връзка с потенциално значително влияние върху условните задължения на сектор „Държавно управление“, са всички държавни и общински предприятия с общ размер на задълженията към 31.12.2022 г. над 0,1% от БВП, които не са част от консолидираната фискална програма и не попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“. Тези предприятия представят отчет и прогнози за приходите и разходите, както и за активите и пасивите си до 2028 г. На база на получената информация за периода 2024-2028 г. се прогнозира намаление с 22,24% на задълженията на публичните предприятия от нефинансовия сектор, обект на наблюдение. Отчетеният към 31.12.2023 г. размер на дългосрочните и краткосрочните неконсолидирани задължения на тези дружества е общо 14,3 млрд. лв., като към 31.12.2028 г. прогнозите са същите да са в размер на 11,1 млрд. лв.

Сумарният коефициент на задлъжнялост се понижава от 0,77 към 31.12.2023 г. до 0,50 в края на периода през 2028 г. Сумарното съотношение на дълга на тези дружества спрямо активите им намалява от 0,43 през 2023 г. до 0,33 през 2028 г. Коефициентът им на ликвидност нараства от 1,69 през 2023 г. до 3,72 през 2028 г.

Нивото на задълженията на държавните предприятия с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е по-ниско в сравнение със средното ниво на задлъжнялост в ЕС, което е 34,15% за 2022 г.²²

Граф. П-4: Задължения на държавно контролирани предприятия, класифицирани извън сектор „Държавно управление“, % от БВП

Източник: НСИ

Гарантираният дълг на сектор „Държавно управление“ към края на 2024 г. се очаква да нарасне в номинално изражение от 696,3 млн. лв. през 2023 г. до 1,1 млрд. лв. Като съотношение спрямо прогнозния БВП се предвижда да възлезе на около 0.5% (0,4% от БВП през 2023 г). Дългът се формира основно от издадените гаранции от подсектор „Централно управление“ с дял от 99,9%. Подсектор „Местно управление“ заема около 0,1%, а съгласно разпоредбите на Закона за публичните финанси социалноосигурителните фондове не могат да издават гаранции.

Доминиращ дял от 46% в отрасловата структура на гарантирания дълг през 2024 г. се очаква да заемат гаранциите на сектор „Енергетика“. С общ дял от 29% следват гаранциите във връзка с участието на Република България в инструментите на Европейската комисия, свързани с пандемията от COVID-19 и предоставянето на макрофинансова помощ за подпомагане на икономическата и социална устойчивост на Украйна и финансиране на инфраструктурата ѝ под формата на помощи и заеми. Останалите 25% представляват предоставените гаранции по заемни споразумения на „Българската банка за развитие“ ЕАД, предназначени за енергийна ефективност и зеления преход на малки и средни предприятия и предприятия със средна пазарна капитализация (МСП) (19%), гаранциите по реда на Закона за кредитиране на студенти

²²Съгласно данни от Евростат, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_cl_npl/default/table?lang=en

и докторанти (5%), както и тези по изпълнявани други международни споразумения и общинските гаранции (1%).

При допускането за издаване на планираните в проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2025 г. държавни гаранции и усвояване в пълен размер на средствата по заемите, се очаква гарантираният дълг на сектора да отбележи значителен ръст до 2,6% от БВП. Гаранциите, предназначени за финансиране на стратегически проекти в енергийния сектор в абсолютна стойност се очаква да достигнат до 4,7 млрд. лв. или да заемат дял от 85% в общият размер на гарантирания дълг.

В края на следващия тригодишен прогнозен период 2026-2028 г. при равни други условия се очаква гарантираният дълг да достигне 5,7 млрд. лв. или 2,3% от БВП, предимно поради поети вече ангажименти по ратифицирани гаранционни споразумения и очакванията за издаване на нови държавни гаранции.

Необслужваните заеми към сектор „Държавно управление“ са само в сектор „Централно управление“ и се запазват на ниво под 0,1% от БВП през последните пет години. Размерът им за 2022 г. е 0,02% от БВП, което е под средното за ЕС ниво от 0,79% от БВП.

Коригирана капиталова стойност на извънбалансовите **публично-частни партньорства** (ПЧП) не се докладва, тъй като към момента в България няма ПЧП, които да отговарят на дефиницията на ЕСС 2010 за ПЧП. Методологията ЕСС 2010 препоръчва да се използва терминът ПЧП само за тези договори, където правителството е основният купувач на услугата.

3.6. ОЦЕНКА НА МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ И РЕЙТИНГОВИ АГЕНЦИИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ И ФИНАНСОВИ ПЕРСПЕКТИВИ НА БЪЛГАРИЯ

Министерство на финансите успешно изпълнява ангажиментите на страната по договорите за предоставяне на суверенен кредитен рейтинг от водещите международни рейтингови агенции - Moody's, Standard&Poor's и Fitch. За осъществяване на регулярния преглед на финансово-икономическото състояние на България от страна на агенциите през отчетния период бяха осъществени следните дейности: организация на конферентни разговори и срещи с представители на правителствени и неправителствени институции, оказване на експертна помощ, изпращане на редакционни бележки по предварителни доклади към рейтинга, изготвяне на прессъобщения за публикуване на официалната интернет страница на МФ и актуализиране на съответната рубрика.

През м. октомври 2024 г. международната рейтингова агенция **Fitch Ratings** потвърди дългосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута „BBB“ с положителна перспектива.

Рейтингът на България е подкрепен от силната външна и фискална позиция на страната в сравнение с държавите със същия рейтинг, надеждната политическа рамка от членството в ЕС и дългогодишното функциониране на режима на паричен съвет. Също така, Fitch Ratings отбелязват, че ниската производителност на труда и неблагоприятната демография имат възпиращ ефект върху потенциалния растеж и стабилността на държавните финанси в дългосрочен план.

Положителната перспектива отразява изгледите на страната за членство в еврозоната, което би довело до по-нататъшни подобрения на показателите за външната позиция на

страната. Fitch Ratings счита, че е налице широк политически ангажимент на национално и европейско ниво за приемане на еврото.

България отговаря на всички номинални конвергентни критерии за приемане на еврото, с изключение на ценова стабилност. Инфлацията в България продължи да се понижава, намалявайки разликата между средногодишната инфлация в страната и тази на трите най-добре представящи се държави-членки на ЕС.

През май рейтингова агенция **S&P Global Ratings** потвърди дългосрочния и краткосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута „BBB/A-2“, като запази положителната перспектива пред рейтинга. Последното означава, че Агенцията очаква настъпването на фактори, които да доведат до повишаване на рейтинга. Според агенцията България има едни от най-добрите фискални резултати от страните в Централна и Източна Европа и текущите фискални планове ще доведат до бюджетни дефицити под 3% от БВП до 2027 г., запазвайки дълга, нетно от ликвидни държавни активи, около 20% от БВП до 2027 г. S&P очакват, че дефицитът по текущата сметка ще остане средно 1% от БВП и ще бъде свръхфинансиран от фондовете на ЕС и от приток на преки чуждестранни инвестиции. S&P Global Ratings отчитат, че могат да повишат рейтинга през следващите две години, потенциално с няколко степени, ако България стане член на еврозоната. Перспективата пред рейтинга остава положителна. S&P Global Ratings отбеляза, че ако бъде сформирано стабилно правителство бързо след изборите през юни и се избегне продължителен период на нестабилност, какъвто имаше през 2021-2023 г., не се очаква да има съществено забавяне на присъединяването на страната към еврозоната. България все още не отговаря на критерия за ценова стабилност от критериите за конвергенция, които всички страни трябва да изпълнят преди да се присъединят. От рейтинговата агенция смятат, че дори България да не се присъедини към еврозоната през 2025 г., това вероятно ще се отложи само до 1 януари 2026 година.

С продължаване на политиката за поддържане на макроикономическа и фискална стабилност, както и с изготвянето и изпълнението на Националния план за въвеждане на еврото в България и на Националния план за възстановяване и устойчивост, може да се очаква в следващите години рейтинговите агенции, които оценяват страната, да предприемат положителни промени в оценката си за кредитния рейтинг на България.

Част III.

Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2025-2028 г.

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

През периода 2025-2028 г. данъчната политика ще е ориентирана към постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план и осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Основните цели на данъчната политика за периода отново са насочени към поддържане на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борбата с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план. Запазват се основните приоритети, свързани с подобряване на събираемостта на приходите, предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и осигуровки и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. В международен аспект данъчната политика на страната е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на ЕС, успешното осъществяване на цифровата трансформация на обществото и икономиката в Европа и на дейностите по справяне с климатичните промени и опазване на околната среда. През прогнозния период МФ ще продължи активно да участва в дейностите, свързани с обсъждането, анализа и оценката на въздействие от планираните от ОИСР²³ мерки в различни области на данъчната политика.

За изпълнение на приоритетните цели на данъчната политика се извършват нормативни промени и действия на приходните администрации в областта на събирането и контрола. Постигането на по-добра ефективност при изпълнение на мерките е в пряка връзка със засилването на междуинституционалното сътрудничество, координация и ефективен обмен на информация както на национално ниво, така и на ниво ЕС и трети страни.

1.1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Прогнозните данъчни приходи за периода 2025-2028 г. са базирани на основните показатели от есенната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите, планираните законодателни изменения на данъчните закони и на резултатите от прилаганите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

При прогнозиране на постъпленията от данъци са взети предвид **приетите изменения в данъчното законодателство**, както следва:

- Постановено е положително решение на ЕК относно съответствие с Насоките за регионална държавна помощ (2021/С 153/01) за прилагане на нова схема на **данъчното**

²³ Организация за икономическо сътрудничество и развитие.

облекчение, представляващо държавна помощ за регионално развитие, с което започна преотстъпването на корпоративен данък съгласно чл. 184 във връзка с чл. 189 от ЗКПО²⁴, което да се прилага в срок до 31 декември 2027 г. Данъчната преференция се предоставя с цел да насърчи икономическата активност на МСП²⁵, като ги стимулира да инвестират в материални и нематериални активи в предприятия, намиращи се в общини с безработица, по-висока от средната за страната, като се очаква така да се запазят или увеличат нивата на заетост в тези общини;

- **Въвеждане на минимално ефективно корпоративно данъчно облагане на многонационални групи предприятия и на големи национални групи предприятия** в съответствие с Директива (ЕС) 2022/2523 на Съвета от 14 декември 2022 година за гарантиране на глобално минимално равнище на данъчно облагане на многонационалните групи от предприятия и големите национални групи в Съюза. С разпоредбите на Директива (ЕС) 2022/2523 се въвежда рамка за глобалното минимално равнище от 15 на сто на данъчно облагане на ниво ЕС на многонационална група предприятия. В страната е въведен и национален допълнителен данък, съгласно който съставните образувания на една многонационална група предприятия, които се намират в Република България, или на голяма национална група предприятия, се предвижда да подлежат на облагане с национален допълнителен данък;

- Въвеждане на **нова схема за държавна помощ за земеделски стопани** във връзка с изменение на правната уредба за прилагане на държавна помощ за земеделски стопани под формата на данъчно облекчение по чл. 189б от ЗКПО и чл. 48, ал. 6 от ЗДДФЛ²⁶, съобразно условията на Регламент (ЕС) № 2022/2472 на Комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от ДФЕС²⁷ (Регламент (ЕС) № 2022/2472). Новият регламент за групово освобождаване в земеделието - Регламент (ЕС) № 2022/2472 се прилага от 1 януари 2023 г. до 31 декември 2029 година. Регламентът предвижда промяна в интензитета и прага за уведомяване по помощта за инвестиции в земеделски стопанства във връзка с първичното селскостопанско производство, предвид което е разработена нова схема за държавна помощ, която е в съответствие с новите правила на Регламент (ЕС) № 2022/2472 и за прилагането на която се получи одобрение от Комисията на 16.01.2024 г. под номер на помощта SA.111877;

- Ползване в увеличен размер на данъчните облекчения по чл. 22в и 22г от ЗДДФЛ (за деца и за деца с увреждания) и през 2025 г., както следва: 6 000 лв. годишно за едно ненавършило пълнолетие дете, 12 000 лв. - за две ненавършили пълнолетие деца, 18 000 лв. - за три и повече ненавършили пълнолетие деца и съответно, за деца с увреждания в размер на 12 000 лв. годишно, с възможност за авансово ползване през годината.

С цел повишаване на приходите в държавния бюджет са предложени следните мерки в данъчното законодателство, ефектите от които са взети предвид при прогнозиране на приходите от данъци:

- **Данък върху добива на подземни богатства** - Мярката се предлага във връзка с необходимостта от преодоляване на бариерите за актуализиране на концесионните

²⁴ Закон за корпоративното подоходно облагане.

²⁵ Малки и средни предприятия.

²⁶ Закон за данъците върху доходите на физическите лица.

²⁷ Договор за функционирането на Европейския съюз.

плащания за лицата, добиващи подземни богатства по смисъла на Закона за подземните богатства. Целта е постигане на актуално ниво на заплащане за правото за добив на подземни богатства на територията на страната, които са изключителна държавна собственост;

- **Предложен е нов акцизен календар за акцизните ставки на тютюна и тютюневите изделия (ТТИ).** Мярката е продължение на практиката за балансирано поетапно увеличаване на акцизните ставки върху тютюна и тютюневите изделия. България е с най-ниско ниво на акцизно облагане на тютюна и тютюневите изделия, включително за новите нагреваеми изделия, електронни цигари и изделия, съдържащи никотин;

- **Увеличаване на акцизната ставка на алкохола** е мярка, която цели подобряване здравето на населението и предотвратяване на злоупотреби с твърд алкохол;

- **Увеличаване на акцизната ставка на бирата и на бирата, произведена от независими малки пивоварни.** Република България прилага най-ниските акцизни ставки върху бирата. Тъй като законът предвижда прилагане на намалена акцизна ставка за бирата, произведена от независими малки пивоварни, която е в размер на 50 на сто от стандартната акцизна ставка, се предлага и съответното увеличение и по отношение на намалената ставка;

- **Недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания, възникнали до 31.12.2023 г.** Мярката цели внасяне на главници по изискуеми към 1 януари 2025 г. публични задължения. Лицата се стимулират да погасят главница по декларирани данъци и задължителни осигурителни вноски, като в този случай е предвидена недължимост на начислените по тези главници лихви. Мярката ще подпомогне лицата, погасили публичните си задължения да участват в процедури по проекти и процедури по обществени поръчки. Тази мярка ще се прилага от юридически и физически лица, министерства, общини, държавни и общински предприятия и др.;

- **Недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания за местни данъци и /или такса за битови отпадъци за периоди до 31.12.2024 г.** Мярката цели внасяне на главници по изискуеми към 1 януари 2025 г. публични задължения за местни данъци и/или такса битови отпадъци. Лицата се стимулират да погасят главница по дължими местни данъци и такса за битови отпадъци, като в този случай е предвидена недължимост на начислените по тези главници лихви. Мярката ще подпомогне лицата, погасили публичните си задължения, да участват в процедури по проекти и процедури по обществени поръчки. Тази мярка ще се прилага от юридически и физически лица, министерства, държавни и общински предприятия и др.;

- **Отмяна на повишаването прага за регистрация от 100 хил. лв. на 166 хил. лв. от 01.01.2025 г.** Мярката цели създаване на равнопоставени условия за бизнеса;

- **Еднократно деклариране на недеklarирани доходи - 15% еднократен данък.** Мярката цели чрез еднократно деклариране и внасяне на дължими данъци за доходи, които не са декларирани за предходни отчетни периоди. Тази мярка не се прилага по отношение на доходи, свързани с престъпна дейност, корупция, пране на пари и финансиране на тероризъм;

- **Мерки за намаляване дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от данъчно облагане.** Тези мерки са включени

в Плана за действие на Групата за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF), свързани с изваждането на страната от „сивия списък“ на Комитета MONEYVAL, като същите ще бъдат въведени поетапно до 2028 г.:

1. Въвеждане на финансов стимул за лица, които подадат информация, съдържаща конкретни факти и обстоятелства, които не са били известни на органите по приходите и водят до установяване и събиране на допълнителни задължения за данъци, мита, задължителни осигурителни вноски и лихвите върху тях, на обща стойност над 100 000 лв.

2. Усъвършенстване на фискалния контрол и предварителното деклариране при движение на стоки с висок фискален риск чрез обмен на информация от камерите и кантарите по пътищата за превозните средства между Агенция „Пътна инфраструктура“ и НАП.

3. Повишаване на доброволното спазване на данъчното законодателство чрез внедряване на Стандартен одитен файл за данъчни цели в Българи, като са необходими промени в законови и подзаконови нормативни актове.

4. Разширяване на обхвата на определението за „трудова правоотношения“, с което да се постигне по-голяма данъчна прозрачност относно доходите и дължимите данъци и задължителни осигурителни вноски с оглед равнопоставеност на работещите по трудово правоотношение.

5. Усъвършенстване на законодателството, свързано с трансферното ценообразуване и сделките между свързани лица съобразно международните стандарти на ОИСР.

6. Деклариране на наличните дълготрайни активи и материални запаси (продукция и стоки).

7. Задължително електронно фактуриране от всички регистрирани по ЗДДС²⁸ лица извършващи трансгранични и национални доставки.

• **Внедряване на SAF-T (Стандартен одитен файл за данъчни цели) в България и други мерки за подобряване на събираемостта на данъчните приходи и за справяне със сивата икономика.** Стандартният одитен файл за данъчни цели (SAF-T) е международен стандарт за електронен обмен на данни между данъкоплатците и данъчните органи, разработен от ОИСР. Стандартът е водещ модел за подаване на счетоводна информация в развитите данъчни администрации и е въведен в Литва, Норвегия, Португалия, Румъния, Полша, Испания, Франция. Внедряването му в България ще позволи извършване на задълбочени и качествени анализи, водещи до по-ефективен контрол от страна на данъчната администрация. Ще се намали административната тежест за задължените лица поради възможността своевременно да бъдат идентифицирани възможни рискове, които да бъдат комуникирани с тях и своевременно отстранявани. Това ще стимулира лицата към доброволно спазване на задълженията. Също така органите по приходите няма да изискват информация относно вече подадените с файла данни, което би намалило административната тежест в хода на извършваните контролни производства. Предвижда се първоначално стандартен одитен файл да подават големите данъкоплатци, а на следващи етапи и средните данъкоплатци, малки предприятия и микропредприятия. Със създаването на стандарта SAF-T Организацията за икономическо сътрудничество и развитие си поставя три ключови цели

²⁸ Закон за данък върху добавената стойност.

- гарантиране на по-ефективен контрол на управлението на риска във фискалната политика, намаляване на административната тежест за бизнеса и увеличаване на доброволното спазване на данъчното законодателство сред данъкоплатците.

1.2. ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.2.1 Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица) и други данъци по ЗКПО

Прогнозните приходи от корпоративни данъци и други данъци по ЗКПО за 2025 г. са 7 421,0 млн. лв.

В прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

- Корпоративен данък (от финансови институции и нефинансови предприятия) – 7 053,3 млн. лв.;
- Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – 137,8 млн. лв.;
- Други данъци по ЗКПО – 230,0 млн. лв.

Приходите от *корпоративни данъци* (вкл. корпоративен данък и данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица) са прогнозирани на база показателя „бруто опериращ излишък/смесен доход“ от макрорамката на МФ, предварителните данни за изпълнението на приходите от тези данъци през 2024 г. и при отчитане на наличната информация относно:

- ✓ размер на декларираната облагаема печалба или загуба за 2023 г.;
- ✓ размер на авансовите вноски, които правят данъчно задължените лица, формирали данъчна печалба за предходната година;
- ✓ размер на изравнителната вноска по годишната данъчна декларация;
- ✓ сумата на данъка за възстановяване за надвнесен корпоративен данък по годишни данъчни декларации;
- ✓ дела на дружествата, ползващи преференцията за пренасяне на данъчни загуби;
- ✓ размер на плащанията по ревизионни актове и вноски за минали години;
- ✓ прилагане на възможността за допълнителна еднократна корекция на годишната данъчна декларация при откриване на счетоводни или други грешки и при отразяване на коригиращи събития по смисъла на приложимите счетоводни стандарти в срок до 30 септември на текущата година;
- ✓ предприетите активни действия от страна на Националната агенция за приходите за справяне със сивата икономика и подобряване на събираемостта на данъците;
- ✓ действието на въведената нова схема за държавна помощ за регионално развитие (чл. 189 от ЗКПО);

- ✓ ефектът от прилагането на новата схема за държавна помощ под формата на данъчно облекчение, представляващо държавна помощ за земеделските стопани, извършващи дейност в първичното селскостопанско производство по реда на ЗКПО (чл. 189б от ЗКПО и чл. 48, ал. 6 от ЗДДФЛ);
- ✓ ефектът от въвеждането на национален допълнителен данък (domestic top-up tax) за дружествата от многонационални групи предприятия във връзка с Директива (ЕС) 2022/2523 на Съвета от 14 декември 2022 година за гарантиране на глобално минимално равнище на данъчно облагане на многонационалните групи от предприятия и големите национални групи в Съюза, който се очаква да се прояви през 2026 година;
- ✓ предложената промяна за облагане с патентен данък на юридическите лица, осъществяващи дейност като заведения за хранене и развлечения;
- ✓ действието на предложените изменения в условията на данъчното облекчение, представляващо минимална помощ по чл. 188 от ЗКПО.

По отношение на постъпленията от *данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на юридически лица* прогнозите отчитат изпълнението на този данък през 2025 г. и предходните години, състоянието на икономиката, предприетите мерки от правителството, както и провежданите тематични кампании за контрол от страна на органите по приходите.

Планираните приходи от корпоративни данъци и други данъци по ЗКПО са съответно 6 925,0 млн. лв. за 2026 г., за 2027 г. в размер на 7 313,0 млн. лв. и за 2028 г. в размер на 7 725,0 млн. лв.

1.2.2 Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2025 г. са в размер на 9 176,6 млн. лв.

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ²⁹ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- ✓ номинален ръст на показателя *компенсация на наетите лица*, съгласно макроикономическата прогноза на МФ;
- ✓ прогнозен брой заети лица;
- ✓ ниво на безработицата;
- ✓ ефектите от увеличението на минималната работна заплата, на размера на минималните осигурителни доходи на наетите лица и самоосигуряващите се;
- ✓ влиянието на увеличението на разходите за персонал в държавния сектор и увеличението на заплатите на педагогическия персонал;
- ✓ влиянието върху ръста на приходите през прогнозния период на увеличения размер на данъчните облекчения за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДДФЛ;

²⁹ Данък върху доходите на физическите лица.

- ✓ ефектът от приспадане на 10 на сто нормативно признати разходи при определяне на облагаемия доход от продажба или замяна на финансови активи, в т.ч. и виртуални валути, както и от търговия с чуждестранна валута;
- ✓ ефектът от приетото освобождаване от облагане на доходите от продажба или замяна на движимо имущество, предадено на лица, които имат право да извършват събиране, транспортиране, оползотворяване или обезвреждане на отпадъци в съответствие със Закона за управление на отпадъците (от 01.01.2024 г.);
- ✓ отчетена е наличната информация относно ефектите от постоянните мерки на Националната агенция за приходите за спазване на данъчното законодателство и подобряване събираемостта на приходите, включително провежданите от агенцията тематични кампании за контрол;
- ✓ положителният ефект от предложена мярка за недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания;
- ✓ положителният ефект от предложена мярка за за недължимост на лихви за недекларирани доходи по ЗДФЛ;
- ✓ ефект от планирани мерки за намаляване дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от данъчно облагане.

За 2026 г. прогнозните постъпления от ДДФЛ са в размер на 8 605,5 млн. лв., за 2027 г. приходите са в размер на 8 849,3 млн. лв., а за 2028 г. достигат 9 268,5 млн. лв.

1.2.3 Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от данъка върху добавената стойност за 2025 г. са 23 413,0 млн. лв. При прогнозиране на приходите от ДДС са взети предвид следните фактори:

- ✓ валутен курс (щ.д./лв.) - 1,81 лв. за целия период;
- ✓ ръст на показателите за внос и износ за периода 2025-2028 спрямо 2024 г. За вноса ръстът е 7,0% за 2025 г., 6,1% за 2026 г., 5,2% за 2027 г. и 5,3% за 2028 г. За износа ръстът е 4,2% за 2025 г., 4,9% за 2026 г., 4,4% за 2027 г. и 4,6% за 2028 г.;
- ✓ информация за физическите обеми на стоките, пораждащи ДДС;
- ✓ прогнозна цена на суровия петрол;
- ✓ ефект в ДДС от въведения акцизен календар за поетапно увеличаване на акцизните ставки за всички тютюневи изделия, както и от включването на течностите за електронни цигари, несъдържащи никотин, заместителите на тютюна, съдържащи никотин и нагреваемо изделие със съдържание, различно от тютюн, в обхвата на акцизните стоки, заедно с график за увеличаване на акцизните ставки за тези продукти;
- ✓ ефект при ДДС от предложеното поетапно увеличение на акцизната ставка на алкохола, на бирата и на бира, произведена от независими малки пивоварни;
- ✓ ефект от предложената мярка за недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания;

- ✓ ефект от предложението за отмяна на повишаване прага за регистрация от 100 на 166 хил. лв. от 01.01.2025 г.;
- ✓ положителен ефект от оптимизиране на контролната дейност, включваща мерки за намаляване дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от данъчно облагане, които има за цел подобряване на събираемостта на данъците.

Приходите от ДДС за отчетния период ще бъдат повлияни от промените в икономическата активност в страната, изменението на потреблението, вноса, износа, приетите законодателни изменения и въздействието на фактори, обусловени от промени във външната среда.

За 2026 г. прогнозните постъпления от ДДС са в размер на 24 013,3 млн. лв., за 2027 г. – 25 201,3 млн. лв., а за 2028 г. достигат 26 711,7 млн. лв.

1.2.4 Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2025 г. са 8 516,9 млн. лв.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки - тютюневи изделия с относителен дял от 54,4% и горива с относителен дял от 39,5% в общата сума на касовите постъпления за 2023 г. Останалите акцизни стоки (вкл. алкохолни напитки, бира, електрическа енергия и други стоки) са с относителен дял в размер на 6,1%.

При прогнозиране на приходите от акцизи е отчетено и влиянието на следните фактори:

- ✓ относителна устойчивост на структурата на потреблението на акцизните продукти в рамките на различните групи акцизни стоки;
- ✓ увеличаване на акцизните ставки за всички тютюневи изделия с въвеждане на акцизен календар, с цел балансирано увеличение на минималното облагане с акциз на цигарите и другите категории тютюневи изделия, вкл. и течности за електронни цигари, съдържащи никотин. Взетите предвид ефекти отчитат и направеното предложение за влизане в сила от 01.03.2025 г. на предвидените за 2026 г. акцизни ставки на тютюна и тютюневите изделия (ТТИ);
- ✓ включване на течностите за електронни цигари, несъдържащи никотин, и заместителите на тютюна, съдържащи никотин в обхвата на акцизните стоки, заедно с график за увеличаване на акцизните ставки за тези продукти;
- ✓ предложената промяна за увеличение от началото на 2025 г. на акцизната ставка на алкохола и на бирата;
- ✓ положителен ефект от оптимизиране на контролната дейност върху търговията с акцизни стоки и подобряване на събираемостта на акцизите.

За 2026 г. прогнозираните постъпления от акцизи са 9 020,8 млн. лв., за 2027 г. – 9 113,5 млн. лв. и за 2028 г. – 9 389,5 млн. лв.

1.2.5 Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита за 2025 г. са в размер на 342,0 млн. лв.

На основание постигнатите договорености в рамките на Световната търговска организация за улесняване на търговията в последните 12 години търговската политика

на ЕС става все по-либерална, вследствие на което има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство.

Приходите от мита по години за периода 2026-2028 г. са, както следва: 361,5 млн. лв. за 2026 г., 382,2 млн. лв. за 2027 г. и 404,3 млн. лв. за 2028 г.

1.2.6 Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2025 г. са 73,8 млн. лв. Допусканията за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии са базирани на следните допускания:

- ✓ запазване на ставката от 2% за периода;
- ✓ запазване на динамиката на нарастване на brutните премийни приходи в общото застраховане;
- ✓ запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти.

Очакваните приходи от застрахователни премии са 79,0 млн. лв. за 2026 г., 84,5 млн. лв. за 2027 г. и 94,0 млн. лв. за 2028 г.

1.2.7 Приходи от други данъци

По този параграф на бюджета за целия период са включени приходите от предложени данък върху добива на подземни богатства. Мярката е постоянна и цели постигане на актуално ниво на заплащане за правото за добив на подземни богатства на територията на страната, които са изключителна държавна собственост, както и цели преодоляване на бариерите за актуализиране на концесионните плащания за лицата, добиващи подземни богатства по смисъла на Закона за подземните богатства.

Очакваните приходи от други данъци са 900,0 млн. лв. за всяка година от периода 2025-2028 г.

1.3. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА

За периода 2025-2028 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- За 2025 г. се запазва размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО на нивото от 2024 г. Запазват се и размерите на осигурителните вноски за другите фондове на ДОО, а също и съотношенията между осигурителите и осигурените лица;
- Считано от 1 януари 2026 г. се увеличава осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ с 3 процентни пункта;
- Считано от 1 януари 2027 г. се увеличава осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ с 2 процентни пункта;
- Минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица се увеличава за 2025 г. на 1 077 лв. и се запазва за целия прогнозен период;

- Минималният осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводители се увеличава за 2025 г. на 1 077 лв. и се запазва за целия прогнозен период;
- Максималният осигурителен доход за всички осигурени лица се увеличава за целия прогнозен период съответно за 2025 г. на 4 130 лв., за 2026 г. на 4 430 лв., за 2027 г. – 4 730 лв. и за 2028 г. – 5 030 лв.;
- За периода 2025-2028 г. не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”, като се запазва разпоредбата на чл.22, ал.2 от ЗГВРСНР³⁰, относно максималния месечен размер на гарантираното вземане, който не може да бъде по-малък от 2,5 минимални работни заплати;
- Запазва се размерът на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд – 4,3 на сто;
- Запазва се размерът на здравноосигурителната вноска – 8 на сто.

1.4. НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.4.1 Приходи от такси

От 1 януари 2019 г. започна поетапното въвеждане на ТОЛ системата с въвеждането на т.нар. „електронна винетка“ за леките автомобили, а от месец март 2020 г. стартира поетапното въвеждане на ТОЛ сегменти в обхвата на платената пътна мрежа на база изминато разстояние, с което започна тарифирането и на товарните автомобили над 3,5 т. През 2022 г. беше направена промяна на обхвата на републиканската пътна мрежа и актуализация на тарифата за изминато разстояние. В тази връзка за периода 2024-2028 г. се очаква промяна на приходите от държавни такси, като очакваните през 2024 г. приходи са в размер на 512,6 млн. лв. През 2025 г. се предвижда ръст с 43,0 млн. лв., като се достига размер на приходите на годишна база от 555,6 млн. лв., а за периода 2026-2028 г. се очаква запазване на приходите от ТОЛ такси до размерите от 2025 г. Средствата ще бъдат насочени към ефективното поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура, изграждане на магистралните пътища и интеграция на националната пътна инфраструктура в Европейската транспортна мрежа.

1.4.2 Други приходи

За прогнозния период 2025-2028 г. приходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (ФСЕС) са определени, както следва: за 2025 г. – 1 783,1 млн. лв., за 2026 г. – 2 459,7 млн. лв., за 2027 г. – 2 559,7 млн. лв. и за 2028 г. – 2 401,5 млн. лв., като същите спрямо тези за 2024 г. намаляват съответно с 826,5 млн. лв. за 2025 г., със 149,9 млн. лв. за 2026 г., с 49,9 млн. лв. за 2027 г. и със 208,1 млн. лв. за 2028 г.

Промяната в приходите е отразена в:

- приходите от продажба на квоти, при определянето на които: 1) е взета предвид изразената негативна пазарна тенденция за месеците до края на действащия ценови период вследствие на свръхпредлагането от страна на ЕК с цел набиране на средства за RePowerEU (което ще продължи и през 2025-2026 г.) и намаляването от 2027 г. нататък на предлагането, което следва да доведе до повишение на цената; 2) е отчетено вливането на част от приходите от търговете

³⁰ Закон за гарантираните вземания за работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

на държавите членки в общия бюджет на ЕС като нов собствен ресурс, като при действието на механизма за солидарност отражението му за България ще е намаление на приходите с около 7% годишно, както и годишно намаление на броя търгувани квоти съгласно действието на Резерва за пазарно стабилност (MSR);

- приходите от 5%-ни вноски от приходите на производителите и търговците на електрическа енергия, като при определянето на размера им отражение са дали постигнатите по-ниски цени на електроенергията от прогнозните в ценовото решение, вследствие на което се наблюдава трайна тенденция за намаляване на размера на тези приходи.

1.4.3 Приходи от дивидент за държавата

Приходите от дивидент за държавата за периода 2025-2028 г. са изготвени при 100% отчисления, на база представена от министерствата информация за очакваните финансови резултати на ресорните им предприятия и търговски дружества, както и във връзка с очаквани придобивания на акции.

Размерът на прогнозираните приходи от дивидент е както следва:

- за 2025 г. – 987,7 млн. лв.;
- за 2026 г. – 1 388,9 млн. лв.;
- за 2027 г. – 1 383,5 млн. лв.;
- за 2028 г. – 1 524,4 млн. лв.

Основните допускания, на база на които е изготвена прогнозата за приходи от дивидент, са следните:

- ставка за отчисления за периода 2025-2028 г. - 100 на сто;
- изключване на лечебните заведения за болнична помощ, центровете за психично здраве, бюджетните организации и дружествата от отрасъл „Водоснабдяване и канализация“ от обхвата на Разпореждането на Министерския съвет за установяване и внасяне в полза на държавата на отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала.

1.4.4 Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2025-2028 г. са разчетени при 50% отчисления от наемите, получени от държавните предприятия и едноличните търговски дружества, в т.ч. от дъщерните им дружества, отдала под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти.

Размерът на прогнозираните приходи е по 10,0 млн. лв. годишно за периода 2025-2028 г.

1.4.5 Приходи от концесионни възнаграждения

Прогнозните приходи от концесии за 2025 г. възлизат на 197,4 млн. лв., като от тях 123,9 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 73,5 млн. лв. по бюджетите на общините, на чиито територии се намират находищата на подземни богатства, минералните води, морските плажове и концесионната площ по

концесионния договор „Ски зона с център Банско – част от територията на Национален парк – „Пирин“.

За 2026 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 187,7 млн. лв., като от тях 114,2 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 73,5 млн. лв. по бюджетите на общините.

За 2027 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 192,9 млн. лв., като от тях 118,4 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 74,5 млн. лв. по бюджетите на общините.

За 2028 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 194,1 млн. лв., като от тях 119,6 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 74,5 млн. лв. по бюджетите на общините.

Основна мярка за повишаване събираемостта на приходите от концесии е подобряване на контрола върху концесионните договори, както и своевременно начисляване и предявяване на предвидените неустойки по договорите, завеждане на съдебни дела и прекратяване на концесионни договори със стари задължения. Предвижда се и сключване на нови договори за концесия. В резултат на работата на междуведомствена работна група се предвижда да се подготвят промени в нормативната уредба, касаеща реда и начина за определяне на концесионните възнаграждения.

2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2024-2028 г. с разпределен резерв по функции (без вноса в общия бюджет на ЕС)

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.					% от БВП				
	2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026	2027	2028
	Програма	Проект	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Програма	Проект	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общи държавни служби	4 234,4	5 365,8	4 816,2	4 731,5	5 588,7	2,1%	2,5%	2,1%	2,0%	2,3%
- изпълнителни и законодателни органи	3 363,6	4 286,7	3 706,9	3 640,6	4 484,1	1,6%	2,0%	1,6%	1,5%	1,8%
- общи служби	149,4	225,4	225,3	211,2	215,0	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
- наука	721,4	853,6	884,0	879,7	889,6	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Отбрана и сигурност	7 601,7	12 030,8	12 828,5	13 000,6	13 343,1	3,7%	5,6%	5,6%	5,5%	5,4%
- отбрана	2 010,3	4 147,2	4 773,5	5 070,0	5 390,0	1,0%	1,9%	2,1%	2,1%	2,2%
- полиция, вътрешен ред и сигурност	3 607,7	5 476,9	5 566,3	5 488,9	5 482,6	1,8%	2,5%	2,4%	2,3%	2,2%
- съдебна власт	1 434,8	1 606,3	1 668,9	1 607,2	1 620,9	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
- администрация на затворите	301,7	434,9	445,0	459,6	474,6	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
- защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии	247,4	365,5	374,9	374,9	375,0	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Образование	8 396,1	10 347,6	10 375,4	9 838,3	9 832,3	4,1%	4,8%	4,6%	4,1%	4,0%
Здравеопазване	10 024,2	11 837,0	12 306,2	12 447,7	12 834,3	4,9%	5,5%	5,4%	5,2%	5,2%

Социално осигуряване, подпомагане и грижи	29 509,5	34 020,1	36 445,1	37 710,4	39 151,0	14,3%	15,8%	16,0%	15,9%	15,9%
- пенсии	21 712,2	24 242,0	26 282,8	27 882,0	29 259,7	10,5%	11,3%	11,6%	11,8%	11,8%
- социални помощи и обезщетения	5 085,2	6 332,1	6 627,1	6 479,2	6 538,3	2,5%	2,9%	2,9%	2,7%	2,6%
- програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	2 712,1	3 446,0	3 535,2	3 349,2	3 353,0	1,3%	1,6%	1,6%	1,4%	1,4%
Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	3 446,6	4 271,4	5 280,1	4 091,1	3 836,2	1,7%	2,0%	2,3%	1,7%	1,6%
- жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство	1 921,6	2 597,3	3 554,9	2 276,5	2 063,2	0,9%	1,2%	1,6%	1,0%	0,8%
- опазване на околната среда	1 525,0	1 674,2	1 725,2	1 814,5	1 773,1	0,7%	0,8%	0,8%	0,8%	0,7%
Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело	1 277,4	1 490,6	1 520,9	1 444,1	1 439,2	0,6%	0,7%	0,7%	0,6%	0,6%
- почивни дейности	22,1	26,1	26,4	26,5	26,6	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- физическа култура и спорт	164,7	247,3	243,9	236,5	238,9	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
- култура	1 041,6	1 156,0	1 189,4	1 119,9	1 112,5	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
- религиозно дело	49,0	61,1	61,1	61,1	61,1	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Икономически дейности и услуги	13 737,5	15 899,7	15 278,5	12 348,4	12 336,0	6,7%	7,4%	6,7%	5,2%	5,0%
- минно дело, горива и енергия	3 367,8	3 373,4	4 298,5	2 929,8	2 631,6	1,6%	1,6%	1,9%	1,2%	1,1%
- селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов	2 253,8	4 176,3	2 460,4	2 341,6	2 492,9	1,1%	1,9%	1,1%	1,0%	1,0%
- транспорт и съобщения	3 432,6	5 968,9	6 620,0	5 001,1	5 249,2	1,7%	2,8%	2,9%	2,1%	2,1%
- промишленост и строителство	3,2	3,3	3,4	3,4	3,4	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- туризъм	85,5	81,3	35,8	34,7	34,8	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- други дейности по икономиката	4 594,7	2 296,4	1 860,4	2 037,8	1 924,2	2,2%	1,1%	0,8%	0,9%	0,8%
Р-ди неklasифицирани в другите функции	1 010,6	1 624,7	2 181,9	2 614,7	3 042,9	0,5%	0,8%	1,0%	1,1%	1,2%

Източник: МФ

2.1. ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

В разчетите за периода 2025-2028 г. е взето предвид увеличението на размера на минималната работна заплата от 1 януари 2025 г. – от 933 лв. на 1 077 лв.

В Бюджет 2025 г. е разчетено увеличение на разходите за персонал с 10% за структурите, за които не са предвидени други увеличения в изпълнение на приети нормативни актове и действащи политики.

Предвидено е нарастване на средствата за делегираните дейности в образованието във връзка с продължаване и през 2025 г. на политиката за увеличение на заплатите на

педагогическите специалисти за достигане на средна работна заплата не по-малко от 125 на сто от средната работна заплата за страната с цел да се стимулира навлизането на млади и квалифицирани педагози в системата на предучилищното и училищното образование.

Предвидено е увеличение на максималния осигурителен доход от 3 750 лв. на 4 130 лв. от 1 януари 2025 г., съответно 4 430 лв. от 1 януари 2026 г., 4 730 лв. от 1 януари 2027 г. и 5 030 от 1 януари 2028 г.

Осигурени са в целогодишен размер за 2025 г. и следващите години средства в резултат от направени увеличения на разходите за персонал през 2024 г. на отделни разпоредители с бюджет.

За 2025 г. и следващите години е разчетено увеличение на средствата за персонал в сектор „Отбрана и сигурност“, предвид законодателната промяна в механизъм за определяне на възнагражденията по Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и Закона за Националната служба за охрана, считано от 1 януари 2025 г., което представлява увеличение от 2 148,5 млн. лв. спрямо 2024 г.

2.2. ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА

При разработването на прогнозата за разходите за пенсии за периода 2025-2028 г. са взети предвид параметрите на действащото законодателство в Кодекса за социално осигуряване (КСО) и Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2024 г. (обн., ДВ, бр. 108 от 2023 г.), в т.ч.:

- чл. 68, ал. 1-2 от КСО – от 1 януари на всяка календарна година продължава увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете, както и на необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия с по 2 месеца и за двата пола до достигане на 37 години за жените и 40 години за мъжете в 2027 г. През 2025 г. необходимите условия за пенсиониране за работещите при условията на трета категория труд са 62 години и 4 месеца навършена възраст и 36 години и 8 месеца осигурителен стаж за жените и 64 години и 8 месеца навършена възраст и 39 години и 8 месеца осигурителен стаж за мъжете;
- чл. 68, ал. 3 от КСО – в периода 2025-2028 г. пенсионната възраст се запазва на достигнатото през 2023 г. ниво от 67 години за двата пола;
- чл. 69, ал. 1, 2, 3, 5, 5а и 6 на КСО – минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Отбрана и сигурност“ продължава да се увеличава с по 2 месеца до достигане на 54 години и 10 месеца в 2028 г.;
- чл. 69б – минималната възраст за пенсиониране на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО или са променили осигуряването си по чл. 4в на КСО, продължава да се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане в 2028 г. на 52 години за жените и 54 години и 10 месеца за мъжете от първа категория и на 57 години за жените и 59 години и 10 месеца за мъжете от втора категория труд;

- В периода 2025-2028 г. пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември на предходната година, се осъвременяват от 1 юли всяка година с процент по чл. 100 от КСО, определен като сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година;
- В периода 2025-2028 г. минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст и свързаните с нея минимални размери на пенсиите за трудова дейност се увеличават, считано от 1 юли, с процентите, определени по чл. 100 от КСО;
- В периода 2025-2028 г. размерът на социалната пенсия за старост и свързаните с нея пенсии и добавки се увеличава, считано от 1 юли, с процентите, определени по чл. 100 от КСО;
- В периода 2025-2028 г. максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва на достигнато през 2022 г. ниво от 3 400 лв.

В резултат на посочените по-горе допускания през 2025 г. разходите за пенсии по бюджета на ДОО³¹ нарастват с 2 510,8 млн. лв. спрямо закона за бюджета на ДОО за за 2024 г.

През 2026 г., 2027 г. и 2028 г. ръстовете в разходите за пенсии по бюджета на ДОО спрямо предходната година са съответно 2 017,7 млн. лв., 1 576,3 млн. лв. и 1 352,9 млн. лв.

2.3. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

По отношение на политиката, свързана със социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО в съответствие с действащото законодателство в КСО, предвижда:

- Запазват се минималният дневен размер на обезщетението за безработица – 18,00 лв. и максималният дневен размер – 107,14 лв. за целия период до 2028 г. включително;
- Запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни и размера на обезщетението за отглеждане на дете до двегодишна възраст – 780 лв. за целия период до 2028 г. включително;
- Запазва се периодът от два месеца на изплащане на паричното обезщетение за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя), както и размера на обезщетението – 780 лв. за целия период до 2028 г. включително;
- Запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване (КСО)– първите два работни дни се изплащат от осигурителя, а от 3-тия ден на настъпване на временната неработоспособност – от ДОО, за целия период до 2028 г. включително;

³¹ Държавно обществено осигуряване.

- Запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца, бременност и раждане и безработица – 24 месеца за целия период до 2028 г. включително;
- Запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв. за целия прогнозен период;
- С извършените промени в КСО (ДВ, бр. 67 2024 г.) от август 2024 г. се въведе нов ред за изчисляване на паричните обезщетения за безработица на лица с придобит осигурителен стаж по законодателството на държава, с която се прилагат европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност. При определяне размера на обезщетението на посочените лица следва да се вземат предвид доходите, получавани от тях по време на последната им работа, както и всички доходи в България за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването им;
- За периода 2025-2028 г. не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”, като се запазва разпоредбата на чл.22, ал.2 от ЗГВРСНР, относно максималния месечен размер на гарантираното вземане, който не може да бъде по-малък от 2,5 минимални работни заплати.

Прогнозата за разходите за обезщетения и помощи за периода 2025-2028 г. по бюджета на държавното обществено осигуряване е съобразена с отчетените разходи за 2023 г., ЗБДОО за 2024 г., динамиката в прогнозирания брой на осигурените лица, нарастването на осигурителния им доход, в т.ч. и за предходни години, доколкото размерът на повечето парични обезщетения се определя от референтен доход за предишните 18 или 24 календарни месеца преди настъпване на риска, както и с отчетни данни за броя на получателите на парични обезщетения и помощи, дневните размери на паричните обезщетения и изплатените работни дни на осигурените лица и др.

В резултат на тези допускания разходите за обезщетения и помощи по бюджета на ДОО през 2025 г. нарастват със 527,9 млн. лв. спрямо закона за бюджета на ДОО за 2024 г.

По бюджета на **Министерството на труда и социалната политика** за 2025 г. за помощи и обезщетения са предвидени допълнителни разходи в размер на 579,6 млн. лв. както следва:

- 368,6 млн. лв. във връзка с ефекта от промяна на МРЗ³² от 933 лв. на 1077 лв., в т.ч. 363,5 млн. лв. при определяне възнагражденията на личните асистенти по Механизма лична помощ по Закона за личната помощ, като е отчетена и динамиката в броя на ползвателите и 5,1 млн. лв. за възнаграждения за професионалните приемни семейства по Закона за закрила на детето;
- 211,0 млн. лв. за социални плащания във връзка с определения нов размер от 526 лв. на 638 лв. на линията на бедност за 2025 г., в т.ч. 30,8 млн. лв. допълнителни разходи за помощите по Закона за социално подпомагане, 177,5 млн. лв. допълнителни разходи при определяне на финансовата подкрепа по Закона за хората с увреждания и 2,7 млн. лв. за помощите по Закона за закрила на детето.

За делегираните от държавата дейности в сферата на социалните услуги, финансирани чрез бюджетите на общините, са предвидени допълнителни разходи в размер на 149,0

³² Минимална работна заплата.

млн. лв. във връзка с ефекта от промяната на минималната работна заплата от 1 януари 2025 г. – от 933 лв. на 1077 лв. и промяна в натуралните показатели. С предвидените средства за 2025 г. се осигурява финансирането на специализираните институции за предоставяне на социални услуги, социалните услуги предоставяни в общността и на асистентската подкрепа, в това число за осигуряване на устойчивост на финансиране на дейностите след приключването на операция „Грижа в дома“ по ПРЧР³³ 2021-2027 г.

2.3.1 Политика в областта на пазара на труда, свободното движение на работници и трудовата миграция

Политиката в областта на пазара на труда, свободното движение на работници и трудовата миграция се изпълнява от Министерството на труда и социалната политика (МТСП), като са ангажирани и изпълнителните агенции към министъра на труда и социалната политика – Агенцията по заетостта, Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“, Държавната агенция за закрила на детето, Агенцията за социално подпомагане и се реализира чрез ежегодно приемания Национален план за действие по заетостта.

Стратегическите цели в областта на пазара на труда включват увеличаване на заетостта и намаляване на равнището на безработица сред неравнопоставените групи на пазара на труда; повишаване на предлагането на работна сила чрез активиране на неактивните и неравнопоставените групи на пазара на труда; повишаване качеството на работната сила според изискванията на работните места на база прогнозите за търсенето на работна сила с определени умения, дигитализацията и новите технологии и повишаване възможностите за заетост в икономически по-слабо развитите региони.

Програмата в областта на свободното движение на работници и трудовата миграция, като част от посочената политика се реализира на основание на Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност и на Правилника за неговото прилагане. Стратегическата цел в областта на свободното движение на работници и трудовата миграция е ограничаване на недостига на кадри за пазара на труда в България, чрез регулиране на трудовата миграция, както и чрез гарантиране правата на българските работници, упражняващи правото си на свободно движение и заетост в ЕС/ЕИП. Дейностите в тази област ще бъдат насочени към ограничаване недостига на кадри на пазара на труда в България, чрез регулиране на трудовата миграция, както и чрез гарантиране правата на българските работници, упражняващи правото си на свободно движение и заетост в ЕС/ЕИП³⁴.

2.3.2 Политика в областта на трудовите отношения

Стратегическата цел на политиката в областта на трудовите отношения на МТСП съчетава три основни стратегически направления: повишаване на качеството и сигурността на труда; гарантиране на адекватността и устойчивостта на пенсионната система и защита на правата на българите зад граница в областта на социалната сигурност.

Политиката в областта на трудовите отношения допринася за успешно функциониращ пазар на труда, основан на адекватна регулация на трудовите отношения, балансирана система за социална сигурност и ефективен социален диалог. Основните предизвикателства, които определят насоките за действие в областта на трудовите отношения са: новите тенденции в заетостта, свързани с атипични форми на трудови

³³ Програма „Развитие на човешките ресурси“.

³⁴ Европейско икономическо пространство.

отношения, включително надомна работа, работа от разстояние и работа чрез предприятия, които осигуряват временна заетост, както и повишаващата се заетост в микро-, малките и средни предприятия; промените на работното място и възникването на нови професионални рискове; тенденцията към увеличаване и/или неравномерно разпределение на работното време и интензивността на труда; демографските промени и застаряването на работещото население. Важно значение имат и въпросите, свързани с улесняването на работодателите за изпълнението на законовите им задължения в областта на трудовите и осигурителните отношения и безопасните и здравословни условия на труд.

За изпълнението на заложената стратегическа цел се поставят пет оперативни цели: защита на трудовите и социалните права на работниците и служителите и развитие на законодателството в съответствие с принципите за по-доброто регулиране; подобряване на условията на труд в предприятията и на мотивацията и производителността на работната сила; повишаване на ефективността и ефикасността на контрола по спазване на трудовото законодателство; гарантиране на социалноосигурителните права на гражданите и защита на правата на българите зад граница в областта на социалната сигурност и усъвършенстване и развитие на социалния диалог и съдействие за уреждане на колективни трудови спорове. Изпълнението на оперативните цели се осъществява чрез Програма 1500.02.01 „Осигуряване на подходящи условия на труд”.

Разработването и провеждането на политиката в областта на трудовите отношения се осъществява в сътрудничество с признатите за представителни на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите. Принос в политиката има Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ чрез осъществяване на цялостен контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности в Република България. За постигане целите на политиката допринасят всички участници на пазара на труда.

2.3.3 Политика в областта на социалното подпомагане и равнопоставеността на жените и мъжете

Стратегическите цели на политиката в областта на социалното подпомагане и равнопоставеността на жените и мъжете са: оптимизиране на системата за социална подкрепа на най-уязвимите групи от населението; повишаване ефективността на програмите и дейностите за социално подпомагане и насърчаване на равнопоставеността на мъжете и жените различни сфери на обществения живот.

Политиката по социално подпомагане е насочена към гарантиране задоволяването на основните жизненоважни потребности на хората, изпаднали в критична ситуация, като се прилага ясен, точен и обективно обоснован механизъм. За периода 2025-2028 г. приоритет остават оптимизиране на социалното подпомагане на уязвимите групи от населението, гарантиране на тяхната социална защита чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаване ефективността на програмите и усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалните помощи в съответствие с динамично променящите се условия на средата.

Равнопоставеността на жените и мъжете е основополагащ принцип в обществото, който гарантира равноправно участие в създаването, управлението и потреблението на обществените блага и услуги. Политиката в областта на равнопоставеността на жените и мъжете има хоризонтален, междусекторен характер. Провеждането ѝ се основава на Закона за равнопоставеност на жените и мъжете чрез интегриране на въпросите за равнопоставеността на жените и мъжете в отделните секторни политики.

2.3.4 Политика в областта на хората с увреждания

Политиката за правата на хората с увреждания е свързана с универсалността, неделимостта и взаимната зависимост на всички права на човека и основни свободи и осигуряване на правни гаранции за недопускане на дискриминация по признак „увреждане“. Основният фокус е поставен върху създаване на условия и възможности за социално приобщаване и предоставяне на целенасочени подкрепящи и насърчителни мерки на уязвимите групи от хора с увреждания, имащи благоприятно въздействие върху качеството на живот и превенция от социалното изключване. Тази политика е тясно свързана с прилагането на интегриран подход с хоризонтално въздействие, обединяващ ресурсите в различни секторни политики. Развива се в съответствие с изпълнението на националните ангажименти, съгласно изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и при спазване на приоритетите на релевантните стратегически документи.

Стратегическите цели в тази област са гарантиране на достъпа до ефективна социална подкрепа, повишаване възможностите за независим социален живот в условията на достъпна среда и активно участие на национално представителните организации на и за хората с увреждания в процеса на социално приобщаване на хората с увреждания.

Държавните и местните органи в сътрудничество с национално представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работодателите и национално представителните организации на работниците и служителите създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в областта на хората с увреждания.

2.3.5 Политика в областта на социалното включване

Политиката в областта на социалното включване е многосекторна политика, свързана с подобряване на целенасочеността на мерките и прилагане на интегриран подход за насърчаване на социалното включване, реализирана не само от Министерство на труда и социалната политика, но и от други министерства и институции, включително и от местните и регионални власти. За постигане на целите на политиката за социално включване се прилагат редица законодателни мерки и се изпълняват стратегически документи и планове, приети на национално ниво, сред които Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030 (приета с Решение № 976 на Министерския съвет от 31.12.2020 г., изменена и допълнена с Решение № 368 на Министерския съвет от 02.06.2022 г.). Мерките, които ще се изпълняват в рамките на политиката, адресират стратегическата цел за насърчаване на социалното включване.

Съществена част от политиката за социално включване е предоставянето на материална подкрепа за семействата с деца и семействата, които полагат грижи за деца в риск. Децата са специфична уязвима група, в много по-голяма степен застрашени от риск от бедност и социално изключване, отколкото възрастните. Те са силно зависими от възрастните, с които живеят и не могат сами да осигурят своето съществуване. Отчитайки факторите, пораждащи бедност – безработица, ниско образование, ниски доходи и т.н., е от особена важност да се предотврати предаването на бедността между поколенията, да се намали възможността ограниченият достъп до пазара на труда и ниският образователен статус на родителите да се предаде на техните деца. Предвижда се през 2025 г. и 2026 г. увеличение на доходните критерии при определяне правото на достъп до семейните помощи за деца по Закона за за семейни помощи за деца (ЗСПД), както следва:

- Увеличение на доходния критерий при определяне правото на достъп до месечни семейни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст съгласно чл. 7 от ЗСПД;
 - за получаване на пълния размер на помощта съответно от 01.01.2025 г. от 710 лв. на 760 лв.;
 - за получаване на 80 на сто от пълния размер на помощта съответно от 01.01.2025 г. от 710,01 лв. до 810 лв. на 760,01 лв. до 860 лв. включително;
- Увеличение на доходния критерий при определяне правото на достъп до останалите две семейни помощи за деца, които се предоставят с доходен тест – еднократната помощ при бременност и месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година от 01.01.2025 г. – от 810 лв. на 860 лв. Увеличението на доходните критерии за достъп до семейните помощи за деца, за които той се прилага, е с цел да не се допусне съществено намаление на подпомаганите семейства по програма „Подкрепа за децата и семействата“.

2.3.6 Политика в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции

Политиката в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции се разработва в съответствие с приоритетите, заложи в Националната програма за развитие България 2030, Актуализираната национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.), Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика, Политиката за насърчаване развитието на корпоративната социална отговорност и е насочена към създаване на съвременни мерки, които да са хармонизирани с прилаганите политики на Европейския съюз за намаляване на бедността сред работещите, постигането на социална кохезия и създаването на равни възможности за пълноценен социален и продуктивен живот за всички социални групи от населението, което е в пълно съответствие с утвърдените практики в страните-членки на ЕС за защита на доходите и жизнения стандарт на нископлатените работници и на „работещите бедни“, както и за прилагането на минимални стандарти за гарантиране на приемливо жизнено равнище. Посрещането на демографските предизвикателства има пряко значение за изпълнение на заложените приоритети. Повишаването на качествените параметри на възпроизводството на населението се превръща в основно предизвикателство пред демографската политика на страната в контекста на концепцията за устойчиво развитие в процеса на пълноправно европейско членство на България и изграждане на икономика, основана на знанията. Стратегическата цел на политиката в тази област е усъвършенстване на инструментариума в съответствие с актуалните изисквания при формирането на минималните подходни показатели и задаване и развитие на стратегическа рамка за ефективна и ефикасна координация на изпълнението на демографската политика и насърчаване на активния живот на възрастните хора.

Социалната икономика и социалното предприемачество са израз на социалната ангажираност на държавата за стимулиране на предприемаческата активност на лица от уязвими групи. Политиката в тази област се осъществява в подкрепа на цифровия, социалния и зеления преход. Допринася за икономическата устойчивост на страната и социалното приобщаване на гражданите, както и за въвеждане на социални иновации. Социалните инвестиции и социалните иновации имат ключово значение за реализиране на социално отговорни и устойчиви практики, като в въздействат и върху средата в областта на социалната икономика. Реализирането на дейности в областта на

корпоративната социална отговорност, съвместно със заинтересованите страни от бизнеса, публичния и гражданския сектор осигурява важни ползи за предприятията по отношение на управлението на риска, спестяване на разходи, достъп до капитал, връзки с клиентите, управление на човешките ресурси, способност за иновации и се основава на ценности, върху които се гради по-сплотено и социално ангажирано общество. Дейностите в тази област допринасят за смекчаване на последиците от горепосочените преходи.

Приоритетите в областта на социалната икономика и корпоративната социална отговорност се реализират в изпълнение на Националната концепция за социална икономика и Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика. Стратегическата цел в тази област е повишаване приноса на субектите от социалната и солидарна икономика и социалните инвестиции към БВП.

2.4. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

Здравната политика за периода 2025-2028 г. адресира съществуващите предизвикателства, свързани със здравето на гражданите и функционирането на здравната система, така че да се гарантира нейната устойчивост и да се създадат условия за постигане на икономически растеж и социално благополучие чрез оптимални инвестиции за по-добро здраве.

2.4.1 Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве

Провеждането на националната политика в областта на опазване на общественото здраве е отговорност на Министерството на здравеопазването, като основният обхват на политиката е гарантиране на качествено и ефективно посрещане на здравните потребности на гражданите, чрез реализиране на първична профилактика, промоция на здраве и интегрирана профилактика на заразните болести, в това число имунопрофилактика, надзор на заразните болести и ефективен държавен здравен контрол върху факторите на жизнената среда. В обхвата на основните дейности на политиката в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве се включват редица превантивни дейности, свързани с поддържането на готовност за реагиране при възникнала необходимост, в т.ч. поддържане на висок имунизационен обхват и организиране на бърз отговор при възникване на епидемични ситуации, в т.ч. чрез ваксинопрофилактика; повишаване готовността на страната за посрещане на грипна пандемия, взривове и епидемии от други заразни болести; опазване на страната от разпространение на инфекции с висок епидемичен потенциал чрез създаване и поддържане на механизми за своевременна и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т.ч. биотероризъм. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, регионалните здравни инспекции и националните центрове по проблемите на общественото здраве.

2.4.2 Политика в областта на диагностиката и лечението

Политиката в областта на диагностиката и лечението е насочена към подобряване на здравното благополучие и качеството на живот на българските граждани и намаляване на здравните неравенства чрез подкрепа за специфични дейности в областта на диагностиката, лечението на заразни и незаразни болести. За постигане целите на тази политика се прилага на комплексен и интегриран подход, особено за уязвимите групи от

българското население, който способства за трайно преодоляване на неблагоприятните тенденции и насърчава здравето и благосъстоянието на гражданите в полза на общия интерес. Поставя се по-голям акцент върху профилактиката и промоцията на здравето, както и използването на цифровите технологии. Настоящата политика е дефинирана на базата на анализ на здравно-демографското състояние и състоянието на системата на здравеопазване, които показват че през последните десетилетия българската здравна система изостава спрямо здравните системи на страните от ЕС по отношение на ключовите фактори за устойчиво развитие. Дейностите, финансирани чрез програмите на настоящата политика, допълват и надграждат дейностите, финансирани от Националната здравноосигурителна каса в областта на диагностиката и лечението на заболяванията.

2.4.3 Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия

Политиката в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия е насочена към осигуряване на равнопоставен достъп до висококачествени, ефективни и безопасни лекарствени продукти, с висок терапевтичен ефект, които отговарят на стандартите за качество и безопасност и оказват положително влияние върху здравните показатели на населението. Основен принос към реализацията на тази политика имат Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, Изпълнителната агенция по лекарствата и Националният съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти.

Лекарствата, както и правилната им употреба, са основна потребност за поддържане на живота, облекчаване на страданията, удължаване на продължителността на живота и повишаване на неговото качество. Това определя стратегическо влияние на лекарствената политика върху общественото здраве. В същото време се идентифицира необходимост от стратегически пробив в областта на превенцията на заболяванията, тъй като тя може да се счита за ключов фактор за намаляване на използването на лекарствени продукти и същевременно за гарантиране на високо равнище на закрила на човешкото здраве. Затова днес фокусът е насочен към осигуряване потребностите от качествени, достъпни, доказани в терапевтичната практика ефективни лекарствени продукти, оказващи положително влияние върху здравния статус, които в дългосрочен план да доведат до подобряване на здравните резултати на населението.

За делегираните от държавата дейности по здравеопазване, финансирани чрез бюджетите на общините, са предвидени допълнителни средства в размер на 35,9 млн. лв. за увеличение на минималната работна заплата от 1 януари 2025 г. – от 933 лв. на 1077 лв. за заетия персонал в детските ясли, детските кухни, в общинските съвети по наркотични вещества и превантивно-информационните центрове, както и за здравните медиатори, за увеличение на възнагражденията на педагозите в детските ясли във връзка с продължаване на политиката за увеличение на доходите в системата на предучилищното и училищното образование за достигане до ниво от 125 на сто от средната работна заплата за страната, както и за увеличение на възнагражденията на останалия персонал с 10% в съответствие с предвидената политика по доходите за 2025 г.

Осигурени са средства за продължаване на политиката за компенсирането на разходите за отглеждане, възпитание и обучение на деца, които не са приети поради липса на места в общински детски ясли и яслени групи в държавни и общински детски градини.

2.5. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Политиките и мерките за развитие на образованието и науката в Република България са заложили в Приоритет 1 „Образование и умения“ и Приоритет 2 „Наука и научна инфраструктура“ на Националната програма за развитие България 2030.

2.5.1 Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот

Политиките в предучилищното и училищното образование са насочени към ефективна социализация на деца от ранна детска възраст, качествено и достъпно образование и обучение, мотивация за усвояване на ключови компетентности, насърчаване на иновациите, квалификация на педагогическите специалисти, модернизиране на образователните институции, дигитализация на образованието. Изпълняват се мерки, насочени към развитие на личностния потенциал на децата и учениците, откриване и развитие на заложибите и талантите им; включване в извънкласни дейности в областта на природните и приложните науки, изкуствата и спорта. В обхвата на политиката се включват и мерки/дейности, свързани с разширяване на професионалното образование и обучение, дуалното обучение, насърчаване и разширяване на възможностите за учене през целия живот; с подкрепа за приобщаващо образование, намаляване на неравенствата и насърчаване на социалното включване. Политиките за обхващане на подлежащи на образование деца и ученици, за превенция на отпадането от училище и за намаляване дела на преждевременно напусналите се реализират чрез ефективно взаимодействие между институциите и съвместните усилия на педагогическите специалисти, родителите на децата и учениците и всички заинтересовани страни. Провежда се ефективна образователна политика сред българските общности в чужбина за съхраняване и разширяване на българското етнокултурно пространство извън пределите на Република България. Продължаване и през 2025 г. изпълнението на политиката за увеличение на заплатите на педагогическите специалисти за достигане на средна работна заплата не по-малко от 125 на сто от средната работна заплата за страната с цел да се стимулира навлизането на млади и квалифицирани педагози в системата на предучилищното и училищното образование, като допълнително предвидените средства за прилагането ѝ са в размер на 499,0 млн. лв.

2.5.2 Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал

Политиката в областта на висшето образование включва мерки, насочени към подобряване на достъпа и увеличаване дела на завършилите висше образование, повишаване на качеството на обучение и на съвместимостта му с европейските системи за висше образование, изграждане на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда, целяща успешна реализация през целия живот и постигане на динамично съответствие между търсенето и предлагането на специалисти с висше образование. Създават се условия за усвояване на добрите практики на висшите училища от държавите-членки на ЕС, включително и чрез изграждането на университетски мрежи. Стимулира се по-тясното сътрудничество и комуникация между висшите училища, научните институти и бизнеса в рамките на учебния процес и практическото обучение и в научно-изследователските дейности. Политиката за развитие на науката в България се свързва с повишаване на качеството и международната разпознаваемост на научноизследователската и иновационна дейност. Акцентът се поставя върху финансиране на научни изследвания в приоритетни и конкурентни области за решаване на важни обществено значими предизвикателства, подпомагане на млади учени и

осъществяване на съвместни научни изследвания с български учени в чужбина и привличане на водещи учени от чужбина.

В областта на предучилищното и училищното образование за 2025 г. по общинските бюджети за *делегираните от държавата дейности* са разчетени допълнителни средства в размер на 584,9 млн. лв. във връзка с осигуряване на провежданите политики, в т.ч. увеличението на размера на минималната работна заплата от 1 януари 2025 г. – от 933 лв. на 1077 лв., както и за реализация на мерките за подобряване на социалния статус на педагогическите специалисти, чрез поддържане на доходите им до ниво от 125 на сто от средната работна заплата за страната.

Осигурени са средства за продължаване на политиката за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на деца, които не са приети поради липса на места в държавни и общински детски градини и училища.

2.6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

Политиката в областта на отбраната е свързана с поддържането на оперативно съвместими модерни въоръжени сили (ВС). За нейното реализиране ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, базирано на способности, в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО, Координирания годишен преглед на отбраната в ЕС и в контекста на Постоянното структурирано сътрудничество в отбраната на ЕС. Целта е изграждане, поддържане и използване на необходимите способности на ВС за изпълнение на задачите по отбрана на страната в рамките на колективната отбрана на НАТО, принос към колективната отбрана на Алианса, участие в ръководени от НАТО и ЕС операции и мисии, а също така и принос към националната сигурност в мирно време.

През прогнозния период ще се провежда активна отбранителна политика на Република България в НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати и ефективно участие в системата на колективната отбрана на НАТО, Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз (ОПСО на ЕС) и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света. Република България ще продължи участието си в процеса на вземане на решения, както и в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Освен това, Република България ще продължи съвместната работа и сътрудничество със страните от ЕС в рамките на Постоянното структурирано сътрудничество в областта на отбраната на ЕС (PESCO) и Европейската агенция за отбрана (EDA), както и Европейския фонд за отбрана (EDF) и Европейската програма за промишлено развитие в областта на отбраната (EDIDP).

Разходите за отбрана за 2024 г. са съобразени с референтните разходи по Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/2018 г. Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за модернизация на Българската армия, а именно: доставка на самолети F-16 Block 70, средства за наземно обслужване и обучение, въоръжение и обучение за тях-етап I; придобиване на много-функционален модулен патрулен кораб за ВМС; доставка на самолети F-16 Block 70-етап II; придобиване на основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи; придобиване на зенитно-ракетни комплекси и придобиване на наземни терминали от Мултифункционална система за

разпространение на информация (MIDS). Допълнително са предвидени средства за изграждане на системи за сигурност на помещенията за съхранение на американско класифицирано оборудване и въоръжение и за инфраструктурни обекти на летище „Граф Игнатиево“.

Във връзка с промените в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ), считано от 01.01.2025 г., е разчетено за 2025 г. и следващите години увеличение на средствата за персонал в системата на Министерството на отбраната, предвид новия механизъм за определяне на възнагражденията.

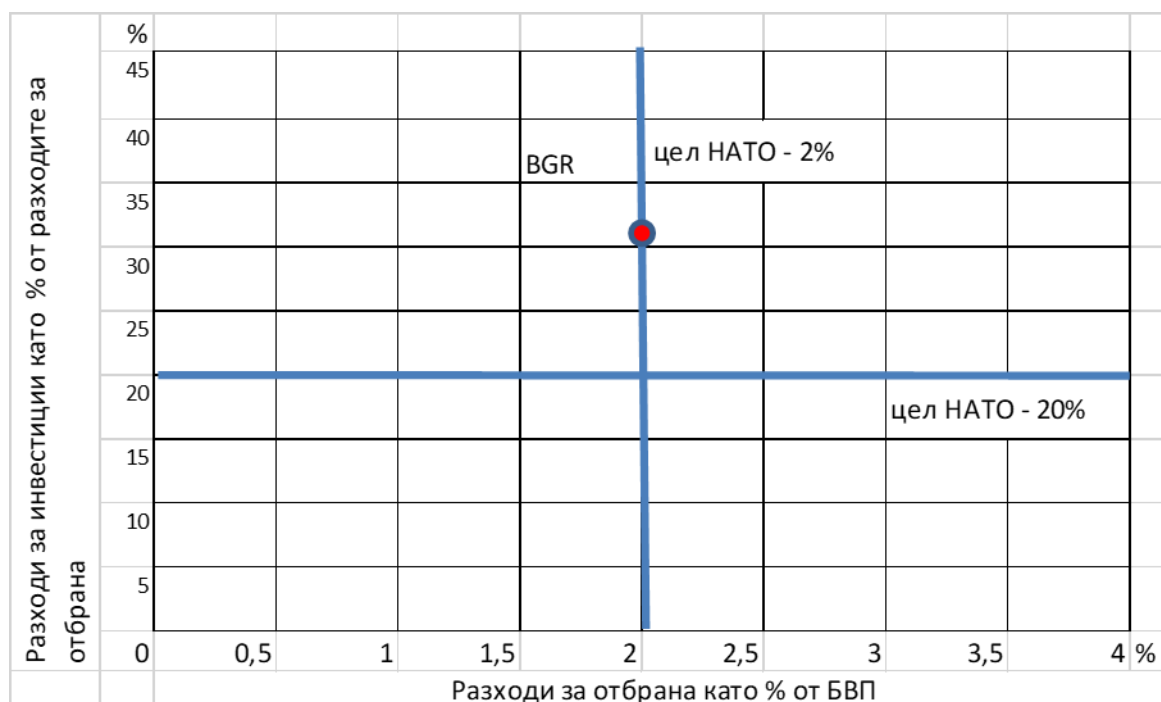
Осигурени са средства за придобиване на боеприпаси, в т.ч. боеприпаси за основно бойна техника на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада и горива за бойна подготовка.

В разходите за отбрана, съгласно класификацията на НАТО, са включени и разходите за отбрана на другите разпоредители с бюджет, като по този начин планирани същите **в общ размер възлизат на 2,09 на сто от БВП за 2025 г., т.е. надвишават определения процент (2 на сто от БВП)**, съгласно Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/2018 г.

Табл. III-2: Разходи за отбрана за периода 2024-2028 г.

Показатели/години	/млн. лв./				
	Програма 2024 г.	Проект 2025 г.	Прогноза 2026 г.	Прогноза 2027 г.	Прогноза 2028 г.
1	2	3	4	5	6
Разходи за отбрана, съгласно класификацията на НАТО	4 217,0	4 489,4	5 118,3	5 394,7	5 685,0
в т.ч.:					
Общо разходи по бюджета на МО	2 129,2	4 341,5	4 970,0	5 277,2	5 605,5
Общо трансфери по бюджетите на ДВВУ	59,0	85,8	92,0	95,9	98,7
Общо разходи по ЦБ	1 761,9				
Разходи за отбрана по бюджетите на други ПРБ, от тях:	266,8	62,1	56,3	21,6	-19,2
- Разходи за пенсии на военнослужещите (по данни на НОИ), намалени с отчисленията за военнослужещи към пенсионните фондове (по данни на МО)	231,7	20,6	9,1	-20,4	-60,5
- Разходи за военни съдилища и военни прокуратури (по данни на ВСС)	18,9	21,3	23,3	22,8	24,4
- Разходите за издръжка на Постоянната делегация на Република България в НАТО и вноски на Република България към гражданския бюджет на НАТО и към Европейския механизъм за подкрепа на мира, изплащани от бюджета на МВнР	10,7	11,0	11,0	11,0	11,0
- Вноски на Република България към фонда на НАТО за иновации и към Ускорител в областта на иновациите в отбраната в северния Атлантук DIANA, изплащани от бюджета на МИР	5,5	5,9	5,9	5,9	5,9
- Други Разходи, изплащани от бюджета на МИИ за изпълнение на публична политика, възложена на „Авионамс“ АД - изграждане на базови национални способности за поддръжка на изстребител F-16 блок 70		3,4	7,0	2,3	
Разходи за отбрана, съгласно класификацията на НАТО като % от БВП	2,05%	2,09%	2,25%	2,27%	2,30%
Разходи за отбрана по Националния план, приет с РМС № 3/04.01.2018 г., като % от БВП	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

Граф. III-1: Разходи за отбрана за 2025 г. като процент от БВП и разходи за инвестиции като процент от общите разходи за отбрана

Източник: МФ

Относителният дял на капиталовите разходи към общите разходи за отбрана е над 20-процентния критерий на НАТО.

2.7. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВЪТРЕШНИЯ РЕД И СИГУРНОСТТА

Политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се изпълнява от Министерството на вътрешните работи, Държавната агенция „Разузнаване“, Националната служба за охрана, Държавната агенция „Национална сигурност“, Държавната агенция „Технически операции“ и Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства. Дейността в тази област се реализира в следните основни направления:

- Опазване на обществения ред и защита на националната сигурност, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите;
- Противодействие на местни и транснационални престъпни структури и на физически и юридически лица, чиито действия са насочени срещу митническия режим, паричната, данъчната, осигурителната и други системи;
- Недопускане извършването на терористични действия на територията на страната;
- Граничен контрол и охрана на държавната граница, противодействие на незаконната миграция на територията на Република България и засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната;

- Превантивна дейност и контрол на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия;
- Осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и други извънредни ситуации;
- Осигуряване, разработване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС) и на специфични методи за охрана на живота, здравето и имуществото на гражданите, защита на правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното използване на СРС и намирането на баланс между нуждата от използване на СРС, гражданските права и финансовите възможности на държавата;
- Извършване на оперативно-техническа дейност за разкриване и документиране извършването на престъпления, включително и за изготвяне на веществени доказателствени средства;
- Осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим по месторабота, местожiveене, пребиваване в страната и в чужбина на категориите охранявани и обслужвани лица съгласно Закона за Националната служба за охрана;
- Обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност зад граница и физическа охрана на задграничните дипломатически представителства на Република България;
- Разработване и актуализиране на правила за съхраняването на искания, разрешения и разпореждания по използването и прилагането на СРС, издаване на указания във връзка с подобряване режима на използване и прилагане на СРС, както и за съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация; сезиране на органите и уведомяване служебно на гражданите при наличие на данни за неправомерно използване и прилагане на СРС.

2.7.1 Политика в областта на противодействието на престъпността и опазването на обществения ред

Тази област на политика е насочена към: противодействие на организирани и конвенционалните форми на престъпност против икономиката и финансовата система и на престъпленията против личността и собствеността на гражданите; ефективно противодействие на тероризма и киберпрестъпността; опазване на обществения ред; намаляване на пътнотранспортния травматизъм и подобряване на пътната безопасност.

Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

Министерството на вътрешните работи си сътрудничи и взаимодейства с всички структури в системата за защита на националната сигурност, определени в Закона за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност, с други държавни органи и институции, неправителствени организации и граждани. Активно е взаимодействието и с чужди партньорски служби, с които се обменя информация по каналите за връзка на Европол и Интерпол. Провеждат се съвместни обучения, сформират се съвместни екипи за разследване и се изпълняват годишните оперативните планове за действие на платформата ЕМРАСТ от политическия цикъл на ЕС за борба срещу престъпността.

2.7.2 Политика в областта на защитата на границите и контрол на миграционните процеси

Тази област на политика е насочена към: усъвършенстване на системите за сигурност на границите чрез прилагане на модерни технически средства и по-ефективен контрол на миграционните процеси.

Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

2.7.3 Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации

Тази област на политика е насочена към: подобряване организацията на работа в областта на пожарната безопасност и защитата на населението чрез постигане на съответствие с изискванията на ЕС в областта.

Дейностите по тази политика се изпълняват от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР.

За *делегираните от държавата дейности* в областта на сигурността и защитата на населението при извънредни ситуации, по бюджетите на общините са предвидени допълнителни средства в размер на 10,8 млн. лв. във връзка с увеличението на минималната работна заплата от 1 януари 2025 г. – от 933 лв. на 1077 лв.

2.7.4 Политика в областта на управлението и развитието на системата на МВР

Тази област на политика е насочена към повишаване на институционалния капацитет чрез гъвкаво управление на ресурсите, обучение и квалификация и подобряване координацията между структурите, както и развитие и подобряване на информационната и комуникационна среда на министерството, на информационно-аналитичната, експертната, научната и административната дейност и дейността по здравеопазване.

Дейностите по тази политика се изпълняват от административни звена в МВР, НС 112,

Академията на МВР и Медицинския институт на МВР.

2.8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА

Политиките в областта на съдебната власт се координират от Висшия съдебен съвет като постоянно действащ орган, представляващ съдебната власт, който осигурява и отстоява нейната независимост, определя състава и организацията на работа на съдилищата,

прокуратурите и следствените органи и обезпечава финансово и технически тяхната дейност без да се намесва в нейното осъществяване.

Изпълнението на заложените политики цели повишаване на общественото доверие в съдебната власт, постигане на ефективно, бързо, прозрачно, справедливо и достъпно правосъдие, както и създаване на съвременни условия на гражданите, вкл. за обвиняемите, за провеждане на съдебния процес. За постигането на тези цели е важно да се наблегне на качествено изпълнение на предвидените в Закона за съдебната власт задължения и повишаване на общественото доверие в съдебната власт, както и да се засили контролът на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност.

С проекта на бюджет за съдебната власт за 2025 г. и с актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2026-2028 г. са предвидени допълнителни средства за индексирание на основните и допълнителните възнаграждения на заетите в съдебната система, които се определят съгласно разписаните в Закона за съдебната власт механизми (съгласно чл. 218, чл. 233, ал. 6 и чл. 345, ал. 5).

2.8.1 Политика в областта на правосъдието

Приоритет на Министерството на правосъдието е да се реформира и подобри работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правовия ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

Визията на Министерство на правосъдието за политиката в областта на правосъдието е постигане на независима, прозрачна, достъпна, справедлива и ползваща се с доверие от гражданите и стопанските субекти правосъдна система, чрез ефективно управление и организационно усъвършенстване.

Стратегическата цел е ефективно, прозрачно, справедливо и достъпно правосъдие. Оперативните цели са следните: укрепване на върховенството на правото, справедливо, прозрачно и достъпно правосъдие. повишаване ефективността и ефикасността на Министерството на правосъдието; осигуряване на модерна наказателна политика, ефективно противодействие на престъпността и хуманизиране на наказателно-изпълнителната система; повишена законова и институционална защита на правата на гражданите; ефективна защита на националните интереси в областта на правосъдието; подобряване на достъпа до електронно правосъдие и дигитализация на съдебната система.

Ще бъдат положени усилия за усъвършенстване и надграждане на съществуващите електронни регистри към Агенцията по вписванията, създаване на нови регистри и свързването им с регистри, поддържани от други държавни и общински институции и институции от държави членки на Европейския съюз, както и за оптимизация на дейността по водене, съхраняване и достъп до регистрите.

Главна дирекция „Охрана“ в системата на Министерството на правосъдието осъществява функции свързани с осигуряване на висока степен на сигурност и опазване на обществения ред в съдебните сгради; опазване здравето и живота на магистрати; конвоиране на задържани лица до органите на съдебната власт, оказване на своевременно съдействие на съдебната власт при призоваване, принудително довеждане на лица и привеждане в изпълнение на влезли в сила присъди.

2.8.2 Политика в областта на изпълнение на наказанията

Политиката по изпълнение на наказанията е насочена към по-нататъшното развитие, усъвършенстване и демократизиране на институциите на наказателно-изпълнителната система, като необходима предпоставка за хуманно третиране на закононарушителите и гаранция за спазването на правата на човека.

Политиката в наказателно-изпълнителната дейност цели утвърждаването на съвременен модел на управление и развитие на пенитенциарната система в съответствие с международните минимални стандарти, приети за местата за задържане и Европейските правила за затворите.

Дейността по изпълнение на наказанията е изцяло ориентирана към реформиране на пенитенциарните заведения и към създаването на условия в тях за поправянето и ресоциализацията на осъдените лица. Основната ѝ цел е да осигури защита на обществото от правонарушителите, да гарантира правата и свободите на лишените от свобода и възможностите за тяхната социална рехабилитация.

Оперативните цели са следните: подобряване на жилищно-битовите условия в затворите и арестите; повишаване на сигурността на затворите и арестите с внедряването на съвременни и модерни технически средства за наблюдение и контрол, охрана и управление; по-интензивно прилагане на програмите за обществено въздействие в пробационните служби; усъвършенстване на системата за електронен мониторинг; продължаване на действията за повишаване капацитета на персонала чрез обучения по новата съвременна програма за първоначално и продължаващо обучение на служителите; продължаване на действията по внедряване на съвременни програми за рехабилитация и реинтеграция на лишените от свобода.

За 2025 г. по бюджета на Министерството на правосъдието са разчетени допълнителни средства за персонал във връзка с промяната на механизма за определяне на основното месечно възнаграждение на служителите със статут по Закона за Министерството на вътрешните работи, считано от 1 януари 2025 г.

2.8.3 Конституционен съд

Конституционният съд на Република България е независим държавен орган, създаден с Конституцията и натоварен да осигурява нейното върховенство. Независим е от законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Основната му дейност е да дава задължителни тълкувания на Конституцията, както и да се произнася по съответствието ѝ със законите, актовете на Народното събрание и президента и международните договори, по които България е страна.

Конституционният съд членува в три международни организации, като членството в тях е от изключително важно значение за развитието и работата на съда и за добрата позиция в международен аспект на българския Конституционен съд.

Бюджетната прогноза на Конституционния съд отразява оптималния размер на средствата, необходими за нормално функциониране на съда и повишаване ефективността на работата му.

Дейността на Конституционния съд попада в обхвата на функционална област „Върховенство на конституцията“.

2.9. ВЪНШНА ПОЛИТИКА

Външната политика на Република България се ръководи от принципа на прагматично следване на националния интерес и недопускане на намеса във вътрешните работи на страната ни - утвърждаване и развитие на Република България като модерна европейска демокрация, осигуряваща пълноценно развитие и просперитет за българските граждани, гарантиране на най-високи стандарти в областта на правата на човека и основните свободи, устойчиво гражданско общество, развиващо се в условията на членство на Република България в ЕС и НАТО, принос към укрепване на единството и солидарността на евроатлантическата общност и утвърждаване на нейните ценности и принципи в регионален, европейски и глобален мащаб.

Министерството на външните работи ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика на Република България в отношенията ѝ с други държави, като осигурява поддържането и развитието на външнополитическия диалог, политиката на сигурност и двустранното, регионалното и многостранното сътрудничество. Осъществява общата координация в областта на външната политика и международната дейност на Република България. Защишава правата и интересите на българската държава и на българските граждани и юридически лица в чужбина в рамките на международноправните норми и установената практика, предприема дипломатически действия за опазване на българското културно-историческо наследство и паметници в чужбина.

2.9.1 Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация

Чрез осъществяването на Политиката на активна двустранна и многостранна дипломация се постигат външнополитическите приоритети на страната и се работи за осигуряване на благоприятна и стабилна външнополитическа среда за развитие и просперитет на българското общество и подобряване качеството на живот на българските граждани.

Успешната външна политика допринася за укрепване на националната сигурност, отстояване на суверенитета, развитието на икономиката, включително туризма, обогатяването на възможностите за научен, културен и образователен обмен, защита на правата и интересите българските граждани, хората с българско самосъзнание и на българските общности зад граница, оказвайки им подкрепа за съхраняване и изява на тяхната идентичност. В рамките на тази политика е включена и програма, чрез която се отделя специално внимание и ресурси за осъществяването на дипломатическа и консулска защита, както и предоставянето на качествени консулски услуги за българските граждани.

Важен акцент при осъществяването на тази политика е активно участие и конструктивен принос на България в разработването и прилагането на политиките на ЕС, НАТО³⁵, ООН³⁶, Съвета на Европа, ОССЕ³⁷; поддържане на активна роля на България в областта на многостранната дипломация и в решаването на глобалните предизвикателства чрез многостранно сътрудничество. Специално внимание се отдава на по-нататъшно

³⁵ Организация на Северноатлантическия договор.

³⁶ Организация на обединените нации.

³⁷ Организация за сигурност и сътрудничество в Европа.

задълбочаване на двустранните политически, икономически и културни отношения със страните от Югоизточна Европа.

Българската външна политика работи за присъединяване на България към Шенген, еврозоната и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

2.9.2 Политика в областта на публичната дипломация и публичните дейности в подкрепа на целите на външната политика

Стратегическа цел на политиката е генериране на благоприятна вътрешна и външна среда и обществена подкрепа, осигуряваща успешно изпълнение на външнополитическата програма и заложените в нея водещи цели и приоритети, част от които са повишаване на специализираните знания и умения на представителите на дипломатическата служба и държавната администрация, чиято дейност е свързана с планиране и провеждане на външната политика на Република България; насърчаване на публичната дискусия по актуални външнополитически теми и приобщаване на българското общество и гражданските институции към външнополитическите позиции и действия на България; развитие на положителен публичен образ в страната и в чужбина.

2.9.3 Политика в областта на подкрепата за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница

Чрез осъществяването на Политиката за подкрепата за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница се постигат външнополитическите приоритети на страната с оглед опазване и възраждане на българското национално самосъзнание, приобщаване и включване на българските граждани – временно или постоянно пребиваващи зад граница – към държавния и обществено-политическия живот в България; грижа за българските емигранти и техните деца, които са с българско гражданство и постоянно живеещи и работещи в чужбина, и създаване на условия за тяхното завръщане и/или реализация в страната; разпространение на положителния образ на България по света; създаване на подходящи условия за мотивиране към професионална реализация в България на български граждани – временно или постоянно пребиваващи зад граница; използване на възможностите на българските граждани в контекста на мобилността и свободното движение на хора; създаване на по-тесни контакти между българските представители на научната и професионална сфера в страната и чужбина.

2.10. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Политиката в областта на енергетиката, изпълнявана от Министерство на енергетиката, е насочена към устойчиво енергийно развитие на страната, ефективно използване на енергията и енергийните ресурси, задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия, природен газ и горива, установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез рационално използване на конвенционалните и възобновяеми източници на енергия (ВИ), минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на природните ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия. Целта на енергийната политика е гарантиране на енергийната сигурност на страната чрез проучване на нови райони, от които да се извършва снабдяване с горива, проучване на нови технологии, по-нататъшно разработване на

местните ресурси и подобряване на инфраструктурата за достъп до нови източници на снабдяване, в т.ч.:

- Изграждане на междусистемните газови връзки между България и съседните страни;
- Пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар. Защита на уязвимите потребители;
- Установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез по-рационално използване на изкопаемите ресурси, минимизиране влиянието на производството, преноса, разпределението и потреблението на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси;
- Запазване и развитие капацитета на ядрената енергетика;
- Развитие на нови икономически ефективни проекти, създаващи възможност за екологично нисковъглеродно производство на енергия, без предоставяне на държавни или корпоративни гаранции.

2.11. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

С провежданата политика в областта на опазването на околната среда и водите се цели съхраняване на уникалната българска природа и подобряване на екологичната устойчивост, като се следи за баланса между развитието на бизнеса и опазването на биоразнообразието и ресурсите за постигане на максималните възможни ползи за икономиката и обществото. Акцент ще бъде поставен върху цели, които укрепват връзките между ресурсната ефективност, и принципите на кръговата икономика, издръжливостта на екосистемите и човешкото благополучие, като усилията ще бъдат насочени към подобряване на взаимодействието с бизнеса, национални и регионални органи, местни власти, неправителствени и научни организации.

За провеждането на политиката в областта на опазването на околната среда и водите отговорна институция е **Министерството на околната среда и водите**, както и **Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС)** за реализацията на проекти и дейности в изпълнение на национални и общински програми в областта на околната среда. С преминаването на Националния институт по метеорология и хидрология (НИМХ) към Министерството на околната среда и водите се цели по-добра взаимовръзка с оглед изпълнението на дейностите по Закона за водите.

2.11.1 Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда

Стратегическата цел на политиката в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда е насочена към опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал, подобряване на управлението на отпадъците, преход към ефективна кръгова и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика от гледна точка на използването на ресурсите и провеждане на устойчива политика за постигане на здравословна околна среда и защита на населението от свързани с околната среда въздействия. Визията за развитие на политиката обхваща прилагането и развиването на

комплекс от инструменти, които допринасят във висока степен за опазване чистотата на водите, почвите и въздуха, предотвратяване образуването на отпадъците и увеличаване на оползотворяването на отпадъците, адаптиране към измененията на климата и ефективно използване на ресурсите в икономическия цикъл на страната.

В рамките на тази политика чрез бюджета на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда ще бъдат безвъзмездно финансирани екологични проекти на общините, неинвестиционни проекти и дейности, способстващи за осъществяване на политиката, насочени в секторите: управление на водите, управление на отпадъците и ограничаване загубата на биологичното разнообразие и запазване на естествените екосистеми. Проектите са насочени към изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения, пречиствателни станции за отпадъчни и канализационни мрежи и довеждащи колектори както и проекти за изгарждане на нови или реконструкция на съществуващи обекти.

2.11.2 Политика в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна безопасност

Политиката в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна безопасност е насочена към осигуряване на мониторинг на околната среда, анализ и оценка на състоянието на компонентите и факторите на околната среда за изготвяне и предоставяне на информация, която да служи за основа за вземане на решения относно ефективността и целесъобразността на провежданите политики в областта на околната среда. Основен инструмент на политиката е Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), чието развитие е насочено към цялостно осигуряване на актуална и достоверна информация за състоянието на околната среда, с което да се гарантира вземането на навременни и ефективни управленски решения, както и към непрекъснато разширяване на обхвата на предоставяната публична информация.

В рамките на тази политика чрез Националния институт за метеорология и хидрология се извършва мониторинг на количеството на валежите, подземните и повърхностните води, осигуряват се метеорологични прогнози, анализи и оценки на тенденциите и се създават сценарии за климатични изменения и влиянието им върху ресурсите и други.

2.12. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

2.12.1 Политика за интегрирано развитие на регионите за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда

Чрез провежданата от Министерството на регионалното развитие и благоустройството политика за интегрирано развитие на регионите за постигане на растеж и подобряване качеството на живот в България се цели да се създадат жизнени, силни и устойчиви региони като отговор на неблагоприятните демографски тенденции и задълбочаване на между-регионалните и вътрешно-регионалните различия

Тази политика е насочена към подобряване качеството на жизнената среда и превръщането на регионите в привлекателно място за инвестиции и бизнес, както и прилагане на целенасочени мерки за подпомагане на регионите, изоставащи с развитието си, като се отчитат специфичните им нужди и местния потенциал за развитие. Целта е

насочена към сближаване в три аспекта – икономическо, социално и териториално сближаване, както и три нива – европейско – с регионите на ЕС, национално – между българските райони и вътрешно регионално – между общините в отделните райони.

2.12.2 Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура

Политиката е свързана с дейности за управление, поддържане и изграждане на ВиК инфраструктурата с цел осигуряване на съответствие с директивите на Европейския съюз в областта на водите и устойчивост при предоставяне на ВиК услугите. Приоритетите по отношение на устройството на територията са свързани с осигуряване на териториалното развитие, устройството на територията, административно-териториалното устройство, децентрализацията, изграждането и развитието на техническата инфраструктура и благоустрояването на урбанизираните територии (населени места и селищни образувания), в съответствие с националните стратегически документи, приоритети и програми в сферата на пространственото развитие, пътната инфраструктура, ВиК инфраструктурата.

2.13. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

2.13.1 Политика в областта на опазване на движимото и недвижимо културно наследство

Основните приоритети на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимо културно наследство са опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата по различни програми и донори, развитие и техническо усъвършенстване на музейната мрежа, привличане на средства от Европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на опазването на *недвижимото културно* наследство ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на опазването и представянето на *движимото културно и аудио-визуално наследство* (държавните музеи, художествените галерии и Българската национална филмотека) ще продължи финансирането на дейностите им по стандарти в подкрепа на възможностите за по-голяма самостоятелност и мотивация на работещите в музейното дело за популяризирането на националното културно богатство.

2.13.2 Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и чужбина и достъп до качествено художествено образование

Основните приоритети на политиката в тази област са оптимизиране на действащата система на финансиране в мрежата на сценичните изкуства и повишаване на ефективността на маркетинга и атрактивността на предлаганите културни продукти, разширяване на равнопоставения достъп до култура и културно наследство, опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата

по различни програми и донори, привличане на средства от европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата, разширяване на гамата на предлаганите културни продукти и услуги в чужбина и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на *филмовото изкуство* ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми.

В областта на *сценичните изкуства (театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли)* ще продължи подобряване на управлението, осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт, както и създаване на трайна уредба на единните разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства.

В областта на *литературното наследство* основните приоритети ще се насочат към подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ ще продължи финансирането на дейностите си по стандарти, прилагайки системата на делегиран бюджет.

За *делегираните от държавата дейности по култура*, финансирани чрез бюджетите на общините, е предвидено увеличение от 53,4 млн. лв. Разчетени са 35,0 млн. лв. за осигуряване ръста на минималната работна заплата от 1 януари 2025 г. – от 933 лв. на 1077 лв., за политика по доходите с 10 % за останалия персонал, както и 18,3 млн. лв. за осигуряване в годишен размер на ефектите от провежданите през 2024 г. политики за финансова подкрепа на музеите, художествените галерии и библиотеките с регионален характер и за промени в натурални показатели.

2.14. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

Политиките в областта на младежта и спорта са насочени към насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора, развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения.

За периода 2025-2028 г. са осигурени условия и допълнителен финансов ресурс за изпълнението на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданите политики в областта на младежта и спорта.

Политиката за младежта се разработва с оглед подобряване на качеството на живот на младите хора и създаването на условия за успеха на всеки млад човек чрез създаване на устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал и мобилизиране на потенциала на развитието на младите хора в България и Европейския съюз. Приоритетите в областта на младежта са насочени към: улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора в съответствие с потребностите и интересите им; развитие на доброволчеството сред младите хора като движеща сила за личностно развитие, мобилност, учене, конкурентоспособност, социално сближаване, солидарност между поколенията и формиране на гражданско самосъзнание; осигуряване на възможности за пълноценно участие на младите хора в гражданския живот и за приобщаването им към

основните демократични ценности и стандарти; превенция срещу рисковото поведение и различни форми на зависимост.

Политиката в областта на спорта е насочена към укрепването на здравето и физическата активност, практикуването на спорт от всички и развитие на спорта за високи постижения.

Приоритетите на политиката в областта на *спорта за учащи*, в т. ч. деца в риск, са насочени към насърчаване на учащите от различните възрастови групи към физическа активност, здравословен начин на живот и създаване на навици за занимания със спорт. Водеща цел на политиката по отношение на спортните училища е свързана с осигуряване на условия за качествен подбор на деца със спортен талант, конкурентна среда за развитие, възможности за спортно усъвършенстване, създаване на възможности за реализиране на „двойна кариера“ и мотивираща среда за професионалната и личностната реализация на спортистите.

Приоритетите на политиката в областта на *спорта в свободното време* (спорта за всички и спортно-туристическата дейност) са насочени към укрепване на здравето на гражданите чрез здравословна физическа активност и осигуряване на условия за практикуване на спорт, изява и реализиране на лични спортни резултати, увеличаване броя на лицата, практикуващи спорт като средство за профилактика, поддържане и съхраняване на здравето и на тяхната физическа дееспособност.

Приоритетите на политиката в областта на *спорта за високи постижения* са насочени към реализиране на програми за елитен спорт и осигурен ефективен тренировъчен процес за постигане на спортни резултати на международно ниво; развитие на потенциала на младите таланти спортисти, разработване и внедряване на нови методики за оптимизиране на методите за контрол и оценка на ефективността на тренировъчните въздействия, постигане на силен социален ефект чрез отразяване на постиженията на елитните спортисти и увеличена популярност на спорта сред подрастващите, издигане спортния престиж на нацията на световно равнище и популяризирането на страната като спортна и туристическа дестинация.

2.15. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТРАНСПОРТА И СЪБОЩЕНИЯТА

2.15.1 Политика в областта на транспорта

Политиката в областта на транспорта е насочена към развитие на базисната транспортна инфраструктура, която е важно условие за поддържането на устойчив икономически растеж. Основен приоритет на транспортната политика е повишаване на качеството на предлаганите транспортни услуги и устойчивото развитие на транспорта. Транспортният сектор е ключов за българската икономика както поради неговата свързваща роля по отношение на останалите сектори, така и заради собствения му принос в брутна добавена стойност и заетостта.

Намаляването на негативното влияние на различните видове транспорт върху околната среда, както и осигуряването на високо ниво на безопасност и сигурност, са сред основните приоритети. Политиката е насочена към стимулиране използването на обществените видове транспорт и програми за промяна в разпределението по видове транспорт с цел намаляване на вредното въздействие на автомобилния транспорт преди всичко върху околната среда, но също така и върху безопасността на движението и намаляване на задръстванията.

Приоритет е и поддържането и развитието на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт чрез изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища, свързването ѝ с европейските транспортни коридори, модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа. Отговорни институции за изпълнението на политиката в областта на транспорта са Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на регионалното развитие и благоустройството чрез Агенция „Пътна инфраструктура“.

2.15.2 Политика в областта на съобщенията и цифровата свързаност

Изпълнението на стратегическата цел на политиката за успешна цифрова свързаност ще допринесе за реализация на визията на Националната програма за развитие България 2030 и на нейните национални цели. Това е свързано с осигуряване на ефективен координационен механизъм и административен ресурс за постигане на реални резултати в полза на българските граждани и бизнес. Министерството на транспорта и съобщенията формира и развива националната политическа рамка в сътрудничество с останалите държавни институции и участва във формирането на европейската политическа рамка.

Важен приоритет е широколентовият достъп до интернет, който представлява основен елемент на цифровата трансформация. Недискриминационният, безопасен и ефективен достъп до интернет трябва да бъде осигурен като услуга в обществен интерес, за да може всеки да участва в икономическия и обществен живот. Без висококачествена и устойчива цифрова инфраструктура е ограничено или затруднено ефективното използване на цифрови услуги, както и използването и развитието на технологиите и различните иновационни решения.

Политиката в областта на съобщенията отразява необходимостта от установяване на подходящ баланс между интересите на всички участници на пазара, както на електронните съобщителни мрежи и услуги, от една страна и от друга – хармонизация на законодателството в съответствие с европейската регулаторна рамка в областта на съобщенията при отчитане на националните особености.

2.16. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕЛЕКТРОННОТО УПРАВЛЕНИЕ

Мисията на Министерството на електронното управление е да провежда политиката на цифровата трансформация на Република България, като създава необходимите нормативни и технологични условия за развитие на електронното управление, информационните технологии и информационното общество, осигурява мрежовата и информационна сигурност на услугите и ресурсите, които предоставя на другите администрации, гражданите и бизнеса в съответствие с изискванията на потребителите и при спазване на националното и европейското законодателство.

Провежданата държавна политика, включвайки електронните удостоверителни услуги, електронната идентификация, инфраструктурата за пространствена информация и информацията от обществения сектор в машинно четим отворен формат и създаването, съхранението, управлението и споделянето на данни, допринася икономическата и социалната среда да е все по-конкурентоспособна и бързо развиваща се.

Ключов приоритет е подобряване и развитие на електронното управление като основен инструмент за реализиране на важни политики, които правят икономическата и социалната среда все по-конкурентноспособна и бързо развиваща се. Политиката в областта на електронното управление цели да допринесе за постигането на значителен интелигентен, устойчив и приобщаващ цифров растеж, който да гарантира максималното използване на иновационния икономически и социален потенциал на информационните технологии (ИТ) като подготви българските граждани да придобият умения за живот и работа в цифрова среда. Създаването на цифрови институции е основополагащо за постигането на действителен единен цифров пазар. Цифровата трансформация на администрацията и публичните институции води до повишаване на качеството на административните услуги, преминаване към рационални електронни процеси на функциониране и управление в публичния сектор и за достъп по електронен път и повторно използване на информацията. Основната платформа за цифровата трансформация е електронното управление.

През последното десетилетие световната икономика осезаемо се превръща в цифрова. Секторът на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) трайно навлиза във всички области на социалния и икономическия живот. Това все по-широко и стремително навлизане на цифровите технологии в бизнеса, обществения живот и административното управление е причината за промяна на подхода на Европейската комисия (ЕК/Комисията) към темата за бъдещото развитие и координация на процесите на цифровата трансформация. По тази причина е разработена политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г., която влезе в сила на 8 януари 2023 г. Програмата поставя амбициозни цели пред Европейския съюз в четири основни политически области на цифровата трансформация: цифрови умения; цифрова свързаност; цифровизация на предприятията и цифровизация на обществените услуги.

Напредъкът в развитието на електронното управление се свързва с прилагането на принципите и изискванията на Закона за електронното управление, както и привеждането в съответствие с него на законодателната рамка в отделните области на политики, в които нормативни актове въвеждат изключения от реда, предвиден в Закона за електронното управление.

Наред с нормативния аспект, важна роля за развитие на електронното управление има и изграждането и надграждането на информационните ресурси, включително споделени, хоризонтални и централизирани информационни системи и инфраструктурата, чрез които се осъществява служебният и автоматизиран обмен на данни и информация, и се предоставят електронни административни услуги или ИТ услуги. Министерството на електронното управление активно ще участва в изграждането на интегрирана национална екосистема за киберсигурност със способности за адаптиране към динамиката на глобалните киберзаплахи и за реакция при мащабни атаки срещу българските информационни ресурси. Тя ще бъде напълно интегрирана в системата за киберсигурност на Европейския съюз и призната за надежден партньор на водещите европейски структури.

2.17. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Политиката за устойчиво развитие на туризма, която се изпълнява от Министерството на туризма е в подкрепа на устойчивото икономическо развитие на страната, като провеждането ѝ гарантира повишаване на конкурентоспособността на този сектор и доброто позициониране на бранд България и българския туристически продукт.

Политиката е насочена към формулиране на адекватни дейности по прилагане на държавната политика за развитието на сектор „Туризмът” и включва и обществен контрол върху тяхното изпълнение. В тази връзка се предвижда участие на туристическите организации и други организации на неправителствения сектор в процеса на формулиране на секторните политики и консултации по изготвяне на законодателството, регулиращо отрасъла.

Министерство на туризма ориентира дейността си към постигане на устойчиво развитие на сектора с ясен стремеж за достигане на по-голям относителен дял от брутния вътрешен продукт. Мисията на Министерството на туризма е да води ясна и прозрачна туристическа политика, която защитава държавния и обществен интерес и е основана на европейските принципи. Дейността на Министерството на туризма е насочена към създаване на условия за устойчиво развитие на дестинацията и туристическите райони през четирите сезона, повишаване на конкурентоспособността на туристическия сектор и качеството на туристическия продукт, на основата на партньорство между всички заинтересовани страни.

В съответствие с Националния план за развитие България 2030 се цели популяризиране на българския туристически продукт посредством рекламни кампании с фокус върху неговите уникални качества и балансираното развитие на туристическите райони, както и стимулиране развитието на специализирани видове туризъм – културен във всичките му форми, в т.ч. винено-кулинарен, здравен във всичките му форми (балнео, СПА, уелнес, медицински), приключенски, алтернативен, градски (конгресен и събитийен), и други специализирани сегменти, придаващи висока добавена стойност на туристическите продукти.

2.18. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Предизвикателствата пред съвременното селско стопанство налагат прилагане на аграрна политика, насочена към повишаване на ефективността и конкурентоспособността и екологичната устойчивост на земеделското производство, целенасоченост и устойчивост при използване и управление на ресурсите, увеличаване на икономическата активност и нарастването на заетостта в селските райони, производството на растителни и животински продукти, отговарящи на европейските стандарти за качество и безопасни за човешкото здраве.

2.18.1 Политика в областта на земеделието и селските райони

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката в областта на земеделието и селските райони е на Министерството на земеделието и храните и се осъществява чрез бюджета на министерството, бюджета на ДФЗ и сметките за средства от Европейския съюз. Прилаганата политика обхваща дейности в подкрепа на ефективното използване и опазване на земеделските земи и водите, съхраняване и подобряване на генетичните ресурси в растениевъдството и животновъдството и развитие на потенциала на двата подсектора за производство на конкурентоспособна продукция, развитие на научните изследвания в аграрната сфера, предоставяне на качествено научно обслужване и консултации на земеделските производители, стабилизиране на пазарите на земеделска продукция и гарантиране на доходите на производителите, сигурност и безопасност по веригата на предлагане на храни.

Планираните средства в тази област са насочени към развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена

стойност при устойчиво управление на природните ресурси и мобилизиране на потенциала на селските райони за постигане на балансирано социално и териториално развитие. Принос за прилагане на политиката, освен структурите в системата на Министерството на земеделието и храните (МЗХ), имат Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ), Агенция „Митници“, неправителствени и браншови организации.

В областта на селското стопанство и земеделие се предоставят услуги на бенефициенти по програмите и мерките за държавно подпомагане, а чрез предвидени ключови индикатори се определя оценката за оказаната финансова подкрепа, обвързана с постигането на целите за ефективно усвояване на средства от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони – по-добро административно и финансово управление и контрол; създаване на ефективно, конкурентоспособно и пазарно-ориентирано земеделие; стабилизиране на пазарите на земеделски продукти, чрез оказване на пазарна финансова подкрепа; повишаване на доходите на производителите, чрез директни плащания на държавни помощи и други.

Предвижда се подпомагането на земеделските стопани през периода 2025-2028 г. да се определя на базата на промените в европейското законодателство и националното право в областта на държавните помощи. Тенденцията е през 2025 г. да се запазят досега действащите държавни помощи, обособени както от специфичните нужди в отделните подсектори на земеделието, така и от интересите на земеделските стопани. Държавен фонд „Земеделие“ осъществява дейността по администриране на нотифицираните от управляващия орган (Министерството на земеделието и храните) и одобрени от Европейската комисия, схеми на държавните помощи с инвестиционен характер. Предвидените средства са за изплащане на държавни помощи, преходна национална помощ за тютюн, преходна национална помощ за животни, средства за ДДС пазарни мерки и национални доплащания за преходни кампании, като интервенции за подпомагане на лозаро-винарския сектор (преструктуриране и конверсия на лозя, промоции в трети страни и популяризиране на пазарите на трети държави), интервенции в сектора на пчеларството, схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ и други.

Допълнителен инструмент за подкрепа на земеделските стопани при извънредни случаи или в случаи, за които не се прилагат схеми на държавни помощи, е подпомагането по линия на „de minimis“ помощите. Тези помощи може да се използват при необходимост през периода 2025-2028 г., в качеството им на резервно подпомагане.

Държавен фонд „Земеделие“ участва в прилагането на политиката на МЗХ в областта на земеделието и селските райони. Фондът работи за постигане на дългосрочната визия на Република България за изграждане на конкурентно, ефективно и устойчиво селско стопанство, защита на пазара на земеделски продукти от сътресения и подобряване качеството на живот в селските райони и споделя дългосрочната национална визия, обвързана с изграждане на конкурентен, ефективен, икономически и екологично устойчив сектор „Рибарство“ в България, като допринася за постигане на стратегическите и оперативни цели, заложи в политиките на Министерството на земеделието и храните, в рамките на Общата политика по рибарство на Европейския съюз и съгласно националния стратегически план. Държавен фонд „Земеделие“ отговаря за разпределението на публичните средства за политиката, които разходва пряко - чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

2.18.2 Политика в областта на рибарството и аквакултурите

Прилаганата политика е насочена към поддържане и възстановяване на биоразнообразието във водните екосистеми и прилагане на екосистемен подход към управлението на рибарството и аквакултурите, чрез прилагане на европейските стандарти по отношение на производството, преработката и маркетинга на риба от стопански риболов и аквакултури. Също така, с помощта на прилагането на иновационни дейности, подпомогнати от научни разработки, превръщането на сектора „Рибарство” в модерен и конкурентоспособен сектор, е една от основните цели на аграрната политика. Оценката за изпълнението на бюджета по ЕФМДР/ЕФМДРА, с който се определя финансовата подкрепа за постигането на целта по подпомагането на сектор „Рибарство“, се основава на ефективното усвояване на средства от Европейския фонд по рибарство и Европейския фонд по морско дело и рибарство, устойчивост и конкурентоспособност на продуктите, в областта на рибарството и аквакултурите, и насърчаване динамичността в риболовната промишленост.

2.18.3 Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча

С изпълнението на политиката се дава принос за реализация на визията за развитие на горския сектор в Република България с жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранено биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът подпомага икономическото развитие на страната и се стреми да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

2.19. ИКОНОМИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РАЗВИТИЕТО НА ИНВЕСТИЦИИТЕ И ИНОВАЦИИТЕ В ПОДКРЕПА НА РАСТЕЖА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

2.19.1 Политика в областта на устойчивото икономическо развитие и конкурентоспособност

Политиката за устойчиво икономическо развитие и конкурентоспособност, изпълнявана Министерството на икономиката и индустрията цели повишаване на потенциала за растеж, основаващ се на насърчаване на инвестициите във високотехнологични промишлени производства и интензивни на знание услуги, насърчаване на предприемачеството и повишаването на производителността на труда. Приоритет на икономическата политика е повишаването на привлекателността на България за инвестиции, както и за създаване на предпоставки за развитието на страната като център за интензивни на знание, производства и услуги с висока добавена стойност. Важна част от политиката е повишаване на конкурентоспособността на предприятията и създаване на условия за привличане на капитали, както и насърчаване сътрудничеството между фирмите, образователните и научни институции, с цел предоставяне на конкурентоспособни продукти и услуги на пазара.

2.19.2 Политика в областта на ефективното външноикономическо сътрудничество

Провеждането на ефективни външнотърговска политика и външноикономическо сътрудничество е решаващо за устойчивото икономическо развитие на страната и засилването на конкурентоспособността на българските предприятия. За постигане

целите на политиката, Министерството на икономиката и индустрията прилага активни мерки за насърчаване на износа и на инвестициите в експортно ориентирани дейности, стимулиране външнотърговския капацитет и конкурентоспособността на българските фирми на външните пазари и популяризиране търговско-икономическия потенциал на Република България в чужбина и подкрепя за представянето на българските компании. Министерството на икономиката и индустрията продължава активно да участва в процеса на формиране и прилагане на Общата търговска политика на Европейския съюз и по-конкретно за защита на българските приоритети и интереси по достъпа до пазара на стоки и услуги, обществени поръчки и други в рамките на водените от ЕС двустранни преговори за търговска либерализация, както и в многостранните търговски преговори в Световната търговска организация и в преговорите за присъединяване на Република България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

2.19.3 Политика в областта на развитието на инвестициите и иновациите в подкрепа на растежа на българската икономика

Основната цел на Министерството на иновациите и растежа, което изпълнява политиката в областта на развитието на инвестициите и иновациите в подкрепа на растежа на българската икономика, е да води ясна и прозрачна политика, която основана на европейските принципи да защитава държавния и обществен интерес. Министерството на иновациите и растежа работи за изграждане на конкурентноспособна икономика, която да осигури растеж и развитие на регионите в България, насърчаване и ускоряване на иновациите и инвестициите в цялата страна и във всички сектори на икономиката, както и за ефективно, ефикасно и ориентирано към резултатите използване на фондовете за конкурентоспособност на Европейския съюз и Националния план за възстановяване и устойчивост.

Политиката цели повишаване на конкурентоспособността на икономиката за постигане на стабилен и дългосрочен растеж и справяне с последствията от нарушените вериги на доставки в европейската и световната икономика, предизвикани от военните конфликти в Украйна, Близкия изток и др.

Приоритет на икономическата политика е повишаването на привлекателността на България за инвестиции, както и за създаване на предпоставки за развитието на страната като център за интензивно знание, производства и услуги с висока добавена стойност. В тази връзка, важна част от политиката, изпълнявана съвместно в Министерството на образованието и науката, е насочена към превръщането на научните резултати в продукти и услуги и трансфера на иновативни и технологични решения в подкрепа на бизнеса и индустрията. Ключов приоритет е създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на изследователската дейност, както и привличане на инвеститори, които подкрепят и развойна дейност в страната с дългосрочна визия, което ще създаде предпоставки и за привличането и задържането на таланти в България.

Политиката е насочена към постигане на националните цели в Националната програма за развитие България 2030, Национална стратегия за насърчаване на малките и средни предприятия и Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027.

2.19.4 Политика в областите на публичните финанси, данъчна политика, управление на държавния дълг, вътрешния контрол, финансовите услуги и финансовите пазари

Министерството на финансите е отговорна институция за разработването, координирането, провеждането и осъществяването на държавната политика в областите

на публични финанси, данъчна политика, управление на държавния дълг, вътрешния контрол, финансовите услуги и финансовите пазари.

В обхвата на отговорността на министъра на финансите попадат и области, за които са отговорни административни структури и органи към Министерството на финансите, като областите администриране и събиране на държавните приходи, митнически контрол и надзор, финансова инспекция, координиране на процеса на управление на програмите, съфинансирани със средства от ЕС и други донорски програми, одит на средствата от ЕС, контрол върху хазарта, обществените поръчки и др.

Основните правомощия на министъра на финансите по отношение на провеждането на държавната политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси са тясно свързани с провеждането на политика за гарантиране на фискалната и макроикономическа стабилност, спазване на правилата и ограниченията на европейското и националното законодателство, осигуряване на финансиране на основните функции на държавата чрез бюджета, както и разработването на основните бюджетни документи - средносрочната бюджетна прогноза и нейната актуализация, съставянето на държавния бюджет на Република България и контролиране на текущото му изпълнение. За осъществяване на тези правомощия на министъра Министерството на финансите следва поставените цели, свързани с провеждането на последователна, прозрачна и предвидима фискална политика, която да подобрява бизнес средата, насърчава инвестициите и стимулира развитието на трудовия пазар за постигане на икономически растеж, заетост и ефективност на публичните разходи. Постигането на горните цели кореспондира и със стремежа за устойчива тенденция към подобряване на бюджетната позиция, каквито са и изискванията на националното законодателство и на заложените в него фискални правила.

При разработването на основните параметри на проектобюджета за 2025 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. ще се запазят целите на фискалната политика дефицитът за средносрочния период да бъде в рамките на фискалните правила и ограничения по националното и европейското законодателство, при осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните приоритети, с акцент върху социалните политики, инвестиционните програми и реформите, финансирани както от националния бюджет, така и от сметките за средства от ЕС.

От гледна точка на устойчивостта на публичните финанси министерството ще продължи да определя реалистични цели за основните бюджетни параметри, при спазване на установените фискални правила, ограничения, допустими отклонения и приложими изключения както за показателите по консолидираната фискална програма, така и за тези на сектор „Държавно управление“. Потенциалните рискове налагат внимателен анализ и плавна пренастройка на фискалната политика и бюджетното планиране към променящата се икономическа ситуация с цел осигуряване на стабилност за фискалната позиция. Ще продължи наблюдението на всички институционални единици, попадащи в обхвата на сектор „Държавно управление“, както и на юридическите лица, контролирани от държавата и/или общините, с общ размер на задълженията към съответния отчетен период над 0,1 на сто от БВП, които не са част от КФП и не попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“, на базата на което ще се изготвят прогнозите за бюджетната рамка.

В изпълнение на общите цели на фискалната политика министерството се ангажира с поддържане на нивото на държавния дълг в рамките на законово установените ограничения и осигуряване на своевременно и ефективно финансиране на бюджета.

През периода 2025-2028 г. провежданата от Министерството на финансите данъчна политика е ориентирана към постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план и осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно се насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност, стимулират се иновациите, енергийната ефективност и заетостта. В международен аспект, данъчната политика на страната е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз, успешното осъществяване на цифровата трансформация на обществото и икономиката в Европа и на дейностите по справяне с климата и околната среда. През периода Министерството на финансите ще продължи активно да участва в структурите и дейността на ЕС, както и в дейността на работните органи и инициативи на ОИСР в областта на данъците и административното сътрудничество и обмен на информация за данъчни цели.

Основните цели на данъчната политика през периода са подобряване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите.

През прогнозният период се запазва приоритета за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите като се разработват и внедряват нови електронни услуги от приходните администрации по предоставяне на интегрирана информация на задължените лица и на други институции, облекчаване на процеса на попълване и подаване на декларациите от страна на задължените лица, съкращаване на срокове за извършване на услуги от приходните агенции, осигуряване на възможност за плащане на задължения с платежни карти чрез виртуален ПОС-терминал. Продължава прилагането на мерки за насърчаване на доброволно спазване на законодателството, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, чрез въвеждане на различни отстъпки при спазване сроковете за деклариране и плащане на данъци и осигурителни вноски, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на гражданите, така и на администрацията.

В условията на бързо променящи се технологии и модели на стопанската дейност, увеличаване на обема на световната търговия, устойчиви форми на международна престъпност и заплаха за сигурността, разширяване на ЕС и задълбочаване на отношенията в него, както и увеличаващият се брой задачи, които трябва да се извършват от митниците, българската митническа администрация работи, както за постигането на общите стратегически цели на Митническия съюз, в т.ч. защита на ЕС, подпомагане на конкурентоспособността на ЕС, така и за успешното реализиране на приоритетите, заложи в програмата за управление на правителството на Република България. За изпълнението на тези стратегически цели, в тясно сътрудничество с останалите митнически администрации, с други правоприлагащи органи и с икономическите оператори, Агенция „Митници” си поставя следните цели: повишаване събираемостта на приходите в държавния бюджет чрез ефективна превенция и борба срещу митническите, валутни и акцизни нарушения; гарантиране на растежа и конкурентоспособността на националната и европейска икономика; защита на гражданите и финансовите интереси на ЕС и неговите държави членки; осигуряване на пълноценно функциониране на електронното управление; поддържане, развитие и засилване на сътрудничеството с митническите органи на държавите членки на ЕС и трети страни, с другите правоприлагащи органи, с икономическите оператори и

обществеността; предоставяне на обучение, съобразено с европейските стандарти, в контекста на стратегическата рамка на компетентностите в митническата професия.

Основната стратегическа цел на провежданата от МФ политика в областта на управлението на държавния дълг е насочена към осигуряване на необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на планирания дефицит по държавния бюджет и обезпечаване на ликвидната позиция на фискалния резерв. Усилията ще бъдат съсредоточени в посока обезпечаване на възможности за пазарно-ориентирано финансиране както на местния, така и на международните капиталови пазари и договаряне на държавни заеми по линия на инструменти на Европейския съюз и от международни финансови институции, включително за финансиране на проекти и програми, при спазване на годишните дългови ограничения.

Политиката в областта на управлението на държавния дълг през следващите години ще бъде съобразена с конкретните пазарни условия и ще цели минимизиране на ликвидните рискове при изпълнението на бюджета и запазване устойчивостта на основните дългови параметри. Определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг ще бъде съобразено с настоящата пазарна конюнктура и профила на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска при рефинансирането на държавния дълг и избягване на допълнителна концентрация на плащания в годините с натоварен погасителен профил.

Сметна палата

Сметната палата на Република България е държавен орган за независим външен одит в публичния сектор, създаден по силата на чл. 91 от Конституцията на Република България, който при осъществяването на своята дейност се отчита пред Народното събрание. Основна задача на Сметната палата е да контролира надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности.

Предвид спецификата в дейността и функциите на Сметната палата, проектът на бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. е изготвен при спазване на приложените най-добри международни практики – Методология за стратегическо планиране и Наръчник за извършване на оценка за потребностите от изграждане на капацитет във върховните одитни институции, разработени от Инициативата на ИНТОСАЙ за развитие (IDI).

Основните параметри, посочени в проекта на бюджетната прогноза за периода 2025-2028 г., обхващат разходите за ръководните органи, одитния състав, изнесените работни места и администрацията на Сметната палата.

Планираните за периода 2025-2028 г. бюджетни разходи са обвързани с основните стратегически приоритети и цели, които Сметната палата (СП) изпълнява в съответствие със законовите си правомощия. Разходните разчети на СП имат своето нормативно основание, посочено в Закона за Сметната палата, Правилника за устройството и организацията на дейността на Сметната палата, като са взети предвид и Програмата за одитната дейност, програмите за обучение и международна дейност и други програми.

2.20. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ

Народно събрание

Планираните за периода 2025-2028 г. консолидирани бюджетни разходи са обвързани със стратегическите цели и приоритети по основни функционални области и програми, които Народното събрание изпълнява в съответствие с конституционните си правомощия. Стратегическите цели на Народното събрание за посочения период са насочени към повишаване качеството на приеманите закони; осигуряване на ефективно представителство, публичност и прозрачност на дейността на Народното събрание; повишаване на ефикасността на парламентарния контрол; приоритизиране на международната дейност на Народното събрание и засилване на междупарламентарното сътрудничество, както и повишаване на тежестта на електронния обмен в дейността на Народното събрание.

Министерски съвет

2.20.1 Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз

Политиката е насочена към създаване на условия за засилване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни, и ефективна публична администрация посредством инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление, както и подкрепа на хоризонталните структури, отговорни за управлението и изпълнението на ЕСИФ³⁸. Стратегическата цел е осигуряване на необходимите предпоставки за повишаване на добавената стойност на системата за управление и контрол на средствата от Споразумението за партньорство 2021-2027 г.

2.20.2 Политика в областта на осъществяването на държавните функции на територията на областите в България

Областите са административно-териториални единици за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси. Стратегическата цел е провеждане на ефективна регионална политика и държавно управление по места, осигуряване на съответствие между националните и местните интереси, с оглед създаване на благоприятна среда за живот и модернизация на инфраструктурата, осигуряваща условия за растеж, заетост и подобряване качеството на живот.

2.20.3 Политика в областта на правото на вероизповедание

Политиката в областта на вероизповеданията се регламентира от Конституцията на Република България и Закона за вероизповеданията. Законодателството на страната ни в тази област е едно от най-новите и либерални в Европейския съюз. Законът за вероизповеданията е получил положителна оценка от Европейската комисия, което е доказателство, че предначертаната и провеждана политика на държавата в тази насока не се нуждае от корекции на този етап.

Стратегическата цел е свободно и безпрепятствено упражняване на правото на вероизповедание, поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи в дългосрочен план.

³⁸ Европейски структурни и инвестиционни фондове.

2.20.4 Политика в областта на архивното дело

Държавната агенция „Архиви” (ДАА) провежда държавната политика в областта на подбора, комплектуването, регистрирането, обработването, опазването, съхраняването и използването на документите от Националния архивен фонд, както и в областта на развитието и усъвършенстването на архивното дело. Дейността на институцията е насочена към изпълнение на правителствената програма „Национален архивен фонд“ и политика „В областта на архивното дело“, във взаимовръзка с реализация на Стратегията на ДАА за периода 01.07.2021-31.12.2026 г.

Централна избирателна комисия

Централната избирателна комисия организира и произвежда законосъобразни, честни и свободни избори и национални референдуми за осигуряване правото на всеки избирател да упражни правото си на глас и работи за повишаване на доверието в изборния процес. За периода 2025-2028 г. са разчетени разходи за изпълнението на дейността на Централната избирателна комисия като постоянно действащ независим държавен орган, насочен към организиране и произвеждане на законосъобразни избори и референдуми, разработени съобразно Изборния кодекс, при спазване принципите на върховенство на закона, публичност и прозрачност.

За периода 2025-2028 г. са предвидени разходи за подготовката и произвеждането на избори съгласно Изборния кодекс.

Администрация на президента

Планираните разходи са обвързани с изпълнението на Програмата за работата на Администрацията на президента по осъществяване на конституционните правомощия на президента и вицепрезидента на Република България в интерес на гражданите и обществото.

Целите на Програмата включват:

- Защита и реализация на националните интереси на Република България, чрез активно участие в международните отношения;
- Устойчиво развитие на българската нация и държава;
- Защита на националната сигурност и териториалната цялост на Република България - президентът върховен главнокомандващ на въоръжените сили на Република България;
- Усъвършенстване и развитие на съвременна, високо оперативна и функционираща администрация, която напълно да обезпечава организационно, логистично и финансово дейността на президента и вицепрезидента за изпълнение на правомощията им по Конституцията на Република България;
- Поддържане и модернизиране на сградния фонд и прилежащите площи в съответствие с изискванията за представителност.

Омбудсман

Омбудсманът е застъпник на правата на хората и пазител на обществения интерес. Основната функция на омбудсмана е да създава условия за достоен живот на всеки

български граждани и защита на неговите права в обществена и институционална среда на респект и уважение към тях. В тази връзка държавата финансира дейността му, която е изключително разнородна и всеобхватна, а основните му инициативи са свързани предимно с:

- Правата на човека в местата за лишаване от свобода;
- Правата на децата;
- Правата на хората с увреждания;
- Правата на потребителите;
- Социалните права на гражданите;
- Здравеопазването;
- Образованието;
- Собствеността на гражданите;
- Опазването на околната среда.

Основните принципи, от които се ръководи омбудсманът са безпристрастност, независимост, справедливост, утвърждаване на правова държава, защита на най-добрия интерес на детето, преценка по вътрешно убеждение относно спазването на изискванията за добро управление.

В своята дейност Омбудсманът се подпомага от своята администрация, осъществява сътрудничество със сродни институции в други държави, както и с международни организации, чийто предмет на дейност обхваща защитата на правата на човека. Взаимодейства с местните обществени посредници и други сродни институции в България, осъществява сътрудничество с неправителствени организации, чийто предмет на дейност обхваща защитата на правата на човека.

С приетия Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения на Омбудсмана са вменени нови отговорности касаещи външното одитиране, извършване на проверки на място, приемане и разглеждане на жалби срещу Комисията за защита на личните данни на лица, подали сигнали, включително за неосигурена защита или нарушения на поверителността на информацията за тях.

Параметрите, заложи в бюджетната прогноза, касаещи Омбудсмана, целят финансовото осигуряване на дейността му, което ще гарантира устойчивост в изпълнението на приоритетите и заложените цели през периода.

Съвет за електронните медии

Съветът за електронни медии е независим специализиран орган, който регулира медийните услуги и услугите на платформите за споделяне на видеоклипове, предоставяни от лица под юрисдикцията на Република България.

Съветът за електронни медии упражнява правомощията си съгласно Закона за радиото и телевизията и осъществява приоритетите си в следните основни насоки:

- регулира медийните услуги чрез издаване на лицензии и регистрации за осъществяване на радио- и телевизионна дейност, вписва лицата, заявили намерение да осъществяват услуги по заявка и заявили намерение да предоставят услуги на платформа за споделяне на видеоклипове;
- осъществява надзор върху дейността на доставчиците на линейни медийни услуги относно спазването на разпоредбите на Закона за радиото и телевизията, на условията на издадените им лицензии, съответно заявените при регистрацията програмни ангажименти; осъществява надзор за спазване на закона от доставчиците на нелинейни медийни услуги и надзор върху платформите за споделяне на видеоклипове.

Планираните за периода 2025-2028 г. бюджетни разходи са обвързани с основните приоритети и цели, които Съветът за електронни медии изпълнява в съответствие с определените му със Закона за радиото и телевизията правомощия.

Дейността на Съвета за електронни медии попада в обхвата на функционална област „Регулиране на медийните услуги и на услуги на платформи за споделяне на видеоклипове“.

Комисия за регулиране на съобщенията

Дейността на Комисията за регулиране на съобщенията е насочена към осигуряване предоставянето на съвременни и качествени електронни съобщителни услуги на гражданите и бизнеса чрез създаване на условия за развитие на пазара на електронните съобщителни мрежи и услуги, част от вътрешния пазар на Европейския съюз, създаване на съгласувани условия за инвестиции в следващо поколение електронни съобщителни мрежи, ефективна и устойчива конкуренция при предоставянето на електронни съобщителни мрежи и услуги, включително по отношение на инфраструктурата, сигурност на мрежите и услугите и равностоен достъп до услугите.

КРС ще работи за създаване на организационна, комуникационна и информационна среда за ефективно и прозрачно функциониране на администрацията на КРС, която да е в съответствие с правителствената Актуализирана стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г., като осигури внедряване на информационни системи, ориентирани към бизнеса и гражданите, както и развитие и поддръжка на вътрешните електронни услуги. КРС ще прилага и модерни механизми и методики за управление на човешките ресурси с оглед повишаване на тяхната квалификация, осигуряване на приемственост, взаимозаменяемост и кариерно развитие.

Агенция за ядрено регулиране

Агенцията за ядрено регулиране е независим специализиран орган на изпълнителната власт и председателят на агенцията осъществява държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво.

Комисия за енергийно и водно регулиране

Комисията за енергийно и водно регулиране е независим специализиран държавен орган за регулиране на дейностите в енергетиката и във водоснабдяването и канализацията. При осъществяване на своите правомощия комисията е независима от изпълнителната

власт и дейността ѝ се осъществява въз основа на независимост, безпристрастност, професионализъм, почтеност, последователност, публичност и прозрачност.

Комисия за защита на конкуренцията

Като независим държавен орган, на Комисията за защита на конкуренцията са възложени обществено значими функции, свързани с осъществяване на контрол върху пазарните процеси, върху отношенията между пазарните участници и върху поведението на пазара както на малките предприятия, така и на компаниите и икономическите групи, заемащи съществен дял от съответния пазар. Основната роля на Комисията за защита на конкуренцията е да предотвратява прилагането на антиконкурентни практики.

Основна стратегическа цел на Комисията е да гарантира защитата и създава условия за развитие на конкуренцията и свободната инициатива в стопанската дейност и осъществява контрол за законосъобразност на решенията, действията и бездействията на възложители по процедури за възлагане на обществени поръчки и на концеденти по процедури за предоставяне на концесии.

Комисия за финансов надзор

Комисията за финансов надзор е специализиран държавен орган за регулиране и надзор на небанковия финансов сектор. Комисията извършва регулация и надзор на финансовите пазари, които са част от единния европейски пазар на финансови услуги, и осъществява надзор за спазването на европейското законодателство.

Дейността на Комисията за финансов надзор попада в обхвата на функционална област „Регулация и надзор на небанковия финансов сектор“.

3. ИНВЕСТИЦИОННА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

Подобряване управлението на публичните инвестиции е от съществено значение, предвид факта, че същите оказват влияние върху икономическото развитие на страната, инфраструктурата, социалната сфера и други области. Инвестициите в подобряване качеството на инфраструктурата носят ползи не само пряко за ползвателите ѝ, но допринасят и за стимулиране на икономическия растеж в средносрочен и дългосрочен план, създавайки по-привлекателна инвестиционна среда както за местни, така и за чуждестранни инвеститори. Подобряването на ефективността на разходване на публичните средства за капиталови инвестиции и предоставяне на финансиране на база оценка на икономически и социален ефект в условията на фискална стабилност е основна цел за Министерството на финансите.

Дефинирането, прецизирането и изграждането на устойчивост на процесите свързани с управлението на публични инвестиции (дългосрочна стратегическа визия и планиране, координация между различните сектори и равнища на управление, оценка, приоритизиране и подбор на проекти, икономическа ефективност на публичните и частните инвестиции в инфраструктура) ще има широкообхватни положителни въздействия върху икономическите показатели и цялостното развитие на страната.

На база на наблюдение и анализ на текущите процеси, както и с оглед изготвени анализи и направени препоръки от Международния валутен фонд и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, от Министерството на финансите са

идентифицирани някои основни слабости, които водят до неефективно управление на публичните инвестиции към настоящия момент:

- Недостатъчно ясни процеси и практики за оценка, приоритизиране и подбор на националните инвестиционни намерения и необходимост от осигуряване на допълняемост от различни източници на финансиране и/или заменяемост;
- Недостатъчна вертикална и хоризонтална координация на национално и териториално ниво на процесите по планиране, одобрение, финансиране и изпълнение на национални капиталови инвестиционни проекти;
- Несистематичен подход при оценяване на резултатите от изпълнението на публичните инвестиции и липса на ясна практика за определяне на контрамерки при отклонение от планирания резултат;
- Липса на специфициран контрол (одит) върху изпълнението на капиталовите инвестиции, който да отчита в достатъчна степен и чрез подходящи мерки резултатите от изпълняваните инвестиции, постигането им навреме, в пълнота и в съответствие с утвърдената стратегическа рамка;
- Недобра видимост на резултатите от изпълнението на инвестициите за обществото и постигнатите обществени ползи с дълготраен и устойчив ефект, както и за резултатите от одит, потвърждаващ ефективното разходване на публичен ресурс;
- Небалансирано използване на публичните ресурси, осигурени по линия на Европейските структурни и инвестиционни фондове и международни програми спрямо средствата от националния бюджет;
- Ограничено използване на инструмента на концесията/публично-частното партньорство за привличане на частни инвестиции при изграждането на публична инфраструктура.

С цел постигане на по-добро планиране и разходване на капиталовите разходи, както и по-висока ефективност и прозрачност при изпълнението на инвестиционните проекти, със Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. правителството стартира реализирането на национална капиталова инвестиционна програма, включваща проекти с финансиране от държавния бюджет, по програми и механизми на Европейския съюз и по други международни програми и договори. В ЗДБРБ за 2024 г. бяха включени списъци-приложения с приоритетни инвестиционни проекти, на национално и общинско ниво. Обособен бе ресурс в централния бюджет, като средствата се предоставят ежемесечно, на база предстоящи плащания по проектите.

В тази връзка в хода на изпълнението на бюджета за 2024 г. средствата за капиталови разходи на министерствата и ведомствата се предоставяха ежемесечно по реда на Закона за публичните финанси с акт на Министерския съвет на база на мотивирани предложения до Министерството на финансите за финансиране на капиталови разходи и предстоящи плащания за следващия календарен месец. Предложеният подход целеше да даде възможност за своевременно насочване на средства от централния бюджет за разходи по проекти и програми на министерствата и ведомствата, за които е налице готовност за тяхната незабавна реализация.

Текущото наблюдение върху изпълнението на въведения през 2024 г. подход на финансиране на капиталовите инвестиции със средства от държавния бюджет показва

определени предизвикателства пред неговата ефективност, което налага промяна в начина на планиране и изпълнение на инвестиционния проект.

Считано от 1 август 2024 г. беше въведена и нова функция на министъра на финансите по координиране на процесите по подготовка, одобряване и финансово изпълнение на програми и проекти за публични капиталови инвестиции с национално финансиране от държавния бюджет за целите на бюджетната политика на страната в краткосрочен и средносрочен план.

За успешното изпълнение на възложените функции е идентифицирана необходимостта от установяване на подход и механизъм, чрез който от правителството да се гарантира, че публичните инвестиции с национално финансиране се извършват за проекти, които са в съответствие със стратегическите приоритети на национално и европейско ниво, такива, които максимизират финансовата и социално-икономическата си възвръщаемост, създават трудова заетост и допринасят за борбата с изменението на климата.

В тази връзка и с оглед подобряване процеса на планиране на публичните инвестиции, през втория етап от бюджетната процедура за 2025 г., с Указания на министъра на финансите за подготовката и представянето на проектобюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет за 2025 г. и на актуализираните им бюджетни прогнози за периода 2026-2028 г. (№ БЮ-4/30.08.2024 г.) за инвестиционните проекти, изпълнението на които се предлага да бъде финансирано със средства от държавния бюджет, се въведе структуриран и проектно-ориентиран подход, във връзка с което инвестиционните проекти бяха обособени в три групи:

- „Проекти, свързани с административната дейност“ – такива, които са класифицирани от ПРБ като придобиване, надграждане или основен ремонт на дълготрайни активи като сгради, машини, оборудване, съоръжения, превозни средства, доставка на мебели/офис обзавеждане, предназначени за обезпечаване на административната дейност на бюджетните организации;
- „Проекти в областта на електронното управление и информационните и комуникационните технологии“ са тези по смисъла на Закона за електронното управление;
- „Стратегически инвестиционни проекти“ – такива, които са класифицирани от ПРБ с висока обществена стойност, съответстващи на заложените в стратегическите документи на национално и европейско ниво мерки/цели/приоритети.

Стратегическите инвестиционни проекти, изпълнението на които е предложено да бъде финансирано със средства от държавния бюджет, са приоритизирани от всеки ПРБ чрез оценка за съответствие с единни критерии, определени с БЮ-4/30.08.2024 г.

В зависимост от ограничения бюджетен ресурс и извършената от ПРБ приоритизация са обособени приоритетни стратегически инвестиционни проекти, които са включени в **„Програма за приоритетни стратегически инвестиционни проекти с национално финансиране за периода 2025-2028 г.“** – приложение към проекта на ЗДБРБ за 2025 г., като срокът на програмата е съобразен с изготвянето на Националния фискално-структурен план на Република България за периода 2025-2028 г. Приоритетните стратегически инвестиционни проекти са финансово обезпечени, като необходимите

средства за тяхната реализация през 2025 г. са предвидени в рамките на утвърдените капиталови разходи по бюджетите на ПРБ за 2025 г.

Стратегическите инвестиционни проекти, които съгласно извършената от ПРБ приоритизация не попадат в обхвата на определената финансова рамка, формират „Списък с резервни стратегически инвестиционни проекти с национално финансиране“ – към финансирането на които ще се пристъпи при наличие на възможност и при спазване на установените фискални правила и ограничения по Закона за публичните финанси.

С оглед създаване на устойчива нормативна уредба за управление на публичните инвестиции в България, свързани с регулациите, политиките и процесите, определящи как публичните средства се разпределят, управляват и използват за инвестиционни цели, допринасяйки за дългосрочната фискална устойчивост на страната, на последващ етап се предвижда въвеждане на нова разпоредба в Закона за публичните финанси, която ще осигури мандат на Министерския съвет за приемане на подзаконов нормативен акт за метода за оценка и процедурата за одобрение на публични инвестиционни проекти с национално финансиране и прилагане на единна методология за оценка и приоритизиране на публични инвестиционни проекти с национално финансиране.

Част IV.

Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2025-2028 г.

Приходите на общините по КФП за 2025 г. спрямо програмата за 2024 г. са планирани с номинален ръст от 898,9 млн. лв.

Предвидените общински приходи за 2025 г. са в размер на 4 740,4 млн. лв., като са разработени при съобразяване с тенденциите в постъпленията през предходните няколко години, както и с предвижданите мерки за увеличаване на събираемостта на приходите от местни данъци и такси, включително във връзка с мярката за недължимост на лихвите при заплащане на главница по изискуеми публични общински вземания. Предвижданият ръст на общинските приходи е от 23,4% през 2025 г. спрямо програмата за 2024 г. В прогнозата за 2026 г. се предвиждат 4 810,8 млн. лв. приходи на общините, за 2027 г. – 4 445,8 млн. лв., а за 2028 г. – 4 655,2 млн. лв.

Предвидени са разходи за общините за 2025 г. в размер на 11 892,0 млн. лв., които като относителен дял достигат 5,5% спрямо БВП, а спрямо общата структура на разходите по КФП – 12,3%.

Разходите за местни дейности през 2025 г. са в размер на 3 861,9 млн. лв. и представляват 32,5% от общите разходи на общините.

Предвидените за 2025 г. разходи за делегираните от държавата дейности са в размер на 8 030,1 млн. лв., като са увеличени спрямо 2024 г. с 959,2 млн. лв., с което са осигурява ръста на МРЗ от 933 лв. на 1 077 лв., увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти за достигане на средна работна заплата не по-малко от 125 на сто от средната работна заплата за страната за 2024 г. и увеличение с 10% на средствата за останалия персонал.

В прогнозата за 2026 г. се предвиждат разходи за общините в размер на 11 967,5 млн. лв., от които разходите за местни дейности са 3 929,0 млн. лв. и за делегирани от държавата дейности – 8 038,5 млн. лв.

В прогнозата за 2027 г. се предвиждат разходи за общините в размер на 12 023,9 млн. лв., от които разходите за местни дейности са 3 977,8 млн. лв. и за делегирани от държавата дейности – 8 046,1 млн. лв.

В прогнозата за 2028 г. се предвиждат разходи за общините в размер на 12 040,8 млн. лв., от които разходите за местни дейности са 3 986,3 млн. лв. и за делегирани от държавата дейности – 8 054,5 млн. лв.

Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет за периода 2025-2028 г. (в хил. лв.)

Основни бюджетни взаимоотношения	Проект 2025	от тях:		Прогноза 2026	Прогноза 2027	Прогноза 2028
		местни	делегирани			
Общо:	8 870 632.9	840 517.4	8 030 115.5	8 878 986.5	8 886 619.6	8 895 061.5
Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	7 907 632.9	0.0	7 907 632.9	7 915 986.5	7 923 619.6	7 932 061.5
Обща изравнителна субсидия	460 000.0	460 000.0	0.0	460 000.0	460 000.0	460 000.0
Трансфер за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища	49 000.0	49 000.0	0.0	49 000.0	49 000.0	49 000.0
Целева субсидия за капиталови разходи	454 000.0	331 517.4	122 482.6	454 000.0	454 000.0	454 000.0

Източник: МФ

В прогнозата за 2025 г. са разчетени **основни бюджетни взаимоотношения между общините и централния бюджет** в общ размер 8 870,6 млн. лв., от които обща субсидия за делегираните от държавата дейности – 7 907,6 млн. лв.; обща изравнителна субсидия – 460,0 млн. лв.; трансфер за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища – 49,0 млн. лв.; целева субсидия за капиталови разходи – 454,0 млн. лв.

Допълнително в бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините като трансфер за други целеви разходи за местни дейности са предвидени 60,0 млн. лв. за достигане на минималната работна заплата за 2025 г. в местните дейности на общините. Разпределението на средствата по общини е на база относителния дял на разходите за заплати и възнаграждения на конкретната община в съответната функция в местните дейности спрямо общия им размер във функцията и съобразно теглото на всяка функция, определено чрез относителния дял на броя персонал на минимална работна заплата за всяка функция в местни дейности спрямо общия брой персонал на минимална работна заплата в местни дейности по данни от отчета за касовото изпълнение на бюджета на общината към 31 декември 2023 г. и справката за натурални показатели към него.

Част V.

Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2025-2028 г.

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД

В рамките на сметката за средства от Европейския съюз на Националния фонд (ССЕС на НФ) се планират приходите и разходите за периода 2025-2028 г. по оперативните програми/програми, съфинансирани от Европейския социален фонд (ЕСФ), Европейския социален фонд+ (ЕСФ+), Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ), Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници (ПТГС) на Европейския съюз и програмите, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП), Норвежкия финансов механизъм (НФМ) и Швейцарско-Българска програма за сътрудничество (ШБПС).

1.1. ПРИХОДНА ЧАСТ

Прогнозните приходи включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от Европейската комисия (ЕК) през периода и са изчислени, като са взети под внимание следните особености:

- Оперативни програми/програми, съфинансирани от ЕСФ/ЕСФ+, ЕФРР, КФ, ФЕПНЛ и ПТГС:
 - 90% (за програмен период 2014-2020) и 95% (за програмен период 2021-2027) от размера на разходите, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година;
 - 90% (за програмен период 2014-2020) и 95% (за програмен период 2021-2027) от размера на разходите, съответстващи на европейското съфинансиране, планирани през първите десет месеца на годината, за която се отнасят прогнозите;
 - до 10% (за програмен период 2014-2020) и до 5% (за програмен период 2021-2027) от размера на сертифицираните разходи през предходната счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравниване на сметките през годината, за която се отнасят прогнозите;
 - предварителното годишно финансиране по програмите за програмен период 2021-2027 г.

- Приходите по Механизма за възстановяване и устойчивост са прогнозирани въз основа на профила на плащанията, който се очаква да се договори с европейските служби при предстоящото ревизиране на Плана по линия на чл. 21 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съществува риск в рамките на процедурата по изготвяне на ревизирания НПВУ и последващото му одобрение от Съвета на Европейския съюз да настъпят промени в стойностите на отделните траншове в зависимост от начина на преразпределяне на етапите и целите, включени в тях.
- Прогнозните приходи по програмите, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежкия финансов механизъм и Швейцарско-Българската програма за сътрудничество са индикативни и се базират на прогнозите за плащания по договори с бенефициенти и разходите на отделните органи и на програмните оператори за дейности по управление на програмите.

Рискове за изпълнение на прогнозите за приходите по програмите в рамките на ССЕС на НФ:

- Изпълнението на заложените приходи по програмите от програмен период 2021-2027 г. е пряко обвързано с изпълнението на разходите, което от гледна точка на салдото се очаква да има неутрален ефект, тоест при неизпълнение на разходите се очаква съизмеримо неизпълнение на приходите;
- Приходната част на прогнозата в частта на НПВУ се базира на индикативен профил за плащанията, който отчита очакваното изменение на сроковете за изпълнението на етапите и целите съгласно проекта на изменение на НПВУ по чл. 21 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съществува риск при одобрението на ревизирания План да настъпят промени в стойностите на отделните траншове в зависимост от начина на преразпределяне на етапите и целите, включени в тях;
- Продължаващия процес по предоговаряне на мерки от Плана увеличава риска от отлагане на подаването на следващите искания за плащане към ЕК;
- Съществен риск за изпълнението на представените прогнози по НПВУ произтича от естеството на изпълнение на самия механизъм, който е резултатно ориентиран и приходите са пряко обвързани с изпълнените етапи и цели, което може да доведе до дисбаланс по отношение на салдото на сметката за средства от ЕС на Национален фонд през 2025 г.;
- От Европейската комисия е извършена предварителна оценка на искането на Република България за второто плащане по НПВУ, подадено на 7 октомври 2023 година. Комисията отчита, че по второто плащане по ПВУ, от заложените 62 етапи и цели 53 са изпълнени, а към настоящия момент осем етапа и една цел не са изпълнени в задоволителна степен, което може да доведе до намаляване на планираните приходи по проектобюджета за 2025 г. при липса на изпълнение в шестмесечен период след формалното оповестяване на оценката.

1.2. РАЗХОДНА ЧАСТ

При планирането на разходите по програмите в рамките на ССЕС на НФ са взети под внимание:

- етапът на изпълнение на програмите;

- прогнозите на отделните органи и структури за периода 2025-2028 г.;
- изпълнението на прогнозите на Управляващите органи, програмните оператори и другите структури отговорни за управлението на програмите за минали години;
- спецификите на отделните програми от гледна точка на икономическата област, към която са насочени;
- договорените до момента средства по отделните програми.

Очакваните разходи по НПВУ се основават на актуалните към момента на изготвяне на прогнозата финансови планове по инвестициите, включени в одобрения на 04.05.2022 г. от ЕК Национален план за възстановяване и устойчивост, както и очаквани промени при предстоящото предоговаряне на Плана съгласно чл. 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.

Прогнозните разходи по програмите, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежкия финансов механизъм и Швейцарско-Българската програма за сътрудничество са индикативни и обхващат бъдещи плащания по договори с бенефициенти и разходи на отделните органи и на програмните оператори за дейности по управление на програмите.

Разходите по НПВУ и програмите от програмен период 2021-2027 г. са пряко зависими от наличието на висока проектна готовност и административен капацитет, което при създаването се струпване на дейности по приключване на оперативните програми от програмен период 2014-2020 г. и стартиране на тези от програмен период 2021-2027 г. и инвестициите по Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) създава риск от забавяне на изпълнението и евентуално неизпълнение.

Важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, особено при програмите на споделено управление от програмен период 2021-2027, би довело до намаляване на размера на разходите, които се заявяват за възстановяване към ЕК, което от своя страна ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

Рискове за изпълнение на прогнозите за разходите по програмите в рамките на ССЕС на НФ:

- Натрупаното забавяне и по-бавен от очакваното темп на изпълнение на програмите от 2021-2027 г., в резултат на късното одобрение на европейската нормативна уредба, съответно на самите програми, изместване на фокуса към приключването на оперативните програми от периода 2014-2020 г.;
- Забавеното изпълнение на по-голямата част от инвестициите от НПВУ, в резултат на което усвоените до този момент средства са незначителни, а темпът на нарастване на разходите – нисък на фона на оставащия кратък период за допустимост на разходите (август 2026 г.);
- Все още неприключения процес по предоговаряне на Плана с европейските служби във връзка с изменението на чл. 21 от Регламент (ЕС) 2021/241 и липсата на одобрение от страна на Народното събрание на предложените промени затруднява изпълнението и в комбинация с краткия времеви период за изпълнение на мерките до 31 август 2026 г. води до риск от неусвояване на европейския ресурс.

2. ДЪРЖАВЕН ФОНД „ЗЕМЕДЕЛИЕ“

2.1. ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

При разработване на разчетите за приходите и постъпленията за периода 2025-2028 г. по програмите, финансирани от ЕС, е взет под внимание определеният индикативен размер на разходите, който се очаква да бъде възстановен от ЕК през този период. Очакваните приходи и постъпления по години са, както следва: 2 762,8 млн. лв. през 2025 г., в размер до 2 239,3 млн. лв. за 2026 г., в размер до 2 613,7 млн. лв. за 2027 г. и до 2 424,7 през 2028 г.

2.2. РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Очакваните разходи и плащания за периода 2025-2028 г. са, както следва: 4 286,9 млн. лв. за 2025 г., 3 219,3 млн. лв. за 2026 г., 3 226,0 млн. лв. за 2027 г. и 3 225,3 млн. лв. за 2028 г.

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони. Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) като по него се предвижда да се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа, а по интервенциите за директни плащания за сметка на ЕС през периода 2025-2028 г. се предвижда да бъдат усвоявани за 2025 г. – 1 627,1 млн. лв., за 2026 г. – 1 644,3 млн. лв., за 2027 г. – 1 655,6 млн. лв. и за 2028 г. – 1 663,3 млн. лв. По политиката за развитие на селските райони – 2-ри стълб на ОСП - ще се изплащат средствата за развитие на селските райони, в това число за директни плащания от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, както следва: за 2025 г. средства от ЕС са в размер на 1 686,2 млн. лв., за 2026 г. – в размер на 552,5 млн. лв., за 2027 г. – 551,2 млн. лв., за 2028 г. – 552,7 млн. лв. Средствата предвидени за национално съфинансиране са съответно за 2025 г. – 782,4 млн. лв., за 2026 г. – 828,8 млн. лв., за 2027 г. – 826,8 млн. лв. и за 2028 г. – 829,1 млн. лв.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2025-2028 г.

(млн. лв.)

	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Средства от ЕС	3 392,8	2 268,6	2 278,5	2 276,6
Национално съфинансиране и авансови плащания	853,5	896,9	897,6	900,8
Общо	4 246,3	3 165,5	3 176,1	3 177,4

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

Преобладаващата част от мерките по Програмите за морско дело, рибарство и аквакултури за периода са насочени към повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство; насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство; диверсификация на дейностите, в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика; пазарна организация за продуктите на риболов и аквакултурите и други.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2025-2028 г.

(млн. лв.)

	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Средства от ЕС	28,4	37,7	34,9	33,5
Национално съфинансиране и авансови плащания	12,2	16,2	15,0	14,4
Общо	40,6	53,8	49,9	47,8

Източник: МФ

3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС

С актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и средства по международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени на база предложенията на първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет за очакваните приходи и разходи, включително и за съфинансирането им, по различните международни програми, проекти и договори.

Финансирането на политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се допълва със средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС. В прогнозата за периода 2025-2028 г. на МВР са включени средства по Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ), Фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), „Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика за периода 2021-2027 г.“, проекти, програми и грантови споразумения. Прогнозираното национално съфинансиране по тях възлиза на 71,8 млн. лв. за 2025 г., 45,6 млн. лв. за 2026 г., 26,1 млн. лв. за 2027 г. и 24,3 млн. лв. за 2028 г.

В прогнозата за периода 2025-2028 г. в областта на регионалното развитие са разчетени приходите и разходите за дванадесетте програми на Европейския съюз по трите направления на европейското териториално сътрудничество (ИНТЕРРЕГ): трансгранично (V-A), транснационално (V-B) и междурегионално (V-C), съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Инструмента за предприсъединителна помощ II (ИПП II) и Европейския инструмент за съседство (ЕИС) за периода 2014-2020 г. и за периода 2021-2027 г., в които България участва.

В проектобюджета за 2025 г. и актуализираната бюджетна прогноза за периода 2026 - 2028 г. на Министерството на финансите са включени средства по § 62-00 „Трансфери между бюджети и сметки за средствата от Европейския съюз (нето)“, §§ 62-02 „предоставени трансфери (-)“ както следва: (-42 752,1 хил. лв.) за 2025 г.; (-7,2 хил. лв.) за 2026 г.; (-3,6 хил. лв.) за 2027 г. и (- 3,6 хил. лв.) за 2028 г., които представляват съответното съфинансиране от държавния бюджет, като предоставени трансфери от бюджета на ВРБ³⁹ към сметки за средства от ЕС, съответно:

- по програма „Фискалис“ (-3,6 хил. лв.) за всяка от четирите години;
- по програма за Инструмент за финансова подкрепа за оборудване за митнически контрол – ССЕИ (- 42 711,5 хил. лв.) за 2025 г.;
- по проект „Подобряване на международното сътрудничество с европейските хазартни регулатори за консолидиране на съвместни мерки за противодействие на прането на пари и укриването на данъци, с цел защита на финансовите интереси на ИС“ по програма за ЕС за борба с измамите (EUAF) на Европейската служба за борба с измамите (OLAF) - (- 37 хил. лв.) за 2025 г. и (-3,6 хил. лв.) за 2026 г.

4. ВНОСКИ НА БЪЛГАРИЯ В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

4.1. ПРОГНОЗА ЗА ВНОСКАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС

Прогнозата за размера на вноските на Република България в общия бюджет на Европейския съюз по години за периода 2025-2028 г. е, както следва: 2 020,5 млн. лв. за 2025 г., 2 247,9 млн. лв. за 2026 г., 2 414,7 млн. лв. за 2027 г. и 2 294,3 млн. лв. за 2028 г.

Тази прогноза е изготвена въз основа на:

- действащото европейско законодателство по отношение бюджета на ЕС⁴⁰, както и Съобщение на Комисията до Европейския парламент (ЕП) и Съвета „Техническа корекция на многогодишната финансова рамка за 2025 г. в съответствие с член 4 от Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021-2027“ и Доклада на

³⁹ Второстепенен разпоредител с бюджет.

⁴⁰ Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на ЕС и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; Регламент (ЕС, Евратом) 2024/765 на Съвета от 29 февруари 2024 година за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 за определяне на многогодишната финансова рамка (МФР) за годините 2021-2027.

Европейската комисия (ЕК) до ЕП и Съвета „Дългосрочна прогноза за бъдещите входящи и изходящи парични потоци на бюджета на ЕС за периода 2025-2029 г.“;

- прогнози по години за периода 2025-2028 г. за отделните категории собствени ресурси⁴¹, съставляващи вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изготвени при отчитане есенната макроикономическа прогноза за периода 2025-2028 г.;
- прогнози по години за периода 2025-2028 г. за отделни категории собствени ресурси, съставляващи вноските в общия бюджет на ЕС на останалите държави членки, изготвени въз основа на одобрените прогнози за 2025 г. на заседанието на Консултативния комитет по собствените ресурси (ККСР) – Подкомитет „Прогнози“, проведено на 23.05.2024 г., преизчислени чрез прилагане на очакваните стойности за номиналните и реалните растежи на БНД и брутният вътрешен продукт (БВП) и за дефлатора (въз основа на есенната прогноза на ЕК) по години и държави членки с оглед изчисляване на съответните вноски за 2025-2028 г.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2025-2028 г.

Проведените симулации показват, че промяната в размера на всеки един от компонентите на вноската на България в бюджета на ЕС, както и на лежащите в основата му приходи и/или макроикономически показатели, би довела до правопрпорционално изменение на общия размер на вноската. Същевременно поради структурата на системата на собствените ресурси на ЕС и взаимнообвързаността между елементите ѝ, промени в размера на собствените ресурси, предоставяни от останалите държави членки, биха дали отражение върху размера на ресурса на база БНД и от България, като зависимостта в общия случай е обратнопропорционална.

Друга важна особеност е фактът, че в процеса на изпълнението на бюджета на ЕС е възможно да се наложи промяна в размера (увеличение или намаление) на вноската на България поради въздействието на някои от следните фактори или комбинация от тях: възникнали непредвидени допълнителни нужди от средства по бюджета на ЕС при изпълнение на разходните политики или промяна в размера на събраните традиционни собствени ресурси от всички държави членки и/или на другите приходи на ЕС (извън собствените ресурси, вкл. установяването на излишък или дефицит от предходната година), които се отразяват чрез коригиращи бюджети към бюджета на ЕС за дадената година и съответно водят до преизчисляване на дължимите вноски от всички държави членки; периодични актуализации на данните за предишни години за ДДС-базите, за БНД на държавите членки и на количествата нерестриктирани отпадъци от опаковки от пластмаса с оглед постигане на по-голяма точност при изчислението на вноските им; промяна в законодателството на ЕС, регулиращо размера на Многогодишната финансова

⁴¹ Традиционни собствени ресурси (мита) и собствени ресурси на база брутният национален доход (БНД), данъка върху добавената стойност (ДДС), нерестриктираните отпадъци от опаковки от пластмаса и участието на България във финансирането на брутно намаление за Австрия, Дания, Германия, Нидерландия и Швеция и за вноска за корекция за неучастие на съответни държави членки в някои политики за свобода, сигурност и правосъдие, вкл. съответните суми за т.нар. „ДДС- и БНД-баланси“, които следва да се платят през 2025 г. съгласно Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014, възлизащи на обща сума от 49,4 млн. лв.

рамка и/или предоставянето на собствените ресурси или други аспекти от системата на собствените ресурси на ЕС и др.

4.2. ПРОГНОЗА ЗА ВНОСКАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ СЪГЛАСНО СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ФИНАНСОВ ПРИНОС ПО ИНСТРУМЕНТА МАКРОФИНАНСОВА ПОМОЩ +

Изготвена е прогноза за вноските на България за периода 2025-2027 г. съгласно Споразумението за финансов принос между Република България и Европейската комисия съгласно член 7 от Регламент (ЕС) 2022/2463 на Европейския парламент и на Съвета, който се отнася до създаването на инструмент за предоставяне на подкрепа на Украйна през 2023 г. (макрофинансова помощ +). Чрез сключените споразумения за принос България и останалите държави членки се ангажираха, при определените в Регламент (ЕС) 2022/2463 и споразумението условия, да покриват т.нар. „лихвена субсидия“ в периода 2024-2027 г., във връзка с евентуалното поемане от страна на ЕС на лихви по отпуснатия на Украйна заем в размер до 18 млрд. евро под формата на инструмента „макрофинансова помощ +“.

В тази връзка се прогнозира вноски от страна на България в размер на близо 6,9 млн. лева на година в периода 2025-2027 г.

Прогнозата е в съответствие с приложеното в споразумението за финансов принос разпределение за максималния размер на вноските по държави членки за периода 2024-2027 г., като взема предвид както предоставените при обсъжданията му разяснения от страна на Европейската комисия, че прогнозите ѝ са изготвени при предвиждане на равни годишни вноски, така и размера на вече платените през 2024 г. траншове от България.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2025-2028 г.

Вноските на България не следва да превишават определения в разпределението към споразумението максимален общ размер. Възможни са обаче вариации в отделните години поради включените в споразумението за финансов принос особености. По-конкретно, очаква се част от финансирането за лихвената субсидия при възможност да се поеме от общия бюджет на ЕС, като държавите членки покриват останалата част. Също така разлики между отделните години ще са възможни поради прилагането на различен размер на т.нар. „БНД-ключ“ (делът на БНД на всяка от държавите членки в общия БНД на ЕС) съобразно размера му в последния одобрен годишен или коригиращ бюджет на ЕС. Не на последно място, промяна в очаквания размер на максималните вноски е възможен при задействане на включената в споразумението клауза за преразглеждане.

4.3. СРЕДСТВА ЗА КАПИТАЛОВАТА ВНОСКА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ МЕХАНИЗЪМ ЗА СТАБИЛНОСТ

С присъединяването си към еврозоната България следва да се присъедини и към Европейския механизъм за стабилност (ЕМС). Това е международна финансова институция, чиято функция е да мобилизира финансиране и да предоставя финансова помощ под формата на заеми при строги условия в полза на държави-членки на

еврозоната, които са засегнати или са заплашени от сериозни проблеми при финансирането си, с цел да се запази финансовата стабилност на еврозоната като цяло. Разпределението между държавите от еврозоната на вноските в капитала на ЕМС се базира на ключа за вношения от тези държави капитал в Европейската централна банка (ЕЦБ). Плащанията по първоначално определения за внасяне капитал са разпределени на равни части, по 20% за пет години, като за страните с БВП на глава от населението под 75% от средния за ЕС се използва адаптиран временен ключ за период от 12 години от датата на приемане на еврото. През този период първоначалното капиталово участие на държавата, възползваща се от корекцията, е по-ниско, което води и до по-ниски вноски във вношения капитал на ЕМС през този период. След приключване на 12-годишния период държавата членка следва да депозира оставащата сума.

В тази връзка е изготвена прогноза за индикативната адаптирана капиталова вноска на България в Европейския механизъм за стабилност, възлизаща на обща стойност 1 110,0 млн. лв., дължима на равни годишни вноски през първите пет години от присъединяването на България към еврозоната. На тази база и при допускане, че България въведе еврото през 2025 г., са заложили по 222,0 млн. лв. на година за периода 2025-2028 г.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2025-2028 г.

Вноската на България в капитала на ЕМС се изчислява по формула и зависи от БНД на страната и населението ѝ. Тенденцията на намаляване на населението в България би имала понижаващ ефект върху вноската, но положителен растеж на БНД би имал по-силен компенсиращ ефект. Такава динамика при индикативните стойности на вноската се наблюдава в последните години.

Средства за дейности, свързани с приемането на еврото

Членството на България в еврозоната е основен приоритет на българските власти, като за тази цел се провежда интензивна практическа подготовка на страната за въвеждане на еврото. Сред основните дейности, които предстои да се осъществят, са адаптирането на информационните системи за работа с еврото, както и провеждането на Комуникационна стратегия за информация и публичност на присъединяването на България към еврозоната. В тази връзка за 2025 и 2026 г. са заложили средства в размер съответно на 17,0 млн. лева и 3,0 млн. лв.

Част VI.

Политика по дълга и финансирането за периода 2025-2028 г.

Политиката на правителството за управление на държавния дълг⁴² за периода 2025-2028 г. ще бъде насочена към осигуряване на необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на планираните дефицити по държавния бюджет и обезпечаване на ликвидната позиция на фискалния резерв. Основните предизвикателства и цели ще бъдат съсредоточени в посока обезпечаване на възможности за пазарно-ориентирано финансиране както на местния, така и на международните капиталови пазари и на договаряне на държавни заеми от международни финансови институции, включително за финансиране на проекти и програми при спазване на нормативно регламентирани годишни дългови ограничения.

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ

Номиналният размер на държавния дълг към 31.12.2024 г. се очаква да нарасне с около 6,8 млрд. лв. в сравнение с нивото от 40,5 млрд. лв., регистрирано в края на 2023 г. и да достигне до 47,3 млрд. лв., което е под прага на предвиденото в Закона за държавния бюджет за 2024 г. дългово ограничение от 48,0 млрд. лв. Съотношението на държавния дълг към БВП е 23,5%, при 21,9% в края на предходната година. Увеличението на държавния дълг е в резултат основно на поетия нов дълг в общ размер на 10,2 млрд. лв., от който на вътрешния пазар са емитирани 3-годишни и 6-годишни ДЦК с обща номинална стойност 1,7 млрд. лв. и на международните капиталови пазари (МКП) са емитирани облигации в рамките на Средносрочната програма за емитиране на дълг на международните капиталови пазари (GMTN Programme) с общ номинален размер от 8,5 млрд. лв., в т.ч. 8-годишни облигации в размер на 1,75 млрд. евро, 20-годишни облигации в размер на 1,25 млрд. евро и 12,5-годишни облигации в размер на 1,5 млрд. щатски долара. През 2024 г. извършените погашения по държавния дълг към външни и вътрешни кредитори са в размер на 3,5 млрд. лв.

През 2025 г. се планира ново дългово финансиране в размер до 16,9 млрд. лв., с което се осигурява възможност за емитиране на ДЦК⁴³ на вътрешния и международните капиталови пазари, както и за сключване на структурни програмни заеми в общ размер

⁴² Дългът по Закона за държавния дълг и останалите форми на дълг съгласно Регламент на Съвета (ЕО) № 479/2009 от 25 май 2009 г. за прилагане на Протокола за процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, който се поема и изплаща от централния бюджет и от лицата, чиито бюджети са част от държавния бюджет, включително чрез сметките им за средствата от Европейския съюз.

⁴³ Държавни ценни книжа.

до 750 млн. евро (1 466,9 млн. лв.) с ЕИБ⁴⁴ (в размер до 500 млн. евро) и БРСЕ⁴⁵ (в размер до 250 млн. евро) за съфинансиране на проекти, изпълнявани със средства от Европейските фондове при споделено управление, през програмния период 2021-2027 г. Дългът в обращение, който ще бъде рефинансиран е в размер на 3,7 млрд. лв. (в т.ч. 3,3 млрд. лв. падежи на емисии на ДЦК на вътрешния пазар). На базата на планираните дългови операции се очаква максималният размер на държавния дълг към края на 2025 г. да не надвишава 59,8 млрд. лв.

Граф. VI-1: Държавен дълг и съотношение на държавния дълг към БВП

Източник: МФ

През периода 2026-2028 г. планираното ново заемно финансиране възлиза съответно на 9,4 млрд. лв., 10,4 млрд. лв. и 10,9 млрд. лв. годишно, като дългът в обращение, който ще бъде рефинансиран е в размер на 2,8 млрд. лв. за 2026 г., 3,4 млрд. лв. за 2027 г. и 3,5 млрд. лв. за 2028 г. Въз основа на тези допускания през периода 2026-2028 г. се предвижда държавният дълг да достигне до 66,6 млрд. лв. (29,3% от БВП), 73,7 млрд. лв. (31,0% от БВП) и 81,1 млрд. лв. (32,8% от БВП).

Пред реализирането на дълговото финансиране както през 2025 г., така и през целия тригодишен период се запазват рисковете, породени от външни фактори, които емитентът не би могъл да управлява, като волатилност на финансовите пазари, геополитическа несигурност и др. Преобладаващият дял на пазарните източници за дългово финансиране предполага привнасяне на всички външни рискове, както при изпълнение на финансирането на бюджета, така и при вътрешния дългов пазар, който е със сравнително ограничен капацитет и пазарни участници.

Направените допускания за новото дългово финансиране на бюджета в средносрочен аспект и индикативното разпределение между външни и вътрешни източници на финансиране, валута, матуритет и лихвени условия на планирания нов дълг, както и

⁴⁴ Европейска инвестиционна банка.

⁴⁵ Банка за развитие на Съвета на Европа.

извършените дългови операции имат пряко отражение върху структурата на държавния дълг през разглеждания период от 2023-2028 г.

Табл. VI-1: Държавен дълг – показатели за вътрешен и външен дълг

Показатели	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	отчет	очаквано	проект	прогноза	прогноза	прогноза
Държавен дълг, млн. лв.	40 514,0	47 291,8	59 800,0	66 576,4	73 666,1	81 101,4
Държавен дълг/БВП (%)	21,9%	23,5%	27,8%	29,3%	31,0%	32,8%
Външен дълг, млн. лв.	29 898,6	35 356,4	49 764,6	57 136,6	62 365,8	69 981,6
Външен дълг/БВП (%)	16,1%	17,5%	23,1%	25,1%	26,3%	28,3%
Вътрешен дълг, млн. лв.	10 615,4	11 935,4	9 942,5	9 439,8	11 300,3	11 119,8
Вътрешен дълг/БВП (%)	5,7%	5,9%	4,6%	4,2%	4,8%	4,5%
БВП, млн. лв.	185 232,5	201 469,9	215 230,5	227 417,1	237 292,8	247 003,6

* Поради закръгления сумарната позиция не се изчерпва от съставните ѝ числа.

Източник: МФ

В сравнение с нивата през 2023 г. към края на 2024 г. се наблюдава увеличение както при вътрешния дълг от 10,6 млрд. лв. до 11,9 млрд. лв., така и при външния дълг от 29,9 млрд. лв. до 35,4 млрд. лв. Тенденцията за нарастване на външния държавен дълг се запазва през целия прогнозен период, докато при вътрешния дълг се очаква намаление през периода 2025-2026 г. и нарастване в следващите години.

Табл. VI-2: Структура на държавния дълг за периода 2023-2028 г.

Показатели	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Отчет	Очаквано	Проект	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Структура на дълга по остатъчен матуритет						
Дълг с матуритет до 1 г.	8,2%	7,2%	4,2%	4,8%	4,4%	6,8%
Дълг с матуритет от 1 до 5 г.	26,7%	29,2%	25,7%	25,1%	23,6%	19,4%
Дълг с матуритет от 5 до 10 г.	36,1%	31,4%	36,9%	35,6%	33,2%	30,0%
Дълг с матуритет над 10 г.	29,0%	32,2%	33,2%	34,4%	38,8%	43,7%
Структура на дълга по видове инструменти						
Облигации, емитирани на МКП	61,8%	64,9%	74,8%	78,3%	78,0%	81,0%
ДЦК, емитирани на вътрешния пазар	26,2%	25,2%	16,7%	14,2%	15,3%	13,7%
Държавни заеми	10,3%	8,8%	7,8%	7,0%	6,2%	4,5%
Държавни инвестиционни заеми	1,7%	1,0%	0,7%	0,5%	0,4%	0,8%
Лихвена структура						
Заеми с фиксирани лихви	99,5%	99,7%	99,9%	99,9%	100,0%	100,0%
Заеми с плаващи лихви	0,5%	0,3%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
Валутна структура						
Дълг в лева	25,1%	24,3%	16,7%	14,2%	15,3%	13,7%
Дълг в щатски долари	0,0%	5,7%	4,5%	4,1%	3,7%	3,3%
Дълг в евро	74,8%	69,9%	78,7%	81,7%	81,0%	82,9%
Дълг в други валути (японски йени)	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Структура на държавните заеми по кредитори						
Заеми от ЕС /в т.ч. ЕИБ/	81,1%	82,0%	81,4%	79,1%	78,3%	84,5%

Показатели	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Отчет	Очаквано	Проект	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Заеми от МБВР	4,4%	3,0%	1,7%	0,9%	0,2%	0,0%
Заеми от БРСЕ	7,1%	7,2%	10,0%	13,2%	14,8%	15,1%
Заеми от други кредитори	7,4%	7,9%	7,0%	6,8%	6,7%	0,4%
Средна продължителност на дълга в обращение /в години/	7 г. и 10 м.	8г. и 3 м.	9 г.	9 г.	9 г. и 2 м.	8 г. и 11 м.

Източник: МФ

В структурата на дълга по остатъчен матуритет към края на 2024 г. се очаква превес да има дългът със срочност от над 10 г. – 32,2% (29,0% за 2023 г.), следван от дълга със срочност от 5 до 10 г. – 31,4% (36,1% за 2023 г.), дълга със срочност от 1 до 5 г. – 29,2% (26,7% за 2023 г.) и този с матуритет до 1 г. – 7,2% (8,2% за 2023 г.). През целия прогнозен период се наблюдава запазване на преобладаващия дял на дълга с матуритет от 5 до 10 г. и на дълга с матуритет над 10 години.

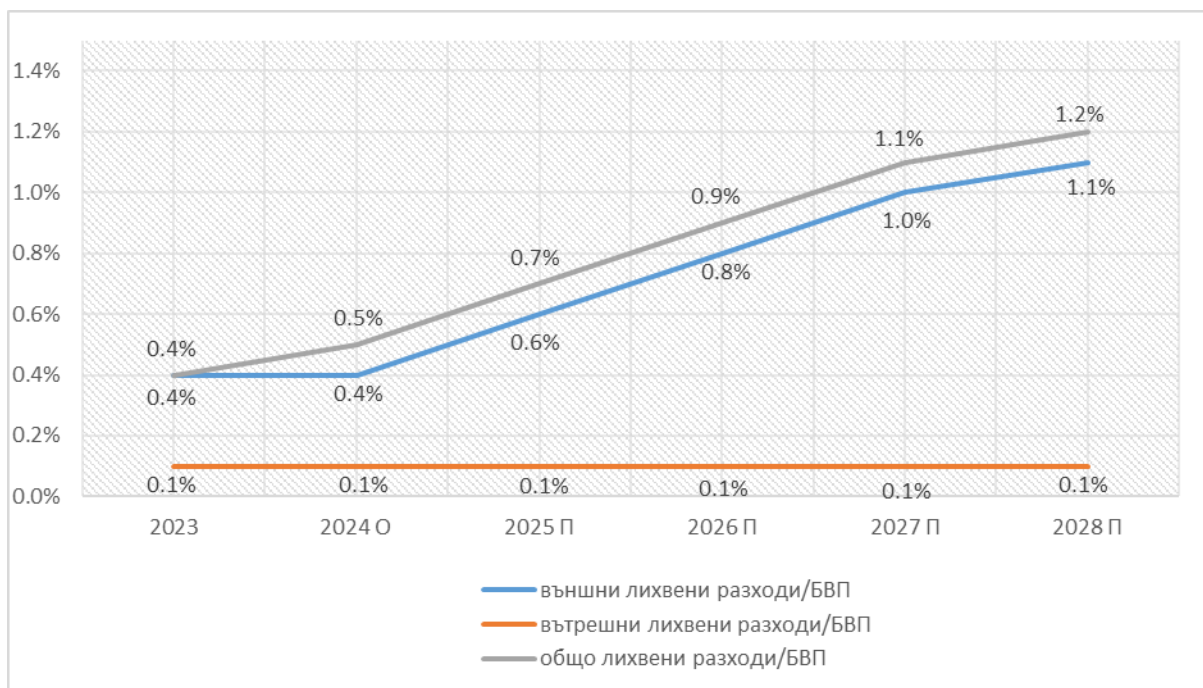
В структурата на дълга по видове инструменти облигациите, емитирани на МКП, ще продължат да заемат доминантна позиция както в края на 2024 г. – 64,9% (61,8% за 2023 г.), така и през целия прогнозен период, като дялът им е с нарастваща тенденция и се очаква в края на периода да достигне до 81,0%. ДЦК, емитирани на вътрешния пазар и държавните заеми са с намаляващ дял, който в края на 2028 г. достига съответно до 13,7% и 4,5%.

В структурата на държавните заеми по кредитори към края на 2024 г. най-голям дял имат получените заеми от Европейски съюз (в т.ч. от ЕИБ и ЕК) – 82,0 % (81,1% за 2023 г.), като през следващите години се прогнозира запазване на доминантната му позиция. Очакванията са за нарастване на дела на заемите, получени от БРСЕ и достигане до 15,1% в края на периода (7,2% към края 2024 г.), при намаляващ дял на заемите от Международна банка за възстановяване и развитие (МБВР) и на заемите от кредитори в раздел „Други“.

Лихвената и валутна структура на дълга към края на 2024 г. се характеризират с ясно изразен превес на задълженията с фиксиран лихвен процент от 99,7% (99,5% за 2023 г.) и на евровия и левовия компонент на дълга – 94,2% (99,9% за 2023 г.), като тази тенденция се запазва през целия разглеждан период.

Лихвените разходи за обслужването на държавния дълг през 2024 г. се очаква да се увеличат до 953,5 млн. лв. (831,1 млн. лв. по външния и 122,4 млн. лв. по вътрешния) спрямо нивото, отчетено в края на 2023 г. от 781,9 млн. лв. (665,0 млн. лв. по външния и 116,9 млн. лв. по вътрешния). За периода 2025-2028 г. тенденцията за нарастване на лихвените разходи за обслужването на държавния дълг се запазва в следствие на прогнозираното увеличение на размера на държавния дълг за визирания период в комбинация с конюктурата на местния и международните пазари на суверенен дълг, като съотношението на лихвените разходи спрямо прогнозния БВП в края на средносрочния хоризонт се очаква да достигне до 1,2% (0,5% в края на 2024 г.).

Граф. VI-2: Съотношение на лихвените разходи към БВП по държавния бюджет*

* Поради закръгления сумарните позиции не се изчерпват от съставните им числа.

Източник: МФ

2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Към 31.12.2024 г. се очаква нивото на държавногарантирания дълг да достигне до 1,8 млрд. лв. (при 1,6 млрд. лв. към края на 2023 г.), като съотношението му спрямо БВП се запазва на нивото от предходната година (0,9%). Доминиращ дял ще продължат да имат издадените държавните гаранции за сектор „Финансов“ – 44,5%, следвани от сектор „Енергетика“ – 28,9%, сектор „Инструменти на ЕС“ – 17,8%, сектор „Транспорт“ – 4,8%, сектор „Образование“ – 3,4% и сектор „Други“ – 0,6%.

През 2024 г. в рамките на предвиденото в Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. ограничение за максималния размер на новите държавни гаранции, които могат да бъдат издадени през годината, е ратифицирано споразумението за солидарна гаранция между Република България като гарант и Банката за развитие на Съвета на Европа като бенефициер във връзка с рамково споразумение за заем между Банката за развитие на Съвета на Европа и „Българска банка за развитие“ ЕАД за подкрепа на микро, малки и средни предприятия за създаването и запазването на жизнеспособни работни места и опазване на околната среда (на стойност 175 млн. евро).

В проектозакона за държавния бюджет за 2025 г. е определено ограничение за максималния размер на държавните гаранции, които могат да бъдат издадени през годината до **4,3 млрд. лв.**, в т.ч. за гаранции по реда на Закона за държавния дълг в размер до 4,2 млрд. лв. В рамките на ограничението е предвидена възможността за издаване на държавни гаранции за финансиране на следните инвестиционни проекти:

1. на „Булгартрансгаз“ ЕАД в размер до валутната равностойност на **625 млн. лв.** за финансиране на инвестиционен проект „Разширение на газопреносната инфраструктура на „Булгартрансгаз“ ЕАД във връзка с инициативата Вертикален коридор на газопреносните оператори на България, Гърция, Румъния, Унгария, Словакия, Украйна и Молдова“, осигуряваща възможност за пренос на допълнителни

обеми природен газ, при спазване на законодателството в областта на държавните помощи, чрез реализация на следните инвестиционни проекти:

- а) „Повишаване на капацитета за пренос на природен газ в точка на междусистемно свързване Кулата/Сидирокастро в посока от Гърция към България“;
 - б) „Повишаване на капацитета за пренос на природен газ в точка на междусистемно свързване Негру Вода/Кардам в посока от България към Румъния“;
 - в) „Довеждаща газопреносна инфраструктура с високо налягане за хранване на потребители в Източномаришкия регион“ на „Националната Електрическа Компания“ ЕАД.
2. на „Булгартрансгаз“ ЕАД за финансиране на инвестиционен проект от общ интерес 6.20.2 „Разширение на капацитета на ПГХ⁴⁶ Чирен“, в размер до левовата равностойност на **207 586 411 евро**.
 3. за финансиране на инвестиционен проект „Модернизация и рехабилитация на ПАВЕЦ⁴⁷ „Чаира“, в размер до валутната равностойност на **155 млн. лв.**
 4. на „Националната Електрическа Компания“ ЕАД за финансиране на инвестиционен проект „Увеличаване обема на долния изравнител на ПАВЕЦ „Чаира“ с изграждането на язовир „Яденица“ и реверсивен напорен тунел за връзка с язовир „Чаира“ в размер до валутната равностойност на **75 млн. лв.**
 5. за финансиране на инвестиционен проект „Изграждане на нова ядрена мощност от най-ново поколение на площадка на АЕЦ „Козлодуй“ (7 блок) в одобрения размер до левовата равностойност на **1 500 417 089 евро**.

Също така е включена възможност за издаване на държавни гаранции по Закона за кредитиране на студенти и докторанти, относно прилагане на програмата за студентско кредитиране, в общ размер до **30 млн. лв.** (одобрени с решение на Министерския съвет № 388 от 2024 г.) и във връзка с гаранция с ЕИБ към споразумение за принос между Република България и ЕИБ относно участието на Република България с гаранция в размер до левовата равностойност на **10 млн. евро** в доверителния фонд „ЕС за Украйна“.

При допускането за издаване на по-горе изброените нови държавни гаранции и при пълно усвояване на средствата от заемите до края на 2025 г. се очаква общият размер на държавногарантираният дълг да достигне до ниво от около 5,8 млрд. лв. (при 1,8 млрд. лв. през 2024 г.), а показателят „Съотношение на държавногарантирания дълг към прогнозния размер на БВП“ за 2025 г. до 2,7% (при 0,9% за 2024 г.). За периода до 2028 г. очакванията са за намаление на държавногарантирания дълг в номинално изражение, достигайки до нива от 5,5 - 5,6 млрд. лв. (2,2% - 2,4% от прогнозния БВП).

⁴⁶ Подземно газохранилище.

⁴⁷ Помпено-акумулираща водноелектрическа централа.

3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

За периода 2025-2028 г. не се предвижда поемане на нов дълг от първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет по чл. 37, ал. 1, т. 1, буква „б“ от Закона за публичните финанси.

4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО

4.1. УСВОЯВАНИЯ ПО ДЪРЖАВНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ ЗАЕМИ

За периода 2025-2028 г. не е предвидено усвояване на външно финансиране по държавни инвестиционни заеми. По централния бюджет са разчетени приходи от лихви по държавни инвестиционни заеми с краен бенефициент търговско дружество общо за 2025 г. в размер на 1,3 млн. лв., за 2026 г. – 1,0 млн. лв., за 2027 г. – 0,7 млн. лв. и за 2028 г. – 0,3 млн. лв. Общо разчетените разходи по държавните инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество за 2025 г. са в размер на 14,3 млн. лв. разходи за лихви и 0,1 млн. лв. разходи за издръжка по проект, изпълняван от Министерството на финансите. За 2026 г. са планирани разходи по държавните инвестиционни заеми в общ размер 11,9 млн. лв., за 2027 г. – 9,9 млн. лв., а за 2028 г. – 8,1 млн. лв.

Разчетените средства за погашения по държавни инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество, за 2025 г. са в размер на – 76,0 млн. лв., за 2026 г. – 60,1 млн. лв., за 2027 г. – 59,8 млн. лв., а за 2028 г. – 53,7 млн. лв.

4.2. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ) в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средства от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата). За периода 2025-2028 г. се предвиждат средства в размер както следва: 145,0 млн. лв. за 2025 г., 150,0 млн. лв. за 2026 г., 155,0 млн. лв. за 2027 г. и 160,0 млн. лв. за 2028 г.

В съответствие с мисията и целите на „Българска агенция за експортно застраховане“ (БАЕЗ) като държавна агенция, която да подкрепя българските износители, дружеството акцентира върху развитието в предлагането на застрахователните продукти по дейността за сметка на държавата. За изпълнението на заложените показатели БАЕЗ се нуждае от съответния застрахователен капацитет, който да покрива нуждите на компанията.

Мерките за постепенно повишаване на заделените средства в държавния бюджет целят повишаване на застрахователния капацитет на БАЕЗ по дейността за сметка на държавата, в съответствие със ЗЕЗ, както и са необходими като превенция относно достигане на застрахователния капацитет и невъзможност за сключване на застрахователни договори или спешно увеличаване на средствата през текущата година.

4.3. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

Прогнозните приходи от приватизация за периода 2025-2028 г. са съответно: 0,5 млн. лв. за 2025 г., 0,5 млн. лв. за 2026 г., 0,4 млн. лв. за 2027 г. и 0,4 млн. лв. за 2028 г.

4.4. ПАРАЛЕЛНО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ЗАЩИТЕН МЕХАНИЗЪМ МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КАТО КРЕДИТОР И ЕДИННИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ КАТО КРЕДИТОПОЛУЧАТЕЛ

На 28.01.2022 г. Република България, в качеството на кредитор, сключи паралелно споразумение за защитен механизъм с Единния съвет за реструктуриране (ЕСП), в качеството на кредитор (паралелно споразумение). Споразумението е в изпълнение на ангажиментите на Република България във връзка с присъединяването на страната към Единния надзорен механизъм и Единния механизъм за реструктуриране⁴⁸. Паралелното споразумение е подписано от министъра на финансите при условията на последваща ратификация. Законът за ратификация на Паралелното споразумение за защитен механизъм между Република България като кредитор и ЕСП като кредитор е приет от 47-то Народно събрание на 19.01.2022 г. и е обнародван с указ № 41 на 25.01.2022г.

Всички участващи в банковия съюз държави членки следва да участват в общия защитен механизъм, предоставящ финансова подкрепа на ЕСП под формата на обща мярка за подкрепа (предоставена от Европейския стабилизационен механизъм (ЕСМ)), в който участват всички държави членки от еврозоната) и паралелни споразумения за защитен механизъм, за държавите членки, извън еврозоната, участващи в банковия съюз. Паралелните защитни механизми са револвиращи кредитни линии, които се предоставят от всяка участваща в банковия съюз държава членка извън еврозоната. Паралелните споразумения са равнопоставени и с напълно идентични условия и правомощия на тези в споразумението за обща мярка за подкрепа между ЕМС и ЕСП.

Паралелното споразумение между Република България и ЕСП е в размер на 96 084 хил. евро (около 188 000 хил. лв.) и ще се използва за да се осигури необходимото финансиране за евентуално реструктуриране на банки в банковия съюз само в краен случай при недостиг на средства в Единния фонд за реструктуриране и след като са изчерпани всички други източници на финансиране. Общият защитен механизъм, респективно паралелното споразумение, влиза в сила след ратификацията на Споразумението за изменение на Договора за Европейския механизъм за стабилност от всички държави членки от еврозоната (към момента се очаква ратификация само от една държава членка) и подписването на Споразумението за защитен механизъм между ЕМС и ЕСП. Предоставената подкрепа от общия защитен механизъм гарантира защитата на данъкоплатците и е фискално неутрална в средносрочен план, тъй като банковият сектор е отговорен за погасяване от общия защитен механизъм суми.

⁴⁸ На 1 октомври 2020 г. България се присъедини към [Единния надзорен механизъм](#) чрез установяването на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка, съгласно Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ (ЕЦБ/2020/30). Държавите членки на ЕС, които се присъединяват към Единния надзорен механизъм, се присъединяват едновременно с това и към Единния механизъм за реструктуриране.

С ратификацията на паралелното споразумение и обезпечаване на кредитната линия Република България е изпълнила всички необходими изисквания към момента, произтичащи от членството ни в Единния механизъм за реструктуриране.

4.5. ФИСКАЛЕН РЕЗЕРВ

Съгласно дефиницията за показателя „Фискален резерв“ в т. 41 на § 1 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси в неговия обхват се включват салдата по всички банкови сметки на бюджетните организации без тези на общините и техните разпоредители с бюджет, активите на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (ДФГУДПС), вземания от фондове на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други, и други финансови активи по чл. 154, ал. 22 и 23 от същия закон.

Минималният размер на показателя „Фискален резерв“ е определен на база необходимите средства на разположение към 31 декември 2025 г. за обезпечаване на наличностите на ДФГУДПС и текущите ликвидни нужди на бюджета. Следва обаче да се подчертае, че минималният размер на фискалния резерв не представлява целева стойност за показателя към даден период. Той представлява минимален праг за показателя, който има за цел да минимизира рисковете от ликвидни проблеми в краткосрочен хоризонт.

На тази база се предвижда запазване на определения към момента праг за минималния размер на фискалния резерв за 2024 г. Предлага се минималният размер на фискалния резерв към 31 декември 2025 г. да бъде в размер на 4,5 млрд. лв.

Част VII.

Перспективи за развитието на публичните финанси

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

В този раздел се разглежда дългосрочната устойчивост на фискалната позиция, като се оценява текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи, свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методологията разработена от ЕК⁴⁹. Индикаторът S1 показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо през първата прогнозна година (2024 г.), за да се задържи съотношението на държавен дълг към БВП под 60% към 2070 г. Индикаторът S2 показва корекцията в структурния първичен баланс през първата прогнозна година, която се изисква, за да се стабилизира държавният дълг в дългосрочен план. Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта от застаряването на населението върху публичните финанси, докато отрицателната показва наличие на фискално пространство.

Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост

	МФ		ЕК	
	S1	S2	S1	S2
Стойност, от която:	1.1	1.9	1.6	2.4
Начална бюджетна позиция	2.5	2.5	2.7	2.9
Дългово ограничение	-0.6		-0.7	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-0.9	-0.6	-0.4	-0.5
Необходим структурен първичен баланс през първата прогнозна година	-1.3	-0.5	-1.0	-0.3

Източник: МФ, Debt Sustainability Monitor 2023

Според оценките на МФ и S1 и S2 са под 2%, което според референтните стойности на ЕК⁵⁰ показват нисък риск за фискалната устойчивост в дългосрочен план. Все пак, за да се поддържа нивото на дълга под 60% от БВП до 2070 г., е необходима корекция в структурно коригирания първичен дефицит. Мониторинговият доклад за устойчивостта на дълга на ЕК от 2023 г. оценява риска пред публичните финанси на България в дългосрочен план като умерен. Причината е индикаторът S2 и по-конкретно неблагоприятната начална бюджетна позиция, свързана с първичен дефицит.

⁴⁹ European Commission (2024). "Debt Sustainability Monitor 2023". Institutional Paper 271

⁵⁰ S1<2 – нисък риск; 2<S1<6 – умерен риск; S1>6 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

1.1. ОЦЕНКА НА СТРУКТУРНИЯ БЮДЖЕТЕН БАЛАНС И ГОДИШНИЯ РЪСТ НА РАЗХОДИТЕ СПРЯМО РЕФЕРЕНТНИЯ РАСТЕЖ НА ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

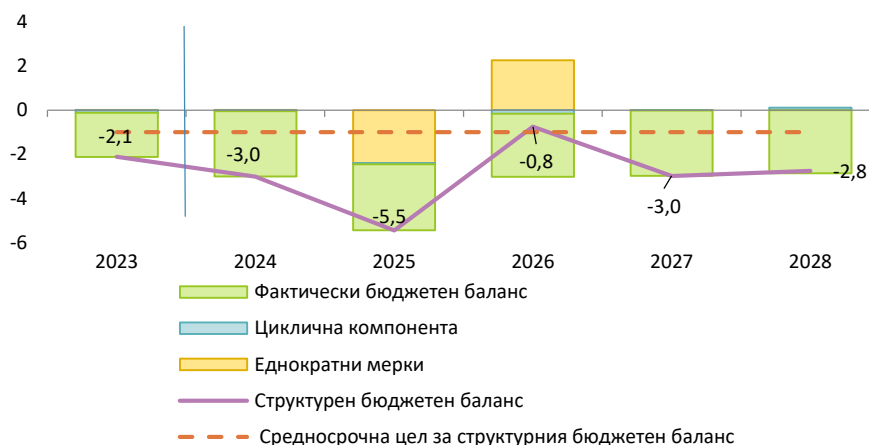
1.1.1 Структурен бюджетен баланс

Оценката за структурния бюджетен баланс през 2024 г. е за дефицит от 3% от БВП. Тази стойност съответства на планирания фактически бюджетен дефицит на сектор „Държавно управление“, тъй като поради минималното отклонение на икономиката от потенциала не се наблюдава влияние на икономическия цикъл върху бюджетната позиция.

През 2025 г. се планира запазване на фактическия дефицит на сектор „Държавно управление“ в размер на 3% от БВП. Очакваните приходи от еднократни мерки са значителни като дял от БВП и изключване на влиянието им води до нарастване на структурния бюджетен дефицит. Корекцията спрямо фазата от икономическия цикъл отново е малка, но също води до влошаване на баланса. В резултат, структурният бюджетен дефицит е оценен на 5,5% от БВП през 2025 г.

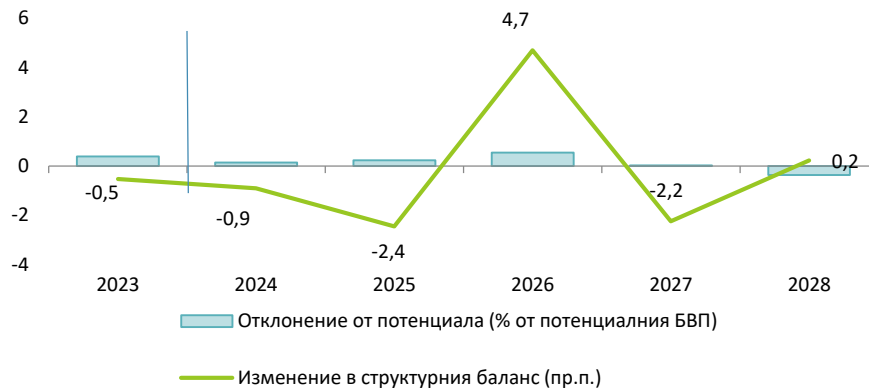
През 2026-2028 г. се планира дефицитът на сектор „Държавно управление“ да се запази между 2,9-3% от БВП. Очаква се отклонението на икономиката от потенциала да премине от леко положително през 2026 г. до леко отрицателно през 2028 г. По този начин, корекцията на фактическото салдо спрямо фазата на икономическия цикъл е в посока влошаване в началото на периода и по-малък дефицит през 2028 г. Прекратяването на действието на еднократните приходни мерки ще доведе до по-съществена положителна техническа корекция на баланса през 2026 г., като до края на периода не се очакват други мерки. Оценките за структурния бюджетен дефицит са съответно 0,8%, 3% и 2,8% от БВП през 2026, 2027 и 2028 г.

Граф. VII-1: Структурен бюджетен баланс (% от БВП)

Източник: МФ

Граф. VII-2: Фискална позиция

Източник: МФ

1.1.2 Разходно правило

Оценката на съответствието с изискванията на Пакта за стабилност и растеж и ЗПФ по отношение на растежа на бюджетните разходи се базира на общата методология на Европейската комисия за т. нар. бенчмарк на разходите, при отчитането на разделението между финансираните с национални средства и със средства от ЕС публични инвестиции. Бенчмаркът на разходите се сравнява с нивото на потенциалния средносрочен растеж на БВП, изчислен от ЕК.

На база направени изчисления от Министерството на финансите изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС, се оценява съответно на 6,6% за 2024 г., 1,6% за 2025 г., 5,7% за 2026 г., -0,8% за 2027 г. и 1,3% за 2028 г. Според изчисленията на ЕК нивото на референтния растеж се оценява средно на 2,2% за периода 2024-2028 г.

2. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА

Макроикономически симулационен модел

Според чл. 75, ал. 3 от Закона за публичните финанси разработването на средносрочната бюджетна прогноза и на проекта на държавния бюджет се съпровожда с изготвянето на алтернативни сценарии, свързани със съответни рискове, при различни допускания. Представеният анализ е изготвен с макроикономическия симулационен модел, който оценява ефекти върху основни макроикономически и бюджетни показатели от промени в глобалната и/или вътрешната икономическа среда.

2.1. АЛТЕРНАТИВЕН СЦЕНАРИЙ НА ИЗБРАНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПЕРИОДА 2024-2026 Г.

В допълнение към основния сценарий е разгледан и алтернативен вариант на развитие на външната среда. Запазват се рисковете от ескалация на съществуващите към момента конфликти в Близкия изток и Украйна, което има потенциал да намали ефективността на веригите за доставки под формата на по-високи транспортни разходи или дори временно спиране на някои транспортни коридори. Това ще повиши цените на международно търгуемите суровини.

Повишението на международните цени ще доведе до ускорение на инфлационните процеси в света. По-високите цени ще ограничат реалния разполагаем доход на домакинствата, което в съчетание с по-високата степен на несигурност ще се отрази отрицателно върху реалното потребление. Растежът на световната икономика ще е по-нисък спрямо базовия сценарий през 2025 и 2026 г., а този на ЕС ще бъде засегнат и през 2027 г. Растежът в ЕС остана колеблив и през третото тримесечие на 2024 г., което предопределя и продължителността на отрицателните ефекти.

Табл. VII-2: Обобщение на допусканията, използвани в алтернативния сценарий (отклонение спрямо основния сценарий)

МЕЖДУНАРОДНА СРЕДА	2025	2026	2027	2028
Световна икономика (реален растеж, пр.п.)	-0,5	-0,2	0,0	0,0
Европейска икономика – ЕС (реален растеж, пр.п.)	-1,1	-0,5	-0,3	0,0
Валутен курс щ.д./евро (%)	-2,8%	-1,7%	-1,1%	-0,5%
Цена на петрол „Брент“ (щ.д./барел,%)	14,1%	8,9%	0,0%	0,0%
Цена на метали (щ.д., %)	8,1%	5,1%	0,0%	0,0%
Цени на селскостопански суровини (в щ.д., %)	7,9%	4,9%	0,0%	0,0%
Цени на хранителни продукти (в щ.д., %)	9,2%	5,8%	0,0%	0,0%
EURIBOR 3м. (пр.п.)	0,0	0,0	0,0	0,0

Източник: МФ

Резултатите от извършената симулация показват, че инфлацията в България ще е по-висока спрямо базовия сценарий през 2025 и 2026 г. съответно с 1 и 0,5 пр.п. Ефектът върху условията на търговия ще е положителен, което в съчетание с покачването на цените на вътрешния пазар ще се отрази в повишение на дефлатора на БВП спрямо базовия сценарий през 2025 и 2026 г. Нарастването на цените ще понижи покупателната способност на населението. Високата степен на несигурност и нарасналите разходи за суровини ще ограничат инвестиционната активност, което от своя страна допълнително ще понижи равнището на заетост. Слабият растеж на БВП в основните ни търговски партньори ще забави растежа на износа на стоки и услуги до края на прогнозния хоризонт, което ще се отрази негативно на заетостта и ще ограничи нарастването на заплащането на труда. Това развитие заедно с понижението в покупателната способност на населението ще се изрази в по-слабо частно потребление през целия прогнозен хоризонт. Растежът на вноса на стоки и услуги също ще остане по-слаб спрямо базовия сценарий поради ограниченото вътрешно търсене и износ. Отрицателният принос на нетния износ към растежа на БВП ще се увеличи чувствително през 2025 г., а в края на прогнозния хоризонт ще има по-благоприятно влияние върху БВП.

Растежът на реалния БВП ще бъде по-нисък с 0,4 пр.п. през 2025 и 2026 г. спрямо базовия сценарий, след което ефектът от шока ще отшуми. Номиналният БВП ще се покачи през 2025 г. поради по-високия дефлатор, който ще компенсира ефекта от по-слабия реален растеж. През 2027 и 2028 г. отново под влияние на ефекта от дефлатора номиналният БВП ще остане по-нисък спрямо базовия сценарий.

Табл. VII-3: Промени в основните макроикономически показатели (отклонение спрямо основния сценарий)

Основни макроикономически показатели	2025	2026	2027	2028
БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ				
БВП ниво по текущи цени (%)	0,2%	-0,1%	-0,7%	-1,0%
БВП (реален растеж, пр.п.)	-0,4	-0,4	-0,2	0,0
Потребление	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Бруто образуване на основен капитал	0,5	-1,6	-0,9	0,3
Износ на стоки и услуги	-1,4	-0,4	-0,1	-0,1
Внос на стоки и услуги	-0,7	-0,4	-0,2	-0,2
ПАЗАР НА ТРУДА И ЦЕНИ				
Заетост (СНС, %)	-0,1%	-0,3%	-0,3%	-0,3%
Коефициент на безработица (НРС, пр.п.)	0,1	0,1	0,1	0,1
Компенсация на наетите (%)	0,1%	0,0%	-0,2%	-0,4%
Дефлатор на БВП (пр.п.)	0,6	0,1	-0,4	-0,4
Средногодишна инфлация (ХИПЦ, пр.п.)	1,0	0,5	-0,4	-0,6
ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС				
Текуща сметка (% от БВП, пр.п.)	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4
БЮДЖЕТЕН СЕКТОР				
Бюджетни приходи (%)	0,1%	-0,1%	-0,4%	-0,6%
Бюджетен баланс (% от БВП, пр.п.)	0,1	0,0	-0,2	-0,3
Държавен дълг (% от БВП, пр.п.)	-0,1	0,0	0,4	0,8

Източник: МФ

2.2. ЧУВСТВИТЕЛНОСТ НА ПРОГНОЗИТЕ КЪМ АЛТЕРНАТИВНИЯ СЦЕНАРИЙ

Анализът на чувствителността представя промяната върху основни бюджетни параметри, която би настъпила при реализиране на алтернативния макроикономически сценарий.

При алтернативния сценарий БВП по текущи цени е по-висок през 2025 г., което има положителен ефект върху данъчните постъпления и съответно общите бюджетни приходи. През остатъка от периода 2026-2028 г. номиналният БВП е по-нисък спрямо базовия сценарий и това се отразява негативно върху бюджетните постъпления. Основен принос за по-високите приходи през 2025 г. имат приходите от ДДС, което се дължи на ръста на цените при малко по-слабо потребление на домакинствата. Ограничен, но положителен принос се наблюдава и при приходите от данъка върху доходите на физическите лица и социалноосигурителни вноски. Общият ефект върху бюджетния баланс през 2025 г. е леко положителен. В периода 2026-2028 г. се наблюдава понижаване на бюджетните приходи спрямо базовия сценарий. По-ниският растеж на БВП ще ограничи печалбите на фирмите и съответно приходите от корпоративен данък. Същевременно ще се наблюдава и понижаване в броя на заетите, което леко ще свие постъпленията от ДДФЛ и социалноосигурителните вноски. Намалението на общите приходи спрямо базисния сценарий е оценено на 0,1% през 2026 г. и при натрупването

на ефектите през следващите години достига до 0,6% през 2028 г. В резултат от изменението в приходите и по-ниското номинално ниво на БВП, бюджетният баланс би се влошил с между 0,2-0,3 пр.п. в периода 2027-2028 г.

Промяната в допусканията се отразява в повишение на държавния дълг, като процент от БВП, поради малко по-високите бюджетни дефицити в периода 2027-2028 г. и по-ниското равнище на БВП по текущи цени като разликата е от 0,4 пр.п. през 2027 до 0,8 пр.п. през 2028 г.

3. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Бюджетната процедура за 2025 г. беше приета с Решение № 71 от 2024 г. на Министерския съвет на основание чл. 67, ал. 1 от Закона за публичните финанси.

В рамките на *първия етап* от изпълнението ѝ страната ни беше изправена пред две основни предизвикателства - политическата ситуация в страната и липсата на редовно правителство с ясни перспективи за бюджетната рамка и за развитие на политиките и реформите през следващите години и очакваното приемане на ревизираната рамка за икономическо управление (нов регламент за превантивната част на Пакта за стабилност и растеж и изменение на регламента за корективната част на Пакта за стабилност и растеж, както и директива на Съвета за изменение на Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки).

Във връзка с това с § 2 от Заключителните разпоредби на Закона за изменение на Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. (ДВ, бр. 108 от 2023 г.), обн., ДВ, бр. 38 от 30.04.2024 г., еднократно беше уредена процедурата по подготовката и одобряването от Министерския съвет на основни бюджетни документи като Конвергентната програма и средносрочната бюджетна прогноза за периода 2025-2027 г., като с одобряването от Министерския съвет на Конвергентната програма на Република България за 2024-2027 г. се счита за одобрена и средносрочната бюджетна прогноза за периода 2025-2027 г.

Министерският съвет одобри Конвергентната програма на Република България за 2024-2027 г. с Решение № 314 от 30.04.2024 г. и измени с Решение № 345 от 22.05.2024 г. и Националната програма за реформи с Решение № 312 от 30.04.2024 г.

Влизането в сила на ревизираната рамка за икономическо управление в ЕС и изискването за изготвянето на национален средносрочен фискално-структурен план на държавите членки, в т.ч. и на Република България, за поне четиригодишен период налага провеждането на националното законодателство и бюджетните процедури и документи в съответствие с реформите на европейската рамка за икономическо управление.

В тази връзка с Решение № 501 на Министерския съвет от 18 юли 2024 г. бяха направени изменения и допълнения във *втория етап* от решението за бюджетната процедура за 2025 г., които разширяват времевия хоризонт на прогнозата за период от 4 години и включват към бюджетните документи изготвянето на национален средносрочен фискално-структурен план за периода 2025-2028 г., който Министерският съвет следва да разгледа и одобри на свое заседание в срок до 31 октомври 2024 година. Предвид политическата ситуация и необходимостта средносрочните перспективи за развитие на фискалната политика, за провеждането реформи и приоритизирането на инвестициите, компетентните европейски органи бяха уведомени за отсрочване внасянето на националния средносрочен фискално-структурен план за периода 2025-2028 г. до края на месец февруари 2025 г., който да бъде разработен и одобрен от редовно правителство

на базата на управленската му програма. Това е свързано с изискването за включване на твърди ангажименти за провеждането на политики, реформи и инвестиции в рамките на зададените бюджетни ограничения в основните бюджетни документи, което налага синхронизиране на хоризонта на новия национален документ със законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2025 г. и Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. В тази връзка участниците в бюджетния процес разработиха бюджетните си документи за период от 4 години.

В рамките на втория етап на бюджетната процедура за 2025 г. в срок до 28 октомври 2024 г. в Министерския съвет следваше да бъдат внесени за разглеждане и одобряване законопроектите за държавния бюджет на Република България за 2025 г., за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2025 г. и за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2025 г.

Предвид насрочените с Указ на президента избори за Народно събрание на 27.10.2024 г. и непровеждането на редовни пленарни заседания и заседания на комисии до свикване на новото Народно събрание провеждането на ефективна процедура по обсъждане и приемане на законите съгласно предвиденото в Закона за публичните финанси и Правилника за организацията и дейността на Народното събрание стана невъзможно.

В тази връзка заместник министър-председателят и министър на финансите, министърът на здравеопазването и министърът на труда и социалната политика внесоха на 29.10.2024 г. доклад и Министерският съвет на заседанието си на 30.10.2024 г. прие решение относно организацията на заключителния етап от подготовката на основните бюджетни законопроекти и с цел одобряването им и внасянето им в 51-то Народно събрание.

Въпреки забавянето на старта дейността на 51-то Народно събрание по разглеждане на законопроекти, Министерството на финансите подготви законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2025 г. и АСБП за периода 2025-2028 г. като мотиви към него с цел внасянето му в Министерския съвет за одобряване през месец декември 2024 г.

Качеството на публичните финанси се гради на основата на разработваните макроикономически и бюджетни прогнози в подкрепа на провежданата от правителството фискална политика.

Министерството на финансите си е поставило амбициозната задача да продължава последователните си стъпки за надграждане на оценката за бюджетната прозрачност.

На база на проведеното през 2023 г. девето проучване през м. май 2024 г. беше присъдена и публикувана на интернет страницата на Международното бюджетно партньорство регулярната оценка за бюджетната прозрачност на страната, която се повиши на 79 пункта (с 8 пункта повече от присъдената оценка през 2022 г.), с което България запази позицията си сред втората група държави с оценка между 60 и 80 пункта (от максимални 100), което предполага, че се предоставя „значителна информация“ за бюджета.

Целта на Министерството на финансите е недопускане на намаление на рейтинговата оценка за бюджетна прозрачност от Проучването за открит бюджет на Международното бюджетно партньорство.

Във връзка с прегледа на присъединяването на Република България по правните инструменти от обхвата на Комитета за висши длъжностни лица по бюджета на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие през м. декември ще се проведе заседание на Комитета за вземане на решение за присъединяване. Въз основа на извършения преглед се констатира, че политиките и практиките на България като цяло

са в съответствие с политиките и практиките на ОИСР по отношение на съответните основни принципи в областта на бюджетното управление.

Част VIII.

Мотиви към предложенията за промяна на други закони в проекта на ЗДБРБ за 2025 г.

Със законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2025 г. се предлагат промени в други закони. Мотивите за тези предложения са както следва:

- **В Закона за радиото и телевизията**

С цел осигуряване на финансиране от държавния бюджет на БНР и БНТ, както и на СЕМ при запазване на досегашния модел на финансиране се предлагат съответни изменения в § 2 от ПЗР⁵¹ на Закона за радиото и телевизията. Към момента законът предвижда СЕМ, БНР и БНТ да получават субсидия от държавния бюджет до 31 декември 2024 г. Определеният със Закона за радиото и телевизията фонд „Радио и телевизия“ е нефункциониращ от влизането на закона в сила до настоящия момент, което налага ежегодно промени в закона за удължаване на срока за финансирането на обществените медии и СЕМ, за да не възникне проблем с тяхното финансиране през 2025 г.

- **В Закона за социалните услуги**

Националната карта на социалните услуги е приета с Решение на Министерския съвет № 574 от 08.08.2024 г. (обн., ДВ, бр. 68 от 13.08.2024 г.). Независимо от готовността на картата още от началото на годината, няколко месеца Европейската комисия проведе предварително съгласуване, тъй като приемането на картата е и ключов етап по Националния план за възстановяване и устойчивост (Milestone № 29). С оглед сроковете за изготвяне на проекта на държавния бюджет за 2025 г. и навлизането във втория етап на бюджетната процедура за 2025 г., е практически невъзможно изготвянето от Агенцията за социално подпомагане (АСП) на нови стандарти за финансиране на социалните услуги съгласно изискванията на чл. 45 от Закона за социалните услуги (ЗСУ) и Правилника за прилагане на ЗСУ с цел влизането им сила от 01.01.2025 г. Към настоящия момент в рамките на бюджетната процедура за 2025 г. е разработено предложение за стандарти за финансиране на социалните услуги, делегирани от държавата дейности, чрез общинските бюджети, по досегашния ред. Поради това се предлага през 2025 г. да продължи финансирането на социалните услуги по досегашния ред. Това ще позволи на общините през следващата година да проведат необходимите процедури за преминаване на старите услуги в новите форми по чл. 15 от ЗСУ, както и ще им позволи да разработят първите си общински годишни планове за социалните услуги по чл. 38 от ЗСУ в съответствие с националната карта. Тези планове следва да

⁵¹ Преходни и заключителни разпоредби.

бъдат приети до 31 август 2025 г. Същевременно през 2025 г. АСП ще може да разработи и новите стандарти за финансиране на социалните услуги съгласно чл. 45 от ЗСУ.

Тъй като създаването на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет, е тясно обвързано не само с Националната карта на социалните услуги и осигуряването на качество на услугите, но и с осигурено финансиране за тези услуги от държавния бюджет, се предлага именно влизането в сила на новите стандарти за финансиране, а не самото приемане на картата, да бъде отлагателния срок, до който да се прилагат правилата на § 31, ал. 2 от ПЗР на ЗСУ по отношение на финансирането, на предварителното одобрение от АСП и на приложимостта на закона по отношение на старите форми на социални услуги.

- **В Закона за изменение и допълнение на Семейния кодекс (СК)**

С последните промени в СК, обн., ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г., се предвижда от 1 януари 2025 г. да се създадат и да започнат да функционират Национална електронна информационна система за пълно осиновяване и Електронна платформа за кандидатстване за осиновяване на деца при условията на пълно осиновяване, която е част от информационната система. При приемането от Народното събрание на тези промени не бяха предвидени и съответните средства по бюджета на Министерството на труда и социалната политика (МТСП) за 2024 г. както за създаване на информационната система, така и за обезпечаване на новите ангажменти на министерството в областта на националното осиновяване и достъпа до информация за произхода на осиновени лица. Поради това се потърсиха други източници на финансиране и се направи предложение до Управляващия орган на Програма „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР) за одобряване на конкретна операция, по която да се финансира тази дейност. Обявяването на операция „Подкрепа за подобряване на процеса на осиновяване“ е включено в годишната работна програма на ПРЧР за 2024 г. и предстои. Поради това информационната система не е възможно да влезе в сила от 2025 г. Тепърва предстои дълъг процес не само по кандидатстване с проект и съгласуване с Министерството на електронното управление, но и по самото разработване и внедряване на системата.

С оглед на гореизложеното е логично да се очаква, че информационната система ще може реално да се въведе в експлоатация и пълноценно да се използва от потребителите ѝ не по-рано от началото на 2027 г. Ето защо и МТСП в хода на обсъжданията на промените в СК нееднократно е изразявало своите притеснения, че поради забавянето в приемането на промените в СК, срокът за създаване на Национална електронна информационна система за пълно осиновяване, заложен в Закона за изменение и допълнение на СК (1 януари 2025 г.), е напълно нереалистичен. Поради това се предлага да се променят нормите, регламентиращи сроковете за създаване и съответно влизане в сила на системата. Предложението ще позволи и на АСП да провежда законово регламентираните процедури по национално осиновяване. Без тази промяна целият процес по осиновяване ще бъде възпрепятстван.

- **В Закона за висшето образование**

Разпоредбата предвижда неприсъщо от гледна точка на сферите на компетентност на министъра на финансите правомощие. Подходът за определянето с нормативи на цени на извършвани от административни структури дейности и услуги, вкл. това да става от министъра на финансите, независимо от конкретните дейности, е наследство от предходни обществено-икономически периоди в развитието на страната и следва да бъде изоставен, като чл. 81, ал. 9 от ЗВО се приведе в съответствие с относимите правила,

присъщи за актове с нормативно административни характеристики и компетентността на органите в сферата на висшето образование.

- **В Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража**

Направеното предложение е във връзка с промените в Закона за Министерството на вътрешните работи, съгласно които от 01.01.2025 г. са в сила нови условия за определяне на основното месечно възнаграждение (ОМВ), които касаят и служителите в Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“.

Предлага се прецизиране на разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), като се предвижда по отношение на държавните служители в Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, които пряко осъществяват дейности по изпълнение на наказанията или на мярката за неотклонение задържане под стража, предвидени в чл. 19, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС, и лицата, работещи по трудово правоотношение, предвидени в чл. 19, ал. 1, т. 3 от ЗИНЗС, да се прилагат разпоредбите на част трета, глави седма – дванадесета от Закона за Министерството на вътрешните работи, доколкото в ЗИНЗС не е предвидено друго.

- **Други предложения за промени, свързани с данъчното облагане**

Законопроектът въвежда стимул за плащане на данъчни задължения за недеklarирани доходи. Обект на мярката са доходите, придобити от физическите лица, за които не са подали изискуемите от закона данъчни декларации и съответно не са заплатили дължимите данъци върху тези доходи. Мярката предвижда ставка за плащане на това данъчно задължение в размер на 15 на сто от недеklarирания доход.

Предвидените стимули за плащане на дължимите данъци върху недеklarирани доходи са:

- недължимост на лихви по Закона за лихвите върху данъци, такси и други подобни държавни вземания;

- неналагане на административни наказания по Закона за данъците върху доходите на физическите лица за недеklarирани доходи;

- непровеждане на ревизии по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс по отношение на декларирания доходи за периода до 31 декември 2023 г.;

- освобождаване от наказателна отговорност за престъпленията по чл.255, ал.1, т.1 и 2 (избягване плащането на данъчни задължения в големи размери) и по чл.255б, ал.1, т.2 и 3 от Наказателния кодекс (избягване плащането на задължителни осигурителни вноски в големи размери).

Тъй като целта на мярката е да се стимулира декларирането на укрити доходи, т.е. доходи, за които данъчната администрация не е получила информация в хода на дейността си по установяване на публични задължения, предвидените стимули за плащане на дължимите данъци са по-високи от определените за амнистиране на просрочени публични задължения. Като се има предвид, че укриването на доходи представлява по-съществено нарушение на законовите норми от забавеното плащане на данъци и други публични задължения, мярката предвижда по-висока данъчна ставка от обичайната ставка на дължимия данък.

Тъй като намалява вероятността от събиране на задължения със задна дата, мярката ще се прилага за доходи, придобити в периода от 1 януари 2019 г. до 31 декември 2023 г.

Мярката цели осигуряване на допълнителни приходи в държавния бюджет и изсветляване на сивата икономика чрез деклариране и внасяне на дължими данъци за доходи, за които не е извършено такова деклариране през последните 5 години. По този начин освен увеличаване на бюджетните постъпления ще се насърчат физическите лица доброволно да декларират и платят данъци за доходи, които по различни причини не са декларирали. Лицата се стимулират да заплатят тези данъчни задължения без да се сблъскват с наказателни последици.

Също така не са налице ограничение на размера на декларираните суми и изискване за посочване на видовете и източниците на доходите, но от мярката не могат да се възползват лица, чиито доходи са придобити от престъпна дейност или са лица, заемащи публични длъжности по смисъла на Закона за противодействие на корупцията.

- *Недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания*

С тази мярка се дава възможност на лицата, които имат просрочени задължения за данъци и осигурителни вноски, декларирани или установени с акт от органите на НАП, да погасят същите без дължимите във връзка с тях лихви за просрочие. От изключителна важност е прилагането на мярката да бъде удобно и ефективно, както за длъжниците, така и за администрацията. За тази цел се предвижда мярката да се прилага за всички задължения, декларирани или установени, без изрично заявяване от страна на лицето, а само чрез извършване на плащане на главницата (остатък от главницата) на конкретно публично задължение (задължение от един вид за конкретен период). Не е въведено изискване за еднократно плащане или за заплащане на всички стари главници, като е достатъчно съответната главница да бъде погасена до края на посочения период, за да бъдат отписани начислените към нея лихви. Редът за погасяване на задълженията е непроменен – съгласно правилата на чл. 169, ал. 4 - 8 от ДОПК и чл. 219 от ДОПК. Предвидено е от облекчението да се ползват и лицата, чиито задължения са прихванати в периода, тъй като по същество прихващането се извършва с платени от лицето суми и е начин за погасяване съгласно чл. 168, т. 2 от ДОПК.

Подобни подходи за събиране на просрочени задължения са прилагани и в данъчно-осигурителната практика и на други държави, включително и в други държави-членки на Европейския съюз като Кипър, Белгия (четирикратно), Дания, Литва и Франция, а аналогична процедура е в ход понастоящем в Чешката република и в Румъния. Същността на този вид фискални мерки се състои в стимулиране на заплащането на просрочени и трудно събираеми публични задължения от страна на данъкоплатците чрез опрощаване/отписване на вземания за лихви, дължими във връзка с тези публични задължения.

Тези мярка е с временен характер, т.е. тази възможност е валидна за определен период от време, след изтичането на който се възстановява обичайният законов режим за третиране на такива задължения.

- *Недължимост на лихви при заплащане на главница по изискуеми публични вземания за местни данъци и такси*

С мярката се предвижда възможност за лица, за които са налице неплатени в срока за доброволно изпълнение задължения за данъци по Закона за местните данъци и такси и

такса за битови отпадъци да ги заплатят в рамките на 2025 г. в съответната община, като за тези задължения също няма да бъдат дължими начислените до плащането лихви по Закона за лихвите върху данъци, такси и други подобни държавни вземания. В обхвата на мярката се предвижда да попаднат и установените с акт от орган по приходите, съгласно чл. 4, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси, публични вземания за местни данъци и/или такса за битови отпадъци за периоди до 31 декември 2024 г.

Целта на предложената мярка е да се стимулира заплащането на просрочени и трудно събираеми публични общински задължения от страна на данъкоплатците чрез опрощаване/отписване на вземания за лихви, дължими във връзка със същите.

- *Прилагане на предвидените за 2026 г. акцизни ставки на тютюна и тютюневите изделия (ТТИ). Плавно увеличаване на акцизните ставки върху алкохолните напитки. Поетапно увеличаване на акцизната ставка на бирата от 1,50 на 1,75 до 2,00 лв. за 1 хектолитър на градус Плато и от 0,75 на 0,88 до 1 лв. хектолитър на градус Плато за бира, произведена от независими малки пивоварни*

Мярката за увеличаване на акцизните ставки върху алкохола, алкохолните напитки и тютюневите изделия се предлага с оглед необходимостта от оптимизиране на бюджетните приходи за 2025 г. и изпълнението на заложените критерии за присъединяване на Република България към еврозоната. Плавното повишаване на акцизните ставки върху алкохолните напитки (бира, междинни напитки и етилов алкохол) е съобразено с правилата на Директива 92/84/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година относно сближаването на акцизните ставки на алкохола и алкохолните напитки (Директива 92/84/ЕИО), с която се установяват минималните ставки на акциза за алкохола и алкохолните напитки, приложими за всички държави членки. Към момента Република България прилага най-ниските нива на данъчно облагане за алкохола и алкохолните напитки. Така например, съгласно Директива 92/84/ЕИО, приложимите минимални акцизни ставки в ЕС са както следва: за бирата – 0,748 евро на хектолитър за градус Плато (1,50 лв.), за междинните продукти – 45 евро за хектолитър завършен продукт (90 лв.), за етилов алкохол – 550 евро за хектолитър чист алкохол (1100 лв.).

Предвидени са и съответните увеличения на акцизните ставки върху бирата, произведена от независими малки пивоварни, която е в размер на 50 на сто от стандартната акцизна ставка, както и на етиловия алкохол (ракия), произведен в специализиран малък обект за дестилиране.

Предложеното повишаване на акцизните ставки върху тютюневите изделия е в контекста на предстоящото преразглеждане на Директива 2011/64/ЕС на Съвета от 21 юни 2011 година относно структурата и ставките на акциза върху обработен тютюн, с което се очаква да бъдат предложени по-високи минимални нива на данъчно облагане на тютюневите изделия и свързаните с тях продукти. Следва да се обърне внимание, че Република България към момента прилага минимални нива на облагане с акциз на тютюневите изделия, и в тази връзка очакваните по-високи изисквания към минималните нива на облагане ще бъдат значителни. В тази връзка, се предлага и въвеждане на нов данъчен календар за периода 2025-2029 г., като продължение на наложената вече практика за осигуряване на прозрачност на процесите, предвидимост за бизнеса и стабилност за потребителите. Също така, чрез този подход ще се намали изоставането на страната ни спрямо останалите страни в ЕС и средните нива на акцизното облагане на цигарите, което е над 150 евро на хиляда къса, към текущите в България 90 евро на хиляда къса.

- *Отмяна на повишения праг за регистрация по ДДС от 100 на 166 хил. лв. от 01.01.2025 г.*

Целта на мярката е повишаване на бюджетните приходи и създаване на равнопоставени условия за извършване на бизнес. Оптимизирането на бюджетните приходи за 2025 г. е в изпълнение и на заложените критерии за присъединяване на Република България към еврозоната.

- *Мерки за намаляване дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от данъчно облагане (Стандартен одитен файл)*

Стандартният одитен файл за данъчни цели (SAF-T) е международен стандарт за електронен обмен на данни между данъкоплатците и данъчните органи, разработен от ОИСР. Стандартът е водещ модел за подаване на счетоводна информация в развитите данъчни администрации и е въведен в Литва, Норвегия, Португалия, Румъния, Полша, Испания, Франция. Внедряването му в България ще позволи извършване на задълбочени и качествени анализи, водещи до по-ефективен контрол от страна на данъчната администрация. Ще се намали административната тежест за задължените лица поради възможността своевременно да бъдат идентифицирани възможни рискове, които да бъдат комуникирани с тях и своевременно отстранявани. Това ще стимулира лицата към доброволно спазване на задълженията. Също така органите по приходите няма да изискват информация относно вече подадените с файла данни, което би намалило административната тежест в хода на извършваните контролни производства. Предвижда се първоначално стандартен одитен файл да подават големите данъкоплатци, а на следващи етапи и средните данъкоплатци, малки предприятия и микропредприятия.

- *Мерки за намаляване дела на сивата икономика, за борба с данъчните измами, укриването на данъци и отклонението от данъчно облагане (Възнаграждение за сигнали)*

Предлага се също и въвеждане на финансов стимул за лицата, които подадат информация, съдържаща конкретни факти и обстоятелства, които не са били известни на органите по приходите и водят до установяване и събиране на допълнителни задължения за данъци, задължителни осигурителни вноски и лихвите върху тях във връзка с укрити и/или недеklarирани облагаеми сделки, доходи, печалби и имущества. Предлага се размерът на възнаграждението да е 10 на сто от отчисленията от допълнителните приходи за бюджета, събрани поради разкритията.

Подобна уредба се съдържа в законодателството на редица държави, като най-цялостна уредба в тази област имат САЩ и Великобритания. Целта на такъв тип законодателство е да бъдат допълнително мотивирани лицата, които разполагат с информация за укрити или недеklarирани доходи или други незаконосъобразни дейности, да уведомят компетентните органи и да предоставят доказателства. Най-често това са служители или партньори на нарушителя, които разполагат с вътрешна информация и достъп до информация и документи. В този смисъл законопроектът има за цел мотивиране на лицата да предоставят информация, повишаване на финансовата дисциплина на задължените лица и подобряване на събираемостта на данъците и задължителните осигурителни вноски.

Също така, контролната дейност на приходната администрация ще бъде подпомогната чрез тази мярка, тъй като в някои случаи единственият начин да се събере необходимата информация относно укривани сделки, доходи, печалби и имущества, подлежащи на

данъчно облагане, е такава информация да се получава от други лица, запознати с дейността на данъчнозадължените лица, отговорни за укриването на такива сделки, доходи, печалби и имущества.

Предвиденото допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс ще създаде възможност за повишаване събираемостта на данъчните задължения. Финансовият стимул в размер на 10% от събраните благодарение на подадена информация данъци и задължителни осигурителни вноски, е справедлив и балансиран, без да е прекомерен и да създава условия за подаване на сигнали с цел разправа или обогатяване. Предвидени са и определени условия, на които подадената информация трябва да отговаря, за да се приложи нормата за възнаграждението – необходимо е тя да съдържа конкретни факти и обстоятелства, които не са били известни на органите по приходите. По този начин се гарантира, че няма да се стигне до злоупотреба с подаване на неконкретизирани и повърхностни сигнали с цел материална облага.

- **В Закона за счетоводството**

Предложението е във връзка с получено съобщение от Европейската комисия (DG FISMA) относно открити несъответствия при транспонирането на Директива 2021/2101/ЕС. С оглед необходимостта от прецизиране на разпоредбите в Закона за счетоводството, регламентиращи задълженията на предприятията за предоставяне на декларация с информация за подоходния/корпоративния данък е предложено изрично регламентиране на безплатен достъп до публикуваната на сайта на предприятието информация, както и уточняване на формата на публикуване на декларацията във връзка с предвиденото освобождаване на дъщерно предприятие. Предложените промени целят пълното транспониране на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2101 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2021г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на информация за данъка върху доходите от страна на някои предприятия и клонове и да се избегне предприемане на наказателна процедура от страна на Комисията.

- *Данък върху добива на подземните богатства*

Във връзка с необходимостта от преодоляване на бариерите за актуализиране на концесионните плащания за лицата, добиващи подземни богатства по смисъла на Закона за подземните богатства (ЗПБ), се предлага въвеждане на данък върху добива на подземните богатства. Задължено лице за данъка ще е всяко лице, получило концесия за добив по смисъла на Закона за подземните богатства. Целта на предложението за въвеждане на данъка върху добива на подземни богатства, както и очакваните резултати, са постигане на по-справедливо и актуално ниво на заплащане за правото за добив на подземни богатства на територията на страната, които са изключителна държавна собственост.

Аргументите за осигуряване на по-справедливо разпределение на икономическите ползи от концесията за добив на подземни богатства чрез въвеждане на данък върху добива на подземните богатства са свързани със следните обстоятелства:

1. Размерът на икономическата изгода от добива на подземни богатства, очаквана от концесионерите, е видна от финансово-икономическите концесионни анализи, представяни от кандидатите, заявили предоставяне на концесия за добив, съгласно ЗПБ. Видно от представените през последните години финансово-икономически концесионни анализи и изведените от финансовите модели показатели за ефективност на проектите /концесиите/, очакваната икономическата изгода от същите е изключително висока,

което е основание за заключението, че размерът на концесионно плащане, съгласно действащите методики – приложения, към Наредбата за принципите и методиката за определяне на концесионното възнаграждение за добив на подземни богатства по реда на ЗПБ (Наредба), не осигуряват справедливо разпределение на икономическите ползи между концедент и концесионер.

2. Броят на действащите концесионни договори за добив на подземни богатства е значителен - 528 броя, като по-голямата част от концесионерите заявяват удължаване на срока на действието им години преди изтичане на действащия срок по тях. Също така, голям е и броят на желаещите да придобият право за добив на подземни богатства, което е доказателство за засилен икономически интерес към добива на подземни богатства.

3. Възможността, която дава ЗПБ за продължителността на концесионните договори - до 50 години, предполага актуализиране на нормативната уредба, уреждаща разпределението на икономическата изгода по тях, в съответствие с променените икономически условия. Следва да се има предвид, че действащата Наредба е приета през 1999 г. и последно изменена през 2007 г.

4. Източниците на икономическата изгода при концесиите за добив на подземни богатства са невъзобновяем публичен природен ресурс – изключителна държавна собственост.

5. При не малък брой концесии се заплаща минимален размер на концесионно плащане, вкл. без да се извършва добив, като същевременно се блокира съответното находище и не се постигат очакваните приходи от тези концесии в държавния и общинските бюджети. Въвеждането на данъка би довело до стимулиране на оптималната експлоатация на находищата на подземни богатства, би компенсирало пропуснатите ползи на държавата и обществото от неререформираната и неосъвременена нормативна уредба и би подобрило значително размера на приходите в държавния бюджет от експлоатацията на находищата за подземни богатства.

- *Създаването на единна приходна агенция чрез вливане на Агенция „Митници“ в Националната агенция за приходите*

Законопроектът предлага изменения в Закона за Националната агенция за приходите, Закона за митниците, Закона за акцизите и данъчните складове и Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, чрез които се цели създаването на единна приходна агенция чрез вливането на Агенция „Митници“ в структурите на Националната агенция за приходите.

Една от основните цели на повечето съвременни приходни администрации е да се повиши събираемостта на бюджетните приходи при възможно най-висока ефективност и ефикасност и това е основна движеща сила за интегриране на функциите по администриране на приходите в една агенция.

Световният опит показва, че интегрираното администриране на приходи води до по-добро изпълнение, тъй като се премахват пречките за ефективно и ефикасно управление, като същевременно се постига по-добра отчетност и прозрачност на публичния сектор и по-висока професионална квалификация на служителите, работещи в приходната администрация. Със създаването на единна приходна агенция се очаква да се постигнат следните основни цели:

Със създаването на интегрирана агенция ще се осигури по-голяма специализация във всички аспекти на държавните приходи.

Интеграцията на приходните агенции е решение и за много критични проблеми свързани с неефективни бизнес процеси, процедури и персонал, укриване и невнасяне на мита, данъци и осигурителни вноски, корупция и други.

Анализът на европейската практика показва, че редица държави членки на Европейския съюз - Австрия, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Латвия, Португалия, Словакия, Унгария, Франция и Чехия са възприели подобен ефективен подход за създаване на единни приходни агенции, отговорни за администрирането на всички бюджетни приходи от мита, данъци и осигурителни вноски.

С реализирането на проекта за създаване на единна приходна агенция в Република България ще бъде постигнат значителен напредък в следните области:

- ✓ Повишаване на доброволното изпълнение на законовите задължения за мита, данъци и задължителни осигурителни вноски от задължените лица;
- ✓ Подобряване качеството на предоставяните електронни услуги на гражданите и бизнеса;
- ✓ Намаляване на разходите за деклариране и внасяне на мита, данъци и задължителни осигурителни вноски;
- ✓ По-добре дефинирани и по-ефективно прилагани системи и процедури във всички области на приходната агенция;
- ✓ Подобряване на контролната дейност чрез планирани и целенасочени контролни действия и по-ефективна превенция и борба с митническите, данъчните и осигурителни измами и укриването и невнасянето на мита, данъци и задължителни осигурителни вноски;
- ✓ По-ефективно административно сътрудничество и обмен на информация за митнически и данъчни цели;
- ✓ По-добре структурирана и управлявана приходна агенция, адаптирана да се справи с предизвикателствата породени от нарастващата глобализация и цифровизация на световната икономика, търговията и капиталовите потоци и развитието на информационните и комуникационните технологии;
- ✓ По-ефективно използване на информационните технологии в дейностите на приходната агенция;
- ✓ По-високи стандарти за професионална компетентност и етично поведение за служителите в агенцията.

Очакваните резултати в основните функции на единната приходна агенция са следните:

Обслужване

С цел комплексното административно обслужване лицата ще могат да бъдат обслужени на едно гише (някои веднага след вливането, други след определен период, тъй като се изисква подготовка за това):

1. Извършване на регистрация на едно място по отношение на специална регистрация, например по Закона за акцизите и данъчните складове, Закона за данък върху добавената стойност и други.
2. Подаването на акцизните декларации на едно място заедно с данъчните и осигурителните декларации.
3. Издаването на удостоверение за наличието или липсата на задължения по чл. 87, ал. 6, ал. 10 и ал. 11 от ДОПК на едно място за задължения събирани от Националната агенция за приходите, както и от Агенция „Митници“. В момента лицата изискват отделно и от

двете приходни агенции удостоверяването на обстоятелството относно наличието или липсата на задължения. С промяната лицата няма да е необходимо да посещават две институции. Това ще доведе до облекчаване на административната тежест. Промените ще касаят всички задължени лица, които имат необходимост от удостоверение за наличие или липса на задължения

4. Администриране и отчитане на приходите на едно място.

Контрол

По отношение на данъчно-осигурителния контрол – към проверките и ревизиите за установяване на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски, администрирани от Националната агенция за приходите, ще бъде включен и контролът по отношение на акциза, който е тясно свързан с контрола на данъка върху добавената стойност. Това ще доведе до намаляване на административната тежест на контролираните лица, тъй като няма да се налага предоставяне на едни и същи документи пред две различни администрации, няма да се изискват повторно подадени вече документи във връзка с контролни производства. Ще се оптимизират и уеднаквят процесите и процедурите в контролната дейност, което ще доведе до единна практика, а това от своя страна, ще доведе до по-голяма предвидимост за бизнеса и до повишаване на ефективността на контролната дейност, включително и като определяне размера на дължимия данък върху добавената стойност с включен акциз в данъчната основа.

Фискален контрол

Обединяването на Националната агенция за приходите и Агенция „Митници“ ще доведе до по-ефективен контрол на граничните контролно-пропускателни пунктове, особено на границите на Република България с други страни-членки на Европейския съюз, както и във вътрешността на страната. Спирането на транспортните средства, проверка на транспортните документи /документи придружаващи стоките/, на документите за самоличност, на регистрационните талони на автомобилите и превозваните стоки ще се извършва от един екип. Анализът на риска също ще се подобри с оглед използване на налична в Националната агенция за приходите и Агенция „Митници“ информацията. Обединението на двете агенции ще доведе от една страна до намаляване времето за извършване на проверка от страна на администрацията и от друга – съсредоточаване на усилията и контрола на администрацията към рискови лица.

Събиране

Подпомагането на доброволното спазване на задълженията от лицата е сред основните стратегически подходи, използвани от Националната агенция за приходите за повишаване на приходите в бюджета от данъци и задължителни осигурителни вноски. След интеграцията и спрямо вземанията на Агенция „Митници“, активно ще бъдат прилагани способите и мерките за стимулиране на доброволното изпълнение – изпращане на персонални уведомителни/напомнителни електронни съобщения за нововъзникнали задължения и/или осъществяване на телефонни контакти за уведомяване на лицата за заплащане на дължимите от тях публични задължения в най-кратки срокове, разясняване на възможностите за обезпечаване и плащане на дълговете при финансови затруднения. Очакванията са прилагането на този подход да доведе до повишаване на събираемостта на непогасените в срок мита, акцизи и др. вземания, администрирани към момента от Агенция „Митници“. Данните за 2023 г. сочат, че 52 % от лицата погасяват изцяло задълженията си, във връзка с които от страна на Националната агенция за приходите им е изпратено уведомително електронно

съобщение, в 3-месечен срок от изпращането му, а размерът на третирания с мярката дълг намалява в посочения срок с близо 78%. Аналогични са резултатите и от провежданите от Националната агенция за приходите телефонни кампании – 45% от лицата с осъществен контакт преди образуване на изпълнително производство по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, са погасили напълно задължения и е отпаднала необходимостта от предприемане на последващи действия за принудително събиране.

Част ІХ. Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2023 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 31.10.2024 Г. И ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2024 Г.

1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2023 Г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Програма 2023 г. ⁵²	Отчет 31.12.2023 г.			
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ⁵³	спрямо Програма 2023 г.
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	69 471,8	67 040,8	63 350,9	3 690,0	96,5%
Данъчни приходи	53 166,0	52 318,4	52 318,4	0,0	98,4%
Преки данъци	11 624,3	11 222,2	11 222,2		96,5%
Косвени данъци	23 406,5	22 747,4	22 747,4		97,2%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	15 470,5	15 626,3	15 626,3		101,0%
Други данъци	2 664,6	2 722,4	2 722,4	0,0	102,2%
Неданъчни приходи	11 152,2	10 891,8	10 900,3	-8,6	97,7%

⁵² В колоната „програма“ са посочени разчетите към мотивите ЗДБРБ за 2023 г. (РМС №459/05.07.2023 г.). С мотивите към законопроекта за държавния бюджет за 2024 г. (РМС №830/24.11.2023 г.) индикативната цел за бюджетното салдо по КФП за 2023 г. бе променена спрямо заложената с мотивите към ЗДБРБ за 2023 г. (РМС №459/05.07.2023 г.), отчитайки рисковете вторият транш по Плана за възстановяване и устойчивост да бъде отложен за 2024 г. В резултат индикативният размер на дефицита по КФП за 2023 г. в разчетите към ЗДБРБ за годината (-4,6 млрд. лв.) е променен на дефицит в размер на 5,8 млрд. лв., като отчетената стойност не надвишава този разчет.

⁵³ Европейски средства - включват средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Механизма за възстановяване и устойчивост, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

ПОКАЗАТЕЛ	Програма 2023 г. ⁵²	Отчет 31.12.2023 г.			
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ⁵³	спрямо Програма 2023 г.
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
Помощи и дарения	5 153,6	3 830,7	132,1	3 698,5	74,3%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	74 051,8	72 658,9	67 359,8	5 299,1	98,1%
Нелихвени разходи	71 185,7	69 978,2	64 679,1	5 299,1	98,3%
Текущи разходи	62 694,2	60 712,4	58 576,3	2 136,1	96,8%
Капиталови разходи**	8 133,9	9 201,3	6 079,8	3 121,5	113,1%
Предоставени тек. и кап. трансфери за чужбина	20,7	64,5	23,0	41,4	311,5%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	336,8				
Лихвени разходи	823,8	830,8	830,8	0,0	100,9%
Вноска в общия бюджет на ЕС	2 042,4	1 849,9	1 849,9		90,6%
Трансфери - нето			-1 388,4	1 388,4	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-4 580,0	-5 618,1	-5 397,3	-220,8	

* Данните са на база на тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. нетен прираст на държавния резерв; *** В позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

Изпълнение на приходите, помощите и даренията по КФП

Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2023 г. са в размер на **67 040,8 млн. лв.**, което представлява **96,5%** от разчетите към ЗДБРБ за 2023 г. и нарастват номинално с 2 252,1 млн. лв. спрямо отчетените за 2022 г., за което основен принос имат данъчните приходи. Приходите, помощите и даренията по КФП са по-ниски от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2023 г., основно поради забавянето на втория транш за България по Плана за възстановяване и устойчивост.

Данъчно-осигурителните приходи, отчетени по КФП, са в размер на **52 318,4 млн. лв.**, което представлява 98,4% от разчетените за годината. Постъпленията от данъци и осигурителни вноски нарастват с 5 535,4 млн. лв. (11,8%) спрямо отчетените за предходната година, като формират 78,0% от общите постъпления по КФП. В частта на данъчните приходи по КФП, при съпоставка с предходната година, постъпленията от преки данъци нарастват с 13,1% (1 298,4 млн. лв.), социално и здравноосигурителни вноски нарастват с 13,7% (1 888,7 млн. лв.), други данъци нарастват със 72,3% (1 142,5 млн. лв.) и косвените данъци отчитат ръст от 5,6% (1 205,9 млн. лв.). За отчетеното подобрение при косвените данъци основен принос имат приходите от акцизи и от ДДС от сделки в страната и

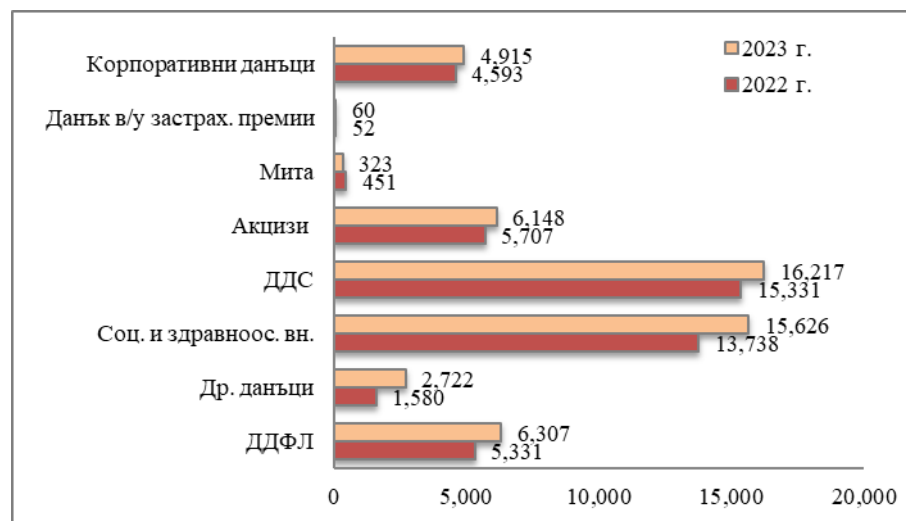
вътреобщностни придобивания (ВОП). Изпълнението на ДДС от страната и ВОП спрямо разчетите по ЗДБРБ за 2023 г. е 100%. Изоставането при ДДС от внос от първото полугодие на 2023 г. не беше изцяло компенсирано.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на **11 222,2 млн. лв.**, което представлява 96,5% от разчета за 2023 г. Приходите от *косвени данъци* са в размер на **22 747,4 млн. лв.**, което представлява 97,2% от предвидените в ЗДБРБ за 2023 г. Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на **2 722,4 млн. лв.** (в т. ч. 949,2 млн. лв. целеви вноски във ФСЕС), което представлява 102,2% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2023 г. Приходите от *социалноосигурителни и здравни вноски* към 31.12.2023 г. са в размер на **15 626,3 млн. лв.** или 101,0% спрямо планираните за годината.

Неданъчните приходи са в размер на **10 891,8 млн. лв.**, което представлява 97,7% от годишните разчети и се формират основно от приходи от държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от собственост, приходи от концесии, приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове и други. В частта на неданъчните приходи през 2023 г. са постъпили **1 567,9 млн. лв.** приходи от дивидент за държавата от държавни предприятия.

Постъпленията от **помощи и дарения** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на **3 830,7 млн. лв.**, като се отчита спад с 2 174,8 млн. лв. спрямо 2022 г. При съпоставката с предходната година в частта на постъпленията от помощи и дарения следва да се има предвид постъпилия през месец декември 2022 г. първи транш по Плана за възстановяване и устойчивост в размер на 2 677,4 млн. лева.

Граф.: Данъчно-осигурителни приходи по КФП за 2022 г. и 2023 г.
(млн. лв.)

Източник: МФ

Изпълнение на разходите

Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за 2023 г. възлизат на **72 658,9 млн. лв.**, което е 98,1% от годишните разчети. В номинално изражение разходите нарастват спрямо 2022 г. с 6 546,6 млн. лв. (9,9%). В отделните разходни показатели най-значително нарастване има при капиталовите разходи, социалните разходи, както и в частта на разходите за персонал. За разлика от предходни години, когато капиталовите разходи бяха значително по-ниски от заложените в разчетите към годишния закон за бюджета, през 2023 г. капиталовите разходи и капиталови трансфери надвишават плана за годината, основно поради нарастването на инвестиционните разходи по сметките за средства от ЕС поради сроковете за разплащане на проектите и програмите за програмния период 2014-

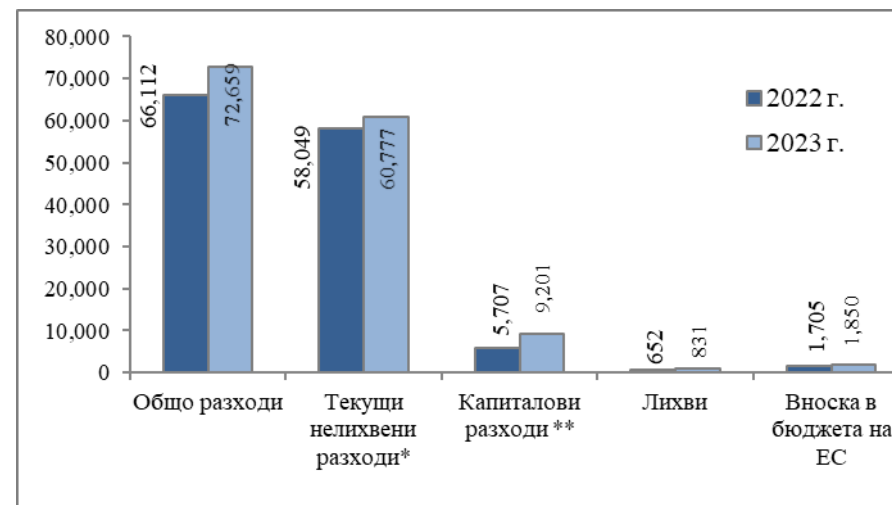
2020 г., както и поради по-високите разходи по общинските бюджети и държавния бюджет, вкл. и поради финансирането на Инвестиционната програма за общински проекти. Съпоставено с 2022 г. капиталовите разходи нарастват номинално с 3 494,6 млн. лева.

Нелихвените разходи за 2023 г. са в размер на 69 978,2 млн. лв., което представлява 98,3% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* са в размер на 60 712,4 млн. лв. *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 9 201,3 млн. лв. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 64,5 млн. лв.

Лихвените плащания са в размер на 830,8 млн. лв. (100,9% спрямо планираните за 2023 година).

Вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 31 декември 2023 г. от централния бюджет, възлиза на **1 849,9 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2022 г. и 2023 г.
(млн. лв.)

Източник: МФ

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

** Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

• Държавен бюджет

Общият размер на **разходите** по държавния бюджет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2023 г. е **45 053,6 млн. лв.** или 96,2% от предвидените със ЗДБРБ за 2023 г., като нарастват с 4 412,5 млн. лв. (10,9%) спрямо отчетените за 2022 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2023 г. са в размер на **18 759,2 млн. лв.**, което представлява 87,4% от годишния разчет. Съпоставени с данните за 2022 г. нелихвените разходи нарастват с 918,8 млн. лв. (5,2%).

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 8 498,6 млн. лв. или 98,5% от планираните за 2023 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 3 537,6 млн. лв. или 66,7% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 1 339,6 млн. лв. или 59,5% от предвидените за годината. Част от планираните социални разходи по държавния бюджет се предоставят като трансфери за общинските бюджети. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 21,4 млн. лв. Разходите за *субсидии* са в размер на 1 454,6 млн. лв. или 91,6% от планираните за годината. През 2023 г. предоставените субсидии за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД са в размер на 194,8 млн. лв., субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са 270,8 млн. лв. и 61,3 млн. лв. са за „Български пощи“ ЕАД, в т.ч. 33,7 млн. лв. за извършване на универсална пощенска услуга и 27,6 млн. лв. за разпространение на периодични печатни издания - вестници и списания. Към 31.12.2023 г. субсидиите за Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“ са в размер на 2,4 млн. лв. и са за преодоляване на последствията от бедствието с кораба „Вера Су“. За отчетния период субсидиите за „България Хели Мед Сървиз“ (център за спешна медицинска помощ по въздуха) са в размер на 4,5 млн. лв. През 2023 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 734,7 млн. лв., от които 601,4 млн. лв. държавна помощ, в т.ч. 170,0 млн. лв., изплатени през м. септември 2023 г., за осигуряване на подкрепа на земеделските стопани по национални мерки и компенсации на

увеличените цени на енергоносители, фуражи и др., в съответствие с ПМС №125/2023 г.; 69,8 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн; 53,1 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“ и 7,4 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“. През месец септември, в изпълнение на ПМС №165/2023 г., по бюджета на Министерството на енергетиката бяха възстановени средства в размер на 401,0 млн. лв. - от сметки за чужди средства.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 3 907,4 млн. лв., от които 1 959,2 млн. лв. капиталови разходи по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройство и 1 172,2 млн. лв. по бюджета на Министерство на отбраната. Част от планираните капиталови разходи по държавния бюджет се предоставят като трансфери за общинските бюджети. През януари 2023 г. има възстановени средства (в размер на 8,3 млн. лв.) от предоставен капиталов трансфер през 2022 г. на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД в съответствие с чл. 9 от ПМС № 31/2022 година.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2023 г. са в общ размер на **782,2 млн. лв.** или 99,8% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на *трансферите по държавния бюджет* за 2023 г. е **23 662,4 млн. лева.**

• Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове за 2023 г. са в размер на 28 581,2 млн. лв. (98,8% от разчета за годината), в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 21 697,4 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 6 621,7 млн. лева.

• Разходи по бюджетите на общините

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените трансфери от други бюджети са в размер на 12 510,9 млн. лв. или 132,1% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2023 година. Текущите нелихвени разходи възлизат на 10 586,4 млн. лв. (126,5% спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 1 878,5 млн. лв. или 176,6% спрямо разчета за годината. Лихвените плащания са в размер на 45,9 млн. лв. или 115,6% спрямо разчета за годината.

- **Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2023 г.**

Бюджетното салдо по КФП за 2023 г. е **отрицателно** в размер на **5 618,1 млн. лв.** и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 5 397,3 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 220,8 млн. лева.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФМДР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2023 г. е 5 561,7 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 31.12.2023 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 711,8 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв**⁵⁴ към 31.12. 2023 г. е **13,4 млрд. лв.**, в т.ч. 10,9 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 2,5 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

⁵⁴ Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси в обхвата на фискалния резерв се включват и вземанията от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 31.10.2024 Г.

(В МЛН. ЛВ.)

ПОКАЗАТЕЛ	Програма 2024 г.	Отчет 31.10.2024 г.			спрямо Програма 2024 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	75 289,7	58 132,5	55 714,8	2 417,7	77,2%
Данъчни приходи	57 950,8	47 254,3	47 254,3	0,0	81,5%
Преки данъци	12 868,8	9 448,2	9 448,2		73,4%
Косвени данъци	25 504,1	20 988,3	20 988,3		82,3%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	17 726,4	14 805,5	14 805,5		83,5%
Други данъци	1 851,5	2 012,4	2 012,4		108,7%
Неданъчни приходи	10 258,2	8 292,3	8 297,4	-5,1	80,8%
Помощи и дарения	7 080,7	2 585,9	163,1	2 422,8	36,5%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	81 509,0	62 097,3	59 140,9	2 956,4	76,2%
Нелихвени разходи	78 227,3	59 919,9	56 963,4	2 956,4	76,6%
в т.ч. резерв за непредвидени и неотложни разходи **	370,2				
Лихви	1 010,6	916,7	916,7	0,0	90,7%
По външни заеми	852,7	784,7	784,7	0,0	92,0%
По вътрешни заеми	157,9	132,0	132,0	0,0	83,6%
Вноска в общия бюджет на ЕС	2 271,1	1 260,7	1 260,7		55,5%
Трансфери - нето			-546,1	546,1	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-6 219,3	-3 964,8	-3 972,2	7,4	

* Данните са на база на месечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ.

Изпълнение на приходите, помощите и даренията по КФП

Постъпилите *приходи, помощи и дарения* към октомври 2024 г. са в размер на 58 132,5 млн. лв., което представлява 77,2% от разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. Постъпленията нарастват с 4 692,5 млн. лв. (8,8%) спрямо отчетените към октомври 2023 г. Сравнени със същия период на 2023 г. данъчните приходи нарастват номинално с 5 256,4 млн. лв. (12,5%), неданъчните приходи намаляват с 1 192,1 млн. лв. (12,6%), а постъпленията в частта на помощите и даренията (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) са повече с 628,3 млн. лева.

Данъчните приходи (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на 47 254,3 млн. лв., което представлява 81,5% от разчетените за годината и формират 81,3% от общите постъпления по КФП за периода.

Постъпленията в групата на *преките данъци* са в размер на 9 448,2 млн. лв., което представлява 73,4% от разчета за 2024 г. и ръст от 1 178,6 млн. лв. (14,3%) спрямо отчетените към октомври 2023 г.

Отчетените приходи от *осигурителни вноски* на общественото и здравно осигуряване към 31.10.2024 г. са в размер на 14 805,5 млн. лв. или 83,5% от разчета за 2024 г. и ръст от 2 063,2 млн. лв. (16,2%) спрямо отчетените за същия период на 2023 година.

Постъпленията от *косвени данъци* са в размер на 20 988,3 млн. лв., което представлява 82,3% от предвидените в ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 2 427,0 млн. лв. (13,1%) спрямо отчетените към октомври 2023 г. Приходите от ДДС са в размер на 15 077,8 млн. лв., което представлява 80,9% от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. и нарастват с 1 873,0 млн. лв. (14,2 на сто). Приходите от акцизи за периода са в размер на 5 563,8 млн. лв., което е 86,3% от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени с октомври 2023 г. постъпленията от акцизи нарастват номинално с 539,5 млн. лв. (10,7%). Митата са в размер на 280,9 млн. лв. или 75,9% от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. и са с 4,6 млн. лв. (1,7%) повече спрямо същия период на 2023 г. Приходите от данък върху застрахователните премии са в размер на 65,8 млн. лв., при планирани за годината 63,0 млн. лв. и отчитат ръст от 9,9 млн. лв. (17,8 на сто).

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 2 012,4 млн. лв. (в т. ч. 472,9 млн. лв. по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (ФСЕС) при 854,2 млн. лв. към октомври 2023 г.), което представлява 108,7% спрямо годишния разчет.

Неданъчните постъпления по КФП към края на месец октомври 2024 г. са в размер на 8 292,3 млн. лв., което представлява 80,8% от годишните разчети. Неданъчните приходи се формират основно от приходи от държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от собственост, приходи от концесии, приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове и други.

Постъпилите *помощи и дарения* от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 2 585,9 млн. лева.

Изпълнение на разходите по КФП

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към октомври 2024 г. възлизат на 62 097,3 млн. лв., което е 76,2% от годишните разчети. В отделните разходни показатели нарастване има основно при социалните разходи, вследствие на изплатените по-високи пенсии след влезлите в сила увеличения от юли 2023 г. и юли 2024 г., както и при разходите за персонал, след увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал и при други администрации със ЗДБРБ за 2023 г. и ЗДБРБ за 2024 г., и други.

Нелихвените разходи към октомври 2024 г. са в размер на 59 919,9 млн. лв., което представлява 76,6% от годишния разчет. Текущите нелихвени разходи са в размер на 55 231,5 млн. лв. Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 4 655,3 млн. лв. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 33,0 млн. лева.

Лихвените плащания са в размер на 916,7 млн. лв. (90,7% от планираните за годината и ръст от 174,8 млн. лв. спрямо същия период на 2023 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 31.10.2024 г. от централния бюджет, възлиза на **1 260,7 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

• Държавен бюджет

Общият размер на *разходите по държавния бюджет* (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към октомври 2024 г. е 39 770,5 млн. лв., 77,3% от разчета.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) към октомври 2024 г. са в размер на 15 201,5 млн. лева.

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 8 041,9 млн. лв. или 82,3% от планираните за 2024 г. и ръст от 1 209,9 млн. лв. (17,7%) спрямо същия период на 2023 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 2 870,0 млн. лв. или 60,6% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 1 436,8 млн. лв. или 53,8% от предвидените за годината като нарастват с 367,3 млн. лв. (34,3%) спрямо същия период на 2023 г. Част от планираните социални разходи по държавния бюджет се предоставят като трансфери за общинските бюджети. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 16,1 млн. лв. Разходите за *субсидии* са в размер на 1 873,9 млн. лв. или 96,2% от планираните за годината и нарастват с 802,2 млн. лв. (74,9%) сравнени със същия период на предходната година. Към октомври 2024 г. субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД са в размер на 174,2 млн. лв., субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са 280,7 млн. лв. и 61,3 млн. лв. са за „Български пощи“ ЕАД, в т.ч. 23,7 млн. лв. за извършване на универсална пощенска услуга, 22,5 млн. лв. за разпространение на периодични печатни издания - вестници и списания и 15,1 млн. лв. за предоставяне на административни услуги. За отчетния период субсидиите за „България Хели Мед Сървиз“ (център за спешна медицинска помощ по въздуха) са в размер на 1,1 млн. лв. (отчетена е възстановена субсидия в размер на 3,9 млн. лв.). Към края на октомври 2024 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 745,7 млн. лв., от които 639,9 млн. лв. държавна помощ; 69,7 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн, 29,0 млн. лв. преходна национална помощ за животни и 6,6 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 962,8 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет към 31.10.2024 г. са в общ размер на 872,2 млн. лв. или 90,2% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на **трансферите по държавния бюджет** към октомври 2024 г. е 22 436,1 млн. лева.

• **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове към октомври 2024 г. са в размер на 26 914,6 млн. лв. (82,5% от разчета за годината и ръст от 3 601,0 млн. лв., 15,4% спрямо същия период на 2023 г.), в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 20 256,9 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 6 411,0 млн. лева.

• **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените трансфери от други бюджети са в размер на 11 169,7 млн. лв. или 111,4% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 16,8% спрямо същия период на 2023 г. Текущите нелихвени разходи възлизат на 9 509,4 млн. лв. (100,7% спрямо годишния разчет и ръст от 16,5% спрямо същия период на 2023 г.), а капиталовите разходи са в размер на 1 616,1 млн. лв. (ръст от 18,6% спрямо отчетените към октомври 2023 г.). Лихвените плащания са в размер на 42,8 млн. лв. или 97,7% от разчета за годината и ръст от 17,6% спрямо отчетените към октомври 2023 година.

• **Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма към 31.10.2024 г.**

Бюджетното салдо по КФП към октомври 2024 г. е отрицателно в размер на 3 964,8 млн. лв. (2,0% от прогнозния БВП). В мотивите към законопроекта за държавния бюджет за настоящата година е заложен индикативен размер на дефицита по КФП за годината в размер на 6,2 млрд. лв. (3 на сто от прогнозния БВП в макрорамката на бюджета).

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) към октомври 2024 г. е 4 094,1 млн. лева. Нетните постъпления от ЕС към 31.10.2024 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 833,3 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв** към 31.10.2024 г. е 14 411,4 млн. лв., в т.ч. 12 366,3 млн. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 2 045,1 млн. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

3. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2024 Г.

Фискалните развития през изминалите десет месеца на 2024 г. бяха доминирани от множество фактори, влияещи разнопосочно върху бюджетните показатели. От една страна, завръщането към нормалния бюджетен процес и приемането на закона за бюджета преди началото на бюджетната година повиши предвидимостта за икономиката и подкрепи растежа с одобрената капиталова програма. Тенденциите на забавяне и спад при инфлацията продължиха, а безработицата остана на ниско равнище. От друга страна обаче, страната отново се завърна към период на политическа нестабилност и съответно до по-голяма неопределеност сред икономическите субекти за политиките и приоритетите, следвани в краткосрочен и средносрочен план. Върху фиска продължават да оказват влияние и цените на международните пазари на суровините и енергоносителите, нарушените вериги за доставка, наложените санкции поради войната в Украйна, и други.

Параметрите по изпълнението на приходите по КФП към края на октомври при основните данъци и осигурителни вноски са добри и съответстват на допусканията по разчетите за годината с изключение на приходите от корпоративни данъци и ДДС от внос. В групата на преките данъци много добри са параметрите по изпълнението на разчетите за годината от ДДФЛ, като прогнозите очертават плана да бъде преизпълнен. Основните фактори, които оказват влияние върху постъпленията от ДДФЛ са свързани с развитието на параметрите на пазара на труда: заетост, безработица и ръст на възнагражденията на заетите. При корпоративните данъци обаче се очертава по-ниско от планираното изпълнение, което се дължи, от една страна, на амбициозните цели, които бяха заложили с разчетите към ЗДБРБ за 2024 г., и от друга - на нормализирането на цените на електроенергията и по-ниските печалби в сектора. По-доброто изпълнение в частта на ДДФЛ компенсира до голяма степен забавянето при корпоративните данъци, като постъпленията общо за групата на преките данъци се очаква да бъдат с около 0,2 млрд. лв. по-ниски от плана. В групата на косвените данъци изпълнението се очаква да бъде малко над разчетите за годината (с 0,2 млрд. лв.), като по-високите приходи от ДДС от сделки в страната и ВОП и от акцизи се очаква да компенсират изоставането при приходите от ДДС от внос и мита. Приходите от осигурителни вноски се прогнозира да отчетат подобрение спрямо планираните за годината с около 0,3 млрд. лв., като факторите за очертаващото се подобрение при приходите от ДДФЛ се отразяват и върху постъпленията от тази група данъци.

В частта на неданъчните приходи се очертава забавяне основно при постъпленията от продажба на квоти за емисии на парникови газове по бюджета на ФСЕС. Цените и количествата на продадените квоти за изминалите десет месеца на годината са по-ниски от заложените в плана за периода, което съответно се отразява в по-ниски от планираните постъпления по бюджета на ФСЕС. Освен това нормализирането на цените на електрическата енергия на регионалните борси доведе до свиване на производството на електрическа енергия от ТЕЦ и по-ниски количества продадени квоти спрямо предходните две години.

Изпълнението на разчетите в частта на помощите към края на месец октомври е относително ниско, основно поради забавянето на постъпленията по втория, респективно третия транш по Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ). Европейската комисия (ЕК) направи предварителна оценка на искането на Република България за второто плащане по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), подадено на 7 октомври 2023 г. Комисията отчита, че по второто плащане по ПВУ, от заложените 62 етапи и цели 53 са изпълнени, а към настоящия момент осем етапа и една цел не са изпълнени в задоволителна степен, което би могло да доведе до спиране на цялата сума по плащането в съответствие с методологията на ЕК. Повечето от тях се отнасят до ключови реформи, които адресират предизвикателства, идентифицирани в специфичните препоръки към страната ни, и са били основополагащи за одобрението на първоначалния НПВУ. Съгласно методологията, която прилага ЕК за неизпълнение на етапи и цели от ключови реформи, стойността на задържаната сума за всеки етап се екстраполира с коефициент над 5. Допустимият период за коригиране на приетите като незадоволително изпълнени етапи и цели е 6 месеца, след което стойността на същите, съгласно оценката на ЕК, се намалява от общата сума на Плана. Процесът влияе на подаването на третото искане за плащане, което е на стойност 1,4 млрд. лв. Предвид изложеното, потенциалното неизпълнение на разчетите в частта на помощите по КФП за годината може да възлезе на около 3,3 млрд. лева.

За разлика от предходни години през настоящата 2024 г. се наблюдава относително по-ускорено усвояване на разходите, като общо разходите и вноската в общия бюджет на ЕС за изминалите десет месеца на годината представляват 76,2 на сто от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. при 74,1 на сто за същия период на предходната година. Очаква се през последните два месеца на годината разходите да нараснат значително, като освен традиционно по-високите капиталови разходи и тези, свързани със зимния

период, ще бъдат финансирани и проекти по инвестиционната програма, одобрена със ЗДБРБ за 2024 г.

Индикативният размер на прогнозния бюджет по проекти на Инвестиционната програма в Приложение № 2 и 3 към чл. 106 и 107 на ЗДБРБ за 2024 г. е по-висок от заложените разходи в разчетите към закона за бюджета за настоящата година. При реализиране и финализиране в срок на проекти с по-голям бюджет за 2024 г. от заложения в разчетите за годината биха могли да възникнат нови задължения за разходи, които да доведат до влошаване салдото на сектор „Държавно управление“ спрямо индикативната рамка за годината. В контекста на очертаващия се натиск върху бюджетната позиция и необходимостта от компенсиращи мерки за постигане на индикативната цел за бюджетното салдо по КФП в мотивите към ЗДБРБ за 2024 г. се прилагат активни мерки за засилване на фискалния контрол и други административни действия за повишаване на събираемостта на приходите.

Предвид изложеното, освен мерките за повишаване на събираемостта на приходите са необходими и усилия за приоритизиране и оптимизиране на разходите с цел ограничаване на натиска върху бюджетната позиция. В тази връзка министърът на финансите е информирал Министерския съвет за необходимостта министерствата и ведомствата да направят задълбочен преглед на параметрите по текущото изпълнение на бюджетите си и при възможност да идентифицират потенциални икономии. На база на подобен анализ за предходни години потенциални източници могат да бъдат идентифицирани в частта на разходите за издръжка, някои от планираните разходи по чл. 1, ал. 5 на ЗДБРБ за 2024 г. и други.

Предвид изложеното, разчетите по очакваното изпълнение за 2024 г. очертават значително по размер неизпълнение на разчетите по приходите от помощи и дарения по КФП, основно поради непостъпване на планираните втори и трети транш по МВУ и част от планираните приходи по оперативните програми на ЕС (потенциално неизпълнение на разчетите по приходите по КФП с над 3 млрд. лв.). Независимо от значителното изоставане от прогнозните разходи по сметките за средства от ЕС, както и предприетите компенсиращи мерки за повишаване на събираемостта на приходите и реализиране на икономии в разходите по държавния бюджет, на консолидирано равнище съществува риск за влошаване на индикативното салдо по КФП спрямо заложеното целево ниво в мотивите към ЗДБРБ за 2024 г. При непостъпване на планираните значителни по размер грантове от ЕС в рамките на бюджетната година компенсиращите мерки в приходите и разходите няма да могат да компенсират изцяло очакваното влошаване на бюджетното салдо спрямо заложената индикативна цел, поради което в разчетите по очакваното изпълнение за 2024 г. към Актуализираната

средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2028 г. е предвидено влошаване на индикативната цел за бюджетното салдо по КФП до 6,6 млрд. лв. (3,3% от прогнозния БВП).

Въпреки това, прилагайки методологията на Европейската система от регионални и национални сметки 2010 (ЕСС 2010) за оценка на показателите за сектор „Държавно управление“, ще бъдат положени максимални усилия дефицитът на сектора за 2024 г. да остане в рамките на референтната стойност от 3 на сто от прогнозния БВП.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
№	А	Б	1	2	3	4	5
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС в т.ч.:		20	20	20	20	20
	- Данъчна ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения		9	9	9	9	9
	- Данъчна ставка за доставка на книги на физически носители или извършвана по електронен път или и двете, периодични печатни произведения – вестници и списания		9	9	9	9	9
	- Данъчна ставка за ресторантьорски и кетъринг услуги, които се състоят в доставка на приготвена или неприготвена храна, включително състояща се в доставка на храна за вкъщи	%	9 (до 31 декември 2024) 20 (от 1 януари 2025)	20	20	20	20
	- не се прилага за ресторантьорски и кетъринг услуги, които се състоят в доставка на бира, вино и спиртни напитки, включително в случаите по чл. 128 от ЗДДС		20	20	20	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на храни, подходящи за бебета или за малки деца по приложение № 4 от ЗДДС		9	9	9	9	9
	- Данъчна ставка за доставка на бебешки пелени и подобни бебешки хигиенни артикули по приложение № 4 от ЗДДС		9	9	9	9	9

- Данъчна ставка за доставка на обща туристическа услуга в случаите по чл. 136 от ЗДДС, както и екскурзиите, организирани от туристически оператори и туристически агенти със случаен автобусен превоз на пътници		9 (до 30 юни 2024) 20 (от 1 юли 2024)	20	20	20	20
- Данъчна ставка за доставка на услуга за използване на спортни съоръжения		9 (до 30 юни 2024) 20 (от 1 юли 2024)	20	20	20	20
- Данъчна ставка за доставка на хляб		0 (до 31 декември 2024) 20 (от 1 януари 2025)	20	20	20	20
- Данъчна ставка за доставка на брашно		0 (до 31 декември 2024) 20 (от 1 януари 2025)	20	20	20	20
2. Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	10	10	10	10	10
- национален допълнителен данък (domestic top-up tax)		15	15	15	15	15
3. Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка	%	10	10	10	10	10
в т.ч.:						
- Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци		15	15	15	15	15
- Еднократно деклариране на недеklarирани доходи		-	15	-	-	-
4. Данъци, удържани при източника						
в т.ч.:						
4.1. Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове	%	5	5	5	5	5
в т.ч.:						

	- от дивидентите и ликвидационните дялове, разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО		0	0	0	0	0
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица в т.ч.: - Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни вознаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане	%	10	10	10	10	10
5.	Данък върху разходите в т.ч.: - Данък върху разходите в натура	%	10	10	10	10	10
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефонна или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%	15	15	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия в т.ч.: - на общините	%	3	3	3	3	3
8.	Акцизи в т.ч.:						
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710	710	710	710
8.2.	Акциз на газбол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	646	646	646	646	646
8.3.	Акциз на втечен нефтен газ (LPG) - използван като моторно гориво - използван като гориво за отопление	лв./1000 л.	340	340	340	340	340
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	646	646	646	646	646
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60

8.6.	Акциз на електрическа енергия						
	- използвана за стопански нужди	лв./мегаватчас	2	2	2	2	2
	- използвана за битови нужди		0	0	0	0	0
8.7.	Акциз на цигари - общ (не по-малък от)			194			
		лв./1000 къса	194	(до 28 февруари 2025 г.) 210	222	234	246
				(от 1 март 2025 г.)			
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и цигари)			184			
		лв./кг.	184	(до 28 февруари 2025 г.) 222	238	254	270
				(от 1 март 2025 г.)			
8.9.	Акциз на нагреваемо тютюнево изделие			331			
		лв./кг.	331	(до 28 февруари 2025 г.) 400	420	440	460
				(от 1 март 2025 г.)			
8.10.	Акциз на течност за електронни цигари, независимо дали съдържа никотин			0,35			
		лв./милилитри	0,35	(до 28 февруари 2025 г.) 0,45	0,48	0,54	0,60
				(от 1 март 2025 г.)			
8.11.	Акциз на заместители на тютюна			95			
	-съдържащ никотин до 20 мг. на единица продукт	лв./кг.	95	(до 28 февруари 2025 г.) 30	33	40	45
				(от 1 март 2025 г.)			
	-съдържащ никотин над 20 мг. на единица продукт	лв./кг.	95	(до 28 февруари 2025 г.) 115	118	126	134

			(от 1 март 2025 г.)			
8.12. Акциз на нагреваемо изделие със съдържание, различно от тютюн	лв./кг.	331	331 (до 28 февруари 2025 г.) 400 (от 1 март 2025 г.)	420	440	460
8.13. Акциз на пури и пурети	лв./1000 къса	327	327 (до 28 февруари 2025 г.) 396 (от 1 март 2025 г.)	416	437	459
8.14. Акциз на спиртни напитки (етилев алкохол)						
		1 100	1 100 (до 28 февруари 2025 г.) 1 133 (от 1 юли 2025 г.)	1 190	1 275	1 340
Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка	лв./хектолитър	550	550 (до 28 февруари 2025 г.) 567 (от 1 юли 2025 г.)	595	638	670
8.15. Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90 (до 28 февруари 2025 г.) 93 (от 1 юли 2025 г.)	98	105	110

8.16. Акциз на бира - основна ставка			1,5 (до 28 февруари 2025 г.)			
			1,75 (от 1 март 2025 г.)	2	2	2
			2 (от 1 септември 2025 г.)			
- намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни	лв./хектолитър на градус Плато		0,75 (до 28 февруари 2025 г.)			
		0,75	0,88 (от 1 март 2025 г.)	1	1	1
			1 (от 1 септември 2025 г.)			
8.17. Акциз на природния газ:						
- използван като моторно гориво	лв./гигаджаул	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85
- използван като гориво за отопление		0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
8.18. Акциз на тежки горива:						
- използвани като моторно гориво	лв./1000 кг.	646	646	646	646	646
- използвани като гориво за отопление		400	400	400	400	400
9. Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2	2	2
10. Размер на минималната работна заплата	лева	933 лв.	1 077 лв.	1 077 лв.	1 077 лв.	1 077 лв.
11. Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване в т.ч.:						
11.1. за фонд „Пенсии” (посочените размери за осигурителната вноска за лицата, родени след 31 декември 1959 г. са за лицата,	%	19,8 за родените преди	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	22,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	24,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	24,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;

<i>които се осигуряват и за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд)</i>		<i>1 януари 1960 г.;</i> <i>14,8 за родените след 31 декември 1959 г.</i>	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	17,8 за родените след 31 декември 1959 г.	19,8 за родените след 31 декември 1959 г.	19,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2. за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ <i>(посочените размери за осигурителната вноска за лицата, родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват и за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд)</i>	%	<i>60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;</i> <i>55,8 за родените след 31 декември 1959 г.</i>	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;
11.3. за фонд „Общо заболяване и майчинство“	%	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
11.4. за фонд „Трудова злополука и професионална болест“	%	<i>0,7</i> <i>(от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)</i>	0,7 (от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)	0,7 (от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)	0,7 (от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)	0,7 (от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)
11.5. за фонд „Безработица“		1	1	1	1	1
12. Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	8	8	8	8	8
13. Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	5	5	5	5	5
14. Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
15. Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	%	<i>12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;</i>	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;
		<i>7 на сто - за лицата, работещи при</i>	7 на сто - за лицата, работещи при	7 на сто - за лицата, работещи при	7 на сто - за лицата, работещи при	7 на сто - за лицата, работещи при

		<i>условията на II категория труд</i>	условията на II категория труд	условията на II категория труд	условията на II категория труд	условията на II категория труд
16. Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	%	0	0	0	0	0
17. Линия на бедност	лева	526 лв., <i>считано от 1 януари</i>	638 лв., считано от 1 януари	Определена в съответствие с Методика за определяне на линията на бедност за страната, приета с ПМС № 241 от 2019 г.	Определена в съответствие с Методика за определяне на линията на бедност за страната, приета с ПМС № 241 от 2019 г.	Определена в съответствие с Методика за определяне на линията на бедност за страната, приета с ПМС № 241 от 2019 г.
18. Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	3 750	4 130	4 430	4 730	5 030
19. Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	933	1 077	1 077	1 077	1 077
20. Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица в т.ч.:						
20.1. Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица за фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“	съотношение	60:40	60:40	60:40	60:40	60:40
20.2. Размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за осигурители и осигурени лица	%	<i>11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.</i> 8,22:6,58 за <i>лицата, родени след 31 декември 1959 г.</i>	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	12,70:10,10 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 9,90:7,90 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	13,82:10,98 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 11,02:8,78 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	13,82:10,98 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 11,02:8,78 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.
20.3. Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени лица	съотношение	60:40	60:40	60:40	60:40	60:40

21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст		<i>Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли</i>	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
22.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	<i>3 400 лв. за всички пенсии</i>	3 400 лв. за всички пенсии	3 400 лв. за всички пенсии	3 400 лв. за всички пенсии	3 400 лв. за всички пенсии
23.	Пенсионна политика		<i>Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли</i>	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст и обезщетение за отглеждане на дете до 8 годишна възраст от бащата (осиновителя)	лева	780	780	780	780	780
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	810	860	910	910	910
26.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	710	760	810	810	810
27.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 2 от Закона за семейни помощи за деца	лева	<i>от 710,01 до 810 включително</i>	от 760,01 до 860 включително	от 810,01 до 910 включително	от 810,01 до 910 включително	от 810,01 до 910 включително
28.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	225	225	225	225	225
29.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:						
29.1.	- за първо дете		375	375	375	375	375
29.2.	- за второ дете		900	900	900	900	900
29.3.	- за трето дете	лева	450	450	450	450	450
29.4.	- за четвърто и всяко следващо дете		300	300	300	300	300
30.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100	100	100

31.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	375	375	375	375	375
32.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
33.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	2 880	2 880	2 880	2 880	2 880
34.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	200	200	200	200	200
35.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца						
	в т.ч.:						
35.1.	- за семейство с едно дете		50	50	50	50	50
35.2.	- за семейство с две деца		110	110	110	110	110
35.3.	- за семейство с три деца	лева	165	165	165	165	165
35.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.		175	175	175	175	175
36.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	75	75	75	75	75
37.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца за родители (осиновители), семейства на роднини или близки и доброволни приемни семейства, при които са настанени деца с трайни увреждания						
	в т.ч.:						

37.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		1 180	1 180	1 180	1 180	1 180
37.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	570	570	570	570	570
37.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		450	450	450	450	450
38.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца за професионални приемни семейства, при които са настанени деца с трайни увреждания в т.ч.:						
38.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		620	620	620	620	620
38.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	530	530	530	530	530
38.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		450	450	450	450	450
39.	Размер на месечната помощ за дете без право на наследствена пенсия от починал родител	лева	150	150	150	150	150
40.	Размер на еднократната помощ за ученици по чл. 10а от Закона за семейни помощи за деца	лева	300 лв. за учебната 2024/2025 година	300 лв. за учебната 2025/2026 година	300 лв. за учебната 2026/2027 година	300 лв. за учебната 2027/2028 година	300 лв. за учебната 2028/2029 година
41.	Размер на еднократната помощ за ученици в осми клас, по чл. 10б от Закона за семейни помощи за деца	лева	300 лв. за учебната 2024/2025 година	300 лв. за учебната 2025/2026 година	300 лв. за учебната 2026/2027 година	300 лв. за учебната 2027/2028 година	300 лв. за учебната 2028/2029 година
42.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	18	18	18	18	18

43.	Максимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	<i>107,14</i>	107,14	107,14	107,14	107,14
44.	Данък върху добива на подземни богатства (%)	%	-	15 / 8	15 / 8	15 / 8	15 / 8

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 3:
КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2022-2028 Г.**

Показатели млн. лв.	2022 Отчет	2023 Отчет	2024 Програма	2024 Очакв.	2025 Проект	2026 Прогноза	2027 Прогноза	2028 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	64 788,7	67 040,8	75 289,7	72 242,4	92 485,8	95 034,9	94 923,3	98 448,9
Данъчно-осигурителни приходи	46 783,0	52 318,4	57 950,8	58 877,2	73 693,1	75 668,2	79 974,1	83 923,3
<i>Преки данъци</i>	<i>9 923,8</i>	<i>11 222,2</i>	<i>12 868,8</i>	<i>12 733,6</i>	<i>16 367,6</i>	<i>15 287,5</i>	<i>15 909,3</i>	<i>16 729,5</i>
Корпоративни данъци	4 592,6	4 914,8	5 930,0	5 530,0	7 191,0	6 682,0	7 060,0	7 461,0
от нефинансови предприятия	4 373,8	4 450,5	5 620,3	4 885,0	5 712,0	5 972,1	6 317,5	6 683,2
от финансови институции	218,8	464,3	309,7	645,0	1 479,0	709,9	742,5	777,8
Данъци върху доходите на физическите лица	5 331,2	6 307,3	6 938,8	7 203,6	9 176,6	8 605,5	8 849,3	9 268,5
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>13 737,7</i>	<i>15 626,3</i>	<i>17 726,4</i>	<i>18 046,4</i>	<i>21 971,6</i>	<i>23 861,6</i>	<i>26 372,7</i>	<i>27 566,3</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	9 934,2	11 310,1	12 846,3	13 041,3	16 249,8	17 797,0	20 008,4	20 929,7
Здравноосигурителни вноски	3 803,5	4 316,2	4 880,1	5 005,1	5 721,8	6 064,6	6 364,3	6 636,6
<i>Косвени данъци</i>	<i>21 541,5</i>	<i>22 747,4</i>	<i>25 504,1</i>	<i>25 696,0</i>	<i>32 345,6</i>	<i>33 474,5</i>	<i>34 781,5</i>	<i>36 599,5</i>
ДДС	15 331,3	16 216,5	18 626,1	18 541,0	23 413,0	24 013,3	25 201,3	26 711,7
Акцизи	5 706,9	6 148,0	6 445,0	6 780,0	8 516,9	9 020,8	9 113,5	9 389,5
Данък върху застрахователните премии	52,2	60,3	63,0	65,0	73,8	79,0	84,5	94,0
Мита и митнически такси	451,2	322,7	370,0	310,0	342,0	361,5	382,2	404,3
<i>Други данъци</i>	<i>1 580,0</i>	<i>2 722,4</i>	<i>1 851,5</i>	<i>2 401,2</i>	<i>3 008,3</i>	<i>3 044,5</i>	<i>2 910,5</i>	<i>3 028,0</i>
Имуществени данъци	1 353,3	1 377,6	1 574,5	1 540,0	1 878,2	1 901,5	1 757,5	1 864,0
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	153,1	162,4	261,0	215,0	230,0	243,0	253,0	264,0
Други данъци	73,6	1 182,4	16,0	646,2	900,1	900,1	900,1	900,1
Неданъчни приходи	12 000,3	10 891,8	10 258,2	9 630,6	11 353,9	12 090,5	10 996,0	11 078,3
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>			<i>660,0</i>	<i>660,0</i>	<i>1 000,0</i>	<i>1 000,0</i>		
<i>Други</i>	<i>12 000,3</i>	<i>10 891,8</i>	<i>9 598,2</i>	<i>8 970,6</i>	<i>10 353,9</i>	<i>11 090,5</i>	<i>10 996,0</i>	<i>11 078,3</i>
Приходи от такси	2 618,5	3 017,5	3 467,8	3 437,5	3 773,1	3 693,3	3 597,5	3 640,0
Приходи и доходи от собственост	4 611,8	3 255,7	1 840,3	2 095,4	2 657,4	2 991,4	2 963,3	3 149,5
Глоби, санкции и наказателни лихви	447,3	491,6	548,5	530,7	579,2	636,9	578,5	585,4
Постъпления от продажба на нефинансови активи	2 410,2	3 004,6	2 481,2	1 836,9	2 319,4	2 717,5	2 817,3	2 658,8
Приходи от концесии	180,1	177,2	215,8	196,7	197,4	187,7	192,9	194,1
Други приходи	1 732,4	945,2	1 044,5	873,4	827,4	863,8	846,5	850,5
Помощи и дарения	6 005,4	3 830,7	7 080,7	3 734,5	7 438,9	7 276,2	3 953,2	3 447,3
помощи от страната	27,3	34,5	26,0	37,2	34,7	34,9	34,9	34,9
помощи от чужбина	5 978,2	3 796,1	7 054,7	3 697,3	7 404,2	7 241,3	3 918,3	3 412,4

Показатели млн. лв.	2022	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
	Отчет	Отчет	Програма	Очакв.	Проект	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	66 112,3	72 658,9	81 509,0	78 793,0	98 908,2	103 280,7	100 641,6	103 698,1
Разходи	64 407,3	70 809,0	79 238,0	77 174,7	96 887,7	101 032,8	98 226,9	101 403,8
<i>Нелихвени разходи</i>	<i>63 755,5</i>	<i>69 978,2</i>	<i>78 227,3</i>	<i>76 166,8</i>	<i>95 263,0</i>	<i>98 850,9</i>	<i>95 612,2</i>	<i>98 360,9</i>
Текущи разходи	58 457,0	61 327,6	68 815,0	69 926,0	82 245,4	85 323,3	87 403,6	90 447,5
Персонал	14 640,4	17 226,4	18 038,8	19 986,9	23 040,5	23 708,4	24 238,3	24 650,0
Заплати	9 625,5	11 298,4	12 497,1	12 941,5	15 806,4	16 095,5	16 323,5	16 548,4
Други възнаграждения и плащания за персонала	1 824,7	2 220,3	1 404,8	2 777,5	1 710,5	1 717,8	1 732,1	1 735,3
Осигурителни вноски	3 190,2	3 707,7	4 137,0	4 268,0	5 523,6	5 895,1	6 182,7	6 366,3
Издръжка - общо	7 091,5	7 211,5	8 286,5	8 236,6	10 198,2	9 267,7	9 189,9	10 075,9
Стипендии	132,4	139,2	174,4	165,3	193,9	195,4	188,8	189,2
Субсидии и други текущи трансфери - общо	10 466,5	6 177,9	6 402,1	6 213,7	6 617,7	7 130,0	6 563,7	6 088,1
Субсидии и други текущи трансфери	10 064,4	5 902,8	6 076,9	5 886,9	6 280,1	6 792,4	6 226,1	5 750,6
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	402,1	275,1	325,1	326,8	337,6	337,6	337,6	337,6
Социални и здравноосигурителни плащания	25 474,4	29 741,8	34 902,6	34 315,5	40 570,4	42 840,0	44 608,2	46 401,4
Пенсии	15 704,4	19 208,4	21 709,2	21 761,8	24 239,6	26 279,8	27 879,0	29 256,7
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	4 140,3	4 117,2	5 562,4	4 978,2	7 419,8	7 170,6	6 933,8	6 991,2
Здравноосигурителни плащания	5 629,8	6 416,3	7 630,9	7 575,4	8 911,1	9 389,6	9 795,3	10 153,6
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	47,3	64,5	27,5	45,2	27,7	27,7	27,7	20,8
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	110,8	83,3	31,3	9,7	31,3	31,3	31,3	31,3
Капиталови разходи	5 579,0	9 099,5	9 994,0	6 823,8	14 073,0	15 125,3	10 226,6	10 355,4
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	213,2	234,1	370,2	370,2	510,4	525,2	537,7	548,8
- за допълващи и компенсирани мерки във връзка с COVID-19 и други								
- по бюджетите на бюджетните организации	177,8	206,1	240,2	240,2	280,4	295,2	307,7	318,8
НЗОК	177,4	205,4	238,8	238,8	279,0	293,8	306,3	317,4
Народно събрание			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,4	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	35,3	28,0	130,0	130,0	230,0	230,0	230,0	230,0
Лихви	651,8	830,8	1 010,6	1 007,9	1 624,7	2 181,9	2 614,7	3 042,9
Външни лихви	501,2	681,9	852,7	849,3	1 373,3	1 930,7	2 330,9	2 653,5
Вътрешни лихви	150,6	149,0	157,9	158,6	251,5	251,2	283,9	389,3
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 705,0	1 849,9	2 271,1	1 618,2	2 020,5	2 247,9	2 414,7	2 294,3
Бюджетно салдо (+/-)	-1 323,6	-5 618,1	-6 219,3	-6 550,6	-6 422,4	-8 245,8	-5 718,4	-5 249,2
Финансиране (+/-)	1 323,6	5 618,1	6 219,3	6 550,6	6 422,4	8 245,8	5 718,4	5 249,2

Забележка: За 2022, 2023 и 2024 г. Очакв. сумите на ред „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ са посочени с оглед съпоставимост на информацията

Показатели в % от БВП	2022 Отчет	2023 Отчет	2024 Програма	2024 Очакв.	2025 Проект	2026 Прогноза	2027 Прогноза	2028 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	38,5%	36,2%	36,6%	35,9%	43,0%	41,8%	40,0%	39,9%
Данъчно-осигурителни приходи	27,8%	28,2%	28,2%	29,2%	34,2%	33,3%	33,7%	34,0%
<i>Преки данъци</i>	<i>5,9%</i>	<i>6,1%</i>	<i>6,3%</i>	<i>6,3%</i>	<i>7,6%</i>	<i>6,7%</i>	<i>6,7%</i>	<i>6,8%</i>
Корпоративни данъци	2,7%	2,7%	2,9%	2,7%	3,3%	2,9%	3,0%	3,0%
от нефинансови предприятия	2,6%	2,4%	2,7%	2,4%	2,7%	2,6%	2,7%	2,7%
от финансови институции	0,1%	0,3%	0,2%	0,3%	0,7%	0,3%	0,3%	0,3%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,2%	3,4%	3,4%	3,6%	4,3%	3,8%	3,7%	3,8%
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>8,2%</i>	<i>8,4%</i>	<i>8,6%</i>	<i>9,0%</i>	<i>10,2%</i>	<i>10,5%</i>	<i>11,1%</i>	<i>11,2%</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,9%	6,1%	6,2%	6,5%	7,5%	7,8%	8,4%	8,5%
Здравноосигурителни вноски	2,3%	2,3%	2,4%	2,5%	2,7%	2,7%	2,7%	2,7%
<i>Косвени данъци</i>	<i>12,8%</i>	<i>12,3%</i>	<i>12,4%</i>	<i>12,8%</i>	<i>15,0%</i>	<i>14,7%</i>	<i>14,7%</i>	<i>14,8%</i>
ДДС	9,1%	8,8%	9,0%	9,2%	10,9%	10,6%	10,6%	10,8%
Акцизи	3,4%	3,3%	3,1%	3,4%	4,0%	4,0%	3,8%	3,8%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
<i>Други данъци</i>	<i>0,9%</i>	<i>1,5%</i>	<i>0,9%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,4%</i>	<i>1,3%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,2%</i>
Имуществени данъци	0,8%	0,7%	0,8%	0,8%	0,9%	0,8%	0,7%	0,8%
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други данъци	0,0%	0,6%	0,0%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Неданъчни приходи	7,1%	5,9%	5,0%	4,8%	5,3%	5,3%	4,6%	4,5%
<i>Превъзпение на приходите над разходите на БНБ</i>			<i>0,3%</i>	<i>0,3%</i>	<i>0,5%</i>	<i>0,4%</i>		
<i>Други</i>	<i>7,1%</i>	<i>5,9%</i>	<i>4,7%</i>	<i>4,5%</i>	<i>4,8%</i>	<i>4,9%</i>	<i>4,6%</i>	<i>4,5%</i>
Приходи от такси	1,6%	1,6%	1,7%	1,7%	1,8%	1,6%	1,5%	1,5%
Приходи и доходи от собственост	2,7%	1,8%	0,9%	1,0%	1,2%	1,3%	1,2%	1,3%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	1,4%	1,6%	1,2%	0,9%	1,1%	1,2%	1,2%	1,1%
Приходи от концесии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други приходи	1,0%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%
Помощи и дарения	3,6%	2,1%	3,4%	1,9%	3,5%	3,2%	1,7%	1,4%
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	3,6%	2,0%	3,4%	1,8%	3,4%	3,2%	1,7%	1,4%

Показатели в % от БВП	2022 Отчет	2023 Отчет	2024 Програма	2024 Очакв.	2025 Проект	2026 Прогноза	2027 Прогноза	2028 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	38,5%	36,2%	36,6%	35,9%	43,0%	41,8%	40,0%	39,9%
Данъчно-осигурителни приходи	27,8%	28,2%	28,2%	29,2%	34,2%	33,3%	33,7%	34,0%
<i>Преки данъци</i>	<i>5,9%</i>	<i>6,1%</i>	<i>6,3%</i>	<i>6,3%</i>	<i>7,6%</i>	<i>6,7%</i>	<i>6,7%</i>	<i>6,8%</i>
Корпоративни данъци	2,7%	2,7%	2,9%	2,7%	3,3%	2,9%	3,0%	3,0%
от нефинансови предприятия	2,6%	2,4%	2,7%	2,4%	2,7%	2,6%	2,7%	2,7%
от финансови институции	0,1%	0,3%	0,2%	0,3%	0,7%	0,3%	0,3%	0,3%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,2%	3,4%	3,4%	3,6%	4,3%	3,8%	3,7%	3,8%
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>8,2%</i>	<i>8,4%</i>	<i>8,6%</i>	<i>9,0%</i>	<i>10,2%</i>	<i>10,5%</i>	<i>11,1%</i>	<i>11,2%</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,9%	6,1%	6,2%	6,5%	7,5%	7,8%	8,4%	8,5%
Здравноосигурителни вноски	2,3%	2,3%	2,4%	2,5%	2,7%	2,7%	2,7%	2,7%
<i>Косвени данъци</i>	<i>12,8%</i>	<i>12,3%</i>	<i>12,4%</i>	<i>12,8%</i>	<i>15,0%</i>	<i>14,7%</i>	<i>14,7%</i>	<i>14,8%</i>
ДДС	9,1%	8,8%	9,0%	9,2%	10,9%	10,6%	10,6%	10,8%
Акцизи	3,4%	3,3%	3,1%	3,4%	4,0%	4,0%	3,8%	3,8%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
<i>Други данъци</i>	<i>0,9%</i>	<i>1,5%</i>	<i>0,9%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,4%</i>	<i>1,3%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,2%</i>
Имуществени данъци	0,8%	0,7%	0,8%	0,8%	0,9%	0,8%	0,7%	0,8%
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други данъци	0,0%	0,6%	0,0%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Неданъчни приходи	7,1%	5,9%	5,0%	4,8%	5,3%	5,3%	4,6%	4,5%
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>			<i>0,3%</i>	<i>0,3%</i>	<i>0,5%</i>	<i>0,4%</i>		
<i>Други</i>	<i>7,1%</i>	<i>5,9%</i>	<i>4,7%</i>	<i>4,5%</i>	<i>4,8%</i>	<i>4,9%</i>	<i>4,6%</i>	<i>4,5%</i>
Приходи от такси	1,6%	1,6%	1,7%	1,7%	1,8%	1,6%	1,5%	1,5%
Приходи и доходи от собственост	2,7%	1,8%	0,9%	1,0%	1,2%	1,3%	1,2%	1,3%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	1,4%	1,6%	1,2%	0,9%	1,1%	1,2%	1,2%	1,1%
Приходи от концесии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други приходи	1,0%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%
Помощи и дарения	3,6%	2,1%	3,4%	1,9%	3,5%	3,2%	1,7%	1,4%
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	3,6%	2,0%	3,4%	1,8%	3,4%	3,2%	1,7%	1,4%

Показатели в % от БВП	2022 Отчет	2023 Отчет	2024 Програма	2024 Очакв.	2025 Проект	2026 Прогноза	2027 Прогноза	2028 Прогноза
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	39,3%	39,2%	39,6%	39,1%	46,0%	45,4%	42,4%	42,0%
Разходи	38,3%	38,2%	38,5%	38,3%	45,0%	44,4%	41,4%	41,1%
<i>Нелихвени разходи</i>	<i>37,9%</i>	<i>37,8%</i>	<i>38,0%</i>	<i>37,8%</i>	<i>44,3%</i>	<i>43,5%</i>	<i>40,3%</i>	<i>39,8%</i>
Текущи разходи	34,7%	33,1%	33,4%	34,7%	38,2%	37,5%	36,8%	36,6%
Персонал	8,7%	9,3%	8,8%	9,9%	10,7%	10,4%	10,2%	10,0%
Заплати	5,7%	6,1%	6,1%	6,4%	7,3%	7,1%	6,9%	6,7%
Други възнаграждения и плащания за персонала	1,1%	1,2%	0,7%	1,4%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%
Осигурителни вноски	1,9%	2,0%	2,0%	2,1%	2,6%	2,6%	2,6%	2,6%
Издържка - общо	4,2%	3,9%	4,0%	4,1%	4,7%	4,1%	3,9%	4,1%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Субсидии и други текущи трансфери - общо	6,2%	3,3%	3,1%	3,1%	3,1%	3,1%	2,8%	2,5%
Субсидии и други текущи трансфери	6,0%	3,2%	3,0%	2,9%	2,9%	3,0%	2,6%	2,3%
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Социални и здравноосигурителни плащания	15,1%	16,1%	17,0%	17,0%	18,8%	18,8%	18,8%	18,8%
Пенсии	9,3%	10,4%	10,5%	10,8%	11,3%	11,6%	11,7%	11,8%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,5%	2,2%	2,7%	2,5%	3,4%	3,2%	2,9%	2,8%
Здравноосигурителни плащания	3,3%	3,5%	3,7%	3,8%	4,1%	4,1%	4,1%	4,1%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Капиталови разходи	3,3%	4,9%	4,9%	3,4%	6,5%	6,7%	4,3%	4,2%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
- за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19 и други								
- по бюджетите на бюджетните организации	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
НЗОК	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Народно събрание			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
<i>Лихви</i>	<i>0,4%</i>	<i>0,4%</i>	<i>0,5%</i>	<i>0,5%</i>	<i>0,8%</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,2%</i>
Външни лихви	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,6%	0,8%	1,0%	1,1%
Вътрешни лихви	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1,0%	1,0%	1,1%	0,8%	0,9%	1,0%	1,0%	0,9%
Бюджетно салдо (+/-)	-0,8%	-3,0%	-3,0%	-3,3%	-3,0%	-3,6%	-2,4%	-2,1%
Финансиране (+/-)	0,8%	3,0%	3,0%	3,3%	3,0%	3,6%	2,4%	2,1%

Б В П	168 360,0	185 232,5	205 848,7	201 469,9	215 230,5	227 417,1	237 292,8	247 003,6
--------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
1	Администрация на президента	13 533,3	13 594,8	13 588,6	13 516,4
2	Министерски съвет	241 298,5	247 496,3	239 702,7	246 459,2
3	Конституционен съд	13 995,7	6 886,2	9 653,2	6 772,2
4	Омбудсман	5 000,1	5 011,1	5 013,0	5 014,9
5	Министерство на финансите	918 637,6	901 135,1	869 802,5	862 278,6
6	Министерство на външните работи	221 446,8	215 638,1	208 688,3	211 153,7
7	Министерство на отбраната	4 341 494,1	4 970 023,8	5 277 244,0	5 605 526,0
8	Министерство на вътрешните работи	4 144 234,8	4 261 248,4	4 425 625,6	4 565 145,9
9	Министерство на правосъдието	694 269,1	709 736,3	728 221,4	749 300,2
10	Министерство на труда и социалната политика	3 528 595,4	3 701 253,0	3 700 659,2	3 702 447,2
11	Министерство на здравеопазването	1 224 195,8	1 228 972,4	1 219 126,0	1 227 822,4
12	Министерство на образованието и науката	1 357 341,7	1 366 135,3	1 356 418,2	1 365 089,1
13	Министерство на културата	461 414,4	464 308,4	464 175,5	455 405,6
14	Министерство на околната среда и водите	146 312,7	142 165,3	138 954,8	135 207,6
15	Министерство на икономиката и индустрията	125 709,4	126 064,6	120 974,5	119 152,5
16	Министерство на иновациите и растежа	60 372,1	44 386,4	64 356,4	44 423,5
17	Министерство на енергетиката	86 784,5	78 321,9	78 517,2	78 523,9
18	Министерство на туризма	29 090,0	28 274,0	26 859,9	26 648,9
19	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	2 076 854,2	2 161 229,6	1 999 519,9	2 124 353,6
20	Министерство на земеделието и храните	381 628,6	382 108,4	381 675,6	377 746,3
21	Министерство на транспорта и съобщенията	1 128 728,2	1 160 601,8	1 111 422,3	1 150 918,2
22	Министерство на електронното управление	82 110,8	67 662,3	66 970,4	68 529,2
23	Министерство на младежта и спорта	165 569,4	166 824,9	165 551,2	166 863,1
24	Държавна агенция „Национална сигурност“	279 834,3	286 052,5	286 597,6	291 652,5
25	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	5 507,0	5 514,5	5 522,0	5 529,5
26	Комисия за защита от дискриминация	4 414,1	4 317,6	4 323,8	4 329,4

27	Комисия за защита на личните данни	6 966,4	6 972,4	6 977,1	6 981,8
28	Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество	16 574,8	16 545,0	16 449,1	16 440,7
29	Комисия за противодействие на корупцията	18 589,9	18 921,2	19 054,7	19 484,4
30	Национална служба за охрана	95 886,6	103 629,3	110 942,2	118 765,8
31	Държавна агенция „Разузнаване“	69 781,6	69 306,3	70 224,0	71 088,1
32	Национален статистически институт	47 809,1	47 129,7	46 577,6	46 581,4
33	Комисия за защита на конкуренцията	8 061,7	8 162,2	7 942,7	7 983,2
34	Комисия за регулиране на съобщенията	23 789,8	23 547,0	25 923,2	31 472,2
35	Съвет за електронни медии	3 525,6	3 529,6	3 533,5	3 537,3
36	Комисия за енергийно и водно регулиране	15 229,6	16 152,6	17 565,6	18 103,6
37	Агенция за ядрено регулиране	10 551,5	10 594,0	10 596,1	10 598,2
38	Държавна комисия по сигурността на информацията	20 845,0	21 509,3	22 107,9	22 773,6
39	Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“	101 556,6	106 554,8	100 254,2	105 262,9
40	Комисия за финансов надзор	28 066,2	28 065,9	27 603,1	27 598,9
41	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	2 949,1	2 901,6	2 903,6	2 905,6
42	Централна избирателна комисия	8 123,2	8 146,9	8 158,9	8 172,3
43	Държавен фонд „Земеделие“	545 587,1	545 678,6	545 466,4	545 993,9
44	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	2 668,6	2 448,5	2 433,2	2 444,7
45	Държавна агенция „Технически операции“	150 737,8	162 225,6	172 671,6	185 067,0
46	Сметна палата	35 220,7	34 859,8	36 237,3	36 397,8
47	Национален осигурителен институт	27 399 910,2	29 478 803,3	31 115 560,3	32 527 911,1
	в т.ч. Пенсии	24 114 810,1	26 132 537,0	27 708 863,0	29 061 812,9
48	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	4 848,0	4 847,7	4 857,4	4 844,1
49	Учителски пенсионен фонд	124 757,7	147 247,4	170 168,9	194 857,3
50	Национална здравноосигурителна каса	9 517 585,1	10 012 901,0	10 431 110,8	10 800 459,5

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА
СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.**

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
1	Народно събрание	132 526,0	122 408,0	165 354,0	120 601,0
2	Висш съдебен съвет	1 386 772,0	1 380 864,5	1 388 705,4	1 396 546,3

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:
РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С
БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ
УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.**

(в хил. лв.)

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия в т. ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	91 142,1 6 100,0	91 194,2 6 100,0	91 252,2 6 100,0	91 304,7 6 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио в т. ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	67 573,2 3 900,0	67 724,2 3 900,0	67 885,2 3 900,0	68 065,2 3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	15 065,7	15 070,4	15 075,5	15 081,0
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	1 452 616,3	1 460 410,9	1 468 420,9	1 476 870,3
4.1	- за бюджета на Българската академия на науките	240 348,1	240 665,5	241 027,7	241 414,9
4.2	- за бюджетите на държавните висши училища	1 212 268,2	1 219 745,4	1 227 393,2	1 235 455,4
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	675,0	675,0	675,0	675,0
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	85 838,3	92 015,1	95 866,1	98 729,1

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 7:
РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.**

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2025 г.			2026 г.			2027 г.			2028 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето) к.2.1-к.2.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.3.1-к.3.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.4.1-к.4.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.4.1-к.4.2	в т.ч.	
			Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)
1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2	4	4.1	4.2	
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	1 447 142,7	2 312 830,3	865 687,6	379 109,2	1 292 213,5	913 104,3	368 203,1	1 280 796,5	912 593,4	493 611,4	1 408 740,1	915 128,7
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	6 563 047,3	7 833 185,5	1 270 138,2	7 732 608,1	10 349 350,7	2 616 742,6	3 463 654,3	4 366 701,9	903 047,6	3 311 553,5	4 081 089,1	769 535,6
3	Други сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	627 234,9	842 606,6	215 371,7	549 031,6	785 919,7	236 888,1	441 429,8	704 259,9	262 830,1	407 745,9	636 895,3	229 149,4

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 8:
РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДРУГИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСОБЕНИ ЛИЦА И
СТРУКТУРНИ ЕДИНИЦИ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.**

(в хил. лв.)

№	Други икономически обособени лица, включени в КФП	2025 г.			2026 г.			2027 г.			2028 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.	Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.	Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.	Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2	4	4.1	4.2	
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	33 529,9	69 729,9	36 200,0	36 929,9	71 129,9	34 200,0	36 429,9	70 929,9	34 500,0	36 229,9	70 729,9	34 500,0
2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	1 339 029,0	2 256 055,1	917 026,1	2 459 694,0	2 459 694,0		2 559 734,7	2 559 734,7		2 401 488,5	2 401 488,5	
3	Селскостопанска академия	18 000,0	95 409,0	77 409,0	18 000,0	96 380,7	78 380,7	18 000,0	96 426,0	78 426,0	18 000,0	96 458,7	78 458,7
4	Държавно предприятие „Научно-производствен център“	3 667,0	3 667,0		3 764,4	3 764,4		3 764,4	3 764,4		3 764,4	3 764,4	
5	Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“		23 374,9	23 374,9		23 374,9	23 374,9		23 374,9	23 374,9		23 374,9	23 374,9

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 9:
РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И
БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.**

(в хил. лв.)

№	Показатели	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
	Основни бюджетни взаимоотношения - Всичко	8 870 632,9	8 878 986,5	8 886 619,6	8 895 061,5
	от тях:				
1	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	7 907 632,9	7 915 986,5	7 923 619,6	7 932 061,5
2	Трансфери за местни дейности	509 000,0	509 000,0	509 000,0	509 000,0
	от тях:				
2.1	Обща изравнителна субсидия	460 000,0	460 000,0	460 000,0	460 000,0
2.2	За зимно поддържане и снегочистване на общински пътища	49 000,0	49 000,0	49 000,0	49 000,0
3	Целева субсидия за капиталови разходи	454 000,0	454 000,0	454 000,0	454 000,0
	от тях за:				
3.1	делегирани от държавата дейности	122 482,6	122 482,6	122 482,6	122 482,6
3.2	местни дейности	331 517,4	331 517,4	331 517,4	331 517,4

ПРИЛОЖЕНИЕ № 10: ДАНЪЧНИ РАЗХОДИ ЗА 2023 И 2025 Г.

Изготвената прогноза за данъчните разходи за 2025 г. представлява предварителна оценка на данъчните разходи по данъчни преференции и облекчения, регламентирани в Закона за данък върху добавената стойност, Закона за акцизите и данъчните складове, Закона за корпоративното подоходно облагане и Закона за данъците върху доходите на физическите лица за съответната година.

За целите на прогнозата е използван методът на преотстъпените приходи. Това е най-често използваният метод за оценка на стойността на данъчните разходи, който се свежда до оценка на суми, които не са платени в бюджета в резултат на съществуването на определен данъчен разход.

При остойносттаване на данъчните разходи по различните видове данъци е използвана информацията от есенната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите за периода 2025-2028 г., действащата нормативна уредба, предложените промени в законопроектите за изменение и допълнение на данъчните закони за 2025 г., основните допускания в актуализираната средносрочната бюджетна прогноза, разпоредбите от проекта на ЗДБРБ за 2025 г., както и отчетна информация, предоставена от Националната агенция за приходите, Агенция „Митници“, Националния статистически институт, Българска народна банка и др.

При оценката са взети предвид направените промени в ЗДДС (на основание § 5 на ЗИД на ЗДДС за изменение на чл. 66а от ЗДДС, обн. в ДВ, бр. 102 от 23.12.2022 г., в сила от 1 януари 2023 г.), където временният характер на ставката от 9% за доставка на книги, на храна, подходяща за бебета или за малки деца и на бебешки пелени и подобни хигиенни артикули е изменен в постоянен. Предвид това, същите са включени в оценката на данъчните разходи за 2025 като постоянна мярка по ЗДДС.

При оценката са взети предвид направените промени в ЗДДС (на основание § 5 на ЗИД на ЗДДС за изменение на чл. 66а от ЗДДС, обн. в ДВ, бр. 102 от 23.12.2022 г., в сила от 1 януари 2023 г.), където временният характер на ставката от 9% за доставка на книги и периодични печатни произведения, на храна, подходяща за бебета или за малки деца, и на бебешки пелени и подобни хигиенни артикули е изменен в постоянен. Предвид това, същите са включени в оценката на данъчните разходи за 2024 като постоянна мярка по ЗДДС.

Предвидено е да се запази размера на общата годишна квота за предоставяне на ваучери за храна и общия размер на сумата, подлежаща за възстановяване на земеделските стопани от акциза за газьола в съответствие със ЗДБРБ 2024 (ДБ, бр. 108, от дата 30.12.2023 г.), както и повишения размер на данъчните облекчения за деца.

	(в хил. лв.)	
Данъчни разходи по видове данъци, в т.ч.	2023 г. Отчет	2025 г. Проект
ДДС	360 672	423 217
Акцизи	159 896	169 700
Корпоративни данъци	449 961	500 000
Данъци върху доходите на физическите лица	580 354	650 000
Общо данъчни разходи	1 550 883	1 742 917
БВП	185 232 505	215 230 531
% от БВП	0,8%	0,8%

